

Vůdce **ke ctnosti a zbožnosti.**

Pokynutí a naučení
mládeži křesťanské
od
Monsignora Segura.

Dle převodu německého
zčeštil

Jan Dobrý,
církevní kněz diecése budějovické.

V Brně 1885.

Oddíl první.

Kniha prvá.

O nábožnosti.

1. Kterak milý Ježíšek v nás bydlí a jest zřídlem pravé nábožnosti.

Božský Ježíšek, náš Stvořitel, Pán a Vykupitel, žije též v duších našich a přebývá v nich milostí svou. „Já ve vás jsem,“ dí Ježíš, „a vy jste ve mně . . . Zůstaňte ve mně a já ve vás . . . Kdo zůstává ve mně a já v něm, přináší ovoce mnohé.“

On jest révou a my hrozny. Hrozny však s révou spojeny jsou a právě tím žijí; rovněž i my jsme milostí sv. křtu spojeni vniterně s Ježíšem, božským králem svým. Velikáť to milost, velikáť to čest pro nás chudé, malé a bídné tvory, takovým způsobem milého Boha u sebe míti, jeho živým chrámem, milným svatostánkem a vyvolenou nádobou býti, ve

kteréž dlíti mu dává láska jeho. Ano, pro Ježíše i nejmenší dítko křesťanské v očích Božích větší jest, než nebe i země, a duše jeho milému Bohu dražší jest, než celý vesmír.

Jakož réva všem hroznům uděluje šťávu, kterouž sama se živí, rovněž tak vylévá v nás přítomný, živý Ježíš do pokřtěných duší našich Ducha svatého, jenž stává se tu životem duše naší; a jako šťáva v hrozny vylita tímto stejný život s révou poskytuje, rovněž tak i Duch sv., kteréhož Ježíš do duše naší vlil, uděluje jí život Ježíšův, život Ducha sv. Tento život však jest svatý a dokonalý, pročež i my také svatými a dokonalými býti musíme jako milý Ježíšek, náš cti nejhodnější, nebeský vzor.

Křesťanská nábožnost není nic jiného, leč pokud možná největší podobnost s Ježíšem Kristem, Spasitelem naším; ona jest sjednocení našeho ducha, našich myšlének, naší lásky, naší vůle a všech citů života našeho s city, myšlenkami a duchem našeho Spasitele.

Rozumějž tomu dobře, milé dítě, neboť jestiž to velmi důležité. Nábožnost jest to, že Ježíš žije v tobě a ty žiješ v něm; ona jest to nejuzší spojení, kteréž Duch sv. mezi tebou a Vykupitelem tvým tvoří; ona jest dětinná láska Ježíšova k Bohu a oddaná láska k bližnímu, kterou s tebou sdíleti ráčí mimo všechny

ostatní ctnosti, jež božské srdce jeho naplňují. Jinými slovy: nábožnost jest Ježíš, jenž tě přeměňuje a svou milostí v sebe sama přetvořuje, tak že již jen On sám v tobě žije.

Nábožné dítě, křesťan, jest druhý Ježíšek; ve všech svých úkonech, slovech a poměrech života jest ono dokonalým obrazem, pravou podobiznou Ježíškovou.

Jednou pravil Pán Ježíš: „Kdo mne vidí, vidí i Otce;“ pravý křesťan, vskutku nábožné dítě, musí též říci: „Kdo mne vidí, vidí Ježíše.“ Tím arci se nemyslí, že bychom stejný Bůh s Ježíšem byli, jak On s Otcem svým rovný Bůh jest, nýbrž toliko, že uvnitř s Ježíšem spojeni jsme a On v duši naší žije, ve způsob onoho spojení, ovšem nekonečně dokonalejšího, kteréž stává mezi Otcem a Synem.

Když sv. Edmund z Canterbury ještě dítětem byl, rád chodíval sám na procházku, aby tím sebraněji na milého Boha mysliti a se Spasitelem svým spojití se mohl. Když takto jednoho dne nábožnosti své místo zábavy nějakou hodinku věnoval, spatřil najednou mladého hochu svých let se vznešeným, milostným vzezřením, an před ním stanul, jej zastavil a s líbezným úsměvem mu pravil: „Buď zdrav, můj milý!“ — „Zajisté se mýlíte,“ odvětil Edmund celý udiven, „já vás

neznám.“ — „Ty že mne neznáš?“ odpověděl dítě, „já přece jsem vždy při tobě, ve škole, v kostele, doma i při zábavě; jsem vždy u tebe a všude tě provázím, a ty říkáš, že mne neznáš?“ — Jelikož malý světec žádné odpovědi dáti nevěděl, pravilo k němu tajemné dítě: „Pozoruj čelo mé.“ Tvář dítěte okamžitě se proměnila a Edmund četl na něm následující dvě slova v zářících písmenech: „Jesus Nazarenus.“ — Ježíš Nazaretský; i padl hned na tvář svou, a Ježíšek požehnav ho, zmizel.

Takto jest Ježíš vždy s těmi, kdož věrně mu slouží; On jest nebeský jich průvodce po celý život pozemský. On jest v nás zdrojem života a od něho nabýváme všech darův a milostí Božích.

Vidíš tedy, milé dítě, že celá nábožnost křesťanská na Ježíši Kristu spočívá, že od něho přichází a on jejím původem jest.

Jako všechna voda potoka z pramene vytéká, právě tak veškerá naše nábožnost pochází od Ježíše, jenž v srdcích našich žije.

Ó milý Ježíši, naplň mne Duchem sv., a dej mi žítí Tvůj čistý, svatý život. Ó sladké, božské děťátko, spojiž mne s Tebou, aby nic zlého více ve mně nezůstalo, a já ve všem Tobě podobným se stal!

2. O životě z víry.

Víra jest účinná znalost našeho Vykupitele Ježíše Krista a tudíž i pravého Boha a všech skutků jeho. Ježíš jest pravý živý Bůh, jenž na zemi sestoupil, aby pravdám ku spáse naší potřebným nás vyučil a nám vůli Boží oznámil. On jest pravda věčná, a kdo ho přijímá, přijímá pravdu; On jest světlo světa a učenci jeho poznávají jasně skutky Boží. Víra obsahuje vše, čemu Ježíš Kristus nás učil, co zjevil a rozkázal, a jenom ten, kdo tomu všemu se podrobuje, má víru, má ctnost víry.

Život z víry jest konání víry, jestli to poznáný a milovaný Ježíš, jenž obyčejným stává se tu předmětem našich myšlének a naší lásky. — Žijeme život víry, stále-li na Ježíše Krista myslíme a všeho se vystříháme, co jemu se nelíbí, z celého srdce jej milujeme a jen pro něho, místo pro sebe samy žijeme.

Žiješ-li takto, milé dítě? — Ach, bohužel, málo jest lidí, kteří život z víry vedou; všichni sice máme víru, ale nežijeme dle ní. Na křtu sv. spojili jsme se všichni s Ježíšem, révou to naší; ale nedostáváme tolik, jak bychom měli, božské šťávy životní, kterou v duši naší vlévá, a naše ubohá, vadnoucí ratolesť, již již

uschnutí se blížíc, nevydává ze sebe skoro ani listí, tím méně ovoce!

Listí jsou dobré touhy, myšlenky, úmysly a předsevzetí; ovoce pak jsou naši dobří skutkové, úkony kajicné, projevy mírnosti, pokory, nábožnosti, milosrdenství a trpělivosti, — jsou to výkony lásky naší k Ježíši a jeho Otci nebeskému a naše obětování se za své bližní.

Jednoho dne zjevil se Spasitel náš sv. Kateřině Sienské a ukázal jí mlčky krásný hrozen, jejž v božských rukou svých držel. „Co to jest, milý Spasiteli můj?“ tázala se světice. — „Jsou to skutky tvé, milá dcero,“ odpověděl Ježíš, „pojď a viz, jsou-li všechny jahůdky hroznu takové, jaké by býti měly?“

Milé dítě, pozoruj i ty hrozen skutků svých; jsou-liž jahůdky hezky velké, pěkně kulaté a jakoby zlaté? Není tu ani jediné zkažené, pokálené neb znetvořené? Pokálené a zpitvořené jahůdky jsou naši skutkové, kteří sice dobří, avšak nedokonalí jsou, k nimž ještětnost a roztržitost se pojí; nahnílé jahůdky jsou skutkové zlí, kteréž proti vůli Ježíšově jsme vykonali z pýchy, zbabělosti aneb zlosti; pěkné, kulaté a zlaté jahůdky naznačují konečně ono dobré, co správně jsme vykonali.

Příčiníš se budoucně, abys více těchto

krásných jahůdek vydal, a seč jsi, život Ježíšův, t. j. život z víry, žil.

Máš žítí nejen jako spořádané dítě, jako hodný hoch a dobrá dívka, nýbrž jako křesťan, jako nábožný, horlivý křesťan, jako dítě pokřtěné, kteréž celou velikou cenu sv. křtu zná; kteréž ví, že Ježíš sám v malém srdéčku jeho bydlí, že Duch sv. do jeho duše vylit, a že toto ustavičné spojení s Ježíšem vyžaduje, aby ve všech okamžicích života samo věrně s ním spolupůsobilo.

Zapomeneš-li že křesťanem jsi, a žiješ-li jen jako pořádné dítě, jednáš pak jako královský syn, jenž vysoké důstojnosti své zapomněv, mezi uličníky se míchá a jehož s hanbou ze zámku by vyhnali, kdyby opět tam spatřiti se dal.

Dítě toliko pořádné spokojuje se s tím, dělá-li vše jen povrchně; varuje se hrubých poklesků, poněvadž se protivují jeho dobré povaze; úlohy své pracuje, poněvadž rádo se zaměstnává, neb že trestu se bojí, neb domnívá se odměny dojíti; poslouchá rodičů svých, poněvadž tomu uvyklo, poněvadž mu dobrodiní prokazují, a poněvadž mnohdy ani jinak činiti nemůže; modlí se ráno i na večer ze zvyku; na milého Boha skoro nikdy nevzpomene, v kostele je mu dlouhá chvíle, žije

jen pro sebe, nikoliv ale pro svého Spasitele, kterýž přece skryt, ale bohužel opuštěn, v hloubi srdce jeho dlí.

Dítě křesťanské, a tím více dítě zbožné jest zcela jinak živo; byť zevnitř život jeho od života onoho ani mnoho se nelišil, přece uvnitř panuje velký rozdíl. Máť se to jako u Ježíška, kterýž zevnějškem svým ve mnohé věci ostatním dětem v Nazaretě se rovnal, avšak božský jeho život byl přece zcela rozdílný od života jejich.

Již v jeho dětském srdci byly spojeny: život Boží, svatost věčného Syna Božího, nedokonalejší myšlenky, city a úmysly, v něm bydlela nejčistší láska k Bohu a bližnímu, a všechny ctnosti a dokonalosti, tak že i nepatrnější úkony Ježíškovy, jeho svatou duší a Duchem sv. jsouce oživeny, božskými se stávaly výkony, cenu před Otcem jeho nebeským majíce nekonečnou. Rovněž tak má se to s malým křesťanem, který žije život víry, s malým, nábožným dítětem, jakýmž zajisté i ty, milý čtenáři, jsi. I ono, seč jen jest, posvěcuje nejobyčejnější výkony své, spojuje je s výkony svého Spasitele, jenž v něm žije; ono jí, pije, hraje si, spí a procituje před očima a vůlí Boží, zrovna jako druhdy milý Ježíšek to dělal. Zbožné dítě miluje modlitbu;

modlí se jako Ježíš, s Ježíšem a v Ježíši; zpyká si, o všem souditi po zákonech evangelia a výrocích Svatých, nikoli však dle toho, co ve světě od špatných křesťanů slyší; slovem: on má ducha křesťanského, ducha víry, ducha Ježíše Krista.

O tom všem zpytuj svědomí své, milé dítě, čiň dobrá předsevzetí a slib milému Bohu, jehož v srdci svém nošíš, že budoucně budeš zcela v něm a pro něj žítí a milosti křtu svatého hodným se činiti; slib mu, že budeš po celý život svůj nauk církve jeho poslouchati, vědouc, že jen skrze ni svaté víře se učíme, a Kristus světu se sděluje. Zatím co ona zevnitř k tobě mluví, působí Ježíš v nitru tvém, že se podrobuješ a rozumíš, a tato milost nazývá se: milost víry.

3. O naději a důvěře v Boha.

Naděje jest sladká vroucí důvěra, kterouž nám Ježíš dává, že po celý život svůj lásky jeho, věrni zůstaneme a jednou jej i s Otcem a Duchem sv. po všechny věky požívatí budeme.

Ježíš sám, an v nitru duše naší žije, dává nám tuto milou důvěru; jistota to arci ještě není, neboť pokud ještě na zemi jsme, můžeme hřešiti

a tím věčnou záhubu si přistrojiti; jest to však důvěra nezvratná, spočívající na nekonečném milosrdenství Božím a lásce našeho Vykupitele.

Doufáme na zemi i na nebi povždy s milým Spasitelem spojenu zůstat, ne snad jako bychom tak silní byli, neb tohoto štěstí si byli zasloužili, nýbrž jediné proto, že Bůh dobrý Otec náš jest, kterýž nikdy pomoci své neodepře těm, kdož dobré vůle jsou. Bůh chce, aby všichni lidé spaseni byli, a jenom ti, kteří od něho se odlučují a o něm ničeho věděti nechtějí, sami sebe ztracují.

Skrze jednorozeného Syna svého Ježíše Krista uděluje nám milý Bůh milost a slávu, a jen skrze něho sestupuje až k nám; a protož také veškerá naděje naše zakládá se na Ježíši, na jeho zásluhách a jeho milosti. Bez Ježíše nelze nám spasenu býti, bez něho nemůžeme se Bohu líbiti, jemu náležeti a jeho dítkami býti; s ním však můžeme vše, a v něm požíváme i milého Boha, zde v jeho milostech a jednou na věčnosti v jeho slávě a velebnosti. Svatý apoštol Pavel pravil již k prvním křesťanům: „Ježíš Kristus v nás jest naděje naše k životu věčnému.“ Nezoufej tedy nikdy, milé dítě, cožkoli zlého by tě kdy potkalo; rozpomeň se, že křtem sv. vniterně s Ježíšem Kristem, Vykupitelem svým, spojeno jsi,

že milý Ježíš v malém srdečku tvém bydletí a milostí svou je naplniti chce, že ti vždy na blízku jest hotov tobě pomoci, tě pozdvihnouti a k srdci svému tě přitisknouti. Nezasluhuješ toho, vím to dobře, často i láskou jeho pohrdáš, on však jest vždy dobrý, a milosrdenství jeho jest vždy větší, než bída tvá.

Ubozí hříšníci jsou jako lidé, kteří veliké jámy na břehu mořském vykopávají: ať se namáhají sebe víc a neustále kopají, ba ať udělají jámu větší, než jest největší město, jediná vlna mořská zajistě postačí všechny prohlubně tyto zaplaviti; rovněž tak milosrdenství Boží jest moře lásky, které vždy přetéká, když mu Ježíš Kristus do srdce kajícího hříšníka vlévati se dá! Neklesej tedy nikdy na mysli, jakékoliv neštěstí by na tebe přikvačilo, jakákoliv starost by tě zdrcovala. V pokušeních, nemocech, nespravedlnosti, bídě a zahanbení, vždy a všudy utec se do náruče svého Vykupitele, a zůstaň tam, klidně očekávajíc budoucího ráje.

Ježíš, jenž v tobě žije, jest králem nebes, a připraví ti své království i slávu svou, budeš-li až do konce v něj důvěřovati; jenom zbabělci ztrácejí ducha, ale zbabělcův náš Spasitel do služby své nechce.

Ješitnost a pýcha jsou ne méně než zbabělost křesťanské naději protivny. Pyšným bys byl, chtěl-li bys sílu, ku zkouškám právě uvedeným potřebnou, v sobě, místo ve Spasiteli svém Ježíši, hledati.

Sám ze sebe jsi sláb; jen Ježíš jest silen, a veškerá síla, kterouž máš, pochází od něho a jeho milosti. Opíraje se o něho, opíráš se o skálu, již nelze podvrátiti; spoléháš-li se však jen na sebe, podpíráš se o papír, na způsob kamene nebo dřeva omalovaný, kterýž se poddá a roztrhne, jakmile se ho dotkneš.

V Tebe chci vždy doufati a do rukou Tvých sebe svěřovati, ó sladký Vykupiteli můj, v štěstí : neštěstí zůstanu jen v Tobě, v útočišti svém nejjistějším.

Jakož plavci na širém moři lodi své neopouštějí, ani já Tebe, Vykupiteli můj, neopustím.

Nenosím Tě sice na sobě, ale v sobě, božský mistře můj, ale přece jako ono ubohé oslátko na květnou neděli nastupuji s Tebou cestu do Jeruzaléma, t. j. do ráje. Ó šťastná's duše má, kteráž již v tomto životě požíváš předmětu věčné naděje své a takto si zaslouhuješ se všemi svatými vejíti do milené říše rajske. —

4. 'O lásce k Bohu.

Srdce Ježíšovo naplněno jest zcela Duchem sv., jenž jest věčná láska Otce i Syna v nej-světější Trojici. Ježíš jest tímto Duchem lásky proniknut, jako hořící uhl ohněm proniknut jest; on celý jest láska k Otci svému nebeskému, jako hořící uhl celý jest oheň a žár.

Jediný Ježíš miluje Otce svého, jak Otec zasluhuje milován býti, totiž nekonečně; vždyť jest to Bůh, jenž Boha miluje, a tímto stává se láska tato jediné hodnou Boha, jenž dobrota a věčná krása jest, a jehož nekonečné dokonalosti též nekonečné lásky zasluhují. Ježíš miluje Otce svého z celého srdce, ze vši síly a ze vši duše své. Miluje ho z celého srdce, t. j. se všelíkou něžností i silou vůle své; miluje ho jediné nade všecko, a vše ostatní jen s ním a v něm. Miluje ho ze vši síly a z celé duše své, t. j. všechno v jeho osobě, jeho duchu, jeho myšlénkách a celém jeho svatém člověčenství Bohem naplněno jest a jen pro něho žije. Nikdy nebude člověk s to, aby pochopil bezednou propast lásky Ježíšovy k Bohu, Otci jeho nebeskému.

Avšak, milé dítě, toto božské srdce, tento zdroj nekonečné lásky nalézá se v srdci tvém; čili lépe řečeno: tvé ubohé srdéčko skryto jest

v božském srdci Ježíšově, a On chce tě roz-
nítiti, t. j. touže láskou, jakou On chová
k Bohu, svému i tvému Otci, proniknouti, tak
jako silný žár malý uhlík zapaluje, jakmile
v něj hozen byl.

Než však, čím to jest, že uprostřed to-
hoto sžírajícího ohně tento malý uhel skoro
studeným, černým a jakoby necitelným zůstává
vůči ohni, kterýž ho obklopuje? Jaký zázrak
jest to, a co to znamená?

Ach, tento zázrak jest bohužel dějepisem
skoro každého z nás. Spasitel náš vlévá nám
Ducha lásky, a my přece nemilujeme neb
milujeme jen tak málo, tak špatně, tak chladně,
že to ani milováním nazvati nelze. Pokořme
se jen před Pánem Bohem a prosme ho, aby
naše ubohé srdce přeměnil a je milosti své
hodnějším učinil.

Ostatně dlužno však dobře věděti, že
s láskou k Bohu nemá se to tak, jako s naší
přítulností k rodičům a přátelům atd. Vidíme,
objímáme a líbáme osoby, které nás milují a
které my na zemi této milujeme, a nalézáme
takto užíváním smyslů svých citelné a lahodné
potravy pro lásku svou. Jinak má se to však
s Pánem Bohem; neboť jelikož nemůžeme ho
ani viděti, ani hmatati, ani slyšet, ani objí-
mati, ač zcela na blízku, ano v nás jest,

zůstává láska naše k němu zcela jen duchovní a nemá nic smyslného; můžeme býti proto pravou a vroucí, aniž bychom její sladkosti a útěchy zakoušeli; ona záleží více v naší vůli, než v citu našem. Máme-li pocit lásky k Bohu, jest to velmi dobré, velmi příjemné, mnohdy i velmi užitečné, ale potřebné to není, a bez něho můžeme dosti vroucně Pána Boha milovati.

Není-liž pravda, že to, co tě nasycuje, vlastně chléb jest, nikoliv ale povidla, kterýmiž matka ti ho namaže, aby ti lépe chutnal. Majíš arci povidla svou cenu, avšak možno jich postrádati, aniž tím chlebu vlastnosti jeho odňaty aneb žaludku uškoděno jest; rovněž tak se to má se smyslným pocitem a útěchami lásky k Bohu vzhledem na tuto lásku.

Náležíš-li zcela Bohu milému, nechceš-li za celý svět hříchu se dopustiti, často-li malé srdce své povzbuzuješ, aby Otce nebeského milovalo, pak buď jisto, milé dítě, že Pána Boha z celé duše a tak, jak máš, miluješ.

Když Ježíš ve tvých letech byl, konal v Nazaretě vše z lásky a s láskou; čiň totéž, maje druhým Ježíškem býti, a stále se vynasnažuj, abys vzoru svému vždy podobnějším se stávalo. Říkej často Pánu Bohu, že jej miluješ. Aby oheň se rozdmýchal, foukáme

do něho, a sice často a silně: abys srdce své roznítilo láskou Boží, kterouž Ježíš mu uděluje, užívej často krátkých vzdechů lásky a modlitbiček střelných, jako: „Bože můj, miluji Tebe!“ „Bože můj, Tobě chci celý náležeti!“ a jiných.

Znal jsem v Paříži malého, zbožného učeníka, asi 10- neb 11letého, který s celou duší na své první sv. přijímání se připravoval. I odporučil jsem mu za tou příčinou, aby při vycházení nebo vcházení do domu, při práci, jídle neb hře častěji malé city lásky vzbudil. Když pak jednoho dne jsem se ho tázal, jak se mu toto dobré cvičení daří, odpověděl mně s úsměvem: „Ó, miluji Pána Boha z celého srdce, a více než dvacetkrát za den mu to říkám.“

I Otčenáš jest výtečný prostředek, lásku k Bohu v nás oživiti; neboť tato božská modlitba, kteréž Ježíš sám nás naučil, a kterou s námi a v nás se modliti bude až do skonání světa, — uvažujeme-li ji pozorně, — není, leč veliký projev lásky. Jediné slovo „Otec,“ kterýmž tu Pána Boha nazýváme, již postačuje, aby srdce dojalo. Láska k Bohu jest zdokonalení křesťanského náboženství a zbožnosti, a každá duše jest tím dokonalejší, čím dokonaleji Pána Boha miluje.

5. O lásce k Ježíši, našemu Spasiteli.

Jak jsem ti již pravil, milé dítě, sděluje se nám milý Bůh jedině skrze svého božského Syna, my pak nemůžeme k Bohu jinak přijíti, nežli skrze téhož Ježíše, jenž prostředníkem mezi Bohem a lidmi se stal a sám ve svatém evangeliu dí: „Nikdo nepřijde k Otci, leda skrze mne.“

Nemůžeme tudíž Boha milovati, leč jedině skrze Ježíše, s Ježíšem a v Ježíši. Toť pravda veledůležitá, kterouž nutno dobře uvážiti, neboť na ní spočívá celé křesťanské náboženství. Ten, kdo miluje Ježíše, Pána Boha miluje, poněvadž Ježíš vtělený Bůh jest, a takto jest láska k Ježíši jedinou pravou láskou, kterouž živému Bohu můžeme prokazovati.

Všechno tedy, co jsem ti právě o lásce k Bohu řekl, vztahuje se přímo i na lásku ke Spasiteli našemu. Ježíš jest milý ten Bůh, jehož s Otcem a Duchem sv. z celého srdce, z celé duše a ze vší síly musíme milovati, On jest zároveň Bůh, jehož máš milovati, a přítel, kterýž ti pomáhá, abys Boha dobře miloval; on jest cílem a prostředkem, jímž lze ho dosíci. Nebe jest prostředkem, abychom do nebe se dostali, a oheň k tomu slouží, abychom oheň rozdělali.

Dále ještě, dej dobrý pozor: poněvadž Ježíš zároveň i pravý člověk jest, jest nám velmi snadno, Boha v sobě samých milovati. Bůh, jenž svatým člověčenstvím svým naším Vykupitelem se stal, naplňuje nekonečnou propast, kteráž nás dělí od božské velebnosti; On jest srdci našemu přístupný jako přítel příteli, jako bratr bratru; On nemluví pouze k našemu duchu, nýbrž i k našim smyslům. V Bohočlověku Ježíši jest Bůh jen jako dítě, plné krásy a spanilosti, člověk jako my, který naší řeči rozumí, náš život žije, který miluje, jako my milujeme, který všechny naše city, naše radosti a celou naši bytost s námi pocituje a sdílí.

Ó jak lehko jest Boha v milém Ježíškovi milovati, milovati jej v náruči svaté Panny, při božských událostech, o nichž sv. evangelium nám vypravuje: při poslední večeři, na hoře Olivetské, na Kalvarii, na dřevě kříže!

Ještě mnohem sladší a hlubší pohnutkou Ježíše Krista, Pána našeho, milovati, jest myšlenka, že on také náš Vykupitel a Spasitel jest. Za nás, z lásky k nám snášel Ježíš po třicet let všechny bolesti, bídu a potupu, vytrpěl konečně i smrt, on, kterýž život byl, on, který Bůh byl! — Pro tebe, milé dítě, pro mne, pro všechny a každého zvlášť plakal a

dnem i nocí se modlil; pro tebe stal se chudým, byl posmíván, políčkován, trním korunován, a mezi dvěma lotry na kříž přibit; a to vše z dobré vůle jediné proto, že tě miloval a dosud miluje . . . A ty bys nechtěl ho milovati? — Toho však není ještě dosti. Tento milující Bůh, tento dobrý Ježíš nikdy tě nepouští; z lásky chce býti nerozdílným průvodcem tvým po celý život tvůj. Jako matka nemůže se odtrhnouti od mileného dítěte svého, tak, ano ještě více, zdá se, že nemůže Ježíš ani od tebe se oddělit.

Milostí křtu sv. činí tě majetkem svým, spojuje se uvnitř s tebou, poutá duši tvou k srdci svému, za svůj stánek si tě vyvoluje, a s nebe v tebe sestupuje, milé dítě, kteréž jsi dosud ničeho si nezasloužilo a jež On dobrovolně miluje.

Později pak podává se ti v nejsvětější Svátosti, aby duši tvé stal se potravou, chlebem živým, jenž lásku tvou živí a uhasnutí zachraňuje. — Velebná Svátost oltářní jest svátost lásky, chléb lásky Boží, čili lépe řečeno, jest to láska Boží, kteráž stává se chlebem naším.

Milostí svého Vykupitele tedy, milé dítě, jsi takoruka zaplaveno a se všech stran nekonečným mořem božské lásky obklopeno; Boha

nalézáš vnitř i zevnitř, nalézáš jej v nebi, kdež tě očekává, i na zemi, kde tě provází. Náboženství jest celé láska, poněvadž Ježíš, jenž jeho hlavním předmětem jest, láska jest; ty však jsi v Ježíši a lásce jeho jako malý ptáček v nesmírném prostoru vzdušném, jako rybička ve velikém moři světovém.

Dobře tedy rozuměj a nikdy nezapomeň, že láska k nejsv. Svátosti jest láska k Ježíšovi; láska k Ježíši ale jest láska k Bohu. Kdybys tedy nejsv. Svátosti nemiloval, ani Ježíše bys nemiloval; kdybys ale Ježíše nemiloval, nemiloval bys Pána Boha. ▮

A víš-li pak, jak lásku svou, pravou lásku k nejsv. Svátosti osvědčujeme? Sv. přijímáním, kteréž jest nábožné, touhy plné požívání nejsv. Svátosti, a tudíž požívání Ježíše, požívání Pána Boha. Přijímati sluje: skrze Ježíše s Bohem se spojití, a Bohu prokázati největší důkaz lásky, jehož zde na zemi tvor vůbec schopen jest.

Zbožný kněz Olier, přítel sv. Vincence z Pauly a zakladatel seminářů ve Francii, byl láskou k svému Spasiteli tak naplněn, že srdcem i ústy vždy se modlíval: „Ó Ježíši, lásko má!“ Jednou, když cestoval a právě ve středu pohoří auvergnského se nalezal, převrhl se vůz, a on spadl do hluboké propasti.

Když takto se skály na skálu dopadal, nemluvil sluha Boží nic jiného než: „Ježíši, lásko má, Ježíši, lásko má!“ Olier při tom se ani nezabil, ani neporanil, což všichni za zážrak považovali.

P. Olier spatřoval v sobě i jiných jenom Ježíše; bez přestání uctíval ho v nejsv. Svátosti, a seč byl vyzýval věřící, aby ve svatém přijímání ho požívali, v nejsv. Svátosti navštěvovali, a uvnitř v srdcích svých stále v jeho společnosti byli.

Svatá Magdalena z Pazzis ve Florencii milovala od nejútlejšího mládí svého Pána Ježíše tolik, že plakala, nemohouc ještě jíti ke sv. přijímání. Když matka její ke stolu Páně šla, provázela ji malá světice vždy do kostela, a pak zůstávala po celý den co možná jí na blízku.

Malá blahosl. Ismelda, obdrževši ponejprv nejsv. Svátost z rukou velikého světce Dominika, nebyla s to snést tu lásku, kterouž opojil Ježíš srdce její; po dlouhé modlitbě, při níž nepohnutě klečela, chtěli ji odvésti, avšak ona byla — mrtva, při modlitbě klečíc zemřela; byla již v nebi, kamž Ježíš přímo ji dovedl.

Ó Pane Ježíši, milý Bože můj, propůjč mně té milosti, abych budoucně z celého srdce

a nade všecko Tě miloval, hodně často na Tebe myslel, v nitru duše své ve společnosti Tvé dlel a s láskou mnohou v nejsv. Svátosti Tobě se klaněl. Odpusť mi předešlé nedbalosti mé; chci milovati Tě jménem všech těch, kteříž Tebe nemilují, a již zde na zemi chci Ti, ó Ježíši můj, počítí osvědčovati onu lásku věčnou, kteráž bude brzy jediným štěstím mým v ráji nebeském.

6. O lásce k nejbl. Panně.

Zdárný syn miluje stejnou láskou otce svého i matku svou a oběma stejnou měrou náleží. Spasitel náš, tento syn nejdokonalejší, stejnou láskou miluje svého Otce nebeského a svou nejbl. Matku, přesvatou Pannu Marii. Nejen jako Bůh, nýbrž i jako člověk miluje svého Otce, a nejen jako člověk, nýbrž i jako Bůh miluje svou Matku. Opakuji to s důrazem: jestiž to tatáž božská, dokonalá a nerozdílná láska.

Svatá Panna zasluhuje veškerou lásku Ježíšovu, neboť jest mistrným dílem rukou jeho a jeho nejdokonalejším tvorem; Ježíš jest jednou dobou její stvořitel i její syn: její stvořitel přirozeností svou božskou, a její syn přirozeností svou lidskou. „Pán nebes stvořil

matku svou“ (pravilo jednou dítě čínské), „a jeho matka pak porodila nebes Pána.“

Maria jest nejpřednější mezi všemi tvory; skrze ni vydal se Bůh světu; skrze ni a v ní stal se Bůh naším Vykupitelem, naším Spasitelem, naší obětí. Ona jest tisíc tisícůkrát vyvýšena nad všechny anděly a svaté, neboť ona jediná jest Matkou Boží, ona jediná dala vtělenému Synu Božímu přirozenost lidskou. Jaká to neslýchaná důstojnost, býti Matkou, pravou Matkou Boží! Jenom Bůh sám může nekonečnou hloubku důstojnosti této vystihnouti. Ostatní tvorové: cherubíni, serafini, andělé, svatí, proroci, apoštolové, mučedníci jsou jen sluhové Boží: svatá Panna jediná jest Matkou jeho. Byli-li jsme za dítky Boží přijati, stalo se to jen proto, že svatá Panna Spasitele nám porodila, který pak nás za dítky své přijal. A tak máme za vše děkovati blahosl. Panně, Matce Boha našeho a Vykupitele; ona jest prostřednicí, kterou všechny milosti k nám přicházejí, jichž pramenem Ježíš Kristus jest. I církev svatá spočívá celá na Marii a závisí na ní, jako dcera na matce své závisí.

Člověk nemůže nikdy pochopiti, jak velice Ježíš Matku svou miluje a kdybychom svatou Pannu co nejvíce milovali, naše láska jest vždy jen jako kapka vody v poměru

k onomu moři lásky dětinné, kteráž naplňuje srdce Ježíšovo. A hle, milé dítě, toto srdce Ježíšovo, kteréž tolik svatou Pannu miluje, spojeno jest se srdcem tvým, ono jest v tobě a ty v něm. V tobě žijící Ježíš přeje si, abys jako ve všem ostatním, i v tomto ohledu jemu se podobalo, chce, abys matku jeho milovalo, ne tou měrou, jak on ji miluje (toť nemožné), ale seč jen jsi, z celého srdce a ze vší síly; chce, abys bylo milé Matce Boží jako Otci nebeskému druhým Ježíškem; lépe řečeno, Ježíš chce i na dále v tobě svatou Pannu na zemi milovati, ctíti, ji poslouchati a dobrým synem jí býti, jakýmž jí byl druhdy v Betlémě, Nazaratě a po celý život svůj. On užívá malého srdečka tvého jakožto nového nástroje lásky své k svaté Panně; a nejsi-li poddajným nástrojem v ruku jeho, neuznává tě za svého žáka, nýbrž odstrčí tě, jako dobrý hudebník odkládá a zahazuje špatný, k umění jeho nevhodný nástroj. Vidiš tedy, že úcta k milé Matce Boží-křesťanu rovněž tak potřebna jest, jako úcta k Bohu. Tato úcta pak nezáleží jedině v tom, milovati Matku Boží, nýbrž také ve všem vůli její plniti, ji z celého srdce zbožným vzýváním prositi, každodenně k ní se modliti, aby tě každého dne chránila, a konečně do náruče mateřské lásky své tě

přijala, jako druhdy činila s Ježíškem v Betlémě a Nazaretě.

Láska k Marii jest zárukou k životu věčnému, a Spasitel náš miluje zcela zvláště ony křesťany, kteří svatou Matku jeho hodně milují.

Nejkrásnější a nejpráhodnější modlitba, kterou k svaté Panně modliti se můžeš, jest „Zdrávas Maria“; opakuj ji rádo a hodně často; všichni svatí naplňovali celý život svůj líbeznou vůní této modlitby. Svatý Dominik zavedl růženec, ve kterém „Zdrávas“ sto-padesátkrát denně se modlívá. Sv. Kateřina z Bologny, horlivá služebnice Boží, modlila se jednou na štědrý večer tisíc „Zdrávasů,“ aby důstojně připravila se k půlnoční mši svaté. Jistý zbožný kněz, jménem Bretonvilliers, ničeho nepodnikal, dokud svatou Pannu kleče za její požehnání byl neprosil; jí dal vše, co měl; peníze své vložil do skřínky, kterou postavil k nohám obrazu Mariina, a ani nejmenšího výdaje neučinil, aniž by dříve v modlitbě byl svatou Pannu o radu nežádal a pokorně o dovolení neprosil.

Celá Francie zasvěcena jest svaté Panně, a proto nad touto zemí Ježíš vždy se smilovává přese všechny ty hříchy, jichž již od tolika let vinnou se stává.

Ó Ježíši, svatý hosti duše mé, naplň ji svatou, vroucí a hlubokou láskou k nejblaho-slavenější Panně, abych jedenkrát k Tobě přišel a Tobě co nejvíce podobným se stal.

7. O lásce k papeži a církvi.

Papež jest náměstkem a zástupcem Ježíše Krista na zemi, a proto žádá Ježíš, abychom papeže pro něho milovali; on za své uznává jen ty, kteří papeže uznávají, jeho poslouchají a milují.

Úcta a láska, kterou všichni křesťané papeži jsou povinni, jsou úcta a láska, jež netýká se člověka, nýbrž jediné náměstka Kristova, papeže, nejvyšší hlavy církve. S touto láskou má se to, milé dítě, jako s láskou, kterou otci svému diuhuješ; co v otci svém ctíš a miluješ, jest především vlastnost jeho jakožto otce, jeho otcovská důstojnost; ať stane se cokoliv, vždy přece dlužno jsi mu tuto úctu a vážnost, tuto dětinnou poslušnost, poněvadž on vždy otcem tvým jest. Právě tak má se to i s papežem: ať přihodí se cokoliv, ať osobní vlastnosti jeho jsou jakékoliv, on jest a zůstane přece papežem, t. j. viditelným náměstkem Ježíše Krista v církvi, viditelnou hlavou křesťanů, hlasatelem pravé víry, nej-

vyšším pastýřem, kterýmž Ježíš Kristus všechny biskupy, kněze a všechny věřící církve na pravou cestu uvádí; toť pak jest, co ve svatém Otci milovati musíme a též milujeme. Opakuji, co již shora jsem pravil: Vykupitel tvůj, Ježíš, jenž v tobě žije a sv. Ducha svého v duši tvou vylévá, sděluje s tebou všechny city, kteréž obživují srdce jeho; a jelikož náměstka svého zvláštní láskou miluje, chce také, abys i ty papeže miloval a ctil, jsa mu ve všem poslušným.

Ježíšek miloval a ctil ve sv. Josefu důstojnost Otce svého, kterýž byl v nebesích. Josef byl vůči Ježíšovi náměstek Boží, a ačkoliv byl jen člověk, přece ho poslouchal Ježíš, Syn Boží, jako poslouchal Boha. Následujmež tu mistra svého: papež jest ovšem jen člověk, ale jest náměstek Krista Ježíše, kterýž ho používá, by nám vládl a nás učil; papeže poslouchati jest poslouchati Ježíše, jeho milovati jest milovati Ježíše; jemu se protiviti, jest protiviti se Ježíši, kterýž ho poslal.

Tuto zbožnou lásku, kterou povinni jsme papeži, dluhujeme rovněž i celé církvi, t. j. svým biskupům a kněžím, neboť Pán Ježíš jest biskupem v biskupech našich, jest knězem v kněžích našich. Posvěcením na kněžství uděluje jim kněžství své; on to jest, jenž

v nich vyučuje nás sv. náboženství, hříchy naše nám odpouští, svědomí naše pořádá, svatou obět přináší a nám ukazuje, jak máme duše své zachrániti. Miluješ-li tedy Ježíše, a On-li v tobě živ jest, budeš s ním a jako On milovati nejen papeže, nýbrž i svého biskupa, svého faráře, svého zpovědníka, slovem : všechny sluhy církve. Ve zbožnosti své, milé dítě, nikdy neodděluj Ježíše od církve; církev jest jako Maria nerozlučně s Ježíšem spojena, a veliký jeden světec, který více než před šestnácti sty let smrtí mučnickou zemřel, svatý Cyprián, praví, že ten, kdo zde církev sv. nemá za matku, v nebi též Boha nemá za Otce. Neprátele církve a papeže jsou tedy již tím i nepřátely Kristovými; musíme tedy společnosti jejich nejen se vyhýbati, ale i jejich bezbožností pohrdati, jejich sočení žádné víry nepřikládati a katolické věci vždy se zastávat.

Účinně projevuj lásku svou k sv. církvi tím, že denně za papeže a na jeho úmysl se pomodlíš, biskupům a kněžím vždy největší úctu a vážnost projevíš, na setkání je slušně pozdravuje a při konání dobrých skutků jim jsa nápomocen; za našich dnů pak zvláště můžeš lásku svou dokázati, jestliže velkomyslně, seč jsi, k haléři svato-Petrskému přispíváš. Otec neb matka tvá ti vyloží, co to jest.

Miluj tedy papeže a církev, milé dítě,
a Pán Bůh ti zajisté požehná.

8. O lásce k bližnímu.

Spasitel náš má jen jednu lásku, kterou zároveň miluje Boha, Otce svého, i všechny lidi, bratry své. Bůh jest pravý Otec jeho od věčnosti, my jsme pravými bratřími jeho v čase, poněvadž skrze matku svou pravým jest člověkem a pravým synem Adamovým jako my.

Abychom podobali se Ježíšovi a křesťany byli, musíme stejnou láskou milovati Boha, jehož v Ježíšovi nalézáme, a všechny bratry své, v nichž víra nám Ježíše poznávati dává; bez tohoto nelze nám Spasiteli svému se podobati. On neuzná nás za učeníky své, a Bůh Otec nepovažuje nás za dítky své. My všichni jsme ratoolestmi jedné a tétéž révy, kteráž jest Ježíš Kristus; tatáž šťáva životní, tentýž Duch svatý, který v Ježíši Kristu jest, sděluje se též každému z nás na křtu svatém. Již dříve jsem ti pověděl, že tento Duch svatý Ježíše naplňuje dokonalou láskou k Bohu, Otci jeho, a k lidem, jeho bratřím; tuto dvojí lásku však vlévá Duch svatý také v srdce každého křesťana, pročť již jakožto křesťané povinni jsme vespolek se milovati, jako Ježíš a s Ježíšem.

Ó jak krásná, jak blahodějná jest tato láska bratrská, nerozlučitelná od lásky Boží a Ježíšovy! Bohužel však zřídka ji nalézáme, poněvadž málo duší jest, které by zcela Ježíši Kristu náležely a Pána Boha opravdově milovaly.

Láska k bližnímu vlévá do srdce našeho všechny city dobroty, shovívavosti, vroucí lásky, kteréž naplňují srdce Ježíšovo, a dodává nám síly, bychom pro bližního svého oběti přinášeli, ano, kdyby toho potřeba kázala, i život svůj obětovali, a to jen z lásky k Ježíšovi, který sám lidi tak velice miloval, že za ně na kříži zemřel.

Láska křesťanská jest mírná a trpělivá, laskavá a milosrdná ku každému; jestiž pravým opakem sobectví, nenávisti a závisti, a všech ostatních neřestí, kteréž lidi mezi sebou rozdvoují. Dítě, které cvičí se v lásce k bližnímu, přikládá snáze víry dobrému než zlému, nepronáší nikdy hrubých a urážlivých slov, snadno odpouští malé bezpráví, kteréž mu snad někdo učinil, nedělá nikomu zúmyslné starosti, neškádlí zlovolně malé své soudruhy, jest velikomyslné, přívětivé, jest to dítě k pomilování; slovem: ono jest dobré, jako jeho vzor Ježíšek.

Když sv. František Saleský byl ještě

malým, byl tak hodným, že všichni jeho druhové a učitelové jako o závod ho milovali. Jednou vyžádal si a též obdržel dovolení, za jiného chlapce, kterýž nějaké hlouposti se dopustil a hrozně před trestem se bál, aby směl výprask vytrpěti. Svatý Filip Nerejský byl též od nejútlejšího mládí svého tak přívětivý a mírný, že ho nazývali jen „hodným Filípkem.“

Milosrdenství a láska k bližnímu jest znamením, po němž lze ve světě poznati pravého křesťana. „Podle toho se pozná,“ dí Spasitel náš, „že jste učeníci moji, budete-li se milovati vespolek,“ a „milujte se vespolek, jako já miloval jsem vás.“

Láska tedy, kterou sobě navzájem povinni jsme, nemá žádné míry, jelikož tak milovati se máme, jako Ježíš nás miloval a dosud miluje. Každý z nás musí svým milosrdenstvím státi se bratrům svým druhým Ježíšem.

9. O horlivosti za spásu duší.

Jsouť to především duše bratří našich, kteréž jest nám milovati, poněvadž Ježíš hlavně jejich spásy a blaha duchovního si žádá. V nitru srdce svého, milé dítě, chováš Toho, který, aby duše zachránil, s nebe na zemi sestoupil, člověkem se stal, chudobu na se přijal

a až k jeslím, ba až k potupnému kříži se ponížil. On v tobě jest a chce v tobě bydlet, a protož musíš duše s ním a jako On milovati: napřed svou vlastní, pak duše bližních, rodiči a příbuznými počínajíc.

V církvi svaté děje se vše za účelem spásy duší, a to jediné, čeho Kristus Ježíš žádá, jest sláva Boha Otce, kteréž dostává se Mu posvěcováním duší; a jen proto založil církev svou, ustanovil papeže, biskupy a kněze, ustanovil i svaté svátosti a ve všech našich chrámech zůstává s námi živý v nejsvětější Svátosti oltářní. Tentýž účel mají zaslíbení ráje a blaženosti věčné, jakož i hrozby strašné o pekle a očistci, přísnost spravedlnosti Boží, jakož i ne méně potěšitelní důkazové jeho slitování; protož také praví jeden z největších světců, kteří kdy žili, sv. Diviš Areopagita, učeník sv. Pavla, pak první biskup athenský a konečně první biskup pařížský: „Ze všech božských skutků nanejvýš božským jest, pracovati s Bohem o spáse duší.“

Jsa křesťanem, musíš tedy duši bližního svého milovati a dle sil svých vynasnažiti se, abys Ježíšovi pomáhal bližního svého posvěcovati; musíš vůkol sebe tolik dobra konati, seč jen jsi, a to hlavně dobrým svým příkladem: toť jest kázání, kteréž míti jsme

všichni povinni, a sice každého dne, každé hodiny, na každém místě a při každé příležitosti. Dobrý příklad jest v pravdě duchovní almužnou a mnohdy mnohem více působí, než dlouhé kázání.

Dále můžeme duším prospěti, když za ně se modlíme; ano, hodně často musíš milého Boha s Ježíšem prositi za obrácení hříšníkův, a hlavně těch, které znáš.

Znal jsem v Římě nábožné dítě, které dobrým svým příkladem, spojeným s vroucí modlitbou přivedlo otce svého, rekovného to a udatného důstojníka, který však již po dlouhá léta žil v náboženské netečnosti a lhostejnosti, opět k plnění povinností jeho křesťanských. Rovněž znal jsem vzorného školáčka, kterýž stížen byv nemocí, život svůj obětoval sv. Panně na obrácení a spásu duše milého otce svého, a též milosti této dosáhl; zemřel s úsměvem na tváři a vešel do nebe, ozdoben tímto vzácným vítězstvím.

Modlitba zmůže u Boha všechno, zejména modlitba nábožného dítěte. Znam ještě jiné dítě, malou, zbožnou dívku, která již ode dávna každý den za obrácení ubohých protestantů se modlí; často za ně sv. přijímání obětuje, a je nazývá své „milé zbloudilé.“

Konečně musíš všem duším vůkol sebe

dobře činiti všemi způsoby, kteréž ti vynalezavá nábožnost jen vnuknouti může. Komu lze vyčísti všechno to dobré, jež malý, horlivý křesťan s to jest, aby působil na př. v rodině mezi bratřími, ve škole mezi spolužáky neb soudruhy? Svatý František Saleský byl již jako hoch osmi-, desíti- a dvanáctiletý apoštolem svých společníkův, a snadno toho docílil, že s ním se modlili, nábožné písně zpívali, nejsv. Svátost oltářní navštěvovali, aneb jiná, věku svému přiměřená duchovní cvičení konali. Konečně musíš, milé dítě, o spáse duší pracovati i tím, že, seč jen jsi, účastníš se spolků, kteréž za tím účelem se utvořily, a kteréž církve a tvoji učitelé ti doporučují, zejména spolku sv. dětství Ježíšova. V Římě znal jsem také několik chudých dívek, které nemajíce peněz, v prázdných chvílích rozličné ruční práce konaly, pak je prodávaly a výtežek z toho sběratelce dotčeného spolku odváděly. Ó, jak asi miloval Ježíšek tyto malé, zbožné dušičky! s jakým asi zalíbením pohlížel na ně z jich nitra, v němž, jako na trůnu sedě, neobmezeně vládne. —

O ubohých pak duších v očistci — ó, co dalo by se tu říci o té lásce, kterouž jim dlužni jsme! Nezapomínej jich nikdy, denně modli se za ně, ukládej si za ně malá pokání,

jakož činilo osmileté dítě, jež jsem znal, které totiž z útrpnosti nad dušemi v očistci každého dne nějakou dobu vyražení svého za ně obětovalo, stojíc jako z trestu kdesi v koutě, kdež domnívalo se, že ho nikdo nevidí. Měj i ty takovou soustrast s ubohými dušemi: můžeš-li, dávej někdy za ně mši sv. sloužiti, přivlastňuj jim odpustky, kterých církev svatá tak hojně podává. Spasitel tvůj zřejmě toho si žádá, abys jim pomáhal; neboť ačkoliv nejsou na vždy zavrženy, přece za hříchy své v hrozných mukách jest jim dostičiniti.

Dávej jim svou almužnu, milé dítě, buď k nim soucitno a milosrdno, a i ty jednou milosrdenství dojdeš.

Ó milý Ježíši můj, budoucně budu vždy duše svých bližních vroucně milovati a zatím, co o spáse své duše pracovati budu, nechci zapomínati ani jiných. Vlej do ubohého srdce mého city své a svou o ně horlivost, a popřej mi, abych duše bližních svých tak miloval, jako svou vlastní, a miloval je z lásky k Tobě.

10. O lásce k chudým.

Ó, jak velmi miluje Ježíš chudé! Milé dítě, v tobě, malém sluhovi svém, chce i dále jim pomáhati, je těšiti, jim chléb a šat dávati

a vroucně je milovati. Láska k chudým, možno tvrditi, jest oblíbenou ctností všech svatých za všech dob. Všechny v pravdě zbožné děti dávají milému Ježíškovi žíti ve svých duších, a jsou naplněny láskou k chudým; pro ně ukládají si rozličné oběti, jim dávají své peníze, své lahůdky, ano mnohdy stalo se již, i své šaty. Znal jsem již dříve mladého křesťana, který potkav se s chudým dítětem a nemaje peněz u sebe, jemu své střevíce a šátek s krku dal, a pln radosti bos domů běžel. Matka jeho tvářila se sice, jakoby se hněvala, ale uvnitř byla celá blažená. — Když sv. Tomáši z Villanovy bylo šest let, miloval již chudé a podporoval je s horlivostí až k neuvěření. Jednou byl samotn doma, a tu přišla chudá žena a prosila pro Boha za almužnu; chlapeček, nemaje nic jiného, dal jí šest kuřat, která mu matka darovala, a která v prázdné chvíli byla jeho zábavou. — Když ctihodná klášternice Johanna de Jesus Maria ještě děckem byla, tolik milovala chudé, že pokládala si za zvláštní milost, dostala-li od malé žebračky, kterou denně podporovala, několik tvrdých kůrek, jediné to výživy chudých, a které zaměnila jí za nejvybranější jídla, kteráž u jejích rodičů na stůl přicházela. Božský Spasitel často zjevil se jí v podobě žebráka, a proto

chovala k chudým nejen vřelý soucit, ale i zbožnou úctu, pozdravovala je, jakoby byla sama Spasitele pozdravila; bylť to Ježíš Kristus, jehož v každém z nich pozdravovala a podporovala. Také ty, milé dítě, poznávej budoucně Ježíše v rozedraném oděvu chudása; on sám praví nám v evangeliu: „Hladov jsem byl, a dali jste mně jísti; žízniv jsem byl, a napojili jste mne; nahý jsem byl, a oblekli jste mne; cizincem jsem byl, a pohostili jste mne; nemocným jsem byl, a navštívili jste mne: amen, amen pravím vám, cožkoliv jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.“ Pamatuješ-li pak se ještě, co jsem ti řekl strany papeže, biskupův a kněží? Pravil jsem ti, že Spasitel sám jest v papeži papežem, svatým Otcem, biskupem, dobrým pastýřem v biskupech, knězem a správcem duší v kněžích, a proto že nutno je ctíti a milovati. A tak má se to i s chudými. Ježíš Kristus jest chud v chudých; On jest nejchudší ze všech chudých, jehož každý křesťan, jen jiskru víry mající, milovati, podporovati a o něj všemožně starati se musí.

Z toho poznej, jak krásná, jak nebeská jest láska; sám Ježíš to jest, kterýž dobrými boháči svým milým chudým na pomoc přichází, a rovněž tak jest to Ježíš, kterýž v osobě

chudého každému z nás se naskytuje, aby povinnou daň naší lásky obdržel. Za tou příčinou musíš, jsi-li bohat, milovati chudé, a jsi-li chud, milovati bohaté. Dle krásného výroku písma sv. jest Ježíš Kristus „všechno ve všem.“

11. O lásce k rodičům a přátelům.

Milé dítě, neníť mým úmyslem, zde něčemu tě učit, co již z blahé zkušenosti samo dávno znáš, totiž rodiče, příbuzné své a mladé přátele své milovati: dítě, které by toho nečinilo, bylo by velice politování hodno, a nechtěl bych v to uvázati se, teprve tomu je přiučovati; tolik jenom chci ti ukázati, že ty, jež miluješ, křesťansky milovati musíš.

Dvojím způsobem lze nám milovati: přirozeně a nadpřirozeně, a tyto dva způsoby zcela dobře spolu se snášejí, neboť zde mluvím jen o upřímné, dobré a dovolené lásce. Oba pocházejí z téhož pramene, z Ježíše Krista, kterýž jest Pánem jak přírody, tak i milosti.

Ježíš Kristus, pravý Bůh a Tvůrce přírody, dává nám srdce, kteréž schopno jest milovati, a chce, abychom vše také milovali, co dobré a lásky hodné jest: především své rodiče, pak bratry a sestry, příbuzné, přátele,

soudruhy, své učitele, dobrodince, sousedy atd. Tato láska, kteráž velmi dobrá a dovolená jest, nazývá se láskou přirozenou.

Láska křesťanská, která též nadpřirozenou sluje, pochází rovněž z nejsvětějšího Srdce Ježíšova, avšak v tomto případě pochází od něho jakožto Bohočlověk a Vykupitele, Pána milosti, kdežto dříve jen jakožto Tvůrce a Pána přírody.

Spasitel náš sám vkládá schopnost do našich srdcí, abychom milovali rodiče své a svou rodinu a mezi bližními ty, kteří dobří a lásky hodní jsou. On chce, abychom je milovali, a vroucně milovali, to jest božský zákon; On pak neuznává těch za dítky své, kteříž žádného srdce nemají. Nutno však ještě věděti, že křesťanská nadpřirozená láska nekonečně dokonalejší jest, nežli všechna láska pouze přirozená: jest tu tentýž rozdíl, jako mezi dětátkem božským a obyčejným dítětem, neb mezi Bohočlověkem a pouze člověkem. Láska křesťanská pochází s nebe a jest zcela božská, jest to láska Bohočlověka Ježíše, která stává se láskou naší, a proto také jest ceny tak veliké a za patřičnou odměnu připravuje nám požívání Boha a slávy Jeho na věčnosti. Ne tak má se to s láskou přirozenou, kteráž, ač dosti dobrá býti může, přece žádnou účinnou

ctností v nás se nestává, a nikoliv z milosti, nýbrž pouze z přírody plyne, kterážto bezděky k ní nás pohání; pro nebe může jen tehdy býti záslužnou, posvětlí-li se křesťanstvím. —

Přátely a rodiče své musíš tedy, milé dítě, vroucně milovati; Bůh zcela jistě toho žádá, oni pak toho zasluhují: avšak lásku tuto musíš nábožností posvěcovati a povznášeti; svého Vykupitele musíš prositi, aby ráčil býti vždy prvním předmětem lásky tvé, a všechnu ostatní lásku a přátelství aby tak zřídil, by nebylo hříšně přehnané aniž nedostatečné.

Rodiče své a přátely nelze nikdy příliš milovati, poněvadž nikdy nemilujeme je tolik. jako Ježíš sám je miluje, ale můžeme milovati je špatně, způsobem smyslným, kterýž od Boha odvrací; a pak jest to láska nezřízená, jsou to přátelství smyslná, lehkovážná, srdce křesťanského zcela nedůstojná. Takový případ byl by, kdyby ku př. někdo přítele svého rád měl pro jeho krásný obličej, nebo že umí hezky zpívat, aneb že bohatým jest.

Zpytuj, milé dítě, srdce své, a. příslib milému Ježíškovi, že všechny, jež milovati povinnó jsi, milovati budeš dobře, jakož sluší se na křesťana, jímž i ty jsi.

12. O ctnosti náboženství.

Náboženství záleží ve službě a lásce, kterou Bohu prokazujeme. Ukázal jsem ti již, milé dítě, jak Spasitel náš jediným jest pramenem, z něhož všichni dobří křesťané pravou lásku k Bohu čerpají: nyní ještě ti ukážu, jak on v tobě i v každém věřícím zřídlem jest právě bohoslužby.

Bohu sloužiti jest: jeho ctíti, jemu se klaněti, jeho chváliti tak, jak mu tím povinni jsme. Spasitel náš přišel na svět, Boha, svého Otce, ctít a jemu sloužit tak, jak zasluhuje, aby byl ctěn a jemu bylo slouženo.

Svaté schopnosti a vlohy jeho duše, takto ke službě Boží obráceny, tvořily v něm ctnost náboženství. Milostí svou sdílí nám Ježíš i tyto vlohy a schopnosti své, a jestliže s milostí jeho spolupůsobíme, stáváme se také sluhy Božími; sloužíme Bohu a ctíme ho, jak si toho žádá, a máme tudíž ctnost náboženství. Křesťanské děti, majíce tuto ctnost, jsou plny úcty pro vše, co se týká služby a cti Boží; ony nevyslovují nikdy jeho svatého jména, neboli jmen Ježíše a Marie bez zbožné uctivosti; při službách Božích jsou pozorny a nábožny; před nejsv. Svátostí nechovají se tak, jako na jiných místech; živou vírou jsouce proniknuty,

varují se všeho, co by je neb ostatní vytrhováti mohlo: hlavně však jeví se náboženský duch jejich ve způsobu, jakým poslouchají mši svatou neb při ní přisluhují.

Oběť mše sv. jest též nejvznešenější úkon celé bohoslužby, poněvadž Syn Boží při ní na oltář sestupuje do rukou kněze, a Ježíš Kristus ve Svátosti oltářní takto mezi námi se nalézající přináší sám svému nebeskému Otci jménem všech tvorův oběť chvály a díky, smířčí a prosebnou, jakou my božské velebnosti dluhujeme. Jelikož takto mše sv. střediskem celé bohoslužby jest, tož jest docela přirozené, že horliví křesťané vroucně ji ctí a s velikou pobožností ji poslouchají, a protož také ctnost náboženství jest především ctností kněží, kteří nejsv. Svátost rozdávají a služebníky nebo vykonavateli bohoslužby na zemi jsou.

Milé dítě, máš-li tuto ctnost v srdci svém, budeš s Ježíšem sluhou Božím: Ježíš vleje ti do srdce ducha nábožnosti a modlitby, což každý hned pozná po tvé skromnosti v kostele, po tvé pozornosti při duchovních cvičeních a po uctivosti, kterouž jeviti budeš ke všemu, co služby Boží se týká.

Ctnost náboženství mohli bychom také nazývati uctivostí před posvátnými věcmi. Mějž tedy vždy v největší uctivosti všechny obřady

církevní, posvěcené věci, krucifixy a obrazy svatých; i tělo své měj v úctě, onoť jest svatým předmětem, neboť křtem sv. a jinými svátostmi stalo se živým chrámem Božím, schránkou Ježíše Krista a stánkem Ducha sv.

V jistém smyslu jest zcela pravdivé, že všichni křesťané řeholníky, t. j. osobami Bohu zasvěcenými jsou, jichž hlavní povinnost jest, aby ve spojení s Ježíšem Kristem Bohu se kořili a jeho ctili. Ti mezi křesťany, kteří zvláštní jméno řeholníků mají, jsou duše vyvolené, kteréž lépe než ostatní rozumějí, co život a věčnost jest; které pochopují vznešenost bohoslužby a poznávají nutnost, způsobem dokonalým Ježíšovu lásku láskou a obětí obětí spláceti. Kdyby snad Spasitel náš někdy k životu řeholnímu tě povolal, bylo by to pro tebe, milé dítě, velikou milostí a ctí, kteréž bys velikomyslně poslechnouti musel. Avšak jakýkoliv bude běh života tvého, vždy na to pamatuj, že Bohu svému dlužno jsi: hluboké náboženství, stálou úctu a vnitř i zevnitř nábožnou službu.

13. O křesťanském pokání.

Pokání činiti musíš, ubohé dítě mé, ano, pokání; trpkať to sice nutnost, ale nutností to jest, neboť pravil Spasitel náš v evangeliu

nám všem: „Nebudete-li pokání činiti, nebudete míti života v sobě!“ Slyš a rozvažuj o tomto rozkazu a hrozbě: „Nebudeš-li pokání činiti, nemáš života v sobě, nejsi již učníkem mým, opouštíš cestu spásy a nebudeš poznamenan znamením vyvolených.

Ježíš po celých třicet let, kteráž na zemi ztrávil, činil pokání; ne však za své hříchy konal pokání; vždyť byl sama nevinnost; avšak činil pokání, aby smazal hříchy naše, které z milosrdenství na se vzal; On, ten nejčistší, ten nejspravedlivější činil pokání, a ty, hříšníku, chtěl bys se zdráhati?

Duch Boží jest rovněž tak duch pokání, jakož jest duchem náboženství a lásky. Či neměla by snad tatáž šťáva, kteráž ve stromě obíhá, též všechny větve, i ty nejmenší, proniknouti? Právě tak musí pokání Ježíšovo státi se naším vlastním, a jestliže Jemu náležíme, údy Jeho, živými Jeho ratolestmi jsme, musíme jak On kající býti, jakýkoliv by byl náš věk, naše povolání, naše jmění aneb důstojnost. Křesťan znamená tolik, jako kajník. V čem však záleží pokání? Záleží v tom, abychom z lásky k Bohu a ve spojení s kajícím Ježíšem hříchy své, jakož i hříchy celého světa smazávali; vše činili, seč jsme, bychom božskou spravedlnost usmířili, a nevinnosti

své, na křtu obdržené, později však ztracené, zase dosáhli. Proto bývají praví křesťané (mladí i staří) horliví v modlitbě, jsou často přítomni mši sv., zvykají si nábožná cvičení, kteráž očišťují srdce, a získají si, kdy jen mohou, odpustky; často pamatují na bídu a nouzi Ježíškovu v jesličkách a v Nazaretu; všude rozvažují o slzích a bolestech Spasitele svého, o Jeho úzkosti smrtelné, Jeho hořkém utrpení a bolestné smrti na kříži. — V této božské škole přiučují se také přísný, umrtvený život vésti; nebyti vyběračným v jídle a pití, v šatu a obydlí; snášeti po křesťansku malé nedostatky a nepříjemnosti, jaké každý den s sebou přináší; používati malých i velkých křížů ke svému posvěcování; přiučují se tu, před žádnou prací se nelekati, nechťtí vždy jen se veseliti, to neb ono dovolené vyražení lehce si odřící; slovem: učí se býti kajícími, t. j. křesťany, Kristu Ježíši podobnými.

V tomto ohledu máš zajisté, milé dítě, mnoho si vytýkati; zpytuj se přísně, a pros Boha milého, aby ti odpustil posavadní tvou změkčilost a slib dobrému Spasiteli svému, že budoucně nenecháš Ho již samotna činiti pokání, nýbrž naopak, že odhodlaně, jako druhdy Šimon z Cyrény, pomůžeš Mu nésti konec těžkého kříže Jeho, ježž on nese, aby

tě vykoupil a hříchy tvé smazal. Slib Mu také, že po celý život svůj co možná nejsvědomitěji zachovávatí budeš příkázání církve týkající se pokání, že v určené dny masitých pokrmů se zdržovatí a postiti se budeš, jakmile předepsaného věku dosáhneš. Církev ustanovila po celou dobu roku jednotlivé dny postní, aby ducha pokání stále v nás probouzela. Nemůžeš-li z důvodné příčiny církevní zákon o postu doslovně vyplniti, zeptej se zpovědníka svého o radu, jak bys způsobem jiným zákonu tomu dostičiniti mohl.

Pak ale musíš, seč jen jsi, rozličným malým odříkáním se, častější modlitbou a laskavostí k chudým to nahražovatí; neboť almužna, se zbožností podávaná, jest ceny veliké, a může hříchy naše smazati a duši naši očistiti.

Znal jsem dva malé bratry, kteří velmi dobře a nábožně byli vychováni; ti již od třetího neb čtvrtého roku věku svého odříkali se každý pátek a po celou postní dobu ovoce a cukroví, jež po jídle na stůl přicházelo; a ještě nyní cvičí se dále v tomto malém pokání. Učiniž jak oni, milé dítě, pro to jistě nezemřeš; ano, ujistuji tě, zdraví tvé tím nijakž neutrpí, avšak duše tvá čerpati bude z tohoto malého sebezapření mnohou sílu a horlivost. Jen tehdy dobře se modlíme, když se mrtvíme a za-

píráme; z dítěte mlsného, rozmazleného a vyhejčkaného nestal se ještě nikdy statečný křesťan.

14. O pokoře.

Pokora jest křesťanu ne méně potřebna, než pokání, láska a víra. Příčina toho jest zcela jednoduchá: Ježíš jest pokorným, a my musíme, jako ve všem ostatním, i v tomto jemu se rovnati. — Křesťan, jenž není pokorným, podobá se prutu trnovému na krásné révě. My spojeni jsme s Ježíšem, jsme Jeho ratolesti, musíme tedy s ním jednoho druhu býti, totiž pokorní srdcem. „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem,“ praví sám Spasitel náš ve svatém evangeliu.

Pokora jest křesťanská ctnost, kteráž s láskou poznati nám dává, že sami ze sebe ničím nejsme, že vše dobré, co máme, jen od Boha pochází, ať to již jsou dary našeho ducha, našeho srdce neb našeho těla, neb dokonce naše statky pozemské atd. Pokorou poznáváme dále, že čest, chýla a velebení, jichž našim dobrým skutkům se dostává, Pánu Bohu, nikoli však nám samým náleží. Nám samým patří: naše bída, naše hříchy, naše chyby a nedostatky všeho druhu; ano, to vše pochází

od nás, a nikoliv od Pána Boha, kterýž jest svatost neskonalá; toto hloží jest ovocem naší zahrádky. Sami sebou tedy nejen nic nejsme, ale ještě méně než nic, poněvadž jsme hříšní a zlí. „Kdo by řekl, že tomu tak není, lhář jest,“ praví sv. Jan evangelista. Nuže, řci mi, milé dítě, čeho asi zasluhuje toto nic? Ó zajisté jenom zapomenutu býti. Nic nezasluhuje, ničeho, ani poklon, ani úcty, ani chvály. — A hřích a nepravost, čeho ty zasluhuješ? Zda-liž nezasluhuješ jen pokoření, pohrdání a trestu? —

A hle, toť jest, čeho všichni více méně zasluhujeme! — Jenom Bůh, jenom Ježíš hoden jest cti, chvály a slávy, poněvadž všechno dobré, co v nás jest, jemu patří a od něho pochází, jako světlo, kteréž na zemi jest, ze slunce vychází. Nikdo nemá práva, odnímati Pánu čest, kteráž jen Jemu náleží. Co však nás, bídných hříšníků, se týká, my zasluhujeme předně: zapomenuti býti, jakož sluší se na tvora, toto nic; pak zasluhujeme pro hříchy své zahanbení a pokoření býti: jeden více, druhý méně, ale každý dle míry hříchů svých. Jestliže však sám se přeceňuješ a chvály od jiných vyhledáváš, podobáš se onomu oslíčkovi v bájce, jehož nádherně osedlali a ozdobili, poněvadž měl nésti draho-

cenné svaté ostatky. Když pak každý při slavném průvodu před oslem klekal, domnívalo se toto hloupé zvíře, že jemu ta veliká čest se děje. Kdyby ti byl mohl rozuměti, co asi byl bys mu řekl? — Co bys byl jemu řekl, můžeš sám sobě říci, když pokoušen býváš, abys byl hrdým a pyšným. „Já jsem jen nebohý oslíček, bídné nic, a vše dobré, co ve mně jest, mně nenáleží; tedy ani čest mi nepatří, a tudíž musím ji zcela obracet na pravého jejího majetníka, Pána Ježíše, krále slávy, Jehož skrze milost v sobě nosím, ač i této nekonečné cti nehoden jsem.“

Konáš-li tedy něco dobrého, buď vzhledem k pobožnosti aneb jiným způsobem: daří-li se ti dobře učení neb práce ruční, nezapomínej, co právě jsem ti řekl, nezapomínej, že jen oslíčkem jsi, jenž tento prospěch neb to dobré na sobě pouze nese, a z hloubi srdce svého opakuj stále milému Bohu svému: „Nikoliv mně, nýbrž Tobě, Pane, patří z toho čest, — non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.“ Když však naopak ti zakoušeti bývá nějakých pokoření neb pohanění, rozpomeň se, že takto dostáváš, čeho jen pro hříchy své zasluhuješ; neklesej však na mysl, uchovej si vnitřní mír a nereptej nad tím, ale, možno-li, raduj se tomu u nohou Ježíše

ukřižovaného. Ó, jak těžké to jest, avšak jak spasitelné pro duši!

Nikdy nesmíme jinými ani pohrdati, ani s nimi se přirovnávati: toliko Pán Bůh může nás souditi po právu a spravedlnosti. Abychom mohli člověka dobře posouditi, nepostačuje pouze věděti, že té neb oné chyby se dopustil, nýbrž třeba též věděti, jak velice pokušení odporoval, jak veliké milosti s nebe se mu dostalo, jakáž jest míra sil jeho duševních neb tělesných atd., a to vše jest jenom Bohu známo. Pozoruj jen farisea a publikána ve sv. evangeliu: onen jest muž spravedlivý, a přirovnává sebe s tímto, jenž hříšník jest, a považuje sebe za mnohem lepšího. Publikán však, vědom jsa hříchů svých, sotva se odvažuje, oči svých pozdvihnouti, poníží se, lituje hříchů svých a dí z hloubi srdce svého: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ A Spasitel náš utvrzuje nás, že tento domů odcházel ospravedlněn, nikoli však hrdý fariseus; neboť kdo se poníží, bude povýšen, ale kdo se povyšuje, bude ponížen.

Ve věku tvém, milé dítě, nejnebezpečnějším zjevem pýchy jest ješitnost. Ješitnost jest jakási touha blýskati se: blýskati se duchem, blýskati se potravou a oděvem, blýskati se jméním, stavem a hodnostmi. Ješitnost

vyžaduje poklon, při nejmenším podráždění, při nejmenší pohaně jest již rozzlobena, cítí se nešťastnou a její bezútěšnosti není konce. Ješitnost pojí se ke všemu, u dětí jako u starých, ba ona vplíží se i při pobožnosti nejvroucnější a vzbuzuje v nás směšné přání, bychom za svaté považováni, a jako tací chváleni, velebeni, milováni a ctěni byli, a to vše pro své nepostihlé dokonalosti. Ó, jak bídné jsou ty dokonalosti, jež vydávají se v oheň chvály; rozplynouť se jako máslo, jež postavili jsme na slunce!

Bohu a Ježíšovi tedy jediné budiž budoucně všechna čest a chvála, ubohé srdce mé nikdy ať nevynáší se v jeho svaté přítomnosti; jak On tomu chce, budu budoucně pokorný srdcem a budu jen o své nicotě před Bohem rozvažovati. Milosti Boha svého, a nikoliv sobě, budu připisovati všechnu čest, kteréž mohu účasten býti, poštěstí-li se mi, něco dobrého vykonnati; nikdy nebudu přirovnávati sebe s jinými, abych jimi pohrdal; slovem: v tomto ohledu jakož i v každém jiném chci podobati se svému pokornému Spasiteli, kterýž od počátku až do konce pozemského života svého ani jediný okamžik nežil pro vlastní svou čest, nýbrž jen výhradně pro čest svého Otce nebeského.

Ó blahoslavená Panno, vyžádej mně milost
upřímné a hluboké pokory!

15. O tichosti.

Tichost' jest ona mírná, dobrá a milá síla, kterouž nám Ježíš uděluje, aby duši naši uprostřed bouří života zachoval čistu a veselu. Tichost' vlévá se z nejsv. Srdce Ježíšova do srdce našeho, jako čistá voda, kteráž pramen svůj opouští, aby kolem všechnu trávu zvlažovala.

Onať jest silou, poněvadž všechna netrpělivost', všeliká podrážděnost', všechna nevole a zlost' jen slabostí a poklesem jest; ale ona jest mírná, klidná a spanilá síla a zarmucuje toliko ďábla: ona rovná se blankytu nebeskému — tak čistá, tak jemná a přece tak zářící jest!

Tichost' jest jednou z hlavních známek pravé zbožnosti, ona zvláště činí nás podobny milému Spasiteli našemu. Svatý Pavel uváděl prvním křesťanům ve svých napomenutích na paměť nepostihlou mírnost' a tichost' Boho-člověka, an pravil: „Zapřísahám vás jménem nekonečné tichosti Ježíše Krista.“ V písmě svatém nazývá se Spasitel náš: „Beránek Boží,“ „Beránek, jenž zemi vládne.“ Beránek však jest mezi všemi zvířaty nejmírnější, nejtišší a nejméně nebezpečný.

I ty, malý křesťane, musíš býti beránkem, nikoli však kozlem: beránkem plným dobroty a tichosti ku svým bližním, zejména k odporným, rozmarným a netrpělivým lidem. — Tichost' tvá nechť zračí se, jako tichost' Ježíšova, v srdci tvém i na tváři tvé, ve slovech tvých i ve skutečích tvých. Tichým budiž v domácnosti, jakož i ve veřejném životě, ve zdraví i v nemoci; tichým proti sobě samému, tichým vůči jiným; tichým, pokojným a dobrým vždy a všude.

Pravá tichost' jest vytrvalá a statečná, právě jako jest pravá pokora silnou, velikomyslnou a důvěry plnou k Bohu. Lživá pokora činí zbabělým a lživá tichost' změkčilým; tichost' není zbabělost', to dobře uvaž; tichými jsme, když z lásky k Bohu osoby neb věci odporné trpělivě snášíme; zbabělými však jsme, jestliže raději povinnost' svou zanedbáme, než bychom nějakou překážku přemohli a zlému odporovali. V pravdě tichý křesťan jest jako železná ruka v hedbávné rukavičce; železo jest pevnost', a krásné hedbáví tichost'.

Každý svatý by' tichý a pokorný srdcem. Nejtišším však mezi všemi byl snad svatý František Saleský, kterýž tak dobrým byl, že sv. Vincenc z Pauly, pobyv několik dní v jeho společnosti, zvolal: „Ó Bože můj, je-li

biskup ženevský tak dobrý, jak teprve dobrý as jsi Ty!“ Od svého dětství snažil se sv. František, jsa od přírody prudkým, dobytí si tichosti, a ve 12. roce svém pravil nábožné matce své s veselostí: „Mámě tu všechno, čeho zapotřebí k upravení dobrého salátu: můj bratr Ludvík (který byl velmi živé povahy a vtipný) byl by solí; Jan František, druhý bratr (jenž byl poněkud tvrdošíjný), byl by octem, a buclatý František — mluvil o sobě — byl by olejem.“ — Olej jest velmi dobrá věc: hoří, živí, hojí a sílí; rovněž tak i tichost, tichost Ježíšova, vládně-li v nás. Jako krásné blankytné nebe dává slunci se stkvíti, tak dává Ježíš tichosti v duši naší zářiti a ji světlem víry osvěcováti; on potlačuje všechny bouře a bolesti srdce našeho; ona těší nás, zmírňuje všechny naše trpkosti. Tichost jest jako kapka oleje, kterouž mažeme zuby zámku neb stroje; dříve vše vrzalo a šlo těžce; nyní neslyšíme ničehož a klíč přece se otáčí a stroj jest v pravidelném kroku.

Ó dítě milé, cvič se neustále v tichosti; stráž se bedlivě všeliké příležitosti k pópudlivosti a zlosti, bdi pilně nad povahou svou, aby stále stejnou zůstávala, totiž k jiným láskavá, upřímná, pokojná a dobrá. Nikomů nemluv tvrdých slov, miluj mír, střež se roz-

broje a vyhýbej se nėsborným; pŕvoluj rádo jímým, dopouští-li toho svědomí tvé. Nežlob se nikdy samo na sebe, neboť to neslouží k ničemu jinému, než jen srdce své nĕpŕkojným učiniti. Tichost nechť jest vždy v životě tvém na povrchu, jako dobrý olej vždy do výše stoupá a na vodě plove: vodou jsou ty tisícere malé nepřijemnosti života, kteréž olej, t. j. svátá tichost a mírnost, přemáhati musí. Ježíš a Maria budou tě milovati, budeš-li tichým, každý rád tě míti bude a v nebi pak dojdeš krásné odměny.

16. O křesťanské chudobě.

Křesťanskou chudobou nerozumí se nedostatek peněz: býti chudým, není žádnou ctností, nýbrž jest to smutný stav, v němž právě tak lze zatracenu býti, jako uprostřed bohatství. Křesťanská chudoba jest ctnost, kterou Spasitel náš Ježíš Kristus ze srdce svého do našeho vlévá, která z duše Jeho do duše naší přechází, aby odtrhl nás ŕde všech statků pozemských a vstúpil nám lásku ke statkům věčným; jest to odřeknutí se země a přidržení se nebe, nebeského království.

Ctnost chudoby má tedy přede vším v srdci sídlŕ své, právě jako pokora, tichost, láska,

kajicnost atd. Ona osvobozuje duši ode všeho, co by překážeti jí mohlo, kráčetí mužně po cestě spasení. — Sedne-li malý ptáček jednou na lep, pak ať dělá cokoliv, aby se sprostil, nepodaří se mu toho: zůstává přilepen a nemůže odletěti. Kdyby však soucitné dítě lepu tohoto ho zbavilo, nožky mu umylo, a svobodu mu navrátilo, pak by ušel smrti aneb trapného zajetí v kleci. Rovněž tak má se to i s námi: touha po penězích a zisku, lakomství, toť nebezpečný lep, kterýž lepí se na duši naší a jí brání, k Bohu se povznést a vzdaluje ji od Krista. Dobrotivý Vykupitel smilovává se nad ní, a dává je jí milostí svou poznávati nicotu statků pomíjejících tohoto světa, očišťuje ji od tohoto života nebezpečného lepu, a navrácí jí, jak sám dí, svobodu synů Božích.

Ó jaký to nerozum, jaká pošetilost, připoutati srdce své k penězům a statkům pozemským! Snad již této noci bude nám opustiti vše!

Duše naše jest nesmrtelná, a nemůže tudíž ve věcech pomíjejících štěstí své nalézt; pravé statky nacházejí se všechny v Ježíši Kristu, králi věků, pokladu rajském a věčném zřídle radosti a štěstí.

„Kdo má Ježíše, má všechno,“ pravil

jednou Olier *); -má, čeho potřebuje, aby již zde na zemi, pokud možno, zakoušel dokonalého, věčného a nekonečného štěstí. Člověka, jemuž by ani Bůh nepostačoval, bylo by věru velmi těžko uspokojiti.

My máme Ježíše od té doby, co na světě jsme; on dává se nám vniterně svou milostí, a zevniterně svatými svátostmi, v nebi ale po tomto životě budeme požívati jej ještě mnohem dokonaleji, budeme viděti jej tvář v tvář, sdíleti s ním jeho blaženost, a v něm a s ním a skrze něho patřiti na Boha a jeho požívati.

Uč se tedy již od maličkosti, milá dušičko, odříkati se všeho, co lásky tvé nezasluhuje. Jsi-li bohata, uč se býti chudou duchem; bez ducha chudoby, beze zříkání se všech statků pozemských nemůžeš ani býti křesťanem. Království nebeské náleží jen chudým duchem, t. j. těm, kteří nelpí na hroudě zemské. Je-li kdo bohat, má velmi nad srdcem svým bdíti, aby nenacházelo smyslné rozkoše v bohatství, jmění, přepychu, pohodlí a svůdných přátelích, kteří vždy boháče provázejí. Písmo svaté dokládá, že těžko bude boháči vejíti do

*) Kněz Olier žil ve Francii za času sv. Vincence z Pauly a jest zakladatelem kongregace Lazzaristů, jimž svěřeny jsou kněžské semináře. Pozn. překl.

království nebeského: není to sice nemožno, ale těžko!

Je-li kdo chudý, má taktéž nad srdcem svým bdíti, aby nepřálo si příliš živě bohatství a jeho příjemnosti. Chudí mohou právě tak snadno jako bohatí na věky býti zatraceni, nemají-li ducha chudoby; duše jejich mohou taktéž na zlatém lěpu uváznouti, na penězích, kteréž by rádi měli, ale nemají, jako duše boháčů, kteří veškeré štěstí své jen ve zlato skládají.

Zvykej si, milé dítě, na zemi nežiti pro čas, nýbrž i prověčnost, a samo opouštěj napřed, co brzy tebe opustí. Dávej rádo chudým co máš; rozděluj radostně svým bratrům a sestrám a sou-druhům, co ti bylo dáno k tvému vyrazení. Zvláště však k chudým buď velkomyslným; chudás budiž tvým pokladníkem, do jehož rukou peníze své ukládáš; buď jisto, že tu ponesou bohaté úroky, úroky pro věčnost.

Ve svém oděvu buď vždy prosto, taktéž ve svém vkusu a všech svých způsobech. Cvič se v chudobě při každé příležitosti, kde jen můžeš, jakkoli chceš. Stráž se zbytečných výloh se všelikou svědomitostí, a tedy tím více výloh nerozumných na zábavu, marnivost a mlánsť, čehož mnohé dítky bohaté se dopouštějí. V den soudu posledního budou ta sta zlatých za pamlsky, marnosti a věci zbytečné

vyhozených, těžko na levou vášku dopadati. Kdyby chudému Ježíškovi polovička dána byla toho, co takto marně se vydá, bylo by lze všechny nešťastné vyživit a podporovati.

Nuže tedy, milý křesťane mladý, milý chudase malý, připodobňujme se, seč jsme, milému mistru svému, který nejchudším na zemi býti chtěl, aby dobrý příklad nám zanechal. Vládl vším, a zřekl se všeho. Chudý Ježíš jest v tobě, buď i ty chud v něm, a seč jsi, měj podíl v vždy v duchu jeho svaté chudoby a odříkání se.

17. O čistotě.

Takto nazývá se ona krásná ctnost, jež nás nejpodobnějšími činí blahoslavené Panně a andělům. Čistota jest křesťanský zvyk, vše si oškliviti a všemu se vyhýbati, co by nevinność srdce, neúhonnost mravů, neporušenost těla mohlo pokáleti. Nevinnost jest stav křesťana, který dosud žádným hříchem proti svaté čistotě neb cudnosti se neprovinil.

Ani mi nelze dosti tobě doporučovati, milé dítě, abys nevinność tuto sobě zachovalo a více než ohně a moru střežilo se obcování se špatnými soudruhy. Skoro vždy bývá zkažka skrze dítě špatné vstěpována v ducha a srdce dítěte

nevinného: a to jest ohavný hřích, ba zločin nenapravitelný. Ztratil-li kdo jednou nevinnost, ztratil ji na vždy, ani pokáním nelze jí opět zcela nabyti. Takovýmto bídným svědníkům platí zvláště strašná hrozba evangelia: „Amen, pravím vám, kdo pohorší jednoho z těchto maličkých, kteří ve mne věří, tomu lépe by bylo, aby na krk mu zavěšen byl žernov osličí, a on pohřben byl do hlubokosti mořské.“

Nikdy nedovoluj, pod jakoukoli záminkou by to bylo, aby společník tvůj před tebou neslušné věci mluvil, neb žertoval o něčem, zač bys zardíti se musel, a tím méně, aby u přítomnosti tvé něco činil, co by protivilo se čistotě.

Kdyby však přece některý špatný soudruh toho činiti se odvážil, musíš okamžitě ho opustiti, svou nevoli a ošklivost rozhodně mu projeviti a co nejdříve jeho rodičům neb učitelům o tom zprávu dáti. Nezapomínej, milé dítě, této rady, běží tu o zachování tvé nevinnosti, tvé cti. Není to nijak přepínáno, aniž snad nějaký zbytečný poplach; toho jest nutně zapotřebí, aby zabránilo se, by vlk do stáda nemohl se vedrati. Čím dříve a hlasitěji kdo křičí, tím lépe to jest.

Chraň se taktéž smáti se nevhodným žertům, které snad zaslechneš. Tento smích

byl by smích nečistý, nebyla by to radost, kteráž od Boha pochází, nýbrž od ďábla, otce hříchu, a kdyby smích ten byl dobrovolný, byl by i hříšný. Jestliž to první krok na cestě hříchu. „Běda vám, kteří se smějete,“ pravil Pán Ježíš hříšníkům.

Jsi-li samotén, měj vždy na úzdě oči své, i myšlenky i skutky. Cti tělo své, které by ďábel rád poskvrnil, a kteréž Ježíš posvětil a v něm přebývá. Tělo tvé ti nenáleží, nejsi jeho pánem, abys mohl jím dělati, co bys chtěl: ono náleží Ježíši Kristu, který chce, abys je zachoval čisté a neporušené, a odíval je oděvem pokory a cudnosti.

Zvláště na lůžku a při oblékání toho dbej; všude, ve dne i v noci, tě Bůh vidí, a jeho zkoušející zrak proniká zároveň tvé jednání, tvé myšlenky i žádosti. Ó Bože, jak mohl bych u Tvé svaté, hrozebné přítomnosti hřešiti! Nikdy se nezdržuj svévolně v nečistých myšlenkách, a když nečistý ďábel tě pokouší, hned, jakmile to poznáš, rázně ho zaháněj, a pros svatou Pannu, aby tě chránila a spoj se v duchu s Ježíšem, mocným Vykupitelem svým. Pohrdej okamžitými špatnými dojmy; neurčité obrazy, které duchu tvému se představují, nejsou ještě hříchem, pokud vůle tvá s nimi nesouhlasí. Pohrdej jimi, pranic jich

nedbej, nýbrž učiň jim, co bys udělal mouchám, totiž: zaháněj je. Také střež se zejména nebezpečné zvědavosti! Ó kolik dobrých dětí již takto zahynulo! Ty však zajisté, milené dítě, zůstaneš vždy malou lilí, čistou a neposkvrněnou před očima Božíma a anděla strážného; ty zajisté budeš vždy posvátným chrámem Ježíšovým a neposkvrněným svatostánkem, ve kterém on tak rád přebývá! Ty budeš vždy hodným dítkem svaté Panny, a otec i matka tvá budou moci vždy na čele tvém čísti krásné slovo: „Nevinnost!“

Čistý křesťan jest ytělený anděl; není nic krásnějšího, líbeznějšího a více nebeského, než on. Čistota jest podmínkou štěstí, poklidu duše a pravé radosti. Nepravost tísní, zkomucuje a poníží, jest dechem ďáblovým, jenž kolem nás vane; čistota však srdce šíří, potěšuje, ušlechťuje a povznáší. Každý pozná hned nevinné dítě, a také je miluje.

Abys čistotu zachoval, hodně se modli, zpovídej se upřímně a často, a byl-li jsi již u prvního sy. přijímání, přijímej pak často a pravidelně milého Boha svého. Zvyk častého sy. přijímání jest nejvydatnější prostředek k zachování čistoty, jest kazijedem hříchu a neklamným lékem, kterýž zlé obyčeje hojí. Sy. přijímání zahání nečistotu, jako světlo tmu.

Ó milé dítě, buď vždy cudno a čisto; svatá, čistá a neposkvrněná Panna též uprostřed pokušení ďábelských a při zkáze světa zachová tě ve tvé nevinnosti!

18. O poslušnosti.

Poslušnost jest vlastní ctnost dětí, totiž dětí dobrých, křesťanských, zbožných, pravých dětí Ježíšových. Ty's poslušným, ale jsi jím dostatečně, dokonale? Bohužel, netroufal bych si otázkati se na to tvého otce, matky neb tvých učitelův atd.

Poslušnost jest ctnost, pokorou, tichostí, vírou, nábožností a láskou zcela proniknutá; ona působí, že s radostí a ochotně vůli, rozkazy, ba i pouhá pokynutí všech svých představených přijímáme.

První z našich představených jest milý Bůh a Ježíš Kristus. Především tedy poslušnost působí, že přikázání Boží, předpisy a rady sv. evangelia milujeme a jich následujeme. Toto jde nade všecko, neboť nikdo na světě nemá práva, něco nám poroučeti, co Bůh zapovídá, a zapovídati, co Bůh přikazuje; tu vždy musíme se sv. Petrem a ostatními apoštoly říkati: „Non possumus, — nemůžeme, nesmíme!“ Sudte sami, nesluší-li Boha více po-

slouchati, nežli lidí? Zákony nespravedlivé nejsou žádné zákony.

Po Pánu Bohu přichází hned jeho církev. Jelikož Duch svatý sám duchem církve jest, musíme vždy církve poslouchati: vždy a ve všem. Že nás nikdy ani církev, ani papež, kterýž její hlavou jest, nějakému bludu učití, něco zlého nám poroučeti, neb nás sváděti nebudou, o tom jsme zcela přesvědčeni.

Poslušnost k papeži a církvi splývá s poslušností, kterou dluhujeme Pánu Ježíši Kristu, neboť v osobě sv. Petra bylo řečeno k papeži: „Vše, co na zemi svážeš, bude svázáno i na nebi, a vše, co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ Taktéž pravil Pán Ježíš k sv. Petrovi, apoštolům, papeži a biskupům: „Jáť s vámi jsem až do skonání světa; kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ Rovněž poslouchati jest nám i knížat světských, neporoučejí-li jen něco protivného zákonům Božím a církevním; to však, milé dítě, tebe dosud se netýká, a jediný případ, ve kterémž bys i ty o to starati se mělo, byl by ten, kdyby nějaká vláda, papeži a církvi nepřátelská, chtěla zavazovati (čehož Bůh nedopouští!) poddané své, aby něco proti svědomí svému činili; v tomto případě pak museli by všichni, děti jak dospělí, katolíci všichni bez

rozdílu, bez výminky, povinnosti své věrní zůstati, a raději trpěti všechno, žaláře, vyhnanství, ba i smrt, než aby Bohu byli neposlušnými. Církev sv. čítá na miliony dítek, které smrt mučnickou vytrpěly, v každém stáří, stavu a rodu: sv. Anežka byla teprvé v 13 letech; svatý Agapit, který za nohy pověšen a pomalu upálen byl, v 15 letech; sv. Cyrovi bylo sotva 5 let, když umíraje, zvolal: „Jsem křesťanem!“ Mezi 26 japonskými mučeníky, kteří od papeže Pia IX. za svaté vyhlášeni byli, bylo mnoho dětí, mezi jinými i podivuhodný sv. Ludvík, který ve věku 12 let ukřižován byl.

Nyní musíš, milé dítě, hlavně oné poslušnosti dbáti, kteráž jest radostná a rychlá poddanost ku tvým rodičům a učitelům; a tuto jsi jim dlužno. Oni jsou ti v mnohém ohledu zástupci Božími, a také o nich platí slova Spasitelova, kteráž jsem ti shora uvedl: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá!“ Vlastně posloucháš tedy svého Spasitele, když rodiče a učitele posloucháš, a jemu se protivuješ, když zúmyslně jim vzdoruješ. Toť jest pro tebe věcí svědomí; a proto poslouchá dítě křesťanské, i když rodiče jeho přítomni nejsou; zda-liž není první jeho představený, milý Bůh, vždy u něho přítomen?

Ježíš byl po celý čas života svého poslušen Otci svému nebeskému; až do třiceti let poslouchal Josefa a Marii. V Nazaretě byl Ježíšek (tvůj vzor) pln poslušnosti a poddanosti. Ježíš jest v tobě, srdce tvé jest malý domek v Nazaretu, a v něm chce On poslušnost svou k Bohu a lidem obnovovati čili spíše v ní pokračovati. Tobě ji uděluje, když ti dává své milosti a svého Ducha svatého. Milé dítě, buď tedy poslušno, jako Ježíš, s Ježíšem; poddávej se bez reptání, ba ještě více, poddávej se s radostí a láskou, kdykoliv se ti něco poroučí, střež se ducha nepoddajnosti, jenž jest nemocí doby naší. Již ani u dětí, ba ani u mladých dívek není skoro žádné poddajnosti více; děti chtějí všechno lépe vědět než rodiče; žáci moudřejší jsou učitelů; laikové chtějí papeže a biskupy poučovati: vše jest na ruby, smutný to blud časový! Ti nejpoddanější poslouchají jen napolo, a třeba by zevně poslechli, v úsudku svém přece se nepoddávají. A milý Bůh hledí přece hlavně na srdce: duchem i srdcem jest nám poslouchati, jakož také srdcem pokorní a tiši býti máme.

Slib tedy Bohu milému, že budoucně budeš představených svých jako jeho poslouchati a v nich jen jeho vidět; slib mu, že nebudeš se mračit neb reptati, když něco

obtížného se ti poroučí, ale že z celé duše radovati se budeš s Ježíšem, kterýž tuto vhodnou příležitost ti posílá, abys sebe zapíralo, činíc vůli jeho a nikoliv svou.

19. O trpělivosti.

Jednou zjevil se Ježíšek malému, nábožnému děvčátku, jménem Johanně, těžký kříž na bedrách nesa. Zdál se tolik upocen a vysílen, jakoby již dále jíti nemohl. „Milá dívčinko,“ pravil k Johanně, „nechtěla bys, pomoci mi tento kříž nésti?“ S pláčem odvětila Johanka, že s radostí to udělá. „Chceš-li pak po celý život svůj jej nositi?“ pravil Ježíš dále; „jest velmi těžký.“ A poněvadž Johanka stále prosila, aby jí ho dal, vložil Ježíš kříž na bedra zbožného dítěte. „Ó, Pane,“ zvolala hned, tíží kříže polekána, „pod tak těžkým břemenem nebudu moci jíti.“ — „Milá dceruško, malá nevěsto má,“ odvětil jí laskavě Syn Boží, „padneš-li často, ale vždy zase povstaneš, jako já jsem to udělal, budeš přece s to, kříž tento nesouc, následovati mne.“ — Johanna byla tehdy teprve šest let stará. Kříž, který Ježíš jí nabízel, nabízí i každému z nás bez výminky; jest buď více neb méně těžký; více neb méně bolestný; ale každému přece jest

těžkým a bolestným. Kříž tento jest náš život se všemi svými trampotami a svízely, se svým zármutkem a slzami, kteréž tak často jej zastihují; život se svými nemocemi a neduhy, bolestmi tělesnými i duševními; život se zřítností a zlobou lidskou, s pokušeními ďábelskými, se smrtí, kteráž ho zakončuje; slovem: tento kříž jest život, jakýž připravil nám hřích dědičný!

Ano, milé dítě, hned z mládí musíš zvykati si trpěti, nábožně trpěti s trpícím Spasitelem a z lásky k němu. Kdo takto přijímá strasti života, ten má ctnost trpělivosti. Zasloužil-li kdo trest, trpělivost smaže jeho hříchy a očistí jej; je-li však kdo dobrý a zbožný, pak jest mu trpělivost prostředkem posvěcovacím.

Trpělivost jest snad nejtěžší z křesťanských ctností; onať to jest, dí sv. apoštol Jakub, kteráž nás činí dokonalými. Trpělivost jest ctnost, ve kteréž každého dne a každým okamžikem máme se cvičiti: musíme býti trpěliví sami s sebou, trpěliví s jinými, trpěliví s představenými, trpěliví s poddanými i sobě rovnými; musíme býti trpělivými v maličkostech, jako při věcech důležitých, proti mouše, jako při hrozném neštěstí; trpěliví při nepatrném bolení hlavy neb zubů aneb malé bo-

lesti, jako při bolestné operaci: trpělivi s pérem, které dobře nepíše, při ztrátě špendlíku, jako při velké ztrátě peněžitě; musíme býti trpělivi, když nás někdo trochu škádlí, jako když nám na cti utrhá; trpělivi, když jde o nás samy neb o naše přátely, rodiče a všechny, jež milujeme. Nelze mi všechno vyčísti: ve všech poměrech života musíme býti trpělivými.

Zda-li pak víš, milé dítě, kdy trpělivost těžší a tudíž i záslušnější jest? Ve zcela malých protivenstvích, s kterýmiž v každém okamžiku se setkáváme (snáze jest vytrpěti jednu notnou ránu pěstí, nežli padesát nepatrných jehlou bodnutí); když nikdo nás nevidí, a samoláska tedy v pozadí ustoupí; cítíme-li se uraženými ve svých upřímných citech přátelství; když k našemu bolu druží se zdánlivá neb skutečná lhostejnost jiných; cítíme-li, že jsme v právu a jiní v bezpráví atd.: ó v těchto pádech těžko bývá cvičiti se v trpělivosti. Bez Ježíše a jeho všemocné milosti bylo by nám to nemožné; a protož musíme, jakmile první hnutí netrpělivosti spozorujeme, hezky mlčeti, do sebe jíti, v duchu k nohám Ježíšovým se vrhnouti a volati: „Pane, zachovej mne v pokoji! Pane, přispěj mi ku pomoci!“ — Pane, dej mi svoji tichost, svůj mír, svou svatou trpělivost! —

Bez Tebe zapomenu se, a budu mluvití neb činiti, co není křesťanské; však s Tebou, Pane, Bože můj, mohu snéstí všechno! — Ať dělám cokoliv, kříž můj přece nebude nikdy tak těžký a krutý, jako byl Tvůj! Ty's byl statečným až do krve, až do smrti zápasu, když tě uplvali, poličkovali, až do smrti. S kříže krvavého voláš ke mně: „Příklad dal jsem ti, abys mne následoval.“

Mlčení jest mocným prostředkem, zachovati trpělivost; jestiž to způsob sv. Františka Saleského, tohoto velikého sluhý Božího, který často s tichou, klidnou a veselou tváří hrubé nadávky a kousavé posměchy snášel, a to mnohdy po dvě i tři hodiny. To bylo také zbraní nábožného Joba, když jeho žena a přátelé jeho v neštěstí mu láli, ano i na smetišti jemu ještě se posmívali: on mlčel a hovořil jen s Bohem. Když na vše pomyslí, co ztratil, opakoval si v pokorné lásce: „Pán dal, Pán vzal; budiž jméno Páně pochváleno.“ Mlčení jest příklad, kterýž božský Mistr náš v životě i na kříži nám zanechal. Ježíš však mlčel, a první slovo jeho s kříže byla modlitba: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!“

V bolestech a souženích zvykej si, milé dítě, vždy více o Ježíši rozjímati, kterýž se

ti podává, než o bolestech a souženích těchto; samy v sobě jsou snad kruté a často nesnesitelné, však v Spasiteli našem stávají se nesitelnými, mnohdy i sladkými a utěšenými. Ano, milujeme-li opravdu Spasitele svého, jsme šťastnými, můžeme-li trpěti s ním.

Jednou byl jsem při smrti ubohého dítěte, které strašné bolesti trpělo; bylo již v posledním tažení a sotva již mohlo mluvit. „Je ti zle?“ pravil jsem mu; — „ó nikoliv,“ odpovědělo mi hlasem významným, „mně je dobře!“ — Jiný chlapeček osmiletý, který sklíčen byl bolestmi prsními a zhusta jakoby se dusil, mlsil ve výkřiky, kteréž mu úzkost vynucovala, malé modlitby střelné: „Trpím, trpím velmi,“ zvolal, „ale to nic nedělá, Bože můj, trpím za Tebe!“ — A zase jiné dítě, které zemřelo na úbytě, pravilo mi po přijetí sv. svátostí: „Nelze mi vypovědět, co trpím; však nyní si z toho nic nedělám, teď jsme dva, abychom to snesli.“ Ano, dva jsme, toť ten mohutný pramen pomoci pro trpělivost křesťanskou; čeho nemohu docílit sám, možno jest mi s Ježíšem, Vykupitelem mým, jenž ve mně jest a plným rukama milost a sílu svou mi uděluje. S ním mohu vše, i zemřít.

Kříž Kristův, t. j. soužení nábožně vytrpěné, jest klíčem k ráji a zároveň i žebříkem,

kterýž od země k nebi tě vede; milé dítě, uč se tedy z lásky ke Kristu ukřižovanému, soužení a strasti milovati. Malá sv. Johanna, o níž jsem ti již vyprávěl, dostala jednou veliké množství andělů návštěvou, kteří kolem ní se postavivše, Kristův kříž jí podávali: „Miláček tvůj posílá ti tuto svůj kříž,“ pravil jeden z nich, „abys po celý život svůj jako drahý klenot ho nosila. Jest to klíč, kterýž ti zajisté otevře dvěře srdce jeho, jest to řebřík, po kterém do nebe se dostaneš, abys na věky požívala přítomnosti milého svého!“ Johana vzala kříž, políbila ho uctivě a srdečně, řkouc: „Ponesu ho až do své smrti!“

Milé dítě, čiň totéž, a budeš míti život věčný: „Blahoslavení, kteříž pláčou, neboť oni potěšeni budou; blahoslavení tiší, neboť oni dítkami Božími slouiti budou; blahoslavení, kteří protivenství trpí za spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské: ano, pravím vám, radujte a veselte se v utrpení svém, neboť veliká jest odplata vaše v nebesích.“

20. O sebezapírání.

 Aby kdo křesťanem byl, jest zapotřebí, aby sebe sama zapíral, t. j. vším pohrdal a proti všemu na odpor se stavěl, co v nás špatno a Kristu Ježíši protivno jest.

V každém z nás nalézá se za příčinou hříchu dědičného něco, co ku zlému nás naklání, říkáme tomu „člověk starý,“ kteréhož opak jest „člověk nový,“ t. j. křesťan, milostí sv. křtu obnovený a k novému životu probuzený.

Všichni nosíme v sobě tuto špatnou i tuto obnovenou a posvěcenou přirozenost. Práví křesťané pak jsou ti, kteří, seč jsou, onu špatnou přirozenost utlumují a nijakž nedopouštějí, aby člověk starý nadvlády měl nad člověkem novým. Nekonají, čeho by žádala zkažená přirozenost, nýbrž snaží se konati, co Ježíš Kristus chce, jenž v srdcích jejich přebývá a žije. Špatní křesťané však jsou ti, kteří podávají se náklonnostem člověka starého, milosti pak Kristově odporují.

Tento starý člověk nalézá se v dětech malých, jako v lidech dospělých: dítky všechny mají více méně náklonnost ke zlému, kteráž z hříchu dědičného pochází, jako kalné potoky z bahnitých pramenů vyprýšťují: ony však mají také náklonnost k dobrému, svatému, božskému, kteráž od Ježíše pochází a ze křtu svatého jim plyne jako krásné, čisté potůčky z krásných a čistých pramenů se prýští.

Tito krásní potůčkové milosti, milé dítě, jsou ctnosti křesťanské, o nichž jsem již tobě

mluvil: víra a duch víry; naděje a důvěra v Boha; svatá láska, kteráž tě učí milovati nebeského Otce tvého, Ježíše, Marii, svaté, anděly, papeže a církve, všechny lidi, tvé bratry, zejména chudé a opuštěné; tito potůčkové milostní jsou krásné ctnosti náboženství a pokání; pokora a tichost; křesťanská chudoba a odříkání se všech věcí pozemských; čistota, poslušnost a svatá trpělivost. — Kalné potoky však jsou všechny těmto ctnostem opačné nepravosti, jakož i sama náklonnost ke hříchu, kteráž protivna jest svatosti tvého Vykupitele Ježíše Krista. Nyní jest v tobě dobré i zlé pomícháno, jako na bojišti, kde dvě nepřátelská vojska proti sobě stojí a v tuhém boji se pomíchají: na konci boje dá se vojsko poražené na útěk a vítězné opakuje. Na tomto světě vede se boj; v hodině smrti boj se rozhodne, a to pro celou věčnost; zvítězí-li člověk nový, křesťan, budeš navždy v ráji korunováno; má-li však převahu přirozenost zlá, křesťan-li přemožen, pak, ubohé dítě, budeš potrestáno, a to na věky v ohni pekelném.

Nahlížíš tedy, že na každý pád musíš se zapírat, proti člověku starému a náklonnostem zkažené přirozenosti bojovati, musíš jedovaté výrůstky z tohoto jedovatého kořene, jakmile

je spozoruješ, vyhubiti, neboť kdybys je nechalo růsti a mohutněti, udusily by v duši tvé veškeren život křesťanský.

Kořen hříchu prvotného působí v každém z nás trojí špatnou náklonnost, kterouž nazýváme trojí žádostivostí. První žádostivost, již dle sil svých přemáhati máme, jest žádostivost těla, t. j. náklonnost, která nás všechny více neb méně pohání, abychom smyslem svým a tělu svému hověli na úkor duše.

Druhá jest žádostivost očí, t. j. náklonnost, kteráž nás svádí, abychom připoutali se k viditelným, pomíjejícím věcem pozemským na úkor věcí neviditelných, duchovních, věčných; třetí žádostivost pak jest pýcha, to jest ďábelská náklonnost, která ponouká nás, bychom zapomínali, že Bůh vše jest, my pak že nic nejsme; že on naším nejvyšším Pánem jest, jemuž sloužiti máme; že toliko jemu náleží v nebi i na zemi všechna sláva i čest, všechna chvála i láska.

Starý člověk jest soubor těchto ošklivých žádostivostí. Každého dne a každou hodinu života svého, milý křesťane mladý, přemáhej v sobě tyto tři neblahé náklonnosti; nedávej na půdě srdce svého žádnému z těchto plevelů růsti a se rozmáhati, jinak na konec tě udusí.

Ve všech poměrech života svého šťastně

se zapírej z lásky k duši své a spasení svému, neboť Spasitel náš pravil, že jen ti jsou učeníky jeho, kteříž z lásky k němu sebe zapírají. „Chce-li kdo býti učníkem mým, zapři sebe sám!“ Vidíš tedy, že tu nelze voliti; každý křesťan jest povinnen sebe zapíratí a to pod trestem věčného zavržení. Sebemrtvení jest ovšem těžké, velmi těžké; však odměna za ně jest nebe a Ten, jenž na nás toto jho vložil, dává nám dostatek síly, abychom je nesli, a to dobře nesli a až na konec života nesli.

Buď tedy na sebe hodně bedlivě, při malých právě jako při velikých příležitostech můžeš, ano musíš se zapíratí a mrtviti; ku př. když ráno, když již čas jest, rychle z postele vstaneš, aniž bys se rozmýšlelo; když skromně se oblékáš, bez všeliké pýchy a nádhery; když vždy laskavo, mírno a k jiným přívětivo jsi, i kdybys chutě mělo jim vzdorovati; když jíš, co se ti dává, neohlížeje se příliš na věci dobré; když úplně a rádo posloucháš a svědomitě malé denní povinnosti své plníš atd. Bdi nad sebou, a často zpytuj, jaké jsou ty špatné náklonnosti, kteréž v tobě jeviti se počínají, kteréž ukazují se v duchu tvém, srdci tvém a povaze tvé, v obcování tvém s bližním, buď při práci neb ve hře.

Pros své rodiče, učitele a všechny, kteří tě milují, hlavně zpovědníka svého, aby ti pomáhali nalézati, co bys na sobě mělo přemáhati, v čem se lepšiti, pros je často, aby ti v této důležité věci svou radou byli ku pomoci. Milé dítě, s důrazem to opakuji, neběží tu pouze o tvou zbožnost, nýbrž o věčnou spásu tvou; mužně sebe zapírej; jen pod touto podmínkou budeš pravým křesťanem a obdržíš jednou na věčnosti stkvělou odměnu.

21. O odříkání se světa.

Jako v každém z nás dobré a zlé smíšeno jest, rovněž tak jest to i mimo nás v oboru, v němž žijeme: dobré máme tu vyhledávati a milovati, zlým pak pohrdati a je odmítati. Toto zlé pak, tato část tvorstva, na kterouž ďábel vlivem svým působí, nazývá se v křesťanské řeči „svět,“ a jest to tudíž všechno, co mimo nás a kolem nás řší Kristově a posvátným zásadám evangelia se protivuje, jest to všecko, co zhoubně na nás působí, jelikož nás ke hříchu vábí. „Běda světu,“ pravil Kristus Pán, „běda světu pro pohoršení!“

Církev svatá, kteráž jest věrnou bojovnicí Ježíše Krista, seč jest, proti světu bojuje; svět však, jakožto říše ďáblova, pohrdá církví a válčí proti ní.

Velmi záhy působí již svět na ubohé dítky; ďábel, jehož evangelium knížetem tohoto světa nazývá, snaží se, všelikými prostředky ke hříchu je sváděti; prostředek, jehož k tomu nejčastěji používá, jest: náklonnost k zábavám.

Svět snaží se hned malým dětem již do hlavy vpraviti, že jen proto na světě jsou, aby se bavily, a že jen uprostřed slavností, plesů, divadel a světských marností šťastným býti lze. Tisícerymi úskoky hledí zdržovati je služeb Božích a čistého, klidného štěstí, vyplývajícího z pobožnosti a života rodinného; stále jim našeptává, že povinnost nesnesitelným jest břemenem, zábava však jedině příjemnou; modlitba že jest nudná, a veškeré štěstí života že záleží v tom, když vášně své ukájíme, záměry své provedeme a radovánkám se oddáme.

Takový jest svět, ten hloupý, hříšný svět, kterýž tolik dětí lásce Kristově a spasitelnému vlivu církve odcizuje. O takových ubožácích, kteří jen dle ďáblovy píšťaly tancují, říkáme, že po světsku smýšlejí: jsou to zaslepenci, kteří ani nepozorují, že na špatné cestě jsou, a že ďábel po cestě květinami postlané přímo do pekla je vede.

Chraň se světa, milé dítě, střež se zásad,

příkladův a svádění jeho; to vše jsou jen prostředky oslepující a pilulky pozlacené, které ti svět za nejlepší bonbony nabízí, nejsou než pocukrovaný jed. Nevěř zábavám světským, a nesvoluj, aby srdce tvé touhou po těchto malichernostech se živilo, třebaž byly sebe skvělejší. — Máme bohužel všichni takovou touhu, ale světské radosti jsou jako pěna na víně šampaňském; toto dělá mnoho hluku, opojuje hlavu, mnoho stojí, a třeba by k pití bylo lahodné, žaludku přece škodí, a pozorujeme-li je v pravém světle, jest to přece jen nápoj falšovaný, padělaný, a nic než holá pěna. Toť nejsou ty pravé radosti, toť není to štěstí pravé, milé dítě, a hledáš li jako mnozí jiní zde štěstí své, nemůžeš je nikdy na'ezti. Štěstí jest cosi tichého, hlubokého, sladkého a nebeského, svět však jest vždy pobouřen, v dým zahalen, ve smyslnost zcela pohřížen a marnostmi opojen. Štěstí zakládá se ve zbožnosti a lásce k dobrému. — Avšak nechci přece tvrditi, že by vždy bylo zapovězeno, světských radostí se účastniti, pravím toliko, že třeba velmi dáti si pozor, jich zřídka a v malé míře užívati, a nikdy srdce své k nim nepřipeutati. Jakož při veliké hostině sklínka šampaňského neškodí, ale naopak k zábavě a veselosti přispívá, rovněž tak v jistých pádech a pod do-

zorem křesťanských, moudrých rodičů nezapovídá se, malou vycházku učiniti do svůdné zemi světa: jen v tomto smyslu lze časem radovánky světské dovoliti, kteréž však vždy přece jen nebezpečnými zůstávají.

Věř mně, milé dítě, a nedej klamati se krásným líčením, jakéž snad někdo o velikém štěstí světáků ti učiní; mezi těmito růžemi jest mnohem více trní, než se domníváš, a člověk brzy přesyť se tohoto nechutného, divokého, unavujícího hýření, kteréž tělo oslabuje, srdce prázdným zůstavuje, ducha zaslepuje a svědomí udušuje. Velmi záhy hledí tyto divé radosti nás opojiti; dáme-li ďáblu volnou ruku, zmocní se poznenáhlu celé naší bytosti a v brzku nebudeme více křesťanskými, nýbrž světskými. Pak Ježíš nevládne a nežije více v nás, se smíchem upadáme v otroctví ďábla, smyslné rozkoši a lži odtud pak až do pekla není již daleko.

Miluj z celého srdce Ježíše v nejsvětější Svátosti: buď vždy pilen svých modliteb; konej sladké, utěšené skutky křesťanského milosrdenství; konej život rodinný; zvykej si práci; čítej rád vážné knihy nábožné, a jménem Boha milého ti příslibuji, že nebude ti za těžko, svět v jeho pravém světle poznati, a jak toho zasluhuje, s ním naložiti.

22. O pokoji a radosti.

Mučeník nejnovější doby, P. Theofan Venard z Poitiers, který dne 2. února 1861. v Tong-Kingu stát byl, doporučoval stále svému mladšímu bratru, aby duši svou v pokoji a radosti Boží zachoval. „Nemysli,“ psal mu, „že nábožnost vážná a zasmušilá býti musí; naopak, nábožnost školáka, jakož i ostatních lidí, hlavně však školáka, poněvadž mladší jest, musí býti především veselá a radostná. Či nepraví snad již svatý Pavel: „Radujte se v Pánu, opět pravím vám, radujte se“... Ó, milý bratříčku, nemiluj světa a jeho svůdných radostí; neboť svět jest jen zdánlivě šťastným, v nitru jeho však není nic, než hniloba, zkáza a výčitky svědomí. Miluj Boha, a nikdy toho nebudeš litovati, ani již na této zemi. Onť slibuje také radosti, však radosti pravé, jisté radosti nevýslovné. Buď tedy jen veselým, hodně veselým. Život křesťana má býti nepřetržitou slavností, předchozí pochotí oslavy na věčnosti.“

Ano, toť povaha pravdivé zbožnosti; toť pravý Duch milého Boha, kterýž skrze Ježíše Krista do věrných srdcí našich se vlévá. Duch svatý jest věčná radost, věčný mír, a Ježíš přináší nám ho s nebe, Ježíš, jenž jest pramen

všeliké radosti. Duše nábožného dítěte musí býti tichá a klidná jako blankyt nebeský, půvabná jako krásný den jarní, stkvějící se vírou, láskou roznícená a zářící Ježíšem Kristem. Tento radostný mír jest stejnou dobou veselý a vážný, a snáší se zcela dobře se slzami bídného života našeho; vždy a všude máme si ho zachovati; on musí, milé dítě, ovládati malé tvé starosti, tvé bolesti, tvá sklamání, i ta nejtrpčí, jako hvězdy a modrá klenba nebeská vždy nad oblaky se vznášejí a všem bouřím a vichrům vzdorují. „Pokoj Páně, kterýž převyšuje všeliký smysl, ostříhej srdcí vašich a myslí vašich,“ praví písmo svaté.

Pocítíš-li se kdy pobouřeným a nepokojným, těžkomyslným a zádumčivým, utec se rychle k modlitbě. Zasmušilost není k ničemu, pochází od ďábla, mysl ochabuje a tisícerym hříchům dvéře dokořán otvírá, hlavně hříchu nečistoty. Z celého srdce spoj se s milým Ježíšem, hostem duše své, tvým věrným přítelem a vnitřním těшитelem: on také volil pokušení zármutku zakusiti, a uvnitř srdce tvého, kde bydlí, dává ti ducha svého, svůj pokoj a svou radost. Tobě zejména praví, co nám všem jen obecně řekl: „Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já dávám jej vám, aby dokonalá byla radost vaše.“

Kdyby modlitba nepostačovala, pak musel bys útočiště bráti ve sv. přijímání a srdce své buď svému zpovědníku neb některému příteli zbožnému otevřítí, kterýž ti pak pomůže, abys dobrodiní míru a radosti opět nabyl. Hlavně střež se též všelikých vrtochů: tytoť jsou jen úskok ďábelský, aby posvátné jho Vykupitele našeho těžkým a nudným se nám stalo. Milé dítě, víš-li pak, jaký jest ten nejlepší prostředek proti vrtochům? Poslušnost; mimo tu není jiného! Máš-li svědomí nepokojné, řekni to prostě a upřímně svému zpovědníkovi, a otaž se ho, co bys mělo činiti, kdyby tento vnitřní nepokoj zase tě přepadl, a pak zevrubně, doslovně vše zachovávej, co ti řekne. Slova jeho jsou ti v tomto pádu neklamným zjevením vůle Boží; naslouchajíc jemu, posloucháš Ježíše samého, a od toho okamžiku, kdy kněz ti poroučí, abys nepokojův a vrtochů svých nedbalo, nejsi před Pánem Bohem za nic více zodpovědno, neboť sám Spasitel to jest, jenž ti poroučí, abys na to více nemyslelo. Svata poslušnost jest zdroj a původce pokoje a radosti vnitřní. Není nic lásky hodnějšího, než dítě křesťanské, veselé ve zbožnosti své a klidné v nevinné horlivosti mládí svého. — Tak mohli bychom si představit anděly, kdyby těla měli.

Kéž by tě, milé dítě, pokoj Ježíše Krista vždy obveseloval a před Bohem i lidmi milým tě činil; zachováš-li jej věrně, i on tebe zachová, a každý, kdo na tě pohlédne, tvou nábožnost si zamiluje.

Ó Ježíši, jak dobrý jsi ku svým ovečkám milovaným, a jak ony Tebe mají milovati!

23. Jak máme si počínati, abychom v křesťanských ctnostech se cvičili a chyby své odkládali.

Zkušenost učí, že kdo mnoho věcí začíná, žádné nedokončí; to platí o nábožnosti jako o všem ostatním, hlavně však o nábožnosti dětí. Děti mají velmi slabá ramena a malé ruce; jejich srdce jest taktéž malé a slabé, a nemůže tedy najednou ani všechny ctnosti pojmuti, ani všechny chyby si odvyknouti.

Znáš-li pak, milé dítě, onen dobrý způsob, jakým ve zbožnosti lze pokroky činiti, všech ctností dosíci a všechny chyby si odvyknouti? Budu ti o něm vyprávěti; dej dobrý pozor!

Snaž se především s pomocí svého zpovědníka neb matky své nebo vůbec věrného přítele, hlavní svou ctnost, jakož i největší chybu svou vypátrati. Hlavní ctností rozumím tu onu dobrou náklonnost, kteráž v tobě pře-

vládá, onu dobrou snahu, kterouž milost Kristova v duši tvé upevnila. Jakož při krásném vyšívání na bílé půdě rozličné barvy, jimiž listy, květy a ovoce jsou vyšity, nebrání, by bílá půda barvou převládající byla, rovněž tak má se to s námi: každý z nás má zvláštní milost, ctnost převládající, kteráž tvoří podklad ctnostem ostatním. To vidíme i u všech velikých světců. Hlavní ctvostí sv. Pavla byla horlivost, sv. Jana láska, sv. Františka Seraf. chudoba, sv. Františka Sal. tichost, sv. Terezie láska, ss. Aloisia a Stanislava Kostky čistota, sv. Vincence z Pauly útrpnost s chudými atd. Taktéž má se to i s malými světci, t. j. se všemi křesťany. — Jako každý křesťan svoji hlavní ctnost má, rovněž tak má i každý hříšník svou hlavní chybu, svou čelnou nepravost; u jednoho jest to pýcha, u druhého lehkomyšlnost, u jiného zíštnost, a zase u jiného smyslnost, zženštilost neb hněv a prchlivost atd.

Když tak daleko jsme již pokročili, že poznali jsme své hlavní ctnosti a též přední chyby — není to věru tak lehké, jak se domníváme, — pak musíme veškeru svoji zbraň v onu stranu obrátiti, a cesta k našemu posvěcení pak záleží jen v tom, abychom tu dobrou stránku v sobě, seč jsme, rozhojňovali,

a hlavní chybu svou, pokud lze, úplně potlačili. K tomuto dvojímu účeli směřovati pak musejí všechny snahy naší nábožnosti, všechna naše dobrá předsevzetí, modlitby a zpytování svědomí. Po práci této, kteráž hlavně týká se půdy pro vyšívání, nesmíme však zanedbávati vyšívání samo, kteréž půdu tuto zdobiti má a z rozličných krásných květův a vzorků sestává: toť jsou ostatní ctnosti křesťanské a zejména ctnosti povolání a stavu našeho, kterých nelze nijakž zanedbávati pod záminkou, že chceme pěstovati hlavní ctnost svou. Rci sám, jaké by to bylo vyšívání, kteréž by jen půdu mělo? Bylo by zajisté škaredé, a znalec by věru je nekoupil. S chybami má se to taktéž; pod záminkou, že bojujeme proti hlavní chybě své, nesmíme ostatní chyby s očí pouštěti; jakmile se někde objeví, hned potřebí ze všech sil je potlačovati. Bojuj hlavně proti onomu hříchu neb chybě, kterou ďábel nejvíce tě pokoušívá: brzy je to ješitnost, brzy lenivost, brzy malomyslnost neb hněv, mlsnost atd.

Toto vyšívání, milé dítě, jest prací celého tvého života; každý skutek tvůj, každá myšlénka tvá, každé slovo tvé jest stehem na tomto vyšívání, a tato práce musí býti dobrá, bezúhonná, sice dá ti ji Mistr tvůj v očistci opravovati. Nejkrásnější vyšívání, která nej-

více práce a pozornosti stála, ku kterým pracovník nejlepšího užil hedbáví, budou také nejlépe zaplácena, a to zcela po právu.

Neopomínej tedy ničeho, malý pracovníče Boží, ale vyšívej na krásné, bílé pždě nevinosti své, kterou Ježíš na křtu svatém ti dal, stále s péčí nejútlejšího svědomí; vyšívej tu zlaté ozdoby víry, zelené lístky naděje, ohnivá kvítka lásky; k nim pak připoj něžné fialky pokory a pokání, krásnou růži tichosti, spanilou lilii cudnosti, a všechny ostatní květiny, jichž barvy Spasiteli tvému Ježíši a sv. Panně Marii nejvíce se líbí.

Když pak práce tvá bude ukončena a okamžik vkročení tvého na věčnost se přiblíží, ó jak šťastno budeš, milé dítě, že jsi celý den pracovalo, žádného namáhání se nehrozc! Krásné vyšívání tvé v nebi u věčné kráse stkvíti se bude, nebeský král vlastní slávou svou tě přioděje, a opojí tě blažeností, o jakéž zde ani nejmenšího ponětí učiniti si nemůžeš.

Zakončení.

Tot tedy křesťanská zbožnosť: hle, jak prostá a krásna jest! Pochází od Ježíše Krista a záleží jediné v tom, abychom zůstali v Ježíši, ve všem jemu se podobali, a seč jsme, svatý život jeho žili.

Křesťanská nábožnost plyne ze srdce Ježíšova a vlévá se do srdcí našich jako pramen, jenž ve mnohé potůčky se dělí; každý potůček jest nějakou ctností, ctností Kristovou, kteráž, Mistrem tímto nám větipena, ctností naší se stává. Pravé, pro nebe záslužné ctnosti jsou jen ctnosti Kristovy v nás; ony jsou božské, jelikož od Boha pocházejí, a lidské, jelikož nám náležejí.

Jsemť tedy tím křesťanštější, nábožnější a světější, čím více ctností Ježíšových mám; ale tím chudší a hříšnější, čím více svých vlastních mám.

Nábožnost jest život, jenž roste, se rozmáhá a sílí jako život tělesný; avšak také může jako život tělesný ochabnouti a docela vyhasnouti.

Dva hlavní prostředky, kterými život tělesný si zachováváme, jsou: vzduch a potrava; totéž platí i se strany života duchovního. I tu potřebí duchu nábožnosti, který naše síly občerstvuje, když pokušeními ďábelskými byly oslabeny a nezdravým vzduchem světským a náklonností ke hříchu ochromeny; potřebí tu i potravy nábožnosti, a ta jest spojení s tělem a krví Ježíše Krista.

Ze srdce ti žádám na Pánu Bohu, milé dítě, této pravé zbožnosti, kterou v těchto ne-

mnohých řádkách tobě vylíčiti jsem se pokusil; ona bude ctí tvého dětství a jinošství, jakož i korunou celého života tvého; učiní tě milým před Bohem i před lidmi, a uvede tě přímo do ráje, do něhož božskou dobrotivostí s tebou přijatu býti pevně se důvěřuji, jestliže milosti Ježíše Krista, svého Vykupitele, jako ty, věren zůstanu.

Kniha druhá.

O pokušeních a hříchu.

1. O ďáblu.

Duše tvá, milé dítě, má nepřítelé velmi zlého, úhlavního nepřítelé. Snad se nad tím divíš? Nikomu jsi dosud neublížilo, jak tedy můžeš míti takového nepřítelé? Co jsem ti pravil o zbožnosti a spojení duše tvé se Spasitelem tvým Ježíšem Kristem, jest s to objasniti tobě toto tajemství.

Ježíš, Syn Boha věčného, v lůně svaté Panny vtělený, jest králem, pánem, skutečným

vladařem nebe i země; před ním, před jeho svatým, s Božstvím spojeným člověčenstvím, každý tvor, kdokoliv by byl, v pokoře a lásce klaněti se musí. Od počátku světa ukazován byl z dálí andělům Bůh-člověk, aby všichni v něj věřili, jemu, jako Bohu, svému se klaněli, jako Pána svého jeho milovali a jako nejvyššího mistra svého poslouchali. Jedni to činili, druzí však se vzbouřili.

V čelo těchto postavil nejkrásnější ze všech andělů, kteréhož písmo svaté Luciferem, to jest andělem Světla, nazývá; Lucifer byl hlavou všech andělů, a jaksi pobočník Syna Božího, kterýž jedině Pán a Bůh byl. Všichni tvorové byli péči Luciferově svěřeni; tu byl ale tak nešťasten, že stal se hrdým na velikou moc svou, a nechtěl pokořiti se před Ježíškem, Synem Marie, Bohočlověkem; protivil se, a strhl za sebou ve vzpouře veliký počet andělů (písmo sv. dí, že asi třetinu všech). Učinil to jako správce, jemuž kníže jeho poručil, aby dohlížel na ostatní sluhy a všechno jmění jeho spravoval, kterýž však tuto důvěru ohavným nevděkem splatil, sám místo pána svého zaujati chtěl a toho docílil, že část služebnictva tohoto knížete podplatil. Andělové, kteří zůstali věrni, majíce v čele archanděla Michala, přemohli brzy tyto padouchy; vše-

mohoucností Syna Božího ozbrojeni, zvítězili nad nimi a svrhli je s nebe do pekel.

Od této doby zůstalo jméno „anděl“ jen těm dobrým, věrným andělům; ostatní nazývají se ďábly od slova řeckého, kteréž znamená tolik, jako rouhač, neb též démonové, také z řeckého slova, vyznamenávajícího tolik, jako „zlý duch.“ Mluví-li tedy kdo o ďáblovi neb démonovi jest vždy řeč o Luciferovi; onť jest hlavně ďáblem, jako Ježíš v nejvyšším stupni svatým jest.

Ostatní démonové jsou jen následovníci ďábla, jako naši svatí následovníky a přátely nejsvětějšího Ježíše jsou. — Lucifer nazývá se také satanášem, to jest nepřítelem. Ač v peklě jest, přece působí vždy i na lidi, a tento vliv jeho trvati bude až na konec světa. Tento zhoubný vliv jeho určen jest, aby věrnost naši zkoušel; musíme a můžeme mu odpírat s pomocí milosti Ježíše Krista, kterýž také, ač v nebi jest, mezi námi bydlí a blaho dárně na nás působí, a to svojí církví, svými anděly, svými milostmi, svými svátostmi a zejména nejsvětější Svátostí oltářní.

Ježíš s námi, ďábel proti nám, toť tedy ona veliká válka. Dábel jest tvým nepřítelem, tvým osobním nepřítelem, milé dítě; proč? nyní ti vyložím.

2. Proč pokouší nás ďábel?

Dábel jest tvým nepřítelem, poměvadž jest nepřítelem Ježíše Krista, jenž v tobě žije a přebývá; Ježíš to jest, na něhož v tobě doráží, život Ježíšův, duch Ježíšův to jest, kteréž z milé duše tvé snaží se vypuditi. On vidí, že přináležíš Kristu, a proto tě nenávidí; on chtěl zmocniti se místa Ježíšova na trůnu nebeském, a jelikož se mu to nepodařilo, snaží se alespoň v srdci tvém Ježíše s trůnu svrhnouti, neboť zajisté víš, milé dítě, že křtem svatým stalo jsi se živým trůnem Ježíše Krista a chrámem Otce, Syna i Ducha svatého.

Tvá duše jest Ježíškovi jako malé nebe na zemi: srdce tvé jest jeho oblíbený trůn, jeho svatostánek. A tudíž nediv se více, že máš ďábla nepřítelem, však stroj se jako udatný voják hned k boji. Ano, křesťan jest bojovník Boží: Ježíš Kristus, král nebeský, jest jeho náčelník, andělové jsou jeho obhájci a všichni křesťané jeho spolubojovníci.

Aby nás ďábel od Ježíše odtrhl, pokoušívá nás, t. j. snaží se všelikým klamem ke zlému nás nakloniti. Zlé ovšem jest Ježíšovi protivné, a člověk, jenž zlé miluje a koná, zřídá se již tímto Ježíše; ďábel tedy hledí

ke zlému nás svéstí pro odpor svůj ke Kristu, jenž k dobrému nás pohání.

Pokoušení tedy jsou, jak vidíš, cosi ohavného: se strany ďábla jsou strašná bezbožnost proti Ježíšovi, svatokrádež, černá, zlomyslná zrada, proti nám pak jsou bídná žárlivost zlosyna, který nás rovněž tak nešťastnými chce učiniti, jako sám jest, an oloupiti nás touží o světlo, nevinnost, život a blaženost, které sám ztratil.

■ Dábel jest podvodník a starý lhář: vidí nás, ani jsme na cestě k ráji a poněvadž sám z něho vyhnán byl, chce nás do propasti pekelné s sebou strhnouti.

Když zlý duch, milé dítě, tě pokouší, jest to, jako by ti říkal: „Já jsem obluda, chceš učiniti jako já? Já nenávidím Ježíše, chceš jej nenáviděti se mnou? Já jsem zatracen, chceš jím také býti? Já blázen jsem, který sám sebe o štěstí připravil, chceš také býti takým bláznem? Pak jen náleď mne a čiň, co ti poručím!“ — Hle, milé dítě, toť výklad všech pokoušení, jakákoliv by byla.

Pod pozlátkem jedovaté pilulky, kterou nám ďábel podává, jest vždy hřích, tedy neštěstí, zatracení, peklo, jest to pravý opak zbožnosti, která nám jen dobré, pokoj, na-

ději, sladké štěstí, a posléze blažený ráj přináší.

Pokušení jest tedy ponoukání ďábla, abychom konali zlé, jakýmkoliv způsobem by se to dělo. Pokušení poznáváme po znamení neklamném: když totiž to, k čemuž vábeny se cítíme, protivuje se zákonům Božím, zákonům církve, křesťanské ctnosti neb vůli našich řádných představených, můžeme býti ujištěni, že to pokušení ďábla jest.

3. Jak nás ďábel pokouší.

1. Dábel pokouší nás buď prostředně neb bezprostředně. Někdy jest to on sám, jenž nás pokouší, vnukaje nám špatné myšlenky, které jsou proti víře zbožnosti, důvěře a lásce k Ježíšovi; proti pokoře a skromnosti, tichosti a trpělivosti, poslušnosti a čistotě; slovem, proti ctnostem, které Spasitel náš v srdci našem ve květu míti žádá.

Jindy zase — a to bývá nejčastěji, — aby nás pokoušel, užívá tvorův a hlavně lidí, v jichž středu žijeme. Jest skutečně mnoho lidí a bohužel i mnoho dětí, kteří tak nešťastni jsou, že stávají se otroky ďábla, místo věrnými služebníky Ježíše Krista. Dábel používá jich jako rybář much neb červíčků, by

háček udice své ukryl a nebohé ryby tím snáze chytiti mohl.

Obyčejně jest to špatný společník, špatná kniha neb špatný příklad, kterýmž ubohé děti ku zlému sváděny bývají. Mnohdy stává se, že špatným sluhou neb špatným mistrem, ba někdy i nekřesťanskými rodiči ďábel Spasiteli našemu víru a lásku nevinného dítěte odnímá. K těmto nástrojům ďáblovým hlavně směřuje ona strašná kletba Syna Božího: „Amen, amen pravím vám, kdokoliv pohorší jednoho z těchto maličkých, kteří ve mě věří, tomu bylo by lépe, aby žernov osličí na krk mu zavěšen a on do hlubokosti mořské pohřben byl.“ Tito lidé jsou praví ďábli, jelikož skutky ďábla konají. — Ó, milé dítě, nebudiž nikdy a nikomu příčinou ani k nejmenšímu hříchu; buď vždy nástrojem Ježíše Krista, který tebou bratry tvé zachrániti a posvětití chce, nikdy však nebuď nástrojem ďábla, jenž je zkaziti chce.

Když ďábel nás pokouší, ať přímo neb nepřímě, ať sám neb skrze jiné, dělá to vždy jako náčelník loupežníků, který ubohé cestující chytá, aby je oloupil a po případě i zabil. Někdy provede vůdce sám takovéto ohavnosti, někdy však posílá své soudruhy, kteří o nic lepší nejsou jeho, a kteří pak vykonají, čeho

sám nebyl s to vykonati. Střezme se před všemi těmito loupežníky, jakéhokoliv rázu by byli, chraňme se hlavně zrádců, kteří své bambitky uschovávají a laskavými se staví, aby nás pak z nenadání mohli přepadnouti. My všichni jsme cestující na cestě k nebi; v pravo i v levo u cesty jest temný les, v němž loupežníci jsou skryti.

2. Dábel má tři veliké prostředky, aby nás svedl a od Ježíše odtrhl; nazýváme je žádostivostí. Pro hřích prvotní přináší každý z nás již od narození tyto tři žádostivosti s sebou na svět, a všechny tři jsou velmi nebezpečny.

První jest prudká touha, všechny špatné chťiče těla našeho ukájeti mlsností, pohodlím, nedbalostí, lenivostí, hlavně však nestydatou zábavou.

Druhá žádostivost jest touha po bohatství a statcích tohoto světa, hlavně po všem, co do očí bije.

Třetí pak jest vášnivá snaha po cti a uznání, pro kterouž všudy jen poklon, chvály, dobrých úspěchův a všeho, co marnosti naší může lichotiti, vyhledáváme.

Těmito třemi špatnými náklonnostmi snaží se ďábel do srdcí našich se vedrati jako třemi dveřmi, od nichž klíčem sám jest. My pak,

milostí Kristovou ozbrojeni jsouce, musíme u všech těchto dveří na stráži státi; tlačí-li nepřítel na ně z venku, musíme uvnitř pevně držeti, a kdyby někdy podařilo se mu, dvéře pootevřítí, musíme rychle volati na Ježíše, který nám jistě pomůže, před nosem dvéře mu zase zavřítí. Obyčejně doráží na nás ďábel jednou z těchto žádostivostí mocněji a s lepším zdarem, než druhýma dvěma; to pak jsou naše dvéře nejslabší, a velmi důležité jest, znáti je, abychom veškeru bdělost a všechny síly své k nim namířili. Pátrej tedy po tom, milé dítě, pros zpovědníka svého neb svou matku, nebo vůbec nějakého přítele křesťanského, aby ti pomohli, tvoji slabou stránku nalézt; běží tu o tvé spasení. —

3. Nemůže-li ďábel nic lepšího, či vlastně nic horšího dělati, trápí nás množstvím malých pokušení; domníváť se, že nás tím unaví a že bude nás nuditi, že zdrží nás vykonávání dobra a službu Boží nám zoškliví. Tato pokušení jsou nepatrná znepokojování svědomí, jakási nejasná, trudná mysl, vrtochy, které nás trápí, aniž bychom znali, proč? Jest to občasná nechuť k modlitbě a sv. svátostem, touha, vraceti se vždy ku dřívějším zpovědím, ač zpovědník náš sám za dobré to neshledává, a podobné jiné dojmy. Taková malá pokušení

přicházejí velmi zhusta u dětí nábožných; jsou to nepatrná bodnutí ďábla, kteráž dlužno trpělivě snášeti a pokud jen možná jich nedbati, jak to hned uvidíme.

Hlavní úskok pokušitelův, ježž ti zcela zvláště označiti chci, jest tento: Dříve než zhřešíme, ukazuje nám ďábel hřích jen jako věc nepatrnou; „vždyť to nic není,“ šeptá každému z nás, „jiní to dělají též, jest to jen lidská slabost, a pak jest nám zpověď vždy po ruce.“ — Po hříchu však, jakmile v tenata jeho jsme upadli, obrací had ošemetný hned řeč svou: „Jaký to hřích,“ volá k nám, „jaká to ohavnost... Toho se nedopustil ještě nikdo, z toho nebudeš moci nikdy se vyzpovídati“... Napřed falešná důvěra, po pádu však zma-látnělost a zoufalost, toť ta ohavná leť pokrytce velikého. Jest to pravý opak toho, co máme konati: napřed bázeň a ošklivost před hříchem, ale pak neobmezená důvěra v milo-srdenství Boží, — toho nikdy, milé dítě, nezapomínej.

4. Která pokušení jsou nejvíce nebezpečná?

Především ta nejprudší. Jest to zcela přirozené, že, když ďábel na nás jako zběsilý doráží, jako vzteklý lev, u větším nebezpečí, pohlcena býti se nalézáme, než když jen

kolem nás se plíží a jen jedním drápem své tlapy nás se dotýká. Mnohdy domníváme se, že při takových pokušeních vše se sřítiti chce; u dětí však na štěstí jsou velmi zřídka. Nebezpečí těchto pokušení stává se však ještě větší, když ďábel na tu nejslabší stránku naší doráží.

K nejnebezpečnějším pokušením pak dále náleží ona, při nichž ďábel ruku svou skrývá, aby v jistotě nás nechal a pak tím snáze přepadnouti nás mohl. Nejchytřejší kočka nedělá žádného hluku na sýpce; posadí se tiše do kouta a číhá bez pohnutí, až nešťastné myšky se přibližují; napřed ani se nehne, když však vhodný nastal okamžik, vyřítí se na ně jedním skokem, a ubohá myška skoro tak rychle již jest sežrána, jako byla chycena.

Ďábel rovněž tak lstivý jest jako zlý; ačkoliv jest lvem, bývá přece i hadem, ano častěji hadem než lvem, a proto, milé dítě, mu nikdy nedůvěřuj: bedlivě vystříhej se všech malých nepozorností, a nedomnívej se nikdy býti příliš jisto; pokud jsi na světě, jsi drápům kocourovým vysazeno; tiché vody bývají obyčejně nejvíce nebezpečné.

Jiný druh nebezpečných pokušení jest jakási neurčitá náklonnost a záliba pro všechno zapovězené; směr ducha, vůle a povahy, který

poznenáhla i v duši přechází, aniž bychom toho pozorovali; zvykati si nedbalosti, rozmařilosti, lehkomyšlnosti, ješitnosti a samolásky; dále pokušení, abychom zanechali modlitby a pobožnosti své; malé denní poklesky stran čistoty, poslušnosti a plnění povinností svých, slovem všečen nejasný, takřka ani nepocítěný vliv ďábla, který nás zvolna, pomalu, beze všeho hluku po stráni hříchu smrtelného dolů shání.

Tento způsob pokoušení trvá mnohdy celé týdny, měsíce, ba i mnohá léta; jsouť jako voda, která pomalu stahuje se pod nějaký dům a tak tím jistěji základy jeho podemýlá, tak že po desíti, patnácti neb dvaceti letech za jednoho krásného jitra celý se sboří.

Pak dělá to ďábel jak ohyzdní netopýři, kteříž nazývají se úpíři, a kteříž člověku ve spaní na prsa sedají a krev mu vyssají. Jsouť při tom tak opatrní, že ubohý spíci ani žádné bolesti necítí; jest ztracen, jestliže někdo v čas ještě ho nevzbudí. — Zrovna tak má se to s námi: kdyby náš zpovědník, neb naši rodiče, neb vůbec nějaký dobrý přítel neprobudil naše pod vlivem ďábelským utlumené svědomí, byli bychom pro Boha ztraceni. Pro tento druh pokušení doporučuji ti, milé dítě, zcela zvláštní pozornost.

Bylo by uvéstí ještě i jiné nebezpečné pokušení, ale obmezím se již jen na malomyslnost. Jestliť to nejobyčejnější a nejnebezpečnější lešť našeho nepřítele; sv. František Saleský nazývá tento duševní stav nejzbabělejším ze všech pokušení. Odňal-li nám zlý duch odvahu a chuť na dobré cestě dále kráčet, pak jest s námi zajisté brzy hotov. Ubozí cestující, kteří ve velmi studených zemích, ku př. v Rusku, cestují, bývají mnohdy tak otrnulí, a velikou zimou tak malomyslní, že stále bývají pokoušeni, aby na kraji cesty se posadili; běda jim, učiní-li tak; za několik hodin zmrznou.

Taktéž podaří se často i ďáblu malomyslností neb truchlivostí vůli naši otupiti, on ochromuje naše síly a zdržuje je od konání ctnosti, načež pak snadno mu bývá nás usmrtiti, když všechny zbraně nám odňal. Pročež tedy nikdy nesmíme ani na myslí klesati, ani ve službě Boží smutnými býti.

5. Pokušením lze vždy odpírati.

Spasitel náš nikdy nedovoluje, abychom nad své síly byli pokoušeni; toť pravda svatá, toť článek víry, a kacířem byl by, kdo by opak toho tvrdil.

Pán Bůh zřizuje milosti své vždy dle našich potřeb. On jest otec dobrý, kterýž od dětí svých nežádá více, než dáti mu mohou a břímě příliš veliké nikdy na ně nevkládá. Již předem jsme jisti, že vždy více sil máme, než jich zapotřebí jest, abychom nepříteli přemohli, byť útok jeho na nás sebe prudší byl. Vloží-li ďábel na bedra naše břímě sto liber, tož Spasitel náš, jenž v nás jest, poskytne nám síly, bychom mohli sto a deset liber nésti; a zdvojnásobní-li ďábel břímě své, i Ježíš síly naše zdvojnásobní, tak že nikdy se nám nedostává milosti k vítězství potřebné, jinak byl by Bůh sám našimi porážkami vinen a po spáchaném hříchu mohli bychom mu říci: „Pane, je to vina má? bez tebe nemohl jsem ničeho, a ty's dostatečně mě nepodporoval.“ Toť jest to právě, co jistí bludaři, Jansenisté zvaní, tvrdili; když šli ke zpovědi, říkali: „Velebný pane, milost Boží mně při této neb oné příležitosti nepomáhala.“ Zdaliž nebylo by to, z Boha opravdu smích si tropiti, jeho svatosti a spravedlnosti se rouhati? Buď tedy, milé dítě, vždy jen myslí veselé, nikdy ti nebude nedostávati se milosti Boží v bojích života; vždyť ti tu jde o Otce dobrého a dobrého Vykupitele Ježíše; bez něho ovšem ničeho nemůžeš, však s ním můžeš vše, ano

vše. S Ježíšem, jenž nikdy tě neopustí, po-
něvadš jeho dítětem jsi, nemáš ničeho se báti,
ani stran ďábla, ani stran všech zlých duchův,
třeba by všichni proti tobě se spikli. Z vnitra
srdce tvého, kde Ježíš svou milostí žije, mluví
k tobě, jako druhdy k sv. Pavlovi: „Milost
má ti postačuje a v tomto krutém boji ctnost
tvá jenom se utvrdí.“ Kdo při pokušení pod-
lehne, jen svojí vlastní vinou podlehne.

6. Jak lze vyhnouti se pokušením.

Velmi často můžeme pokušení se vystří-
hati. Mezi desíti pokušeními nalézá se jich
alespoň sedm neb osm, kteráž vlastní neopa-
trností zavinujeme. Duši daří se jako tělu:
mezi šesti odřeninami, boulemi atd., kteréž
hoch neprozřetelný si utrží, sotva as budou
dvě neb tři, které by nebyl sám zavinil.

Chceš, milé dítě, vyhnouti se většině
těchto nudných bojů, při kterých ubohá duše
v tak velikém nebezpečí se nalézá? chceš
uniknouti zlému duchu, aby tě nezasáhl? pak
říd se těmito pravidly, kteráž ti zde uvedu:

1. Především pilně bdi nad svými smysly,
svou obrazotvorností a všemi nebezpečnými
příležitostmi. Buď upřímný a dobrosrdečný,
však i rozumný, nikdy nevydávej se svévolně

v nebezpečí. Kdyby myška věděla, že kočka na ni číhá, neopouštěla by díry své, ano ani nosíček by z ní nevystřčila. Kdyby sova věděla, že světlo pálí, držela by se vždy v patřičné vzdálenosti od něho; kdyby ovce věděla, že vlk jest v lese, zajisté by nebyla, ač jest to ovce, tak hloupá, že by tam se odvažila. Také ty, milá ovečko, buď bdělá, neboť pekelný vlk stále tě obchází; vystříhej se nebezpečí, ano i stínu nebezpečí. Prozřetelnost jest matkou bezpečnosti; co asi řekl bys člověku, který diví se, že opilý jest, když množství vína neb kořalky vypil? Navykneme-li si, nechávati ducha svého, obrazotvornost svou, srdce své tékati jen tak na nejisto, jak smíme pak diviti se, že ďábel při takové neopatrnosti zcela volnou ruku má? Skoro nikdy neztrácíme nevinnosti své jinak, než vlastní vinou svou. „Kdo miluje nebezpečí, zachází v něm,“ praví písmo svaté; tedy opatrnost, vždy a všudy opatrnost.

2. Toto platí zcela zvláště o špatných společnostech a o čtení špatných knih. Milé dítě, nikdy sobě nevol nepřátel Kristových za přátele; není nic pravdivějšího nad přísloví: „Řci mi, s kým obcuješ, a povím ti, kdo jsi!“ Jakož člověk se počerní, zachází-li s komínky, a se pobílí, obcuje-li s mlynáři, rovněž tak

stane se rovný těm, s nimiž obyčejně se schází; spolčíš-li se s lehkomyslným soudruhem, budeš brzy mluvit a jednati jak on; obcuješ-li s dítětem lhostejným, kteréž posmívá se zbožnosti, brzy víra tvá ochabne, nábožnost tvá vychladne a jeden křesťanský zvyk po druhém z duše ti vymizí.

„Rci mi, s kým obcuješ, a povím ti, kdo jsi,“ a „Vrána k vráně ráda sedá,“ tato přísloví jsou obě stejně pravdiva.

Tedy s velikou opatrností vol sobě přátely; při tom hled především na jejich ctnostný život, jejich důkladnou zbožnost a křesťanské zvyky, a takto uspoříš si tisíce a tisíce pokušení, z nichž jedna druhých jsou nebezpečnější.

Knihy nejsou vlastně nic jiného, nežli společníci papíroví, přenášitelní, vždy hotoví s námi mluvit a nám sdělit, co samy vědí; pročez stran knih pravím ti totéž, co řekl jsem ti o společnících: vol je, a neber jich jen na slepo. Špatná kniha jest přenosný jed. — Znal jsem v Paříži ubohého hochu, jemuž neprozřetelné čtení jediné špatné knihy srdce i hlavu tak popletlo, že za tři léta již domníval se, že víru ztratil. Ano, i na život svůj chtěl si již sáhnouti, tak veliká byla zoufalost jeho.

Špatné časopisy, t. j. noviny církvi, papeži,

kněžstvu a řeholím nepřátelské, které se neostýchají uveřejňovati feuilletony, čelící proti dobrým mravům, stojí na prvním místě v řadě špatných knih. Je-li špatná kniha jed, který najednou se pozře, tož jsou špatné noviny jed, kterýž se přijímá po kapkách, a tudíž tím lépe do těla vniká.

Špatní soudruzi, špatné knihy, špatné noviny, to vše hodí se k sobě, a jest to v rukou ďábla sbírkou tažených děl, kteráž v pevnosti naší duše průlom vystřílí. Zkoumej o tom své svědomí, a neohroženě a bez odkladu odstraň vše, co podezřelým se ti zdá.

3. Třetí prostředek, jímž lze dvěře zavřítí před pokušeními a zlým nepřítelem, jest: zvykati si práci a skutkům dobrým.

Pilné, užitečné a po křesťanskou zaměstnané dítě má jen jednoho zlého nepřítele, kdežto dítě lenivé, nedbalé jich na tisíce má. Lenost dokořán otevírá dvěře všem pokušením, hlavně pokušením k nečistotě; práce a užitečná zaměstnání jsou nejjistějším zámkem při všech vchodech našeho svědomí. Dále poskytují práce a dobří skutkové duši onu sílu a opravdivost, jež jí velmi jsou užitečné, aby mohla pokušením odpírati. Jakmile dítě práci zanedbává, mne si ďábel radostí ruce, ze zkušenosti věda, že tu pokoušení snadné, odpor

žádný a vítězství rychlé a jisté jest. Jak pravdivé to jest, lze na mnohých dětech o prázdninách se přesvědčiti. Úplný neb částečný nedostatek zaměstnání přivádí mnohdy výtečné mladé duše, jež by život přičinlivý, pracovitý v nevinnosti byl zachoval, do mnoha pokušení, ano i do mnohých poklesků. Pamatuji se na malého hošíka, který, od rodičů svých dobře vychován, po celý školní rok v pravdě dokonaly život vedl, tak že jeho učitelové i spolužáci tomu se divili. Zpovídal se a chodil ke stolu Páně každý týden, pracoval rád a vesele, byl prvním ve své třídě, a zevrubně plnil malé povinnosti křesťanského žáka. Přišly prázdniny a s nimi i odpočinek, lenivost a zároveň i zameškávání dobra, nebezpečná zvědavost, pokušení a bohužel i až posud nezažatá porážka!

Taktéž pozorovati lze, že v ústavech, jak chlapeckých tak dívčích, skoro vždy poslední ze třídy nevyznamenávají se právě tím nejlepším chováním a zbožností; s řídkými výminkami bývají poraženi vždy jen lenoši; jestiž to kalná voda, a ďábel v ní pak loví dle chutě.

4. Zvyk, stále mysliti se ve svaté Boží přítomnosti, zvyk to, jenž pochází z pravé zbožnosti a horlivosti v modlitbě, jest také

mocný prostředek, pokušení zaháněti. „Modlete se,“ praví Spasitel, „abyste nevešli v pokušení.“

Nábožný farář z Arsu*) doporučoval hlavně mysliti na Boží přítomnost, jakožto mocný prostředek, pokušením odpírati. „Kdybychom byli proniknuti Boží přítomností,“ dí on, „pak bylo by nám lehké nepříteli odporovati. Při myšlence: „Bůh tě vidí“ nikdy bychom nezhřešili.“

Ďábel bojí se těch, kteří zdržují se na blízku Ježíše. Jako zlý kluk, který kaštiny z ohně vzíti chce, třikrát je pozoruje, jsou-li horké, — neboť, ač kaštiny rád jí, přece prsty nerád by si popálil, — rovněž tak i ďábel, věda ze zkušenosti, co to jest, na Pána Boha dorážeti, mnohdy raději sám na útěk se dává, než by se odvážil na sluhu Božího dorážeti, jsa jist, že by se též popálil.

Modlitbou a sebráním mysli podobá se duše dívce dobře vychované, kteráž domácnosti a milému pohledu matčině přednost dává před nebezpečnými zábavami světskými. Ježíš

*) Jan Křtitel Maria Vianney, nar. 8. května 1786. ve vsi Dardilly nedaleko Lyonu a zemřel v Arsu, kde mnoho let farářem byl, v pověsti svatosti dne 3. srpna 1859, a byl roku 1873. od papeže Pia IX. za blahoslaveného prohlášen.

sám chválí takovou duši, která s ním raději než s jinými se zanáší; a koho Bůh chrání, tenť věru dobře chráněn.

Zbožný život jest jako štít, kterýž zachycuje rány ďáblovy aneb alespoň jejich prudkost mírní. Ve zbožnosti záleží udatnost křesťana: modlitba, sebrání mysle a svaté svátosti jsou naše nejlepší zbraně.

5. Konečně, milé dítě, hlavně dvě ctnosti ti doporučuji, abys vyhnulo se pokušením: pokoru a mysl veselou. Pokora na útěk zahání ďábla a celé vojsko jeho; neboť on potřebuje, aby mohl dýchat, pýchy, ješitnosti, slávy falešné; v pokoře jestiť však mimo svůj živel, jest rybou mimo vodu, jest ptákem pod vývěvou. Viděl jsi snad někdy již tento stroj? Záleží z dutého, kolmého válce s čerpadlem; s tímto spojena jest vodorovná tenká trubička, jejíž konec kolmo nahoru zahnut jest; na tomto konci přidělán jest kovový talíř, na nějž skleněný zvon se postaví. Tímto strojem odstraní se poznenáhla všechen vzduch z pod zvonu, a cokoliv živého by pod ním bylo, musí pak pro nedostatek vzduchu zahynouti. Vzduch, životní živel ďábla, pravím ještě jednou, toť pýcha; zavři ho pod vývěvu upřímné a vytrvalé pokory, a uvidíš, co se s ním stane!

Veselosť, křesťanská veselost, z dobrého svědomí pocházející, jest také ještě vzácný prostředek na odvrácení mnoha pokušení, jest lék, jehož s dobrým prospěchem před nemocí lze užívat. Dábel, který jest smutný, věčně smutný, zaplašen bývá myslí veselou, jako noční temnost paprsky slunečními. Jará mysl poskytuje duši zvláštní sílu a pružnost v duchovním boji: trudná mysl však vede k malomyslnosti, a malomyslnost, jak jsem již pravil, otvírá dvěře všem pokušením. Touto veselostí však nelze rozuměti snad každou zábavu neb rozpustilost: veselost pochází vždy ze srdce, kdežto rozpustilost, zábava, špatné žerty a tím více neoudné vtipy jenom jakýsi druh zimnice a umělého podráždění jsou, kteréž od Boha ani nepocházejí, ani k němu nevedou. Jest to skoro vždy špatné znamení, je-li dítě smutné neb mrzuté; neboť jest tu duše neb tělo nemocno. Kéž radost Ježíšova v srdci tvém žije, milé dítě, a zlý dábel nechť smuten ve smutném pekle svém pohlíží na šípy své, any o lesklý štít tvé upřímné a čisté veselosti se odráží.

7. Jak nutno proti pokušením bojovati.

Pokušením, rovněž tak jako nemocem, nelze vždy se vyhnouti. Používajíce vhodných

opatření, můžeme ovšem mnohých se vystříhati; jsouť však pokušení, kteráž přicházejí, aniž bychom věděli, odkud a jak, a proti těmto nelze činiti ničehož jiného, než s dobrými prostředky proti nim bojovati.

I udám ti tedy nyní v ohledu tomto nějaká praktická pokynutí, kteráž jsou ovocem dlouholeté zkušenosti.

1. Především, milé dítě, neboj se ďábla a pohrdej jeho pokušeními; ani snad netušíš, jak důležitá tato rada jest; máme-li před pokušelem strach, stává se nám tu z něho obr a snadno nás zničí; pohrdáme-li jím však, vysmějeme-li se mu, pošleme-li ho pryč, aniž bychom se naň ohlíželi, obr tento zmizí a stane se bídným, nepatrným trpaslíkem. Tak jest nám činiti při všech pokušeních, zejména však při pokušeních proti víře, proti čistotě, při svádění k lenosti a malomyslnosti. Jakmile tato pokušení spozorujeme, musíme hned bez ~~prota~~ ^{prota}hu, aniž bychom něco jiného dělali, starému hadu říci: „Odejdi, bídníku, nech mne v pokoji; ty nejsi než starý lhář!“ Takto mužně a odhodlaně ďábla vždy zaháněj; neboť není nic nebezpečnějšího, než býti nesmělým v těchto bojích; hlavu hadovu jest nám potříti, neboť propustíme-li jeho hlavu, snadno i celé tělo za sebou vytáhne. Svatý Antonín,

jehož neobyčejná pokušení v dějinách svatých proslulými zůstala, nad ďáblem pohrdlivě se potřásal a zacházel s ním jako s nepoctivcem, — jakým vskutku je. „Tu jsem,“ říkával mu, „a nebojím se tvých útokův, a třeba byly ještě stokrát silnější, přece neodloučí mne od lásky ke Kristu Ježíši.“

Milé dítě, učiň to, jako svatý Antonín; učiň ďáblu, jako děláme psu, který na ulici na nás štěká, jdeme-li mimo něj. Jsi-li tak pošetilý a všímáš si toho, máš-li strach a utíkáš-li, pak jsou lýtka tvá neb kalhoty ve velkém nebezpečí; jdeš-li však klidně svou cestou, neohlížeje se, pak nestoudný hafan brzy štěkotu zanechá. Dábel, kterýž velmi pyšný jest, bojí se a vyhýbá pohrdání více, než čemukoliv jinému.

Věř mně, milé dítě, a žádného strachu před ďáblem neměj; co nejméně s ním se znášej, bez tebe nemá žádné moci nad tebou.

2. Zároveň však, když pohrdáním ďábla odmítáš, a hlavně, je-li pokušení poněkud těžší a trvalé, hled' rychle spojití se s obhájcem svým, přítelem tvým Ježíšem, jenž vždy ve svatyni tvého věrného srdce přítomen jest. Hned volej ho na pomoc, vzývej jeho svaté jméno, jakož i jméno sv. Matky jeho. „Ježíš, Maria,“ jsou postrachem pekla. Rci Spasiteli

svému nějaké slovo lásky, důvěry, jako: „Ježíši, Tebe miluji, pomoz mi; Ježíši, Bože můj, zachraň mne před hříchem! Svatá Panno, zastaň se mne!“

Vnitřní spojení s Ježíšem a Marií jest záštita všeobecná, prostředek čelný proti všelikým pokušením jakéhokoliv druhu. S Ježíšem přemůžeš vše, a ničehož není se ti báti; bez Ježíše ztracen jsi. Jako kvočna svá milá kuřátka před drápy jestřába chrání, sbírajíc je pod křídla svá, rovněž tak volá nás Ježíš v nebezpečenství k sobě; zůstávejmež jen při něm a v něm a mějme důvěru k němu, neboť pro nás přemohl svět a ďábla.

3. Znamení kříže, hlavně se svěcenou vodou, jest také zbraň, které ďábel velmi se bojí. Jakmile pokoušení býváme, máme hned nábožně udělati znamení svatého kříže, kterýž jest znamením vykoupení světa a vítězoslávy Kristovy. Jsme-li o samotě, udělejme znamení to hodně veliké a zřetelné: od čela na prsa, od levého ramena k pravému; nejsme-li samotní, postačí pouze prsa jím poznamenati, přítomní pak nic sice nepozorují, ale to ví ďábel, proti němuž čelíme.

„Ďábel jest velmi chytrý,“ pravil se smíchem farář z Arsu, „ale silným není; pouhé znamení kříže již ho zažene.“ Svatá

Terezie velmi doporučuje užívání svěcené vody, hlavně při pokušeních proti čistotě; Spasitel náš mnohokrát v postavách viditelných ukázal jí ďáblы, ani před svěcenou vodou utíkali jako psi, kteří prchají před výpraskem.

4. Někdy modlitba nepostačuje na potlačení pokušení; jsouť případy, kde nejprostším a zároveň i nejmocnějším prostředkem jest, rychle nějakou zevnitřní prací, zaměstnáním, hrou, čtením neb rozmluvou se povyraziti. V takovýchto pádech nic horšího není, než o samotě a v tichosti trvati, lépe jest hovořiti, žertovati, jísti, hráti, zpívati, psáti neb bájky čísti atd. Děti ještě více než odrostlí lidé nalézají v zevnějších zaměstnání vhodný prostředek proti vnitřním pokušením. Ďábel, vida se takto opuštěna, nudí se a jde raději dále, a více od něho se ani nežádá.

5. Při těžkých pokušeních konečně, milé dítě, když obyčejné prostředky tyto ničeho nepomáhají a ďábel na pokoji nechati tě nechce, pak neotálej, nebohé dítě, ale jdi hned ke svému zpovědníku, pak-li by to bylo nemožné, jdi k otci svému neb matce, otevři jim do kořán bojem umdlené a nezdarem sklíčené srdce své; na kolenou, jako bys zpovídati se chtělo, pros kněze za radu a povzbuzení. Ďábel, jako všichni zlosynové, štítí se světla,

a toto odhalení srdce tvého skoro vždy jeho tě sprostí.

 Vloudila-li se krysa do špižírny, není lepšího prostředku vyhnati ji, než otevřítí do kořán dvéře. Pros zpovědníka svého za požehnání a dovolení, abys směl o jednu více jíti ke sv. přijímání, abys od Pána Boha dosáhl ctnosti právě opáčné onomu pokušení, jakéž tě trápí, ku př. živou víru, čistotu, statečnost, trpělivost neb odpuštění všech urážek a pohanění.

Sv. svátosti pokání a oltářní jsou zbraň, jejíž ran ďábel nejvíce se bojí; s neobmezenou důvěrou musíme jich užívatí, a to tak často, jak toho potřeba káže. Nejsvětější Svátost jest chléb nebeský, který křesťanu poskytuje sílu a život. Kristus hlavně proto ji ustanovil, dí obecný sněm Tridentský, aby chránil nás před hříchem smrtelným, a osvobodil nás od našich každodenních poklesků.

V mimořádných nebezpečích dlužno též mimořádných prostředků užívatí; neváhej tedy často, velmi často se Spasitelem svým se spojovatí, jakmile pozoruješ, že požívání těla a krve jeho duši tvé potřebno jest. Tvůj zpovědník, jenž zná potřeby tvé, povede tě v boji s nepřitelem. Znal jsem děti, které neporušenu zachovaly čistotu přes všechna prudká poku-

šení, a to proto, že dva- až třikrát za týden Spasitele svého přijímaly, a které, byvše někdy této pomoci zbaveny, hned nehodně poklesly.

8. Pokušení není hřích.

Jest mnoho ubohých dětí, které mají se za trestuhodné, protože bývají pokoušeny; jsou však velice na omylu; po pokušení, jemuž jsme se opřeli, jsme právě tak málo trestuhodni, jako počestný hoch zlodějem jest, když byl s ošklivostí od sebe zapudil člověka špatného, kterýž učinil mu návrh, by s ním kradl. Odmítnuté pokušení jest naopak znamením ctnosti upevněné, jakož zdráhání se počestného chlapce stkvělým důkazem jeho poctivosti jest.

Všichni svatí mívali pokušení a skoro u všech byla velmi těžká, každý dle velikosti ctnosti své. I náš Spasitel, mezi svatými ten nejsvětější, volil třikráte pokoušenu býti, nařed stran pokrmu a zdraví, pak proti pokore přeceňováním sebe, konečně ctižádostí a pýchou, a vždy zahnal ďábla slovy, kteráž již zprvu jsem pověděl: „Odejdi, satane!“ Toť jsou božská, všemohoucí slova, kteráž jako Ježíš a s Ježíšem při každém pokušení musíš vyslovovati. Apoštol národů, sv. Pavel, strašných zakoušel pokušení; sv. Benedikt stále

proti nepříteli duše své bojoval. „Odejdi,“ volal naň, „odejdi prokletý ďáble, nesváděj mne ke zlému, čeho mi nabízíš, není než jed, pohlti ho sám!“ Tuto modlitbičku doporučel všem svým bratřím řeholním, jakožto od Boha pocházející a ďáblu velmi nebezpečnou.

Sv. Bernardovi, Dominiku, Františku z Assissi, Tomáši Aquinskému, sv. Kateřině Sienské bylo strašných bojů podstoupiti. Jednou měla sv. Kateřina pokušení proti čistotě, kteréž, ani jediné minuty nepřestávajíc, po dva měsíce dnem i nocí trvalo. Zkusila všech prostředků: modlitby, postu, bičování, zpovědi, přijímání, almužny, práce, ale vše marně; když pak konečně Ježíš Kristus, zjeviv se jí, okamžitě ji toho pokušení zbavil, zvolala, celá ještě se třesouc: „Ach, pane můj, kde pak jsi byl po celou tu bouři?“ — „V srdci tvém, milá dcero,“ odvětil klidně, „a s radostí pohlížel jsem na to, jak za mne bojuješ.“

Všichni svatí tedy byli pokoušeni, a Bůh to dopustil, aby věrnost jejich zkoušel, ještě pokornějšími je učinil, a takto jejich zásluby zvýšil. —

Pokušení proto není hříchem, poněvadž hřešíme, když něco zlého konáme; pokušení však nám něco zlého pouze nabízí. Dábel dí: „Učiň to;“ a to je pokušení: učiníš-li to, pak teprve

hřešíš. Dábel klepá na dvěře — toť pokušení; otevřeš-li mu, aby vešel, pak hřešíš; neotevřeš-li, odporuješ-li mu, pak venku zůstane a milá duše tvá je i nadále nevinna.

Z dvojí příčiny dopouští milý Bůh na nás pokušení: 1. aby nás trestal, 2. aby nás zkoušel.

Aby nás trestal; neboť velmi často jest prudkost našich pokušení následkem dřívějších hříchů našich, a starost, kterou nám dělají, má k tomu sloužiti, abychom chyby své na mysli stále měli, pohání nás, abychom se ponížovali a stále za odpuštění jich prosili, je vždy více nenáviděli a modlitbou a sv. svátostmi úplně od nich se očistili. — Aby nás zkoušel: neboť udatnost vojína ukáže se jenom když před nepřitelem stojí. V kasárně jsou rekové i zbabělci velmi sobě podobni. Pokušení utvrzují v duši naší ctnosti křesťanské jako vítr, jenž stromem otrásaje, nutí ho, aby kořeny své hlouběji do země zapustil, nechce-li vyvrácen býti. Vůle dobrého taktéž v boji se upevňuje, a člověk není nikdy čistší, pokornější, nábožnější, poslušnější — než po těžkém, dobře přemoženém pokušení proti těmto ctnostem.

Farář z Arsu pravil v tomto ohledu k malým dětem, kteréž vyučoval: „V hodině

pokoušení musíte obnoviti své křestní sliby . . . toho dobře dbejte; býváte-li pokoušeny, oběťujte Pánu Bohu zásluhu tohoto pokoušení, abyste dosáhly ctnosti opáčné; — jste-li pokoušeny k hrdosti, oběťujte to pokoušení — abyste nabyly pokory; trápí-li vás zlé myšlenky, oběťujte pokoušení to, abyste čistoty nabyly; máte-li něco proti bližnímu svému, učiňte totéž, abyste dosáhly křesťanské lásky k bližnímu. I za duše v očistci pokoušení svá oběťujte, nebo za obrácení hříšníků; to ďábla velice mrzí a na útěk ho pohání, poněvadž tu pokoušení jeho proti němu samému se obrací; pak ujišťuji vás, že vás již nechá na pokoji.“

■ ■ ■ Když tedy nesvolujeme, ani nejdelší a nejošklivější pokoušení duši naší nepokálí; naopak, Pán Bůh umí zlé obracet v dobré a tak pokoušení naše očisťují nás od minulých hříchů, posilňují nás v dobrém a připravují nám stkvělou odplatu v nebesích. ■ ■ ■

9. 0 hříchu. ■ ■ ■

Svolíme-li ke hříchu, pak hřešíme, t. j. odlučujeme se od Boha jako ďábel a s ďáblem, a ztrácíme Krista. — Hřích jest buď smrtelný neb všední. Hřích smrtelný jest dobrovolný zlý skutek, řeč atd., který postačuje od Boha

nás odvrátiti, milost Spasitelovu nám vzíti a Ducha sv., jehož Ježíš v duši naší vлил, z ní vyhnati. Všední hřích jest také špatný čin neb řeč atd., který však není tolik trestuhodný, že by nám odnímal posvěcující milost a od Ježíše nás dělil. Hřích smrtelný lze porovnat s nemocemi nejnebezpečnějšími, které těla naše tak hubí, že konečně i život mu berou a proto také smrtelnými se zovou. Hřích všední podobá se lehké nemoci, jako: bolení hlavy, zubů a tisícovým jiným nepříjemnostem, které neohrožují života našeho, ač velmi nemilé a někdy i nebezpečné jsou. Těžký hřích jest smrt, všední jest jen nemoc.

Život těla plyne ze spojení tohoto s duší, život duše pochází ze spojení její s Ježíšem Kristem, a spojení toto nazývá se posvěcující milost. Hřích smrtelný, odnímáje nám posvěcující milost, odlučuje nás od Ježíše a olupuje duši naši o život, život to věčný, božský, a usmrcuje ji, jako zabíjí nebezpečná nemoc nebohé tělo naše, vypuzujíc z něho duši.

Jsouť tisíce hříchů, a všechny mohou býti smrtelné, jakož také mohou býti jen všedními; k těmto náleží: hříchů proti víře, naději a lásce k Bohu a bližnímu; hříchů proti nábožnosti a úctě, kterou Bohu jsme dlužni, proti pokoře, mírnosti, tichosti, či-

stotě, poslušnosti; hříchy pýchy, ješitnosti, lakomství, nestřídmosti, lenosti atd. Kolik jest křesťanských ctností, tolik může býti hříchů; kolik povinností k Bohu, bližnímu a sobě máme, tolik smrtelných neb všedních hříchů pácháme, jsme-li tak nešťastni, že povinností těch zanedbáváme.

Nemoci duše jsou rovněž tak četny jako nemoci těla, jenom že těchto stokrát více jest se báti, neboť co jest vlastně tělo proti duši? Co jest život a zdraví těla v porovnání k životu a zdraví duše? Co se duše týká, jest vše božské vše přichází od Ježíše. Ó milé dítě, jaké to tedy neštěstí, ztratiti duši svou!

10. Kdy jest hřích smrtelným hříchem?

Toť jest velmi důležité, milé dítě; dej dobrý pozor. Hřích jest hříchem smrtelným, když 1. jasně nahlížíme, že to, co konati chceme, přísně zapovězeno jest; 2. když to nicméně přece s plnou rozvahou a svobodnou vůlí konáme. Toť ty dvě nutné podmínky, aby který hřích smrtelným hříchem byl; schází-li jedna z podmínek těchto, přestává hned hřích býti smrtelným, jakým vždy jest, jsou-li obě pohotově. Má se to jako s oběma nohama, bez kterých nelze choditi; máme-li jen jednu

nohu, kulháme; můžeme sice skákat, ale nikoliv pravidelně běžeti.

Několik příkladů lépe ti to objasní: Otec, matka neb zpovědník přísně ti zapověděli, abys do jisté nebezpečné společnosti nechodil, tuto neb onu špatnou, bezbožnou knihu zahodil; ty's záповěď tuto dobře pochopil a víš také dobře, že, jakmile ji překročíš, že těžce zhřešíš; nicméně však povolíš své zvědavosti a zlé vášni: s plnou rozvahou jdeš zase na místo zapovězené a čteš tu špatnou knihu . . . Tím hřešíš smrtelně. Jsouť tu obě podmínky, které dokonávají hřích smrtelný; dobře nahlížíš, že věc přísně jest zapovězena, a přece zcela dobrovolně ji děláš. Jiný příklad: Tato neb ona nebezpečná zábava jest přísně zakázána; to dobře víš; tu přijde pokušení a ty bez rozmyšlení konáš, co jest zakázáno; kdybys byl přemýšlel, jistě bys toho byl ne učinil . . . Ovšem, shřešil jsi, učiniv něco přísně zapovězeného. Zdaliž však spáchal jsi hřích smrtelný? Nikoliv; neboť nedostávalo se ti úplné vůle svobodné. První podmínka tu sice byla, druhá však scházela.

 Ještě jiný příklad. Nevíš, že ta neb ona trestuhodná hra přísně zakázána jest; máš to jen za nepatrné a oddáváš se jí dobrovolně a s plnou rozvahou V tom pádu ovšem zase

hřešíš, ale hřích tvůj není smrtelným, poněvadž jsi nevěděl, že hra ta přísně byla zakázána; druhá podmínka tu sice jest, ale první schází. Dříve chyběla ti noha pravá, nyní ti však schází levá. —

Dobře tedy uvaž, milé dítě, že, jakmile s rozvahou a svobodnou vůlí něco činíš, o čem víš, že to přísně zakázáno, hříchu smrtelného se dopouštíš; když však dobrovolně něco velmi trestuhodného konáš, aniž bys to s dostatek vědělo, aneb konáš-li něco zapovězeného, avšak ne zcela dobrovolně, tedy není a nemůže to hřích smrtelný býti. Ba ani hřích vůbec by to nebyl, kdyby jedna z těchto podmínek na dobro scházela, ku př. kdybys nevěděl, že některá hra špatná je zapovězena, ten neb onen skutek hříšný, ta neb ona kniha že bezbožna jest atd., aneb kdybys sice vědělo, že věc zakázána jest, avšak bylo jsi nuceno ji konati bez nejmenšího vůle souhlasu; ku př. kdyby ti někdo přes všecken odpor tvůj něco špatného, hanebného konati velel; v tomto případě bys ani hříchu všedního nespáchalo.

Dbej přísně následujících tří poznámek:

První jest, že ku spáchání hříchu smrtelného není zapotřebí, napřed si říci: „Nyní chci dopustiti se smrtelného hříchu.“ Jenom ďábel a jeho nejvěrnější přátelé jsou tak zka-

žení, že ve hřešení ohavnou rozkoš si dělají. My, ubozí křesťané, jsme spíše slabí než zlí; my dopouštíme se hříchů nikoliv proto, že hříchy jsou, nýbrž ačkoliv hříchy jsou; konáme zlé, ne proto že, nýbrž ačkoliv jest zapovězeno. To jest veliký rozdíl, z něhož jen dá vyložiti se Boží milosrdenství k nám.

Za druhé: jest to velmi potěšitelné, věděti, že nábožné děti, které Ježíše z celého srdce milují a zlé upřímně nenávidí, zřídka jen skutečných hříchů smrtelných se dopouštějí, poněvadž jejich zcela k dobrému nakloněná vůle nesnadno ku zlému zcela se obrátí; i ve svých největších slabostech nemohou se takofak od Ježíše zcela odtrhnouti. Špatní křesťané však, kteří obyčejně ve hříchu smrtelném žijí, snadno do něho upadají, poněvadž jejich vůle jen tímto směrem se nese.

Třetí poznámka pak jest, aby, kdo hříchu smrtelného se dopustil, nepotřebuje věc sama o sobě velice trestuhodnou býti, nýbrž postačuje, máme-li ji za trestuhodnou. Jsem-li jist, že, sousedu svému krejcar bera, velmi špatného skutku, hříchu smrtelného se dopouštím, zajisté i těžce hřeším a hříchu smrtelného vinna se činím.

Z toho vidíš, milé dítě, jak důležité to jest, důkladně o všech povinnostech svých se

poučiti a uměti dobře rozeznávat věci svědomí se týkající, zda-li těžké neb lehké, více neb méně trestuhodné jsou. Otaž se tedy na to svého zpovědníka, sice bys mohlo býti v nebezpečí, hledati hříchy smrtelné tam, kde jich není, a neviděti jich zase tam, kde vskutku jsou; takto pak klameme svědomí své.

Co tuto pravím, dokonce netýká se ubohých vrtošivých (skrupulantů); tito nechali svědomí své tak poblouditi, že všudy vidí jen oheň. Domnívají se, že v každém okamžiku těžkého hříchu se dopouštějí; myslí, že mají vůli hřešiti, jakmile jen prstem hnou; trápí ducha svého a činí se nešťastnými. Obyčejná pravidla tedy nejsou dělána pro ně; jsou to svědomí chorobná, která jen vyhojiti může neobmezená poslušnost vůči dobrému zpovědníku.

Co pak tebe se týká, milé dítě, kteréž tak šťastno jsi, že zachovalo jsi sobě svědomí přímé, jisté, útlé, zdravé, nezapomínej pravidel, která jsem ti právě dal, zejména při tvých zpovědích ti velmi budou prospěšna.

11. O stavu ve smrtelném hříchu.

Když ubohé dítě, poslechnuvši pokušení zlého ducha, tak nešťastno bylo, smrtelný hřích spáchati, upadá hned duše jeho, která ještě

před okamžikem tak krásna byla, do strašného stavu, jehož nikdo na světě popsati, aniž pochopiti nedovede. Před Bohem a anděly jest tato duše ve stavu mnohem smutnějším, než před očima našima jest mrtvola ve hnilobu přecházející.

Hřích smrtelný přivádí nás do stavu duchovní smrti, do stavu ponížení a opovržení, který nás ďáblům podobny činí. Proto pravil již sv. Jan Evangelista: „Kdo hřeší, patří do pokolení ďáblův,“ a sám Spasitel náš řekl již dříve ke hříšníkům: „Vy Belzebuba máte za otce.“

Ve stavu milosti žijeme život Boží a Ježíše, a Duch sv. jest v duši naší vylit, jako šťáva, která z kořene vycházejíc, všem větvím se sděluje. Šťáva jest životem ratolesti; jakmile jí tu není, ratolest uschne a zahyne. Ježíš jest réva, my pak jsme ratolesti, spojené s Ježíšem milostí křestní a vírou, a Duch svatý jest onou životní šťávou, kteráž od Ježíše vytéká, do duší našich se vlévá, je oživuje, posvěcuje a Boho podobnými dělá.

Smrtelný hřích udušuje pak tento život v našich duších, olupuje nás o posvěcující milost, nutí Ježíše, aby nám odňal Ducha sv., načež pak duše, života svého jsouc zbavena, již jen mrtvolou jest; může sice zase vzkřísiti

se, ale nyní jest mrtva. Čím jsou Ježíšovi ďáblové v pekle, tím jsme my jemu na tomto světě již pouhým hříchem smrtelným. Jsouc mrtvou, podobá se duše naše ratolesti, kteréž odňata byla štáva; nemůžeť ani ovoce, ani květův, ani listů vydávati. Zelené, svěží listí, květy a ovoce, toť právě dobří skutkové, jimiž ráje blaženého si zasluhujeme; ve stavu smrtelného hříchu nezasluhují naše modlitby, almužny a skutky kající žádné odměny, jsouť mrtvé, jest to jen suché chrástí; jen potud jsou nám prospěšny, že ku pokání nás připravují a usnadňují nám znovudosažení milosti Boží.

Ó milé dítě, jak velice smutné to jest křesťanu, upadnouti do takového stavu a v jediném okamžiku vše ztratiti. Onť jest jako krásná ratolest, plná života a síly, obsypána nejkrásnějšími hrozny, kteráž okamžitě uschla a k ničemu již se nehodí, než aby na oheň byla uvržena.

A tento stav duševní smrti může ještě až do nekonečna se zhoršiti, jakož se to stává u hříšníků navyklých, kteří páchají hřích na hřích a denně hlouběji v navyklost zlého a smrt duchovní se ponořují. V tomto ohledu nemá se to s duší naší jako s tělem; tělo jednou mrtvo, nemůže více umíratí; mrtvolu mohli bychom tisíckrát probodnouti, nebudeť

proto více mrtvou; duše však pokaždé, jak zhřeší, vzdaluje se více od Boha, jenž její životem jest; každý nový hřích smazává u vyšším stupni stopu Ježíšovu v duši pokřtěné, a sice tak, že stálým opakováním hříchů přicházíme tak daleko, že i víru ztrácíme, že i ten poslední svazek, který nás dosud s Vykupitelem spojoval, trháme, a stáváme se již jakýmsi druhem zavržených, kteří jakožto synové ďábla jen jeho skutky konají, dobré již ani neznají a jen zlé milují. To pak jest ratolest, která nejen uschla, nýbrž i od kmene odříznuta jest.

Máť se to zde jako se žebříky, které vedou do podzemních dolů; každá příčel vzdaluje více od světla a blahodárného čistého vzduchu; každá příčel přivádí nás blíže hluboké propasti. Kdežto křesťané každým svým dobrým skutkem po příčelích žebříku Jakubova s anděly vystupují, na jehož vrcholu Ježíš a Maria je očekávají, sestupují hříšníci s ďábly po těchto hnusných schodech, které do pekla vedou, kde věčný oheň, kde ďábel, otec všech hříšníků, hlava zatracenců, zavržený mezi zavrženými hoří.

Nuže, milé dítě, jak strašný to stav, tento stav hříchu smrtelného! Zda-liž nebyl by člověk prost vší víry, ano i rozumu, kdyby

v něm chtěl setrvati? Kéž by milý Ježíš vždy toho tě chránil, nyní, každý den života tvého a až do posledního vzdechu tvého!

12. Co koná dítě, dopouštějíc se hříchu smrtelného?

Znovu křížuje v srdci svém Ježíše Krista, svého Vykupitele; páše to, co bylo příčinou všech slzí a úzkostí, utrpení a ponížení Ježíšových od vkročení jeho na tento svět až do posledního jeho vzdechu na kříži. Zda-liž pak jsi již někdy, milé dítě, přemýšlelo o tom hrozném tajemství, kteréž nazývá se „vykoupení?“ — Vykoupení jest nepochopitelné tajemství věčného Syna Božího, jenž trpí, pláče, se poníží, po sobě plvati, sobě se rouhati, posmívati a ranami se zasypávati dává, jenž bičovati, k smrti odsouditi a na kříž krvavý přibíjeti se dává; jestiž to tajemství Nejsvětějšího mezi svatými, jenž umírá, aby naše hříchy smazal, naše duše zachránil a nebe nám opět otevřel.

Co Ježíš za nás všechny vytrpěl, to trpěl také za nás každého zvláště. Za tebe tedy všechno trpěl od jeslí až ku kříži, jako bys ty samo bývalo na světě. Za tvé hříchy, za tvé vlastní hříchy dostičinil obětí třiatřiceti-

letou, a ne pouze za hříchy tvé vůbec, nýbrž za každý zvláště; za ty, které jsi včera spáchalo, i za ty, které v tomto okamžiku chceš spáchati.

Máš-li chuť hřešiti, milé dítě, postav se v duchu před jesličky: Vidiš-li pak tu ubohého Ježíška, který jako žebráček na tvrdé slámě tu leže, pláče a trpí; chceš snad býti příčinou jeho slzí, jeho bídy, jeho ponížení? Tu potřebuješ jen hřešiti, jen své hrdosti, své pýše, své samolásky, k níž ďábel tě pohání, úzdu povoliti. Jsi-li pokoušeno, na Boha zapomínati, modlitbu zanedbávati, pobožnosti a sv. svátosti obmeškávati, jdi s Vykupitelem svým Ježíšem na horu Olivetskou a viz, jak zdrcen jest naší nedbalostí, naší ohavnou lhostejností; hle, jak zbrocen jest potem krvavým, a po tři hrůzy plné hodiny za tebe se modlí! — I obrací se k tobě a pronikavě na tebe pohlížeje, táže se tě: „Také ty chceš hřešiti?“

Když ďábel nečistoty srdcem i tělem tvým lomeje, vmyslí se před soudní stolicí Pilátovu a pozoruj Ježíše, tvého krále, tvého Vykupitele, an krvácí pod ranami katanův svých, aby mukami svými smazal všechny hříchy tělesné; — padni mu k nohám, bídný hříšníku, a rci mu, máš-li tolik odvahy, že oddati se hodláš svým vášním.

Vmysli se na horu Kalvarii, kdykoliv dábel srdci tvému se blíží. — Dítě křesťanské, chce-li pak hřešiti? Hřešiti jest, kladivo a hřeby vzíti, a ruce i nohy Pána tvého prorážeti; hřešiti jest, poskvrňovati se onou krví, kteráž z ran jeho se řine; hřešiti jest, s farisei a lotrem na levici Synu Božímu v bolestech jeho ještě se rouhati, octem a žlučí ho napájeti, kopím přesvatý bok jeho prokláti; hřešiti jest, Krista znova křižovati. Hříšník křižuje a zabíjí Krista každým hříchem smrtelným! — Rozvažuj trochu o tom, milé dítě, jen trochu! Poznej z toho hroznou, nesmírnou, skoro nekonečnou zlobu hříchu smrtelného! Ježíš Kristus, jenž jest spravedlnost nekonečná, shledává, že nebylo by to příliš, když do jedné vážky vložíme jen jediný hřích smrtelný, do druhé pak všechny práce, všechny bolesti a všechny nekonečné zásluhy jeho života a smrti.

Ó můj Bože, kdybychom toto vždy uvážili, věru, že bychom nikdy ani jediného hříchu smrtelného dobrovolně nespáchali; a kdyby někdy naše slabost nějakou chybu spáchati dala, vzbudili bychom nad ní lítost takovou, že by bolu našemu nic se nevyrovnalo. — Ach, rei mi tedy, milé dítě, co dlužno mysliti si o těch, kteří praví: „Tohoto

hříchu mohu se dopustiti; vždyť se z něho zase vyzpovídám!“

Hle tedy, milé dítě, co bys učinilo, kdybys bylo tak nešťastným, těžkého hříchu se dopustiti; hle, jak strašný to nevděk, jaká hloupost, jaká bezbožnost, jak hrozná to svato-krádež! Není-liž tedy lépe, raději stokrát zemřít, než svévolně smrtelného hříchu se dopustiti? Raději opustiti vše, než hřešiti, raději ztratiti přátelství toho neb onoho dobrého přítele, raději zbaviti se nejsladší radosti; raději zřící se toho neb onoho záměru pro budoucnost, ano raději ztratiti vše, i život!

Královna Blanka, pravá to matka křesťanská, vedla syna svého, krále Ludvíka, k svatosti, opakujíc mu často následující pravdy: „Zajisté víš, milý synu, že tě více miluji než sebe, a přece bych to raději viděla, abys zde před mýma očima zemřel, než jen jediného hříchu těžkého se dopustil.“

Dítě pamatovalo si slova matčina; později stal se z něho sv. Ludvík, král francouzský, který po celý život svůj, uprostřed nebezpečí dvorního života i uprostřed hluku válečného zachoval si nevinnost, kteréž na křtu svatém nabyl.

Vynasnažuj se také, milé dítě, zachovati si též tuto sv. nevinnost, tento bílý, krásný šat,

kterýž by ti ďábel tak rád pokálel; zošklivuj si z celého srdce, ze vši duše a ze vši síly své hřích smrtelný, a s největší opatrností chraň se všeliké příležitosti k němu.

13. Jak Bůh hřích smrtelný trestá.

Již v tomto životě trestá Bůh hříšníka, odnímaje mu štěstí pravé. — Pravé štěstí však záleží v pokoji srdce a radosti dobrého svědomí; buď toho vždy pamětlivo, milé dítě, že dobré svědomí jest základem všelikého štěstí. Hřích smrtelný zahání tento pokoj a tuto radost, jako černé mraky zastírají zemi pohled na krásný blankyt nebeský a jasnou tvář slunce. Hřích zohavuje dítě jako oheň krásnou květinu suší; změnu tu lze brzy pozorovati: na místo pohledu jasného, na místo otevřeného, nevinného výrazu tváře, na místo srdce prostého, kteréž nemá, co by před očima matky neb učitele skrývalo, na místo blankytu nebeského a jasného slunka nastoupí eosí temného, uzavřeného, nedůvěřivého, něco, co pochází z dola, co na sobě nenese nebes pečeti, co s Kristem nic nemá společného.

Dále trestá Bůh často, snad častěji, než se domníváme, an na hříšníka sesylá starosti, nemoci a rozličná pokoření. Přijde-li někdy

taková zkouška na tebe, jdi do sebe a viz, zda-li svědomí tvé ničeho ti nepředhazuje; je-li čisté, pak považ, že od časů, co Kalvarie znamenitou jest, dobří za zlé trpí, a že nevinní s Kristem posláni sdílejí, dostičiniti za vinné.

Shledáš-li však tu neb onu těžkou chybu na sobě, o níž mimo tebe jen Bůh ví, pak, aniž bys reptal, klaň se milosrdné spravedlnosti Boží, kteráž zde na zemi jen proto trestá, aby nás polepšila. Trest nebo zkouška jest tajemství všech utrpení našich; avšak častěji bývá to trest, než zkouška.

Hlavně však na věčnosti trestá neskončená Boží spravedlnost se vší přísností a veškerou svou dokonalostí ohavný smrtelný hřích. „Odejděte ode mne, zatracenci, do ohně věčného, kterýž ďáblu a andělům jeho připraven jest.“ Toť rozsudek nad smrtelným hříchem. Hříšníku zavrženému není Ježíš více Ježíšem, t. j. Vykupitelem, onť již jen soudcem, který pouze spravedlnost zná; věčným spravedlivým trestem šlehá hříšníka, který nechce obrátiti se více; na věky ho od tváře své zahání: „Odejdi, zatracenče;“ on proklíná ho; kletba ta pak táhne hříšníka, kam táhla druhdy ďábla, a to jest oheň, oheň věčný v pekle. Věčně hořeti s ďábly, hořeti, aniž spalenu býti, a to v ohni, který tělo i duši szírá; ho-

řeti v neproniknutelné tajemné temnosti; hořeti v zoufalosti nevyslovitelné, a v taktéž strašných jakož zbytečných výčitkách svědomí; hořeti a při tom Boha, Ježíše, Marii, všechny tvory ano i sebe sama nenáviděti — toť trest za hřích smrtelný na věčnosti.

Lze-li komu pochopiti, že by tvor rozumný dobrovolně takový trest chtěl si způsobiti? „Milé děti,“ pravil jednou farář z Arsu při vyučování náboženství, „kdybyste viděly muže, an hranici staví a hromadu chrastí na ni klade, a tohoto muže jste se tázaly, co to as dělá, a on pak vám odpověděl: „chystám si oheň, který mne spálí,“ což byste as o něm si pomyslily? A kdybyste pak viděly tohoto muže, an hranici zapáliv, do plamenů se vrhá, co as byste řekly? — Právě tak to děláme, když hřešíme; neníť to Bůh, jenž nás do pekla vrhá, my sami to jsme hříchy svými a nerozumem svým. Zavržený musí sám sobě říci: „Já ztratil Boha, duši svou i nebe — svou vinou, svou největší vinou!“ Ó jaká to zoufalost!

Tak trestá spravedlivý Bůh hřích smrtelný.

14. Co počítí má ubohé dítě, byvši tak nešťastno, že hříchu smrtelného se dopustilo?

Kdybys někdy, čehož však tě Bůh uchovej, milé dítě, do hříchu smrtelného mělo upad-

nouti, co nejdříve musíš tuto propašť opustiti a zhostiti se tohoto kalu ošklivého. Zde nelze ani jediného okamžiku ztráceti; dobrovolně ve stavu hříchu smrtelného zůstávati jest křesťanu právě tak trestuhodné, ano snad ještě trestuhodnější než tento spáchat; však bohužel toho málo se dbá.

Padne-li dítě z neopatrnosti do kaluže, zdaliž zůstane tam pokojně ležeti? Nevstane-liž hned, a vidouc se cele pokáleno, nehledá-liž matky své, třeba by předvíдалo, že bude trochu vypeskováno? Nedá si pokoje, pokud zamazaných šatů svých nesvleče a dřívější čistoty zase nenabude. Právě tak činiti jest i hříšníkovi, který upadl v ohavný kal hříchu smrtelného; v každé příčině musí jej opustiti, ani hodinu neotáleje, a na milosrdném Spasiteli svém krásný bílý šat nevinnosti opět si vyprositi. Toto pravidlo nezná žádné výjimky, a ten, kdo ho neuposlechne, jedná přímo proti prvnímu přikázání Božímu, proti lásce k Bohu. Ve stavu hříchu smrtelného zůstávati, jest zůstávati nepřítelem Božím, jest láskou jeho pohrdati, ano jest tolik, jako kdyby někdo řekl: „Lhostejno mi jest, jsem-li hříšným, neb nejsem.“

Však co jest nám si počíti, abychom hříchu smrtelného se zbavili? Jedno z těchto

obou věcí: Buď můžeme jítí hned ke sv. zpovědi, nebo nemůžeme.

Nemůžeme-li hned se zpovídati — a to bývá obyčejně u dětí, které nejsou svým pánem, aby dělaly, co by se jim zlíbilo — pak nutno jítí do sebe; jsme-li o samotě, pokleknouti, pokořiti se u přítomnosti Boží a za odpuštění ho prositi; musíme jako lotr na pravici s velikým zahanbením, však i s velikou důvěrou k milému Ježíši se obrátiti, jehož tak ukrutně jsme zarmoutili, a jménem jeho lásky a utrpení prositi ho, aby nám udělil odpuštění, jehož nezasluhujeme. Musíme též vzývati sv. Pannu Marii, Matku milosrdenství, útočiště hříšníků, a prositi ji, aby nám vymohla odpuštění hříchů našich; musíme dále netoliko ústy, ale z hloubí srdce svého dokonalou lítost vzbuditi: „Dobrý můj Ježíši, můj Vykupiteli, odpusť mi tento ohavný hřích, kteréhož jsem se právě dopustil . . . Lituji ho z celého srdce a ze vší síly své; nenávidím ho a s milostí Tvou nikdy již se ho nedopustím; — vystříhám se budoucně toho, co mne k němu svedlo, a z celého srdce budu pokání činiti. Miluji Tě nade všecko, ó můj Ježíši, a poněvadž Tě miluji, jest mi líto, že jsem Tě urazil! Jakmile budu s to, upřímně se vyzpovídám a řeknu vše. Ježíši, milui ieště

nyní ubohé dítě své, syého syna marnotratného, kterýž k Tobě se vrací, by již nikdy více Tě neopustil!“

Církev sv. výslovně učí, že takovéto vzbuzení lítosti dokonalé, spojené s předsevzetím, co nejdříve se zpovídati, ubohého hříšníka již opět ve stav milosti uvádí, a to tak úplně, že kdyby smrt ho zastihla, dříve než by příležitosti měl se zpovídati, jeho duše by zachráněna byla, jakkoliv těžký by zločin byl, jehož se dopustil. — Aby však zabránila, by člověk v této důležité věci nějakému klamu se neoddával, zapověděla církev výslovně, ve stavu tomto ke stolu Páně jíti, dokud by se kdo nevyzpovídal, třeba by i úplně měl jistoty, že zase ve stavu milosti se nalézá.

Podotknouti dlužno, že dobří křesťané, kteří obyčejně ve stavu milosti žijí a Ježíše upřímně milují, snáze než se domníváme, dokonalou lítost mohou vzbuditi, kdežto lidé světáctí, hříchu uvyklí a lásce Kristově zcela cizí, velmi těžko lítost pravou, dokonalou mohou vzbuditi, lítost, jakéž nevyhnutelně zapotřebí jest, aby hřích smrtelný mimo zpověď mohl smazán býti. — Protož, milé dítě, sobě vždy navykej, žíti stále ve sladkém přátelství s Ježíšem a často mu opakovati, že jej miluješ, že jej miluješ nade všecko. Čistá láska k Ježíšovi

mocně chrániti tě bude před hříchem smrtelným, a bylos-li pro slabost svou přece tak nešťastno, že jsi nějakého se dopustilo, zajisté zase brzy jeho tě zbaví.

Lze-li nám hned se zpovídati, jest pak zpověď jediným prostředkem, kterýmž ubohý hříšník hříchu svého může se zbaviti. Ó jak laskav jest Ježíš, vždy zase odpuštění nám nabízí! Zpověď jest to největší smilování mezi smilováními Božími, ona jest bezedná propašť nekonečné lásky našeho Spasitele. Zpověď dokazuje nám ještě zřejměji nežli sv. přijímání, že Bůh jest otcem milosrdenství a Bohem všeliké útěchy.

Jakýkoliv by počet neb velikost našich hříchů byl, uvrzmež je všechny do propasti odpuštění a nikdy nercemež s Kainem: „Hřích můj příliš jest veliký, aby mi ho Bůh odpustil.“ Jsouť lidé, kteří nestydí se říci: „Poněvadž jsem již jednou zhřešil, mohu nyní dva-, tři- neb desetkrát již zhřešiti, proto mne to nic více ve zpovědi státi nebude.“ Ó těch nevděčníků, jak nehodni jsou odpuštění, na něž počítají! Oniť nepoužívají milosrdenství milého Boha, ale zneužívají ho; a tudíž jestiž takřka nemožné, aby měli pravé lítosti.

Jsouť zase jiní, kteří jenom svou samoláskou se zanášejíce, říkají: „Nikdy nebudu

míti tolik odvahy, abych to řekl; půjdu až později ke zpovědi, pak to půjde snáze, — co si zpovědník o mně pomyslí?“ a jiné podobné vytáčky. Tak nesmí křesťan smýšleti ani jednati, nesmí záležitosti věčnosti své odkládati na druhý den; on musí míti odvahu obětovati veškeru samolásku svému svědomí.

Máme tedy rychle a zmužile zpovědníka vyhledati a rádi býti, že poněkud jsme se pokorili, abychom za chyby své se káli, a když pak na kolenou u noh Spasitelových, jenž v osobě kněze přítomen jest, klečíme, máme upřímně na sebe žalovati a s vděčnou pokorou sv. rozřešení přijímati. Rozřešení jest vzkříšení hříšníka, po něm není již více hoden smrti.

Dokonalá lítost, spojená s pevným úmyslem se zpovídati, nebo sv. zpověď, vykonána za podmínek nutných, toť ty dva prostředky proti hříchu smrtelnému, prostředky, kteréž milý Bůh sám ustanovil, a to nikoliv pro jednu neb dvakrát, nýbrž pro sto- neb tisíckrát, ano pro vždycky. Ó jakáž to láska od Krista a jeho církve! Ó ubohý malý hříšníku, jenž toliko sláb a lehkomyšlný jsi, kterýž zlého, jež pácháš, nemiluješ, ale dobré, kterého nečiníš, jak velice těšiti se máš této nevystíhlé dobrotě Boží? Tobě zajisté není ona příčinou, bys

lehkovážně hřešil vůči odpuštění, jehož lze tak snadno nabýti; jestiž to prostředek, kterýž vymyslela láska tvého Spasitele, abys odvahy a ducha neztrácel, když i přes dobrý úmysl svůj zase ve hřích upadáš.

Kdo stydí se zpovídati, jakmile zhřešil, nemá žádného pojmu o Ježíšovi a církvi sv. Kolikrátkoliv na zem padneme, vždy zase povstaneme; totéž jest nám činiti, kdykoliv jsme zhřešili. Nikdy nepřijímáme příliš často svátost pokání, a vždy jsme s to, nabyti odpuštění, zpovídáme-li se s upřímnou lítostí a s pevným předsevzetím, že hříchu a všeliké příležitosti se k němu vystříháme.

Nikdy na to nezapomínej, milé dítě: kněz jest muž milosrdenství, rozdávač nebeského odpuštění; onť nepřestává nikdy kajícímu hříšníku odpouštěti, jakož dobrá matka tvá nepřestane tobě odpouštěti denní poklesky tvé, v celku-li jen dobré dítě jsi.

15. O hlavních hříších.

Takto nazývá se sedm hlavních nepravostí, ze kterých všechny naše hříchy pocházejí. Tyto nepravosti jsou jak ovocní stromové; strom jest nepravost, ovoce jeho jsou hříchy.

Takovou nepravostí jest pýcha a oddáváme-li se dobrovolně této nepravosti pyšnými skutky, myšlenkami neb žádostmi, pášeme tolikéž hříchů pýchy; taktéž má se to se závistí, lakomstvím, hněvem, smilstvím, obžerstvím a leností. Hle, milé dítě, toť vše zahrádkou ďáblovou; všichni zlí duchové jsou v ní zahradníky, kteří ustavičně půdu její zkyprují, dnem i nocí pracují a nevýslovnou péči mají, aby stromky zpříma rostly a ovoce zdárné a hojné bylo.

Jest mnoho dětí, které domnívají se, že hřích hlavní totožný jest se hříchem smrtelným, to však na štěstí veliký jest omyl: pýcha, lakomství, hněv a jiné mohou býti hříchem smrtelným neboli všedním, a to dle okolností, kteréž je provázejí; smrtelným hříchem jsou jen tehdy, když nalézají se u nich obě ty okolnosti, o nichž dříve již jsem promluvil; totiž: jasné poznání, že hřích, jehož se dopustiti chceme, těžký jest, a pak úplné svobodná vůle.

Jakási hrdost tedy, domníváme-li se, že nějaký řízný vtip jsme pronesli, nebo že slušná poklona nám se stala, neb v zrcadle-li se zálibou na sebe hledíme; trochu žárlivosti, že spolužák úlohu svou lépe udělal neb spolužačka krásněji jest oblečena; jakási netrpě-

livost, kterou na jevo dáváme, jakýsi nádech zlosti, třeba snad i provázen byl malým políčkem pro souseda neb ústípkem pro sousedku: to vše, jak samo sebou se rozumí, tisíc mil daleko jest hříchu smrtelného.

Taktéž má se to, když dítě nechtíc na pokladničku svou sáhnouti, není k chudým velkomyslný; nebo kdyby více jedlo a rádo rozličných sladkostí si poprálo, jako: cukrovinek, čokolády, zavařenin a podobných lahůdek, kdyby hned nějaké špatné myšlénky neb žádosti nepotlačilo; kdyby někdy úloze své dobře se nenaučilo. Těmto věcem navyk-
nouti, jest ovšem velice politování hodné; však ani jedna z těchto chyb zvlášť nemůže hříchem smrtelným býti.

16. O hříchu všedním a jeho následcích.

Všedními hříchy vůbec jsou ony hříchy, kteréž nejsou smrtelnými. Rozumělo-li jsi dobře, milé dítě, co jest hřích smrtelný, tož již tím také znáš, co hřích všední jest. Hřích všední jest neposlušnost proti Bohu, avšak neposlušnost taková, kteráž tak veliká není, aby nám odnímal milost Kristovu, jak jsem ti již pravil; jest to nemoc, kteráž nás neusmrcuje. Nemoci ovšem nejsou příjemny, ani ty nejlehčí; či

snad má rád někdo hlavy neb zubů bolení? Hřích všední jest však přece mnohem důležitější; neboť zlo duše jest povahou svou mnohem nebezpečnější než zlo těla. Sv. Tomáš Aquinský praví: „Lépe jest podrobiti se všemu, ano i smrti, než hřích všední spáchati.“

Jsouť velmi lehké všední hříchy, které sotva že hříchy jsou; jsouť však i těžší, velmi těžké, kteréž velice přibližují se hříchům smrtelným. Jestliž zde tentýž poměr, jako mezi nepatrnými neštovičkami, které můžeme rozškrábnouti, většími neštovicemi, které zánět působí a rakovitými vředy, jež bolestné operace a veliké opatrnosti vyžadují, bez kteréž bychom snadno od toho i zemřítí mohli. Tak veliký jest rozdíl mezi nepatrnou, špatně potlačenou netrpělivostí a notnou zlostí, při níž ruce i nohy činny jsou; mezi malou lží z nutnosti a větší, zcela svévolnou lží; mezi nepatrnou, takřka nepředloženou neposlušností a dobře promyšlenou vzdorovitostí, a přece to vše není dosud hřichem smrtelným.

Nejvíce trestuhodné všední hříchy, jichž nábožné dítě se všelikou péčí musí se stříci, jsou ony hříchy, jichž dopouští se zcela dobrovolně a zúmyslně; toť nejsou pak více pouhé slabosti, nýbrž jest to dobrovolná nevěrnost, kteráž srdce Ježíšovo trpce zarmucuje. Není

ani tolik sám hřích všední, 'ale spíše hříšná to navyklost, kteráž duši naší velice škodí; navyklost všedního hřichu přivádí brzy to, co nazýváme vlažností, t. j. stav ochabení, všeobecné nedbalosti a netečnosti u věcech Boha se týkajících; a to vede přímo ke hřichu smrtelnému.

Střez se bedlivě, milé dítě, abys ani nejmenšímu hřichu všednímu v duši své vládnouti nedalo a jemu si nenavyklo; jestliže ze slabosti neb z přenáhlení nějaké malé chyby se dopustíš, nechť tato ve svědomí tvém jest jako houba na louce; ta nemá žádných kořenův a skácí se, jakmile se jí dotkne i.e. Za tímto účelem obnovuj častěji za den dobrá předsevzetí svá, obnovuj je, jakmile pozoruješ, že jsi třeba jen malý hřích spáchalo, a jako dobrý křesťan navykej si milého Ježíše hned za odpuštění prositi; rci jemu: „Můj Bože, odpusť mi, miluji Tě a nikdy více toho ne učiním!“

Milé dítě, nikdy neříkej: „Toť jen malý hřích!“ Zda-li pak bys dalo matce své políček nebo pohlavek, předstírajíc, že od toho nezemře? Zda-li pak bys pod touž záminkou dobrému svému příteli nožem ránu zasadilo? A hle, totéž činíš Ježíšovi, milému Pánu a Bohu svému, kdykoliv úmyslně hřichu všedního se

dopouštíš . . Ježíš trpěl i za hřích všední, kterýž ty tak málo ceníš, a neshledával ho tak příliš nepatrným. — Vidiš-li pak onu slzu svého Vykupitele v jesličkách? Viz onu krůpěj krve a potu v jeho úzkosti smrtelné na hoře Olivetské, pohled na to rouhačné plvání a polickování, kteréž svatou tvář jeho zohavuje; pozoruj tento malý trn v jeho krvavé koruně, tuto ránu, kterou mezi jinými dostal při bičování! — Hle, milé dítě, to vše jsou hříchové všední, kteréž páchatí zamýšlíš. — „Ó, můj milý Ježíši, nikdy, nikoliv, — raději budu vše trpěti, než bych zhřešil.“

Nenávidí tedy hříchu, milé, dobré dítě, zoškliv si ho z celého srdce svého nade všechno a vždy; ať to hřích smrtelný nebo všední, to vše stejné, jakmile to hřích jest, nenávidí ho, jakož ho nenávidí Kristus. „Ó, milý Bože,“ pravil jednou dobrý sv. František Saleský, „jak hrozná to věc, každý hřích, třeba by sebe menší a nepatrnější byl!

17. Jak lze očistiti se od hříchu všedního?

Především nesmíme ho milovati, ale musíme ho upřímně želeť. Bez lítosti nemůže Bůh, jenž jest svatost neskonalá, ani všedního hříchu odpustiti.

Kdo by byl asi tak bláhovým, že by měl rád hlavy neb zubů bolení aneb rýmu, proto, že od toho neumře? Které v pravdě křesťanské srdce mohlo by asi dobrovolně milovati a konati, čeho Ježíš nenávidí?

První prostředek proti všednímu hříchu jest láska k Bohu. „Bože můj, miluji Tě z celého srdce svého!“ „Ježíši, Tebe miluji!“ Toto prosté vzbuzení lásky, je-li upřímné, postačuje ku smazání všech našich všedních hříchův, i těch, které dobrovolně jsme spáchali, a kteréž i poněkud těžšími jsou. Církev tomu výslovně učí, a při slabosti naší jest to velmi utěšitelné.

Aby nám pomohla, tohoto ohyzdného prachu, t. j. hříchů všedních, se zhostiti, nabízí nám církev svatá více velmi prostých a lehkých prostředků. Tak ku př. bývají naše všední hříchy smazány, pomodlíme-li se nábožně Otčenáš, pokropíme-li se svěcenou vodou, kříž při tom dělajíce, pobožně-li navštívíme kostel svěcený a nikoliv pouze požehnaný, přijmeme-li s nábožností požehnání biskupovo, modlíme-li se při mši svaté Confiteor (obecnou zpověď) atd.

Svátoť pokání, majíc sílu ničiti hříchy smrtelné, má ovšem tím větší moci hříchy všední smazati. Ačkoliv toho nevyhnutelně za-

potřebí není, ze všedních hříchů se zpovídati, jest to nicméně velmi dobrá navyklost, od níž bychom neměli nikdy upustiti, zejména pokud jsme mládi. Takové vyznání hříchů všedních napomáhá velmi knězi, vésti svého kajícího, v něm pravé svědomí utvořiti, kteréž stejně daleko jest vši vlažnosti jako všeliké vrtošivosti; hlavně dítěti pomáhá nahlédnouti v nejtajnější záhyby svědomí svého a poznávati chyby a špatné náklonnosti své, ze kterých má se polepšiti. A proto tedy jest to zvyk velmi dobrý, často se zpovídati, každých osm neb čtrnácte dní, třeba bychom jen malých chyb měli si vytýkati.

Avšak nejlepší ze všech prostředků, ustanovený od Ježíše Krista, aby nás chránil před hříchy smrtelnými a od všedních nás očisťoval, jest, jak jsme již viděli, sv. přijímání; rozumí se, že hodné přijímání, po předcházející dobré přípravě. Nic není mocnějšího než ono, aby nás posvětilo, t. j. všelikého hříchu vzdalovalo.

Aby však sv. přijímání účele svého dosáhlo, musí hezky časté býti. Hezky zhusta jest nám živiti duši svou tělem Ježíšovým, netoliko proto, aby zachována byla, nýbrž aby se posilnila ve spojení s Ježíšem, aby rostla v milosti. Jest mnoho dětí a též i rodičů, kteří podivný strach mají před častým svatým

přijímáním, jakoby to nebyl ten nejlepší prostředek, dětem se naskytující, by nevinnost a čistotu svou uchovaly, nábožnost v sobě rozmáhaly, lásku k Bohu v srdcích svých utvrzovaly a cudně a radostně krásná léta svého mládí a jinošství prožily, a takto k životu v pravdě křesťanskému se připravily.

Zkušenost dokazuje hlubokou moudrost svaté katolické církve, kteráž děti povzbuzuje, aby záhy k prvnímu sv. přijímání šly a pak častěji přijímaly. Málo zajisté jest dětí, které, jsou-li duše jejich dobře vedeny, by neměly velikého duševního prospěchu z týdenního sv. přijímání; málo jest jich, které beze škody déle než měsíc stolu Páně mohou se vzdalovati. Pro dítě jest měsíc skoro jako celý rok.

Opakuji tudíž, že dětem i dospělým lidem nejsv. Svátost oltářní nejplatnějším jest prostředkem, hříchu smrtelného se vystříhati a ošklivost před hříchy všedními pojmáti. Nechrání nás ovšem před nimi úplně, neboť to nemožné vzhledem k slabosti srdce lidského, avšak odvrací srdce naše i vůli naši od nich. Všední hříchové nesmějí dítě, kteréž jich nemiluje, zdržovati častějšího sv. přijímání; vždyť bylo by to jako utíkat před lékem a lékařem pod záminkou nemoci.

Konec.

A teď, milené dítě, co mám ještě na konec ti říci jiného, než povzbuditi tě, abys stále spojeno zůstávalo s Vykupitelem svým Ježíšem a s milostí jeho každý den a v každou hodinu bojovalo proti ohyzdnému ďáblu, který všelikou lstí duši tvou zničiti usiluje. Rozhodně a hned na počátku odmítej všechna jeho pokušení, nenávid' ze vší síly své hřích smrtelný i všední, poněvadž králi a Pánu srdce tvého se nelíbí. I prosím svatou Pannu, tuto posilu slabých a Matku dětí křesťanských, aby tě pod perutěmi lásky své ostříhala. a aby jako bílá holubice, kteráž na vajíčkách svých sedí, by mláďata svá vyseděla, i ona duši tvou k životu věčnému porodila, kterýžto jest blažený život ráje jejího jednorozeného Syna Ježíše Krista, Vykupitele našeho.

Oddíl druhý.

K n i h a p r v á.

O modlitbě.

Již víš, milé dítě, že Pán náš, Ježíš Kristus, vtělený Syn Boží jest; onť milý ten Bůh, jenž mezi lidmi se objevil, přioděn, jako my, tělem i duší. Člověkem se stal, aby přinesl nám svůj život božský a věčný, aby s námi se sdílel, s námi se spojoval a v nás přebýval.

Ti, kdož věrou a křtem sv. Ježíše přijímají, jsou křesťany; ti, kdož žijí život Ježíše, jsou pravými, věrnými a nábožnými křesťany. — Žijeme pak život Ježíšův, jestliže víru a všechny ctnosti Ježíšovy konáme, hříchu nenávidíme a statečně ve stavu milosti setrváme. Abychom však ve stavu milosti setrvali a život Ježíšův žili, jest zapotřebí, užívati oněch pro-

středků, kterýchž nám k tomu církve svatá poskytuje. A tyto hlavní prostředky jsou tři: modlitba, zpověď a přijímání.

Především promluvíme k tobě, milé dítě, o modlitbě; pak dám ti nějaké naučení o zpovědi a sv. přijímání.

Čti to velmi pozorně, neboť věci ty jsou nad míru důležité, důležitější než vše ostatní, co na zemi může tě zajímati, neboť zde běží o duši tvou, tvé spasení, tvé štěstí na tomto i na onom světě; jde tu o umění zbožnosti, kteráž jest uměním nejvyšším, bez něhož všechna ostatní nic platna nejsou.

1. Co jest to modliti se?

Modliti se jest vniterně s milým Bohem se spojití, abychom se jemu klaněli, jemu děkovali, za vše, čeho potřebujeme, jeho prosili a odpuštění hříchů svých od něho si vyžádali.

Modliti se jest, jíti k Ježíšovi, a s ním Bohu všechnu čest prokazovati, kteréž vyžaduje jeho velebnost a nekonečná dobrota.

1. Jednu věc jen příliš často zapomínáme při modlitbách svých, že totiž hlavní účel modlitby v tom záleží, abychom Bohu se klaněli. Čím upřímněji a vroucněji Pánu Bohu se

klaníme, tím lepší jest naše modlitba. Bohu se klaněti jest, jeho nesmírnou velikost uznávati, před jeho neskonalou svatostí se pokořiti, v lásce poznávati, že Bůh všechno jest, my pak před ním že ničím nejsme, že vše dobré, co máme a co jsme, od něho pochází a jemu, jakožto nejvyššímu Pánu, králi a Stvořiteli všech věcí, náleží.

Spasitel náš zjevil se Mojžíšovi v hořícím keři a pravil mu: „Jsem, kdo jsem.“ On jest v pravdě ta nejvyšší věčná bytost, největší a nejsvětější Pán nebe i země; klaníme-li se Bohu, máme vždy na to mysliti. „Můj Bože, klaním se Tobě z celého srdce, jsem ničím před Tebou.“ Toť nejprostší a zároveň nejvznešenější modlitba, opakuj ji velmi často, milé dítě. V nebesích jest klanění se Bohu hlavním zaměstnáním andělův a svatých, čiňmež tedy my na zemi, jak oni v nebi.

2. Druhý účel modlitby jest, děkovati Bohu za ta tisícera dobrodiní, kteráž nám prokázal, dosud nám prokazuje a až na věky bude prokazovati. „Buďte vděční,“ volá k nám písmo sv., „a ve všelikých okolnostech vzdávejte díky Pánu!“ Hle, milé dítě, k této modlitbě naskytá se ti látka nevyčerpatelná; považ jen ta nespočetná dobrodiní Boží, tu lásku, kterou ti prokázal, an tvým Ježíšem, t. j. tvým

Vykupitelem se stal, an snížil se až k bídnému nemluvňátku v jeslích a prostému učeníku v Nazaretu; an sv. evangelium ti hlásá, sám přesvatý příklad svůj ti dává; an pro tebe, ubohého malého hříšníka, pláče a trpí; an stal se obětí za věčnou spásu tvou; an na kříži zemřel, nebe ti otevřel, tobě matku svou, církev svou, své svátosti a všechny poklady milosti předal, kteréž pro křesťana takorčá rájem pozemským jsou. Čím více Bohu děkuješ za to, co již ti učinil a ještě ti učiní, tím hojnějších milostí dosáhneš od božského srdce jeho. Vděčnost jest krásná ctnost, a Bohu nelze nikdy dosti děkovati.

3. Dále máme v modlitbě prositi. Máme zajisté mnoho potřeb pro duši svou, pro věčnou spásu svou, pro posvěcení své a dosažení všech křesť. ctností. Za vše tyto milosti jest nám prositi, jelikož bez nich nelze nám v dobrém setrvati; dále jest nám prositi i za vše, čeho tělu našemu jest zapotřebí; prositi jest nám za milosti, jichž potřebují naši rodičové, přátelé a dobrodinci; prositi jest nám za potřeby papežovy, biskupův a kněží, aby svět mohli posvěcovati a nad nepřátely církve vítěziti; prositi jest nám za obrácení hříšníků, zločinců, bludařův atd. ... Nuže, zda-liž nedostává se ti tuto látky k modlitbě? Slovem: všichni

máme Bohu přednášeti tisícere prosby za sebe i bratry své, jedny druhých důležitější; báti se nepotřebujeme nikdy, že bychom snad mnoho si vyprosili.

Před nedávnem slyšel jsem o jistém hodném a nábožném hochu, který s takovou horlivostí tento druh modlitby pěstoval, že po celé hodiny před Bohem klečel a milému Mistru svému všechny potřeby a záležitosti svých bližních zvláště přednášel, a nebyl omrzelym, vždy a vždy prositi. Tento krásný zvyk nad míru posvěcuje člověka.

4. Čtvrtý způsob modlitby konečně jest pokorné lkání hříšníka, kterýž Boha prosí za odpuštění vlastních, hříchů svých jakož i hříchů celého světa. Tato modlitba nazývá se modlitbou smírnou. Každého dne hřešíš, milé dítě, máš tedy potřebí, Boha denně za odpuštění prositi, a v jeho svaté přítomnosti se pokořiti. V modlitbě chvály pokořujeme se před Bohem, svou nicotu upřímně uznávajíce, v modlitbě smírné se ponižujeme, uznávajíce se za hříšníky. — Kolik hříchů, bohužel, jest nám oplakávati a modlitbou smazávati! Sv. František Seraf. zvolal jednou pln lítosti a lásky: „Pane, kdo jsi Ty, a kdo jsem já? Ty's propast všeho dobra, já pak jsem celý zlý a nejbídnejší z hříšníků!“

Ó jak krásná to modlitba, opakuj ji často z hloubí srdce svého, pomýšleje na hříchy své. Nezapomínej nikdy, že jako vzor náš, Ježíš Kristus, jenž hříchy celého světa na se vzal, i my navzájem za sebe máme prositi; modli se tedy, hříšníku za jiné hříšníky, a vyprošuj jejich, jako vlastní své odpuštění. Tento způsob modlitby velmi jest záslužný, však bohužel i nábožné dítky velmi zhusta ho zanedbávají; kdyby ho s větší horlivostí užívaly, byly by malými apoštoly, dosáhly by odpuštění mnoha hříchů a docílily by obrácení mnoha hříšníků. Pán Bůh bývá na tomto světě tolik urážen, každým okamžikem ve dne i v noci. Ó za kolik milionů hříchů smrtelných bylo by tu denně činiti pokání!

Modlitba tedy, milý křesťane mladý, záleží v tom: s Ježíšem, jenž v srdci tvém bydlí, Pána Boha chváliti, jemu děkovati; jeho za všechno, čeho ty i tvoji blišní potřebují, prositi, před ním pro hříchy své se ponížiti, abys pro sebe i pro své bratry jeho smilování vyprosil.

2. O ústní a vniterné modlitbě.

Nejsme andělé, ale lidé; duše naše spojena jest s tělem, a koná vše s ním a skrze ně. Duše tvá ku př. myslí, soudí, přemítá, ale

to vše koná pomocí mozku; miluje, miluje však srdcem tvým, kteréž orgánem a nástrojem lásky jest; duše tvá vidí, však jen pomocí očí; slyší však jen prostřednictvím uší; mluví — a tobě, malému žvatlalu, není třeba dokládati, jakým ústrojem to koná. — Taktéž má se to s modlitbou; duše tvá modlí se, srdce tvé spojuje se s Bohem a povznáší se k Ježíšovi; však při tomto krásném úkonu není tělo tvé daleko, a proto pronáší jazyk tvůj modlitby, oči tvé čtou v knize, proto ohýbají se při modlitbě kolena tvá, proto ruce sepínáš a hlavu skláníš, oči zavíráš, abys lépe na mysl mohl se sebrati a podobně. Nejlepší modlitba jest, kde duše i tělo spolu se modlí; kdyby jenom ústa tvá modlitbu odříkávala a srdce tvé daleko bylo, podobal bys se papouškovi, který mluví, aniž by věděl, co mluví; jenom jazyk jeho mluví, on pak nemá duše, jež by slovům jeho dodala života. Kolik takových modliteb papouškových bývá, bohužel, mezi dětmi! Bdi tedy budoucně nad sebou; ty nejsi ptákem, ale dítětem, ano dítětem křesťanským, dobrým, věrným, pokřtěným dítětem, jehož tělo i duše Pánu Bohu nálezejí. Musíš tedy s tělem i duší modliti se, ačkoliv modlitba hlavně věcí srdce jest, neboť lze se modliti, velmi dobře se modliti, aniž bychom ni jediného slova pro-

nesli: důkazem toho jest sv. Magdalena, kteráž v domě farizea Šimona u nohou Ježíšových klečela, a místo aby mluvila, jen plakala a vniterně se modlila; jiným důkazem toho jest bodrý venkovan, o němž v životě faráře z Arsu zmínka se činí: Každého rána šel prý do kostela a bez knihy, bez růžence zůstal dlouho klečeti neb seděti, oči své na svatostánek upíraje: „Co to děláte, milý příteli?“ ptal se ho jednou farář z Arsu, „nevidím vás nikdy ani rtoma hýbati, ani modliteb odříkávati.“ Sedlák odpověděl, prstem ukazuje na svatostánek, kde Spasitel náš Ježíš Kristus odpočívá: „Pozoruji Jeho, On pak pozoruje mne!“ Hle, jak toto prostičké srdce tak dobře se modlilo, aniž by slova promluvílo! „Není potřebí mluvití, abychom dobře se modlili,“ doložil dobrý farář, „vímeť, že milý Bůh ve svatostánku přítomen jest; i dáme mu srdce své, a v jeho přítomnosti jest nám tak volno, a toť ta nejlepší modlitba.“

Avšak potřebí též podotknouti, že tato čistě vniterná modlitba jest spíše modlitbou andělů než lidí: málo jest dětí, jimž bylo by lze odporučiti ji, a kdybys chtělo s ní spokojiti se, milé dítě, bylo bys v nebezpečí, čas svůj promarniti, a o ledačem sníti, místo se modliti.

Modlitba, která zevnitř jeví se slovy neb zpěvem, nazývá se modlitbou ústní; modlitba pak, kteráž jen myšlenkami se vyjadřuje, modlitbou vniternou. Zejména u věku tvém, pravím opět, ústní modlitba velmi napomáhá, abys dobře se modlilo; ona zvyšuje pozornost a zabraňuje roztržitosti; podává dobré myšlenky, vzbuzuje šlechetné city a poučuje zároveň. Jak nábožné city a úmysly byly již vzbuzovány nábožným odříkáváním „Otčenáše, Zdrávasů,“ neb modlitbami „Zdravas Královno,“ „Pomniž ó nejpřívětivější Panno,“ nábožnými písněmi, vznešenou litaní o blahosl. Panně a nejsv. Jménu Ježíš! Nic nepovzbuzuje tolik k modlitbě, jako hlasité odříkávání neb zpívání žalmů a jiných modliteb církevních. Nezapomínej však nikdy, milé dítě, že Pán Bůh vždy srdce tvé, duši tvou pozoruje, když se modlíš.

Modlitba tvá musí vycházeti z hloubí srdce, ať již jest vniterná neb ústní: srdce tvé musí již naplněno býti chválou, díkůčiněním nebo prosbou, prve nežli ústa otevřeš, bys milému Bohu povědělo, že jemu se koříš, jemu děkuješ a za jeho milosti prosíš.

Když se modlíš, podobej se krásné kaditelnici, ze kteréž dým a libá vůně vystupují, poněvadž kadidlo na uhlí se pálí.

3. O potřebě modlitby.

1. Modliti se není pouze radou, již milý Bůh lidem dal, nýbrž jest rozkaz, zřejmý rozkaz, jest to zákon, tak že kdo se nemodlí, hřeší a těžkou povinnost porušuje.

Modliti se k Pánu Bohu jest nejen povinností, nýbrž jest to první a nejsvětější povinnost člověka na zemi. Proč pak jsi na zemi, milé dítě? Zda-liž tu nejsi především, abys Boha poznalo, jej milovalo, jemu sloužilo a tím spaseno bylo? Modlitba pak jest uskutečňováním tohoto povolání našeho, neboť jakmile Boha poznáš, zdaž není nevyhnutelně zapotřebí, abys jemu se klanělo? Jakmile jsi poznalo Ježíše a jeho neskonalou lásku, zdaž nejsi povinno milovati jej? Modlitba pak právě jest, kterou Bohu se koříš, jeho miluješ a jemu sloužíš, jak on to od tebe žádá. Kdybys k Otci svému nebeskému se nemodlilo, bylo bys špatným synem, nevděčником; jednalo bys proti hlavní povinnosti své, zapomínalo bys, proč na světě jsi; skutky svými podobalo bys se oněm škaredým lidem, jež nazýváme bezbožníky neboli nevěrci; žilo bys, jako by ani Boha nebylo, jako by Ježíš za tebe na kříži nebyl umřel. Kdybys se nemodlilo, podobalo bys se zvířeti, tvému psíčkovi, ba stálo bys snad

i za ním; neboť ubohé zvíře modliti se nemusí, poněvadž nemůže; ty však znáš Boha a jeho zákon, a tedy modliti se musíš, abys pod zvíře se nesnižovalo. Musíš Bohu prokazovati čest a lásku a všechny ostatní povinnosti plniti, které ti uložil; psík tvůj jest ti vděčným za vše dobré, jež mu prokazuješ a nezapomíná toho, a ty bys mohlo zapomenouti na Pána Boha, svého Stvořitele a dobrodince? Toť bylo by hanebné! — Musíš tedy modliti se, poněvadž Bůh tvým Stvořitelem a ty malým jeho tvorem jsi, poněvadž on tvým Vykupitelem jest a ty jeho vykoupencem, kteréhož za cenu přesvaté krve své vykoupil.

2. Za druhé musíš modliti se, milé dítě, poněvadž Pán Bůh tomu tak chce; on tak přísně to poroučí, že bez modlitby není pro tebe žádné spásy. Zda bylo bys přijato do paláce knížecího, kdybys nebylo oblečeno? Vyhnali by tě, zajisté, jako nějakého nestoudníka nebo blázna! Modlitba jest krásný oděv veškerých dítek Božích; jest to šat královský, bez něhož do věčného hradu velikého krále, do ráje Božího, nelze přijíti.

Pán Bůh tedy žádá, abys se modlilo: „Prosta,“ dí on, „a bude vám dáno; klepejte, a bude vám otevřeno.“ Na každé stránce sv. evangelia připomíná nám božský Spasitel náš,

Ježíš Kristus, že máme se modlití, mnoho modlití, modlití se z celého srdce! Bez modlitby není žádné milosti, žádné pomoci s nebe, žádného spasení duší našich. Modlitba jest brána nebes, cesta, kteráž vede přímo do nebe; modlíš-li se, jsi zachráněn, nemodlíš-li se však, jsi ztracen; ano, ručím ti za věčnou spásu tvou, jestliže denně v pravdě od srdce se modlíš.

3. Poroučeje nám, abychom se modlili, nutí nás milý Bůh, bychom zároveň stále pamětlivi byli, že zcela na něm závisíme a bez něho nic nejsme a nic nemůžeme; to pak jest velmi důležité, abychom mohli vystříhati se pýchy. Spasitel náš, kterýž chce, abychom byli vždy pokornými, učinil modlitbu nutnou podmínkou všech svých milostí; mohl by nám je dáti, aniž bychom jej za ně prosili, ale on nechce, aby nás takto přivedl ku poznání, že vše od něho pochází. Aby dvěře se otevřely, musíme zvoniti, jinak venku zůstaneme; zvonec však jest modlitba, a Ježíš otvírá tomu, kdo se modlí.

4. Milé dítě, modlití se musíš i proto, že jsi křesťanem; víš, že milý Spasitel Ježíš milostí svou v srdci tvém přebývá a že si přeje, aby srdce tvé bylo domem modlitby, z něhož by ustavičně modlitba k nebesům se vznášela.

On modlí se v tobě, s tebou a za tebe; chce, abys spojilo se s ním, chce, aby modlitba tvá splývala s modlitbou jeho, jako malý plamének, přiblíživ se k velikému, s tímto se spojí a pak jeden toliko plamen tvoří. Kdybys modlitby zanedbávalo, zarmoutilo bys srdce Pána Ježíše, svého Mistra a přítele duše své; nevěrným bylo bys milosti křestné, bylo bys nehodno na dále býti živým chrámem Kristovým.

Modli se tedy ve spojení s Ježíšem, Mistrem a vzorem modlitby; nenechávej ho samotna modliti se v tobě, nebuď jako necitelní kamenové v našich kostelích, kteří, aniž by to věděli, v sobě chovají největší poklad nebeský, Ježíše Krista.

Ty's křesťan, tedy také buď dítětem modlitby.

4. Kdy máme se modliti?

1. V jistém slova smyslu máme vždy a všude se modliti; to nejsou slova má, ale slova sv. evangelia. Spasitel náš, Ježíš Kristus, sám praví: „Modlete se bez přestání,“ a sv. apoštol Pavel týž dává křesťanům zákon, říká: „Ustavičně modlete se.“ Avšak jak lze ustavičně se modliti? Není-li to, žádati něco remožného, a zejména od dítěte? — Věru,

bylo by to vskutku nemožno, kdybychom za tím účelem stále měli odřikávati modlitby; toho však, milé dítě, Spasitel od tebe nežádá; co od tebe žádá, a co mu také dáti můžeš, jest srdce věrné, kteréž poznenáhla navyká si hodně často na Pána Boha mysliti, pro Ježíše žíti a jemu čas od času jednání svoje obětovati.

Stále modlíme se, když vynasnažujeme se konati vše s tím úmyslem, abychom Bohu se líbili a svatou vůli jeho plnili. Tak ku př., když před prací, před jídlem, přede hrou neb před spaním atd. krátkou, nábožnou modlitbu vykonáš aneb alespoň srdce své k Pánu Bohu pozvedneš, abys prosilo jej, aby požehnal, co chceš započítí; stanou se všechny tyto úkony tvé pravou modlitbou, modlitbou ustavičnou, kdybys třeba jen občas na Ježíše pomýšlelo; ano, celý život tvůj bude takto modlitbou, povznese se k milému Bohu jako vonné kadidlo, a takto pak zevrubně naplníš rozkaz ev. Pavla: „Ať jíte neb pijete, nebo cokoliv děláte, vše konejte ke cti Boží;“ pak jsi v pravdě křesťanem, dítětem milosti a modlitby, pravým Jezulátkem.

Hraje-li si dítě u matky své, nemyslí vždy na ni, aniž stále ji pozoruje, nýbrž odchází a přichází, a sdílí s ní všechny malé své radosti a úspěchy; ukazuje jí motýly,

kteréž chytilo, květiny, kteréž natrhalo, malé broučky, které našlo, domky v písku, jež si nastavělo; volá ji ku pomoci, když se píchlo, neb uhodilo nebo samo něčeho dověsti nemůže a pod. Právě tak musíš to činiti vzhledem k Ježíši při svých denních zaměstnáních, milé dítě Boží.

Nyní tedy vidíš, že možno jest, vždy modlití se, ano že modlitba jestiž takřka dechem života křesťanského. Vždycky dýcháme, i při spaní, jídle, mluvení, vždy a všudy; taktéž musíš všudy a vždy, na všech místech, na ulici, doma, za všech okolností křesťanem býti, jako křesťan žíti, pro Boha žíti a co možná nejčastěji s vroucí láskou na něho mysliti.

Čím více takto se modlíš, tím více podobáš se Ježíšovi; Ježíš modlil se vždy a přece také spal, s lidmi obcoval, zevnějšími věcmi se zanášel a obyčejné úkony života denního konal; ale konal vše v tom úmyslu, aby Otci svému nebeskému tím se zalíbil. Jak on a s ním musíš i ty nastoupiti tuto posvátnou cestu, abys s ním a jak on říci mohlo: „Plním vždy vůli Otce svého, kterýž jest v nebesích.“

2. Výborný prostředek, vždy modlití se, jak Ježíš to poroučí, záleží v tom, navyknouti si hodně střelných modlitbiček. Modlitby střelné

jsou jako malé šípy, které srdce naše do srdce Ježíšova vystřeluje; jsou to malé modlitby, nebo lépe řečeno, krátká slova, která nějaký pocit chvály Boží, pokory neb lásky vyjadřují, a která často opakujeme buď v srdci neb ústy, abychom k pobožnosti se povzbudili. Jsou to právě tolikerá dechnutí, abychom oheň lásky v srdci svém živý udrželi.

„Bože můj!“ jak krásná to modlitba střelná! — „Ježíši! — Ježíši a Maria! — Ježíš, Maria, Josef! — Ježíši, Tebe miluji! — Ježíši, láska má! — Bože můj, smiluj se nade mnou! — Bože můj, odpusť mi, miluji Tě! — Ježíši, Tvůj jsem, zachraň mne! — Sv. Panno, ty's matka má!“

Toť samé velmi prostičké modlitby střelné, avšak všechny jsou velmi dobré, vycházejí-li jen ze srdce. Milému Spasiteli musíme je hodně vřele, důvěrně, s láskou říkati, jako malé dítě drahou matku svou velmi často objímá a jí říká: „Maminko — mám tě rádo — dej mi ruku — obejmi mne — dej mi to neb ono,“ atd.

Radím ti, milé dítě, abys tomuto krásnému způsobu si přivyklo; ont nesmírně tě posvětil a dítětem modlitby tě učiní, a takto rádo s sebou nositi budeš ve všech okolnostech života svého myšlenku na Boha; toto však nijak nebude

ti překážeti, bys na to, co činíš, pozor nedávalo a zevnitř jako každý jiný žilo: zevně pak jsi dítě, uvnitř však andílek. Zejména odporučím ti tyto modlitby střelné, když nemocno jsi, a tudíž nejsi s to, modlitby své jak obyčejně vykonávati.

3. Mimo tuto ustavičnou modlitbu však musíš v určitých dobách pravidelné modlitby vykonávati. Modlitba ustavičná jest rosa, kteráž stále zemi občerstvuje, však dostačena není; občas jest silného deště zapotřebí, aby na polích a lukách bylo všechno zeleno a živo.

A které jsou ty doby, kde zvláště jest nám se modlíti? Především každého rána a na večer, aniž bychom toho kdy opomíjeli. Modlitba ranní jest takřka křtem dne, a modlitba večerní jeho posledním pomazáním. Při tvém narození počali hned se křtem, aby z tebe malého křesťana, dítě Boží, živého úda Kristova a krásný chrámek Ducha sv. učinili. Křtem nabyt jsi pokladu posvěcující milosti, kteráž celý život tvůj posvětit, nevložíš-li v cestu žádné překážky. A tak se to má s každým tvých dnů; každý den jest jakýsi způsob krátkého života, kterýž procitnutím tvým počíná a spánkem zase končí. Hned při počátku musíš den pokřtiti, jej posvětiti a cele milému

Bohu obětovati; to pak stává se modlitbou ranní. Nuže, není-liž to velmi důležité? Den, jenž není počat modlitbou, jest dnem pohan-ským; onť jako ubohé dítě, kteréž nebylo pokřtěno.

Právě tak má se to i s modlitbou večerní: až budeš umírat, udělí se ti vznešená svátost umírajících, poslední pomazání, které všechny skvrny života tvého zničí, a hodně-li je přijmeš, přímo do ráje tě uvede. Dříve než tedy ukončíš krátký život, jenž dnem se nazývá, prve nežli usneš, pomodli se svou modlitbu večerní, abys Pána Boha za odpuštění všech poklesků, kterýmiž jsi snad duši svou poskvrnil, poprosil, abys opět hodným a čistým se stal a plniti mohl všechny povinnosti dětinné lásky k Bohu, Ježíši a Marii. Pak usneš pokojně ve společnosti sv. anděla strážného, téhož anděla, který v okamžiku smrti milou duši tvou pak k Pánu povede.

Hodná dívka malá, kterouž jsem znal, říkala každý večer ke svému anděli strážnému: „Dobrou noc, milý můj anděli strážce!“ Jsem jist, že tento laskavý anděl na rozkaz Boží jí odpovídal: „Dobrou noc, milá sestřičko!“ Modlitbou ranní dáváš pozdravení svému milému Otci v nebesích, svému Vykupiteli Ježíši, který po celou noc v nitru srdce tvého

za tebe Pána Boha miloval a k němu se modlil; pozdravuješ i sv. Pannu, svou Matku nebeskou, která s větší ještě láskou nad tebou bděla, než matka pozemská; přeješ „dobrého jitra“ i svému anděli, kterýž při tobě na stráži stál, zatím co jsi spal, svým svatým patronům, všem milým svatým v nebesích, kde jednou s nimi budeš přebývati; slovem, modlitbou svou ranní přeješ „dobrého jitra“ celé rodině nebeské, a dokazuješ tím, že na zemi dítětem nebeským jsi, že's křesťanem, dítětem Božím. Na večer jest to právě tak, jenom že říkáš „dobrou noc,“ místo „dobré jitro!“ Jak as nazvali bychom dítě, které zapomíná ráno otce neb matku pozdraviti, které před spaním nepomýšlí na to, by jim „dobrou noc“ přálo, a kdyby někdo je na to upomenul, odpovědělo: „Eh, toho není třeba, jest to zbytečno,“ aneb „raději půjdu si hrát, raději půjdu spat!“ Co bys as řeklo o takovém nezpůsobném, nečitelném dítěti? Hle, totéž dělají děti nenábožné vůči milému Bohu, kdykoliv obmeškávají svou ranní a večerní modlitbu.

Nevděčné děti octnou se obyčejně na špatných cestách; nevděční křesťané, kteří ráno vstávají a na večer léhají aniž by svému nebeskému Otci se poklonili, jemu poděkovali nebo jej prosili, nalézají se též u velikém ne-

bezpečí na špatné cestě se octnouti, t. j. do pekla přijíti: „Ničehož neočekávej od křesťana, kterýž ranní a večerní modlitby své pilně nevykonává,“ pravil sv. Vincenc z Pauly. Nikdy toho nezapomínej, milé dítě; kdybys však někdy výminečně ranní neb večerní modlitbu zapomnělo, nebyl by to ještě žádný hřích, ani všední; právě jako kdyby někdo jednou zapomněl na své snídání neb svačinu, ještě proto by nezemřel ani ne onemocněl. Tak není také žádný hřích, nevykonáme-li jednou své modlitby, t. j. nestane-li se to z lehkomyšlnosti neb zlé vůle, nýbrž jen z přenáhlení.

Nábožný farář z Arsu, o němž jsme již několikrát slyšeli, pravil jednoho dne při svém vyučování sv. náboženství: „Ráno musíme to dělati jako dítě v kolébce: jakmile oči otevře, ohlíží se hned po pokoji, aby spatřilo matku; spatří-li ji, usměje se, pak-li že ne, dá se do pláče; v noci pak spí jen tehdy pokojně, když ví, že matka mu jest na blízku.

Když ráno se probudíš, připravuj se k modlitbě, srdce své Pánu Bohu hned odevzdávaje; jakmile procitneš, udělej kříž, a to hezky nábožně, a vyslov nejsv. jména Ježíš a Maria. Až do toho okamžiku, kdy k modlitbě poklekneš, zdržuj se takto vždy ve přítomnosti Boží. Takto lze připravit se k modlitbě dobré;

totéž učiň na večer, když na lůžko jdeš. Jak krásný to způsob, zakončiti křesťanský den, když naposledy svatá jména Ježíš a Maria vyslovujeme, nábožně se pokřičujeme, a úkon tento jest toho dne úkonem posledním, pohybem posledním! Kdybys té noci náhle smrtí bylo zachváčeno, což častěji se stává než se domníváme, zdaž nebyla-li by to výborná příprava?

To pak velmi záleží na zvyku, jež dobré matky dítkám svým již v kolébce vštěpují. Znáám jednu vzornou matku; jest to matka oné dívky, kteráž pravidelně svému andělu strážci „dobrou noc“ dávala; ta, když ráno do světnice dětí svých vstoupila, pokaždé především jich se tázala, objímajíc je: „Zda-li pak jste již obětovaly srdce svá Pánu Bohu?“ — A když dítě odpovědělo, že „ano,“ polovovala je ještě vřeleji než napřed. Ó těch dětí šťastných, ó té matky dobré! Zcela blažena pak šla do kostela, kdež byla přítomna mši sv. a ve sv. přijímání milému Spasiteli srdce svých milých dítek se svým vlastním obětovala.

Ranní a večerní modlitby tvé mají trvati tak dlouho, aby duše tvá dosti času měla s Ježíšem se spojití, ve víře, nábožnosti a lásce k Bohu se utvrditi. Aby houba hodně se na-

močila, nepostačuje jednou neb dvakrát pod vedu ji potopiti; potřebí dopřáti jí času, aby nasákla; rovněž tak duše tvá, duch tvůj, tvá vůle, paměť, obraznost, srdce tvé při modlitbě Bohem by proniknuty byly, potřebí trochu více času.

Znám děti, kteréž domnívají se, že povinnosti své již dosti učinily, když jako ranní neb večerní modlitbu odříkají při oblékání neb svlékání se nějaký „Otčenáš neb Zdrávas.“ Kdyby však těmto dětem jen kousek namočeného chleba neb ořech k snídání, neb vařenou švestku či hrušku k večeři dali, věru podivně by se na to tvářily; a přece samy totéž dělají duši své: nechávají ji hladem mříti, dosti se nemodlíce.

Ranní i večerní modlitba musí vždy dvěma neb třemi určitými dobrými úmysly se končiti, jejichžto ešl jest přemáhání našich chyb; ráno, abychom takto den, a na večer, abychom spánek a probuzení zasvětili.

4. Abys však dobrý dojem ranní modlitby, kterýž namnoze velmi rychle smazán bývá, opět obnovil, musíš nějakou kratičkou modlitbu neb alespoň znamení sv. kříže nábožně před každým důležitějším zaměstnáním dne učiniti; tato rada jest velmi důležitá.

Tak ku př. před jídlem a po jídle, před učením neb ruční prací; když z pokoje neb domu vycházíš neb opět se vracíš. Zapome-neš-li to, není to hřích, však učiníš-li to, jest to velmi dobro, a milý Ježíš jest s tebou spo-kojen. Znamení sv. kříže, děláme-li je nábožně, mnohdy již postačuje, abychom dobře na duchu se sebrali, nemáme-li času, učiniti více. A kdy-bychom i neučinili je tak veliké jak obyčejně, ze strachu, abychom nebyli nápadnými, tož alespoň zbožně na srdci je udělejme. Jsou kře-stánské rodiny, v nichž otec neb matka ne-dovolují nikdy dítkám svým povstati z lůžka neb na ně se uložití, dokud jim znamení kříže vodou svěcenou neučinili; rodiny, které dětem svým vštěpují, aby nikdy z domu nevycházely, neb domů se nevracely, aniž by toto svaté znamení nedělaly. Udatný Bayard, jenž má příjmi „rytíř beze strachu a hany,“ činil ještě více; prve než světnici svou opustil, poklekl, vyprosil si požehnání svaté Panny a políbil zemi; totéž učinil, když zase do ní vkročil.

5. Jsouť ještě jiné poměry, v nichž se zvláštní horlivostí a věrností třeba se modliti, ku př. když ďábel ke hříchu svésti nás chce, buď hněvem, nenávistí, nestřídmostí, nečistotou neb neposlušností atd. Onť ten vlk, kterýž přichází uchvátit ubohou ovečku: ztracena jest ovečka,

rychle-li se k pastýři neuteče. Pastýř dobrý však jest Ježíš, tvůj Vykupitel, jenž v nitru duše tvé bydlí a v jehož náruč modlitbou vrhati se musíš, abys zubům vlka, útokům ďábla ušlo. Ježíš jest duši tvé to, co matka tvá tělu tvému jest: útočiště, místo spásy! Ježíš porovnává se sám ve sv. evangeliu s kvočnou, kteráž všechna svá kuřátka pod křídla svá shromažďuje; jestliže však některé kuře, přes všechno volání slepice přece venku se toulá, sletí na ně krahujec jako blesk, a veta jest po něm.

Potřebí tedy modliti se v nebezpečí, ve starosti a souženích. Soužení jsou jako oheň, který zemi vypaluje a vysušuje; modlitba jest rosou nebeskou, kteráž ji občerstvuje. „Modlitba jest med,“ pravil farář z Arsu, „kterýž do srdce vtéká a vše oslazuje; soužení mizí před modlitbou dobrou, jako taje sníh na slunci.“

Ach, milé dítě, příjemno jest, modliti se, plakati, trpěti, odpočíváme-li na sladkém srdci Ježíšově. Nikdy na to nezapomínej, milé dítě, při svých malých starostech, a zcela zvláště toho buď pamětlivo, sešle-li Bůh někdy na tebe veliké soužení; jinak bys ani nemohlo po křesťanskú setrvati. Modli se, když trestáno jsi bylo, hlavně když snad náhodou ani

toho jsi nezasloužilo; modli se, když jsi se uhodilo, když jsi padlo; modli se, když nemocno jsi, když dlouhou chvíli máš, když ti ubližují a tě ponižují; zajisté uvidíš, milé dítě, mnoho-li hořkosti malým starostem tvým bude odňato. A pak, kdyby jednou veliká zkouška navštívití tě měla, kdybys někoho z těch, jež miluješ, vroucně miluješ, mělo ztratiti; kdyby nějaký veliký úraz neb jiné bolesti měly tě soužiti; kdybys nalezalo se na blízku smrti neb bídy neb opuštěnosti, ó pak jen bez průtahu vrhni se ve vždy v otevřené rámě Vykupitele svého Ježíše; modli se vroucně k němu s důvěrou a neunavnou vytrvalostí. . V takových strašných okamžicích volá k tobě z nitra srdce tvého, v němž bydlí, utěšitelná slova sv. evangelia: „Pojďte ke mně všichni, kteříž obtíženi jste a já vás občerstvím; a naleznete pokoje pro duše své!“

6. Konečně jest nám zvláště modliti se o dnech Bohu zasvěcených, t. j. v neděli a ve svátky. Tyto dny lze nazývati dny modlitby, neboť modlitba jest nejlepší prostředek, jímž neděle a svátky lze dobře zasvětit. O těchto dnech máme obyčejné modlitby své ještě s větší horlivostí vykonávati; pak v kostele při mši svaté a nešporách se modliti. Nejsme povinni, při službách Božích ustavičně

se modliti, ale povinni jsme, stále při nich uctivě se chovati, na mysl sebránu býti a Pánu Bohu, seč jsme, sloužiti. Jsouť lidé, kteří praví: „Nemám kdy modliti se;“ ti by mohli právě tak říci: „Nemám kdy býti křesťanem; nemám času vykonati, čehož jedině jest potřebí; nemám kdy do nebe přijíti; nemám kdy pekla se vystříhati!“ Jaký to nesmysl! Dosti času mají, by hověli tělu svému, ne však duši své; mají času, aby očistili svou tvář, ruce, hlavu atd., nemají však ho, aby očistili srdce své a svědomí v pořádek uvedli; mají času k jídlu, pití, spaní, k zábavám, ku mnohým ničemnostem a malichernostem, ale nemají času ku své nejsvětější povinnosti, totiž: aby duši svou posilnili modlitbou, a s Ježíšem, Pánem a Místrem svým se spojili. Mají času, pomýšleti na zábavy, a nemají ho, aby o věčné spáse své uvažovali! Ó těch bláznů nad blázny! Nemluv nikdy tak, jak oni, drahé dítě, a nejednej nikdy tak, jak oni; vezmi si čas k modlitbě, kde jen můžeš, a modli se, modli se tolik, co potřebí jest, a to z celého srdce, třeba bys nějaký okamžik spánku nebo práce aneb vyražení svého k tomu mělo obětovati: buď jisto, od toho nezemřeš. Hlavně modli se vždy v srdci svém, jak jsem ti již shora ukázal. Dobrá vůle, a nikoliv čas

to jest, jíž se nedostává těm, kteří praví:
„Nemám času modliti se.“ —

5. Jak máme se modliti?

Není dosti na tom, že se modlíme, ale máme dobře se modliti. Dítě může se mýti každý den, a přece může zůstat dosti nečisto, jestliže dobře se nemyje. Aby modlitba dobrá byla, musí především býti křesťanská; vykonána s vírou, pozorností a uctivostí, s důvěrou a láskou, musí býti vroucí a prostá, pokorná, mocná a vytrvalá.

1. Především musí býti modlitba křesťanská, aby až k srdci Božímu se povznesla; modlitba naše jen tehdy jest křesťanská, když spojena jest s nejsvětější modlitbou Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, prostředníka mezi Bohem a lidmi. Padá-li sluneční paprsek do kostela oknem malovaným, bere na sebe barvu té které tabule, a aniž by přestal býti paprskem slunečním, jest modrým, zeleným, červeným atd. A tak také stává se modlitba naše křesťanskou, prochází-li Kristem. Modlitba naše nemůže povznést se ke trůnu Božímu, jestliže ji tam Kristus nepozdvihne. Ježíšem pouze sestupuje Bůh k nám na zemi, a ien Ježíšem můžeme se až k Bohu povznést.

„Beze mne,“ dí on sám, „beze mne nemůžete ničehož činiti,“ a „Nikdo nepřijde k Otci, leč skrze mne.“

Čím více při modlitbě vniterné s Kristem se spojujeme, tím více blížíme se Bohu; čím více ve Krista se pohřbíme, tím více nalézáme Boha, poněvadž Bůh jen ve Kristu jest; avšak řekl jsem ti již také, milé dítě, že Ježíš tajemstvím milosti v tobě přebývá a že ve svatostáncích našich chrámů stále přítomen jest v tajemství nejsvětější Svátosti. Zde potřebí ti ho hledati, zde jej nalezneš: na stupních oltářův a v srdcích jeho věrných.

Ó jak příjemno jest, takto s Ježíšem se modliti; jeho božská, dokonalá modlitba nabírá vše, čehož nedostává se naší, bohužel! vždy nedokonalé a Boží velebnosti nehodné modlitbě. Prve nežli tedy modliti se počneš, a po celou modlitbu svou, snaž se, uvnitř spojití se s dobrým Ježíšem a s ním i skrze něho se modliti; to pak nikdy s dostatek neděláme. — Vypros si od něho milosti, dobře se modliti, modliti se tak, jak on se modlil v Nazaretě, když ve tvém věku byl. Pak stane se modlitba Ježíšova tvou vlastní; modlitba ta bude pak v pravdě křesťanská, a pak můžeš zcela opravdu s Ježíšem, nebeským bratrem svým, volati: „Otče náš,

jenž jsi na nebesích!“ Aby modlitba tvá byla křesťanská, není zapotřebí, neustále na Ježíše mysliti; čím více však na Jeho božskou přítomnost v srdci svém se pamatuješ, tím dokonalejší, svatější a Boha důstojnější bude modlitba tvá.

2. Dále musíme modliti se s pozorností a uctivostí. Sv. František z Assisi, když se modlil, viděl Spasitele našeho a rozmlouval s ním, jako my mezi sebou hovoříme. On měl víru; my máme sice také víru, vždyť nejsme nevěrci nebo neznabohy; ale nám nedostává se ducha víry, t. j. živá, ohnivá, činná víra, víra dokonalá, jakou svatí měli. Pozornost a uctivost jsou při modlitbě tím větší, čím živější jest naše víra. Velmi často předstupujeme před Boha, aniž bychom věděli, co děláme; nemyslíme na to, zač chceme prositi a tím méně na toho velikého krále, v jehož přítomnosti se nalézáme. Vcházíme do modlitby jako mouchy v komnatu knížecí; jsou děti, kteréž jakoby Pánu Bohu říci chtěly: „Několik slov ti přece povím, abych se tě zbýl!“ a to bohužel jsou křesťané. Kde asi jest jejich víra? Kde jejich křest? Milé dítě, hlavně na počátku modlitby musíš ze vši síly ducha svého sebrati, chceš-li něco řádného vykonati. Dříve, nežli kříž uděláš a ústa otevřeš, rozmýšlej

chvilku a postav se klidně, ale hezky živě s Ježíšem ve svatou přítomnost Boží; zůstaň klidným, potlačuj myšlenky a žádosti srdce svého, a když domníváš se již dosti sebránu býti, když cítíš se již úplně klidným, pak můžeš počítí s milým Bohem rozmlouvat. Neobmeškávej nikdy této malé přípravy; onať velmi užitečna, onať i potřebna. „Před modlitbou připravte srdce svá,“ dí písmo svaté.

Jsmeli o samotě, pak nalézáme nejlepší prostředek, mysliti na to, co mluvíme, v tom, že modlíme se hlasitě, tak že sami sebe slyšíme; to bylo zprvu také obyčejem křesťanů ve veřejných shromážděních. Modlíš-li se takto „Otčenáš,“ „Zdrávas,“ „Věřím v Boha“ atd., zůstane pozornost tvá mnohem déle upoutána, než když modlíš se v tichosti. Ucho a jazyk napomáhají duchu přítomnost Boží na mysli zachovati a s ní i uctivost; s očima však má se to jinak: nepatrná muška, holé nic jesti s to, by u věku tvém ducha tvého daleko odvedla a Pána Boha z paměti tvé vypudila; pročes velmi ti radím, abys očí svých pečlivě střežil, když se modlíš. Víš zajisté, milé dítě, že roztržitost ani všedním hříchem není, ač není-li dobrovolná; když učinilo jsi, co učiniti jsi mohlo, když dobrou vůli jsi mělo, dobře se modliti, pak nedbej roztržitosti své, byť i sebe

déle trvala; nejlépe jest, na to ani se neohlížeti a dále modliti se. Pak musíš se pokoriti; ó zajisté, jest to velice ponižující pro křesťana, že tak sláb jest; avšak tím nesmíš stávati se nepokojným neb dokonce malomyslným; Pán Bůh hledí především na vůli tvou, na tvé srdce, a zatím co obrazotvornost tvá kdekoliv těká, modlí se srdce tvé dále, spojeno jsouc s nejsv. srdcem Ježíšovým. Kdežto ty, aniž bys to vědělo, daleko zabíháš, modlí se Ježíš, vnitřní to společník duše tvé, dále místo tebe; modlí se za tebe, a vymáhá ti odpuštění pro modlitbu tvou, tak nedokonalou. Ó jak potěšitelno to jest!

Kdyby však na neštěstí roztržitosť tvá po celou dobu modlitby trvala, jak obyčejně u dětí lehkomyšlných se děje, pak hleď o to postarati se, abys Pána Boha neopouštěl, aniž bys mu alespon nějakých dobrých slov byl neřekl. aniž bys alespoň některých vroucích citů lítosti, dobrého předsevzetí neb lásky k Bohu byl nevzbudil.

Je-li roztržitosť dobrovolná, pak jest hříchem proti prvnímu přikázání Božímu; jestiž to pak více neb méně trestuhodný nedostatek uctivosti, kterouž dluhujeme nejvyššímu králi nebes a země.

Aby však roztržitosť hříchem těžkým se

stala, musela by velmi dlouho trvati a zcela svévolnou býti. Dobrovolná roztržitost jest myšlenka cizí, k modlitbě nepatřící, při níž setrváme, aniž bychom se vynasnažili, zapuditi ji; pak podobáme se cestujícímu, který vzdálil se s cesty pravé, a ač o tom pak již ví, nestará se, aby cesty špatné opustil a zase na dobrou se vrátil. Nebloudi nikdy, milé dítě, na krásné cestě modlitby: jdi z celého srdce přímo k Pánu Bohu, a nepotupuj ho tolik, abys stojíc před ním, některému tvorů před ním přednost dala. Kdybys ku př. u nohou papeže bylo, zdaž bys odvážilo se, tak dalece se zapomenouti, že bys, jeho neposlouchajíc, se vším jiným se zanášelo, jenom ne s ním? Slovem: zda-liž činilo bys tak, jakoby tu papeže ani nebylo? Ó jak jest Pán Bůh k nám dobrý, že naše bídné, roztržité, nedokonalé modlitby snáší a přijímá! Modlitba tvá budiž tedy dále pozornou a uctivou.

3. Modlitba má býti dále proniknuta láskou a důvěrou. Chceš-li dobře modliti se, milé dítě, máš k tomu velmi lehký, velmi příjemný prostředek: miluj, miluj hodně Pána Boha. Čím více dítě matku svou miluje, tím lépe jí říká, co ona ráda slyší. Ó kéž bys vědělo, jak velmi Bůh tě miluje! Ó kéž bys vědělo, jak rád Ježíš Kristus, tvůj Vykupitel,

v pokřtěné duši tvé přebývá! Když se modlíš, když tě vidí, že k němu se blížíš, sklání hluboce srdce své k malému tvorů svému, jako otec, jenž se kloní, aby lépe rozuměl malému dítěti svému, když k němu mluví; protož musíš vždy modliti se s mnohou láskou a velikou důvěrou.

 Před Pánem Bohem neměj žádného strachu; boj se, uraziti ho, boj se, znelíbiti se mu, poněvadž neskončeně svat a dobrotiv jest, ale před ním samým se neboj, poněvadž vždy a vždy tě miluje, stotísíckrát více, než představití si můžeš. Zdaž bojíš se na světě těch, jež miluješ? Zajisté nikoliv; učiň to taktéž vzhledem k velikému příteli svému v nebesích, svému laskavému Ježíši.

 Spasitel náš praví v evangeliu, že nikoho nezavrhne, kdo k němu se utíká; a dále praví k tobě, jako druhdy k Petrovi: „Neboj se, jáť jsem!“ — I když jsi nezpůsobno bylo, neboj se modlitbou vrhnouti se v náruč milého Boha, a nedělej to jako Adam a Eva, kteří hřešivše v jeskyni se schovali a před milosrdným pohledem Páně utíkali, kterýž denně v lidské podobě uprostřed ráje pozemského jim se zjevoval. Když otce neb matku urazíš, co asi potom činíš? Nevíš snad z blahé zkušenosti, že nejlepší prostředek, milosti jejich opět na

býti, v tom spočívá, abys zcela prostě s dětinnou důvěrou k nim šel, za odpuštění je prosil a co nejvroucněji je objal? Právě tak musíš činiti to i s Pánem Bohem.

Důvěru tedy, důvěru a lásku měj ve své modlitbě, důvěru a lásku k Ježíši, poněvadž on více tě miluje, než nejlepší otec a nejlepší matka.

4. Modlitba má také býti vřelá, t. j. nikdy nemáme modlitbu svou vykonávati ospale, bez nábožnosti a horlivosti a snad jen ze zvyku. Milý Bůh věru to zasluhuje, abychom, modlíce se, s celým srdcem, z celé duše a ze všech sil svých to konali.

Vroucnost jest jako vřelá voda, bez kteréž nelze vejce uvařiti. Vlož vejce do vody vlažné, nikdy se ti neuvaří a nebudeš moci ho požívat. Naši skutkové jsou ta vejce, kteráž máme vařiti, modlitba jest voda, vroucnost pak jest žár, kterým voda vře; onať ohněm lásky Ježíšovy, kteráž modlitbu naši proniká a všechno naše jednání posvěcuje.

Vřelost neb vroucnost při modlitbě nezáleží právě v pláči, v pohnutích, útěchách a citelném dojmu, že Pána Boha milujeme; to vše jest velmi dobro a zvláště velmi příjemno, ale vroucnost nezáleží v těchto sladkostech. Vroucnost má základ svůj ve vůli, a vroucní

jsme, když konáme, seč jsme, abychom jenom dobře se modlili a Bohu se zalíbili. Vroucnost jest opak vlažnosti a netečnosti; abychom byli vroucní, dostačí, zcela oddati se Pánu Bohu; na tom pak nic nezáleží, nepocítujeme-li při tom žádných zvláštních utěšení. Takovéto útěchy mají se k modlitbě, jako povidla ku tvé svačině; povidla ovšem činí chléb tvůj lahodnějším a pomáhají, bys s lepší chutí ho snědlo; ale vlastně jen chléb to jest, kterýž tě živí, nikoli však povidla. Pocituješ-li tedy útěchy při modlitbě, děkuj Pánu Bohu, že s tebou se mazlí, jako dobrá matinka; jsi-li však chladno a jaksi vypráhlo, chovej se přece klidně a modli se tak dobře, jak jen s to jsi. Křesťan musí dosti statečným býti, aby chléb svůj pojídal suchý, a nepostrádal naprosto při tom rozličných lahůdek.

Jsou rozliční druhové ptáků: jedni, jako ku př. slepice, kachny, krůty atd., jsou tak těžcí a mají tak slabá křídla, že sotva mohou ze země se povznést; jiní, jako páv atd., dobře by lítali, kdyby veliký ocas jim nepřekážel; jiní zase, jako holubi, vrabci, slavíci, vlaštovky atd., velmi snadno lítají, nemají však síly, příliš dlouho v povětří se udržeti; silnější lítají velmi vysoko a dlouho tam se udrží, jako ku př. skřivani; a ještě jiní konečně

jako orlové létají tak vysoko, že s obzoru našeho zmizí; nikde nedaří se jim lépe, než když povznesli se nad oblaky. Právě tak má se to s rozličnými stupni pobožnosti při modlitbě: některé smyslné, lhostejné, lenivé děti mají tak málo vroucí nábožnosti, že takoruka nikdy k Pánu Bohu se nepovznášejí; jiné rozmazlené, ješitné, sobecké děti bývají radovánkami a jinými maličkostmi zdržovány, že sotva mohou božským věcem uvyknouti; jiné zase — a jestiž to většina dobrých dětí — zvykly jsou řádně modlitby své vykonávati a se srdcem dobrým Pánu Bohu sloužiti; tyto modlí se snadno a mají pobožnost dobrou. Jiné, skrívanci, konají to však ještě lépe; zase jiné, nepatrný sice počet, dostávají od Krista zcela zvláštní pobídku k modlitbě, jsou plny lásky a horlivosti, myslí velmi často na milého Mistra svého, žijí jedině pro něho, milují jej nade všecko a nejsou nikdy šťastnější, než když mohou na srdci jeho odpočívati. To jsou mladí orlové, kteří církvi radost působí a vždy působiti budou; toť jsou praví ptáci rajští, z ráje onoho, kam jedenkrát přijdeme. Nikdy tedy na to nezapomínej, milé dítě, že zbožnost nezáleží v citu, ale ve vůli, a tak vždy jen na tobě jest, abys nábožno bylo, když se modlíš.

Znáš-li pak nějaký výborný prostředek, kterýmž bys ku vroucnosti dalo se přiváděti? Povím ti jeden: jsi-li o samotě, modli se hlasitě, jakož jsem ti již dříve radil; nebo se modli s rukama roztaženými neb křížem přes prsa složenými. Tyto nepatrné zevnější prostředky probouzejí dobré city, jakož pohání bičik a ostruha zdlouhavého a lenivého koně, aby lépe klusal.

5. Modlitba musí býti prostá, a čím prostější, tím lepší jest. Pán Bůh nechce než srdce tvé; našich krásných slov, velkolepých myšlenek a všeho toho mimořádného, co by jistí lidé rádi do své modlitby zavedli, Bůh nepotřebuje. Milé dítě, takto nesmíme k Bohu se modliti a jemu sloužiti; čím nebe jest čistší, tím více skví se a hřeje slunce; čím čistší jest voda, tím lepší jest; taktéž čím upřímnějšími, prostšími v modlitbě své s Bohem jsme, tím jistěji nalézáme cestu k srdci Jeho. Co as jest jednoduššího než modlitba modliteb, modlitba Páně, Otčenáš? A přece jest ta nejlepší mezi všemi; co jest prostšího, než Zdrávas Maria? a přece jest to ta nejkrásnější, nejvznesenější modlitba, s kterou ke blahosl. Panně můžeme se obracet; co jest prostšího než ono vyznání víry, kteréž nazýváme „Věřím v Boha,“ a ono vzbuzení lítosti, plné pokory a důvěry,

kteréž zní „Confiteor“ (zpovídám se)? Tyto modlitby nás nikdy neomrzí, poněvadž to cítíme, že nikdy Pána to nemrzí, poslouchati je. Neboj se tedy při své modlitbě totéž desetkrát neb stokrát opakovati; jestliže jen srdce to mluví, pak je to vždy něco nového.

Pozoruj našeho Spasitele v jeho dlouhé úzkosti smrtelné na hoře olivetské: jak prostoto bylo, co mluvil: „Otče můj, možno-li, odejmi tento kalich ode mne, avšak ne má, ale Tvá vůle se staň!“ A sv. evangelium zřejmě podotýká, že Ježíš tutéž modlitbu po celou dobu smrtelné úzkosti své opakoval.

Jednoho dne byl jsem v jisté kapli v Římě na blízku nábožného řeholníka, který s myslí tak zbožnou a sebranou se modlil, že mne ani nepozoroval; byl to ctihodný P. Roothan, general řádu Tovaryšstva Ježíšova; zemřel roku 1852 v pověsti svatosti. Déle než čtvrt hodiny slyšel jsem ho, an polohlasitě jenom tato slova pronášel: „Ježíši, smiluj se nad námi!“ — jiného nic nemluvil. — Ó jak zbožná byla tato modlitba! Jak rád byl bych býval na místě toho věrného sluhu Božího.

Nuže tedy, milé dítě, buď prostoto, velmi prostoto vzhledem k Pánu Bohu. Nezapomínej, že milost modlitby přichází s nebes, jako všechny ostatní milosti, že bez Ježíše a jeho

svatého Ducha nejsi s to, bys modlilo se; že bez milosti modlitby všechna namáhání a všechny prostředky lidské marny jsou, a že tato milost jenom těm se uděluje, kteří srdcem jsou pokorní. „Pane, nauč nás modliti se,“ pravili apoštolové ke Kristu.

Jak oni, měj i ty takovou víry prostotu, kteráž vše od Boha očekává. Bez milosti modlitby jest nejen těžko, ale i nemožno se modliti, s ní však jesti to právě tak lehko, jakož snadno za jasného dne dobře viděti.

Jsou lidé, kteří praví: „Nevím, co mám mluvit, když se modlím!“ Kdyby byli pokornějšími, rychle našli by, co hledají; či snad „Otčenáš“ není tu stále pohotov? V srdci a nikoli v rozumu nalézáme dobrou modlitbu.

6. Pokora jest také nevyhnutelně nutnou vlastností křesťanské modlitby; musíme jako nepatrní červíčkové, jakými vskutku jsme, před Pána Boha vstupovati, chceme-li, ubozí, bídní hříšníci, u něho dojíti vyslyšení. Poněvadž sv. Panna za dívku Páně se považovala, stala se Matkou Boží, tisíckráte požehnanou královnou andělů i lidí, královnou nebes i země.

Čím více před Bohem se ponížíš, tím větším a mocnějším Bůh tě udělá v modlitbě. Pokorná modlitba lotra na pravici: „Pane,

rozpomeň se na mne, až budeš v ráji,“ okamžitě ho posvětila a zachránila. Poněvadž syn marnotratný z celého srdce se pokoril, bylo mu hned odpuštěno. „Otče můj,“ pravil, „zhřešil jsem proti nebi a tobě, nejsem hoden více slouiti synem tvým!“ Místo odpovědi otec s pláčem ho objal a poručil dáti mu krásný bílý šat a prsten královský, ježž byl ztratil. Pokora očistila v domě Šimona farizeje u noh Páně klečící Magdalenu; pokora spasila publikána; pokorou konečně vystupovaly modlitby všech svatých od počátku světa, jako vonné kadidlo ke trůnu Božímu.

Pokora tedy, milé dítě, činí modlitbu tvoji dokonalou; buď pokorno, když Bohu se klaníš, pokorno, když mu děkuješ, pokorno, když ho za milosti pro sebe i jiné prosíš, pokorno posléze, když jako bídný hříšník u jeho milosrdenství za odpuštění lkáš. Modlitba pyšných farizeů, kteří svatými býti se domnívají, má tak nelibý zápach, když ke Spasiteli našemu přijde, že nucen jest, tvář svou odvrátiti a modlitbu jedovatou daleko od sebe zapuditi, jakož od sebe zaháníme protivného a nečistého hosta.

7. Poslední vlastnost, kterouž dobrá modlitba míti musí, jest síla a vytrvalost: „Kdo

setrvá až do konce, spasen bude;“ toť vztahuje se na modlitbu jako na vše ostatní.

Nikdy nesmíme na mysli klesati; kdož ví, milé dítě, zdaž právě v tom okamžiku, kdy zbaběle jsi přestalo modliti se, ona milost, za niž jsi prosilo, byla by ti propůjčena nebyla? Chceš snad jen několik kroků před přístavem v bouři zahynouti?

Spasitel pak tvůj, kterýž ti slíbil, že vždy tě vyslyší, má také své příčiny, kterých ty neznáš; kdybys je znalo, vědělo bys, že nedává-li ti, zač prosíš, ve skutečnosti tobě by to k dobrému nesloužilo, aneb alespoň, že ještě něco lepšího pro tebe jest. Na věčnosti pak vše toto jasně nahlédneme a vřelou vděčností budeme Pána Boha žehnati, že v té neb oné těžké okolnosti, v tom neb onom rozhodném okamžiku proseb našich nevyslyšel. Srdce jeho, kteréž naše nepředložené prosby zamítá, poskytuje nám za to vždy něco lepšího, i kdyby to byla jen milost odvahy a vytrvalosti v modlitbě.

Nikdy neříkej: „Mé modlitby nejsou nic platny: modlím se a přece ničeho nedostávám; ať modlím se jakkoliv, vše jest marné, Bůh mne neslyší“ atd.; toť nejsou křesťanské myšlenky, ale ovšem zlomyslná lest ďáblova, který snaží se málomyslnými nás učiniti, a

kdyby s to byl, i od služeb Božích nás odvrátiti. Především chce v modlitbě nám překážeti, neboť ví, že modlitba a spása naše totožny jsou. Jestliže on uchu srdce tvého svá rouhání našeptává, hned ho zažeň jako zavrženého; spoj se s Ježíšem a s ním rci starému hadu: „Odejdi, satane!“ A pak s odvahou ještě větší dále se modli jako Spasitel náš na hoře olivetské. Tato vytrvalost, milé dítě, stane se tvým posvěcením, tvojí věčnou spásou. Snad ti, za které se modlíš, teprve po smrti tvé těžiti budou ovoce práce tvé, jako rolník teprve až v létě sváží, co dlouho před tím na podzim byl zasel.

Statečnost a odvalu musíme jeviti, když štěstí dostalo se nám, býti křesťany; musíme trpělivě čekati u Pána Boha, jako čekáme u lidí: „Trpělivostí vládnouti budete dušemi svými,“ praví náš Spasitel; a skutečně všichni svatí stali se pány duší svých, poněvadž až do posledního vzdechnutí v modlitbě setrvali.

Toť tedy jsou, milé dítě, hlavní vlastnosti, které budoucně, s milostí Boží, modlitbě své dáti musíš; modlitba tvá budiž tedy křesťanská, uctivá, pozorná, důvěrná a plná lásky, vroucí, prostá a pokorná; setrvej v ní přese všechny překážky a snaž se, pravidelným přijímáním svatých svátostí ji oživovati a živiti.

Všechno dohromady patří ku zbožnosti: modlitba a sv. svátosti; jedno bez druhého neobstojí, a velmi často špatně modlíme se proto, že obmeškáváme sv. svátosti.

Pamatuj si: modlitba křesťana nebývá nikdy bez účinku, máli jen potřebných vlastností. Nedocházíme-li však toho, zač prosíme, jest to buď proto, že neprosíme za to pravé, anebo že dobře neprosíme.

Ó milý Ježíši, kterýž ve služebnících svých žiješ, propůjč nám všem té milosti, abychom dobře se modlili.

6. O modlitbě společné.

Modlíme-li se o samotě, býváme obyčejně na mysli sebranější a klidnější, a protož jest velmi dobré častěji soukromí se modlití, mezi čtyřma očima s Pánem Bohem. Avšak také modlitbu společnou musíme milovati a pěstovati, ať již v kruhu rodinném neb ve chrámu s kněžími a věřícími. Tato modlitba má neskončených předností, kterých modlitba soukromá nemá. Modlíme-li se pospolu, vzděláváme a povzbuzujeme se navzájem; čeho nedostává se modlitbě jednoho, bývá vroucností druhého nahrazeno, tak že všechny tyto modlitby dohromady spojené jakousi libovůlní jsou kytice,

která uvita jest ze květin rozličných, z nichž některé velmi vonny jsou, jiné pak méně, a ještě jiné pak skoro žádné vůně nemají. Nuže, zdaliž není to pro nás slabé velice povzbuzující?

Modlitba pospolitá v kostele udržuje, sílí a oživuje ducha náboženství a zbožnosti; tu shromažďují se křesťané kolem kněze, jenž jest hlavou modlitby.

V rodině má modlitba společná tentýž účinek; svědčí o tom, že rodina jest křesťanská a za čest si pokládá, veřejně Bohu sloužiti. U nohou Ježíšových, když všichni k modlitbě se shromáždí, obnovuje se láska a úcta jedněch ke druhým: dítě, vidouc otce a matku, ani pravidelně k modlitbě poklekají, se modlí a před Bohem ponížují, bývá tím nad míru povzbuzeno, by též dobře se modlilo. Bratři a sestry, kteří denně se srdcem jedním a hlasem jedním kolem rodičů svých společně se modlí, nepocitují zajisté žádného velikého namáhání, aby oněm patřičnou úctou vzdávali, sobě pak navzájem malé urážky odpouštěli.

Šťastná rodina, ve kteréž požehnaný zvyk společné modlitby uprostřed všeobecné lhostejnosti živým zůstal! Znáám rodinu, v níž nábožná paní domácí každého večera služebnictvo své do pokoje za kapli ustrojeného shromážďuje;

tu modlí se večerní modlitbu, litanii k Panně Marii a předčítá z nábožné knihy krátké rozjímání. Toto dojemné shromáždění řídí vždy matka sama, není-li náhodou některý kněz přítomen. Znáám i jinou výtečnou rodinu ze čtyř kolen se skládající: pradědečka a prababičky, osmdesátníků; dědečka a babičky; čtyř synů a jejich manželek a četných dětí; tito všichni a veškeré služebnictvo klečí tu pohromadě při večerní modlitbě, kterou jménem všech vykonává ctihodný kmet, pokládaje si to za zvláštní čest, která šedinám jeho jest vyhražena. V Paříži znám ještě jinou rodinu, kde otec, matka a sedm dětí před večerí půl hodiny věnují modlitbě růžence a ještě jiným pobožnostem, by na všechny a každého z nich zvláště požehnání nebes svolali.

Jak krásné to jest, není-liž pravda, milé dítě? Proč nedělají to tak všechny křesťanské rodiny? Duch, křesťanský duch rodiny závisí mnohem více než se domníváme, na těchto společných pobožnostech.

7. O modlitbě před nejsv. Svátostí.

Ó milé dítě, zde, před svatostánkem, kde Ježíš dnem i nocí jest přítomen, zde dobře lze se modliti! Ježíš v nejsv. Svátosti jest

jako slunce církve: od něho vycházejí všechny světa paprsky, všechen posvátný zápal a všechny milosti, kteréž zúrodňují duše věřících.

Zvykej si již od maličkosti, nenechat ani jediného dne uplynouti, aniž bys Vykupiteli svému, Ježíši Kristu, návštěvu bylo neudělalo; on sedí na svém trůně milosti a milosrdenství a očekává nás všechny, jako král své poddané, jak otec milené své dítky. S radostí tedy vystav se tomuto slunci Ježíše, jako ovoce, které chce dozrát. Poklekneš-li nábožně před Ježíšem v nejsv. Svátosti, vstupuješ, milé dítě, takorůzka ve společnost andělů, kteří svatý stánek Páně obklopují, a Pánu svému, kterýž i naším Pánem jest, se klanějí; oni přinášejí ti požehnání Ježíšovo a přijímají tvé chudícké modlitby, aby králi nebeskému je přednesli; ty's pak takorůzka malým jejich bratrem, jejich společníkem v modlitbě a chvále Boha; snaž se, abys i čistotou srdce, živostí víry a vroucností lásky své jim se podobalo.

Výborným cvičením před nejsv. Svátostí jest, čísti písně k její úctě složené, neb modliti se některé žalmy, ku př. Miserere, t. j. „Smiluj se nade mnou, Bože“ (žalm 50.), kterýž jest tak dojemnou modlitbou kající, nebo modliti se „Te Deum“ neb „Magnificat;“ toto poslední jest výtečná modlitba chvály a díků. Můžeš

modlití se také jeden nebo dva desátky růžence a takto spojití se s blahoslavenou Pannou, abys Ježíšovi se klaněl, jemu děkoval a jeho prosil.

Jakožto vhodnou knihu modlitební, abys na stupních oltáře pobožnost svou vzbudil, doporučuji ti něco čísti z „Následování Krista“ aneb pěkných „Návštěv“ sv. Alfonsa z Liguori. Jsi-li již větší, nelze ti u nohou Ježíšových nic lepšího činiti, než čísti sv. evangelium a rozjímati. Láska k nejsv. Svátosti jest známkou pravé nábožnosti; a té přeji ti z celého srdce, milé dítě Boží!

8. O modlitbě prostřednictvím nejbl. Panny.

Svatá Panna jest matkou tvou, neboť ty's bratr Ježíšův, poněvadž milostí křestní jedno s ním jsi se stal. Jakož prostřednictvím Ježíšovým Bůh tvým Otcem jest, jestiž tímž prostřednictvím Maria tvou matkou, matkou nebeskou. Čeho nemůžeš, milé dítě, samo dosíci, na přimluvu svaté Panny rádo bude ti uděleno. Neváhej tedy nikdy, jí své malé potřeby svěřovati a s malými prosbami svými k ní se obracet. Skrze ni musíš si všeho vyprošovati a vše obětovati: mateřské ruce její jsou vždy otevřeny, aby rozdávaly a přijímaly,

a poněvadž cele libovůní svatosti a nevinnosti jsou prochnuty, sdělují tuto vůni i našim bídným a skoro vždy nehodným modlitbám, tak že tyto pak Bohu příjemnými se stanou. Důvěra ku sv. Panně jest jistou zárukou naší spásy věčné. Miluj ji, jako pravou matku; buď jejím dítětem, druhým Ježíškem. Ó, jak šťastno jest každé dítko Mariino! Jak rád přijímá Ježíš modlitby jeho, a jakého požehnání docházejí u Otce nebeského!

Některé modlitby k Panně Marii musíš uměti zpaměti a hodně často se je modliti; mimo růženec, který jest nejkrásnější a nejprostší modlitbou, doporučuji zejména „Litanií loretanskou,“ „Pod ochranu tvou se utíkáme,“ „Pomniž“ sv. Bernarda, a vůbec všechny obyčejné církevní modlitby ku cti blahosl. Panny. Umíš-li latinsky, modli se je latinsky, neboť řeč církevní mnohem krásnější jest, než každá světská. •

Jak často již vymohla krátká modlitbička ku sv. Panně velikých milostí! Znal jsem nábožného kněze, jehož povolání utvrzeno bylo zbožným modlením se předzpěvu „Inviolata;“ znám též mnoho dětí, které za zachování své nevinnosti děkovati mají krátké modlitbě, kterouž nábožně a klečíce u nohou neposkvrněné Panny vykonávaly.

Svatá Panna jest matkou duší, matkou božské milosti, branou nebeskou, útočištěm bídných hříšníků, potěšitelkou všech zarmoucených; ale především jest matkou dětí dobrých, jakým i ty jsi.

9. O apoštolátu modlitby.

Milé dítě, chceš býti apoštolem? Chceš již nyní milému Ježíškovi duše zachrániti a jich získati? Chceš obracet hříšníky, mnohé hříšníky? tož modli se a nepřestávej nikdy modliti se: modlitba jest nejpožehnanějším apoštolátem.

Jeden zbožný řeholník z Tovaryšstva Ježíšova, unešen touto podivuhodnou mocí modlitby, zřídil v posledních letech krásné bratrstvo, kteréž papež požehnal, a kteréž nyní po celém světě již se rozšířilo; nazývá se: „Apoštolát modlitby.“ — Přijati mohou býti všichni křesťané, i děti; všichni malí hoši i malé dívky měli by dáti se přijati.

Abych ti výbornost apoštolátu modlitby ukázal, povím ti jednu událost, která přihodila se r. 1863. ve Francii v jedné koleji jezuitské, kde apoštolát modlitby v rozkvětu se nalezá.

Bylo to v měsíci květnu: děti zdvoj-

násobnily svoji horlivost a nábožnost. V milých prostosrdečných psaníčkách obětovaly pravidelně blahoslavené Panně veškeré své denní úkony, modlitby, slova, kroky, malé nepříjemnosti, tresty atd., a to vše za spásu duší, za obrácení hříšníků, na potřeby svaté Stolice a veškeré církve, k útěše sv. Otce a ku cti a slávě Boží.

Mezi těmito zbožnými dětmi vynikalo zvláště jedno ještě větší nevinností a větší horlivostí nad ostatní. Dítě to bylo sotva deset roků staré, a nazývalo se Alois, jako svatý jeho vzor, sv. Aloisius. Pln horlivosti o apoštolát modlitby obětoval svaté Panně každého dne vše, co konal, mluvil a trpěl.

Zde máš jedno z jeho psaníček, které nalezeno bylo po jeho smrti.

„Moji milované matce Marii!

Za nešťastného N... obětuji ti všechny své modlitby, své kroky, první a druhou hodinu práce své, hodinu pracovní v podvečer, svůj oběd i svou večeři.“

Ubohý N..., za něhož Alois a soudruzi jeho se modlili, byl veřejný hříšník, který ze hříchu do hříchu, z propasti do propasti upadal, až dospěl k ohavnému úmyslu, života se zbaviti. Téhož dne, kdy Alois blahoslavené

Panně své psaníčko psal, hříšník ten se obrátil, aniž kdo mohl příčinu toho si vysvětliti; najednou byl lítostí jat, želel nepořádného života svého a hledal u nohou kněze odpuštění a pokoje. — Takováť jest moc modlitby!

Co pak malého Aloisia se týče, jeho vskutku apoštolská horlivost zralým pro nebe ho učinila, hodina odplaty věčné již se mu přiblížila a svatá Panna, nebes královna, již se hotovila jej odvésti.

Dne 17. května, napsav poslední listek, roznemohl se; v nejprudších bolestech však pokračoval dále u svatém díle svém, an Pánu Bohu všechny své bolesti za spásu duší obětoval. Dne 3. června přijal svého Ježíše zde na zemi ponejprv a naposled, a ještě téhož dne sladce zesnul tento malý vyvolený, tento mladistvý apoštol, toto dítě modlitby a požehnání v rukou Pána svého.

Apoštolát modlitby tedy zcela zvláště ti doporučuji, mé dítě milené. On bude ti vlastní spásou a spásou velikého množství duší. Modlíc se za jiné, samo sebe posvěcuješ; snad zasloužíš si tím jak onen svatý Alois hned do ráje přijatu býti: toho však bych ti skoro ani nepřál ohledem na ty, kteří tak vroucně tebe zde milují, totiž dobrý otec tvůj a laskavá

matka tvá. Zcela jisto však jest, že tímto apoštolátem na celý čas budoucího života svého, jakož i na hodinku smrti své nesmírné milosti si svoláš s nebe.

10. O výbornosti a sladkesti modlitby.

Nábožný farář z Arsu pravil jednoho dne: „Milé děti, máte sice malé srdéčko, ale modlitba je rozšiřuje a činí je schopno Boha milovati. Člověk má velmi pěknou službu, záležející v modlitbě a lásce k Bohu; vy se modlíte, vy milujete; v tom záleží všechno štěstí člověka na zemi. Modlitba není leč spojení s Pánem Bohem; má-li kdo čisté, s Bohem spojené srdce, pocituje v sobě vonný balsám, opojující sladkost a nevýslovný, útěchy plný mír. V tomto spojení jest Bůh a duše jako dva kusy vosku rozpuštěného; nelze jich již od sebe oddělití... Jak krásná to věc, toto spojení Boha s jeho tvorem!... toť štěstí, jehož ani pochopiti nemůžeme; pročez také, čím více kdo se modlí, tím více ještě chce se modlití; jestiž to jako s rybou, která zprvu na povrchu vody plove, pak se potopí a vždy dále uhání.“ — Pros tedy hodně, milé dítě, Pána Boha za tu milost, abys modlitbu miloval a dobře ji vždy cenilo.

Je-li srdce tvé čisto, jak býti má, bude modlitba zdáti se ti jako rosa libou vůní prochnutá, jež tě občerstvuje a sílí. Ze zvyku modlitby plyne útěchy plná sladkost, jako šťáva, která z dobře uzralého broznu vytéká. Modlitba vybavuje duši naši z této zemi a radostí pozemských, povznáší do výše jako plamen, jenž balon nadýmá. Všem svatým byla modlitba jako dech celého jejich života; modlitbou stali se svatými, uchovali si milost a přemohli peklo: modlitbou toliko zůstali v Kristu a s ním vešli do ráje věčného.

Důvěřuji se, milé dítě, že učiníš, jak oni. A když u nohou Ježíše a Marie poklekneš, nezapomínej také, prosím tě, za toho se pomodlit, který z lásky k duši tvé pokusil se, v těchto nemnohých řádkách tebe obeznámiti s velikou povinností a čistým štěstím modlitby.

Kniha druhá.

O svátosti pokání.

1. O zpovědi.

Víš-li pak, milé dítě, co to jest, zpovídati se? — Dávej dobrý pozor, a když vše dobře pochopíš, pak snaž se, seč jsi, zachovávat, co nyní ti povím.

Jsou děti, které mají hrozný strach před zpovědníci; zdá se, jakoby jim zpovědnice přicházela jako past, v níž nebohá myška od kočky má sežrána býti. Znal jsem v Paříži malou dívku, která sice hloupá nebyla, a přece když matka její poprvé ke zpovědi ji vedla, na ulici tak plakala a křičela, že ubohá matka donucena byla, obrátiti se a odložit to na dobu pozdější. — Znal jsem i jiné dítě, hocha to devítiletého, který, když zpovědník mřížku otevřel, skoro naznak upadl a úprkem utíkal, jakoby byl dábla spatřil. — Jiné zase jsou, které až krví se potí a jichž srdce slyšeti lze tlouci na deset kroků, když na ně přijde řada ke zpovědi. Všechny tyto děti jsou

pošetilci, notní pošetilci; vždyť zpověď jest přece ta nejjednodušší věc na světě; tak nesmíš to dělati; hleď především seznati, čeho ony jistě neznají, co to jest, zpovídati se, a jak dobrá a příjemná zpověď jest. Zpovídati se jest, kněze Ježíše Krista vyhledati a zcela prostě a upřímně se všemi hříchy jemu se svěriti, o nichž se upamatujeme, že jsme se jich dopustili.

Neděje se to pro zábavu neb kratochvíli, že takto hříchy své vypovídáme, ale proto, abychom od Boha došli odpuštění za všechno to zlé, kteréž jsme spáchali. Často přichází nám to dosti za těžko, nicméně musíme však přece jíti, poněvadž Bůh tak velí, a poněvadž na světě nejsme, abychom konali, co nám se líbí a radost působí, nýbrž především, abychom duši svou zachránili, Spasitele svého Ježíše Krista ochotně poslouchajíce. Knězi, a jenom jemu, musí dítě hříchy své vyznati, chce-li, aby Pán Bůh mu je odpustil. Víš, proč? Poněvadž Pán Bůh, když na svět přišel, jenom kněžím božskou moc odevzdal, aby lidem všechny jich hříchy směli odpouštěti; jenom k nim řekl Ježíš: „Přijměte Ducha svatého: komu odpustíte hříchy, budou mu odpuštěny, komu je zadržíte, zadržány jsou.“ A dále: „Cokoli rozvážete na zemi, rozvázáno bude

i na nebi.“ Knězi Ježíše Krista tedy musíš se zpovídati, t. j. hříchy své vyznati, milé dítě, chceš-li, aby milý Bůh ti odpustil.

Abys došlo odpuštění, ještě nepostačuje, lituješ-li hříchů svých a v duchu Pánu Bohu je vyznáváš; Ježíš, Bůh sám, poroučí ti, abys vyznalo hříchy své knězi, kterýž jest jeho náměstkem a vyslancem mezi lidmi. Jsi-li nemocno, pošleš pro lékaře, poněvadž jenom on může tě pozdraviti; taktéž nesmíš váhati jíti ku knězi, je-li duše tvá nemocna; onť lékařem duší a pozdravuje je ve jménu Božím. Ty duše, které se nezpovídají, nechtějí a nemohou býti uzdraveny; hřích však jest strašná nemoc, kteráž duši uvrhuje do pekla.

Jsi-li tak šťastno, že máš dobrou, křesťanskou a nábožnou matku, nelze nic lepšího ti činiti, než prositi ji, aby ti byla při tvé přípravě ku sv. zpovědi nápomocna; chceš-li, můžeš i jí chyby své vyznati, ale to není ještě vlastní zpověď, nýbrž jen prostředek, lépe na ni se připraviti, pokud dítětem jsi. Věz však, že kdybys nějaký hřích bylo spáchalo, který bys nechtělo matce své říci, že k tomu nijak nejsi povinno, postačí to, když jenom svému zpovědníkovi jej řekneš.

Knězi musíme říci všechny hříchy, o nichž jsme se upamatovali, že jsme je spá-

chali; Bůh velí tak zcela zřejmě. Kdybys z nepravého studu neb pýchy na neštěstí zpovědníku svému nějaký těžký hřích schválně zatajilo, ubohé dítě, pak velmi těžkého hříchu bys se dopustilo, vykonalo bys špatnou zpověď, a hříchy tvé nebyly by ti nejen odpuštěny, ale duše tvá byla by stokrát trestuhodnější, než před zpovědí. Lépe bylo by ani se nepovídati, nežli vykonati zpověď špatnou, svato-krádežnou. Znal jsem děti, které po mnoho let hříchy ve zpovědi zamlčovaly: byly velmi nešťastné, měly velmi nepokojné svědomí, a kdyby v tomto stavu byly zemřely, zajisté byly by do pekla zavrženy byly.

„Ale já dopustil jsem se tak těžkých hříchů.“
— Ubohé dítě mé, zdaž není milosrdenství laskavého Boha větší, než všechny chyby tvé? Neměj tedy žádného strachu, a pověz vše, ano vše. Veliký nerozum jest, zpovědníku nějaký hřích zatajovati, byť sebe větším a ošklivějším byl, neboť tím stáváme se jednak trestuhodnými a těžce milého Boha urážíme, a pak přece musíme dříve neb později hřích tento objeviti, ač nechceme-li na věky se všemi ďábly v pekle se trápit; proč bychom tedy neučinili hned, co jednou učiniti musíme? A pak, zamlčeli-li jsme hříchy, musíme všechny tyto zpovědi opakovati, což vždy obtížno a nepříjemno bývá.

Nechtíti se zpovídati, konečně ještě ukazuje, že zhola neznáme srdce kněze, který své kajeníky miluje, s jejich slabostmi a poklesky soustrast má, kterýž jimi nikdy nepohrdá, který vždy těší, místo aby káral, a který bohužel dávno uvykl poslouchati vyznání všech druhů velikých hříchů.

Nic tedy se neboj, ubohé dítě, všechny hříchy své pověděti, aniž bys jen jediného zamlčelo, neb jich počet a velikost zmenšovalo. Vyznání toto, vím to dobře, vždy něco stojí, avšak vždy provázeno bývá sladkým mírem a velikou útěchou, nepřihlížeje ani k rozřešení, jehož ti otec duchovní s radostí udělí a Ježíš Kristus potvrdí. — „Rád bych všechno řekl, avšak nevím, jak to říci mám; jestli to tak ošklivé, čehož jsem se dopustil.“ — Řekni tedy svému zpovědníku zcela prostě: „Velebný pane, já jsem spáchal ohavnou věc a nevím, jak bych Vám to řekl;“ on pak rád ti pomůže, vyptá se tě a ty mu upřímně odpovíš, a pak zbudeš se břemene svého, a budeš tomu velice rád.

Dobře si pamatuj, milé dítě, co jsem ti řekl: nikdy nesmíme úmyslně nějaký hřích ve sv. zpovědi zatajiti; kdybys však jeden neb více hříchů zapomnělo, proto by nebyla zpověď tvá snad méně dobrá, aniž by ti méně bylo

odpuštěno; i ty hříchy, které jsi zapomnělo a neřeklo, jsou ti odpuštěny rovněž tak jako ostatní, a k vůli tomu nemusíš nijak se znepokojovati. Jelikož však Spasitel náš Ježíš Kristus nám poroučí, abychom kněžím jeho ze všech těžkých hříchů se zpovídali, musíš pak při budoucí zpovědi říci: „Při poslední své zpovědi zapomněl jsem ten neb onen hřích vyznati.“ Kdybys toho neučinilo, přestoupilo bys těžce zákon Kristův, a tu teprve bys špatnou zpověď vykonalo.

Co však nejvíce má nám ducha dodávati, máme-li z hříchů těžkých se zpovídati, jest myšlénka, že kněz nikdy a pod žádnou podmínkou ničeho říci nesmí, co byl ve zpovědi slyšel; a to nazýváme zpovědní tajemství. Kněz povinen jest vše raději snášeti: na cti utrhaní, pronásledování, žaláře, ano i smrt, — než aby porušil zpovědní tajemství. Veliký biskup prvních století křesťanských, sv. Augustin, pravil: „Co vím ze zpovědi, vím méně, než kdybych toho ani nevěděl.“ Ještě nikdy neprozradil kněz hříchů, kteréž ve zpovědi mu byly svěřeny; ještě nikdy se to nestalo, a zajisté i nikdy nestane.

Nuže, zda-liž není to potěšitelné a uspokojující pro ubohého hříšníka malého, jako ty jsi? — A toto tajné vyznání, které zpo-

vědník sám za chvílku zapomene uprostřed tolikerych hříchů, kteréž jest mu slyšeti; toto vyznání, pravím, tisíckrát lepší jest, nežli strašná hanba, kteráž pyšného hříšníka na obecném soudu jednou zakryje, až Bůh jeho hříchy před celým světem, přede všemi lidmi a všemi anděly odhalí, prve nežli nad ním vyřkne ortel zavržení. Co dnes stydíš se potají říci muži jedinému v tajemství zpovědním, to uslyší jednou otec tvůj, matka tvá, bratři, sestry, učitelové, spolužáci a všichni, kteří tě znají, až Bůh mocným hlase přede tváří veškerého světa, nebe i země, to oznámí.

Nedím-li tedy pravdu, že to pravý nerozum, strašná pošetilost jest, ve svaté zpovědi i jediný hřích zamlčeti?

Milé dítě, nyní víš, co to jest, zpovídati se, a že zpověď jest věc velmi jednoduchá a velice potřebná.

2. O lítosti.

Abychom odpuštění svých hříchů došli, nepostačuje, pouze knězi z nich se vyznati, nýbrž potřebí jest, abychom jich od srdce želeli, a tato křesťanská upřímná bolest nad hříhy nazývá se lítost.

Dobrému dítěti není těžko hříchů svých litovati; potřebujeť jen na okamžik přemýšleti

a na neskonalou dobrotu a spravedlnost Boží se rozpomenouti: „Pán Bůh jest tak dobrý, tolik mne miluje, a já jsem ho urazil! On připravuje mi ráj svůj, otvírá mi svou náruč a své srdce otcovské, nepotřebuje mne, aby blaženým byl, a já — nevděčný, já ho neposlouchám, zarmucuji a opouštím ho! Milý můj Spasitel plakal pro hříchy mnou spáchané, plakal pro mne a nade mnou v jesličkách v Nazaretě, v zahradě olivetské a po celou dobu svého svatého utrpení! Mé hříchy jsou příčinou jeho bolesti, jeho ponížení, těch políčkův a toho plvání, kterých zakoušel! Aby hříchy mé zhladil, byl trním korunován, bičován, zrazen, od celého světa opuštěn, mezi dvěma lotry ukřižován; pro mne, bídného hříšníka, byl Ježíš vlastní svou krví zbrocen, na kříž přibit, pro mne zemřel, pro mne bylo nejsv. Srdce Jeho kopím probodeno! Pro mne vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa, čímž mi brány ráje blaženého otevřel. — A tuto lásku splatil jsem nevděkem! Pro jediný hřích smrtelný zasloužil jsem pekla, ohně věčného v pekle, a hle, ve svém neskonalém milosrdenství volá dobrý Spasitel Ježíš na mne a dí: „Ubohé dítě, lituj hříchů svých a já ti je odpustím!“

Kdybychom o tom všem jen poněkud vážněji rozjímati chtěli, zdaž bylo by pak

těžko hříchů svých litovati? Avšak bohužel jsme příliš nerozumní, žijeme jako moucha, jako vrabec; pomýšlíme jen na marnosti, na hry, na radosti rozpustilé a na lásku Boží zapomínáme; zapomínáme, že povinností naší jest, zachovati si svědomí čisté, duši zachrániti a srdce zbožností posvěcovati. Na vše myslíme, jenom ne na Ježíše, jehožto v srdci nosíme, který všecko vidí, co konáme, dobré i zlé, a jemužto hřích co nejvíce se oškliví. Ó mnoho-li dětí vyhání Ježíše ze srdcí svých, aniž se starají o Jeho slzy a Jeho sladkou lásku!

Ty, milé dítě, nebuď tak nevděčným; zachovej si pečlivě srdce své čisté před všelikým hříchem; a když jsi na neštěstí do nějaké chyby, těžké chyby upadlo, rychle se zase povznes lítostí, a k milému Ježíšovi se obračejíc, vrhni se mu v duchu k nohám a rci mu z hloubí srdce svého: „Milý Ježíši můj, z celého srdce želim, že jsem Tě urazil, poněvadž Ty mne miluješ a já Tebe miluji! Lituji, že jsem zhřešil, poněvadž hřích Tobě se oškliví a Ty nekonečně dobrý a neskonale svatý jsi. — Odpusť mi, již nikdy toho ne učiním.“ — Tuto modlitbu nazýváme vzbuzení lítosti.

Pozoruj dobře, milé dítě, příčinu, pro kterou hlavně hříchů tvých ti má býti líto:

poněvadž milý Bůh tě miluje a ty také ho miluješ. — Bázeň před božskou spravedlností a pekelným ohněm jest ovšem výbornou pohnutkou k lítosti, však láska jest přece ještě lepší, dokonalejší, více křesťanská.

Láska působí tak mocně na srdce Ježíšovo, že okamžitě může nás uvést do stavu milosti, byť sebe větší byl hřích, jehož jsme se dopustili. Řekneme-li z celého srdce, s hlubokou pokorou, velikou důvěrou a upřímnou láskou k Pánu Bohu: „Ježíši, Bože můj, odpusť mi; miluji tě z celého srdce a hořce toho želim, že jsem lásku tvou urazil. Nechci již nikdy hřešiti, a to jen proto, že Tě miluji;“ a jsme-li mimo to i pevně odhodláni, co nejdříve se zpovídati, pak přecházíme okamžitě do stavu milosti, tak že kdyby smrt nás překvapila, prve nežli bychom mohli se vyzpovídati, na věky bychom zavržení nebyli. Ó jak dobrotivý jest Ježíš! Jak velice máme příčinu nazývati jej „dobrým Bohem!“ Srdce matky tvé, milé dítě, jest malým obrázkem srdce Ježíšova. Když nějakou nezpůsobnost jsi učinilo, když matku jsi zarmoutilo, co tě při tom nejvíce mrzí? Není-liž pravda, že to, že jsi starost způsobilo té, kteráž na světě nejvíce tě miluje? Věz však, že milý Ježíš daleko více tě miluje, než matka tvá tě milovati

může. Litujeme-li opravdově chyb svých, jsme věru pevně odhodláni, nikdy již se jich nedopouštět: a to nazývá se dobrým úmyslem. Padneš-li na zemi, hned zase povstaneš, není-liž pravda? Ohlédáš se, co bylo příčinou tvého pádu, a dáš si pozor, abys podruhé zase nepadlo. Právě tak musíš dělati i s duší svou: jakmile klesla, musí zase povstati a budoucně býti opatrnější; musí vystříhati se nebezpečných příležitostí a pevně se odhodlati, nikdy již dobrovolně ve hřích neupadnouti.

Tím však není řečeno, že nikdy již do něho nepadne, neboť lítost ani ta nejupřímnější nebéře nám možnosti hřešiti; tím se chce říci, že duše tvá hřích od srdce nenávidí a se vynasnaží seč jest, aby vědomě do něho nepadla. Jdeš-li po schodech dolů, nejsi-liž pevně na tom ustanoveno, že nespadneš s nich? A přece přese všechn dobrý úmysl tvůj, přese všechnu pozornost jisto jest, milé dítě, že přece ukliouznouti a sobě ublížiti můžeš. Avšak tu zkušenost přece máme, že pevné předsevzetí, když skutečně upřímné jest, po většině zpětilost zamezuje.

Nejlepší známkou upřímnosti dobrého předsevzetí jest péče, kterou vynakládáme, abychom vystříhali se příležitosti, kteráž nás ke hříchu svedla. Tak ku př. když nějaký soudruh

špatné rady ti dával, před tebou řeči nestydaté vedl, a příčinou byl, že jsi Pána Boha urazil, pak zajisté, máš-li pravou lítost, spojenou s dobrým úmyslem, že nikdy již toho hříchu se nedopustíš, budeš se budoucně, seč jsi, společníka toho varovati, a jsi-li nucen s ním býti, budeš nad sebou bdíti a poručíš mu, aby mlčel, kdyby opět ohyzdné řeči začíti chtěl. Nezapomeň však, milé dítě, že všechna tato dobrá předsevzetí zbytečná by byla, kdyby všemocná milost Boží nás nepodporovala. Pros tedy za tuto milost, kdykoliv ke zlému pokoušen býváš. Milost jest spojení duše tvé s milým Ježíšem; jakmile tedy pokoušen býváš, hned pros milého Ježíše, aby tě žehnati a ku pomoci přijíti ráčil. „Bože můj, přispěj mi ku pomoci! Ježíši, smiluj se nade mnou, já Tě miluji, a nechci již více hřešiti!“

Poněvadž Pán Bůh tě miluje a tvou spásu chce, nikdy své milosti tobě neodepře; dobrý Ježíš tvůj jest ti stále na blízku, všudy tě provází, a ve drahé duši tvé přebýváje, bdí nad tebou dnem i nocí; křtem sv. vzal ji ve své držení a chce ji zachovati čistou a neposkvrněnou. Ničeho se neboj, Ježíš jest s tebou a jest silnější, tisíckrát silnější než zlý nepřítel, který hříchem tě zničiti a za sebou do pekla strhnouti chce.

Bez Ježíše nemůžeš ničehož; však s ním můžeš vše a nemáš čeho se báti. — Jsme-li tedy tak nešťastnými, že hřešíme, jest to pouze naší vinou, a tedy musíme se ponížiti a toho litovati, že jsme milosti a lásky Ježíšově nevyhověli, že jsme nevděčnými byli k Němu, a že jsme obmeškali utéci se k Němu, jakož jsme činiti měli.

Svatá Panna, kterouž církev nazývá matkou Božské milosti, musí pak naším útočištěm býti ve všech našich pokušeních a porážkách.

Ona druhdy dala pastýřům betlémským dítě, Ježíše, dala ho i mudrcům od východu a prvním křesťanům; nyní ještě dává Ježíše duším, jež k Jeho nohám uvádí a bude takto činiti až do skonání věků.

Vzývej tedy s láskou upřímnou tuto dobrou svatou Pannu; onať jest matkou duše tvé a miluje tě pro svého drahého Ježíše, jehož v srdci tvém spatřuje. Máš-li chuť hřešiti, aneb podlehl-li pokušení, pomodli se nábožně Zdravas Maria, a pros svatou Pannu, aby ti čistoty srdce, milosti a odpuštění u Božského Syna svého vymohla. Svata Panna jest matkou pravé lítosti, ochranitelkou slabých, útočištěm hříšníkův a spásou křesťanův.

3. 0 rozřešení.

Rozřešení jest odpuštění, kteréž kněz kajcníku jménem Ježíšovým udílí. Má-li hříšník příležitost ke zpovědi a rozřešení, není pro něho pak žádného jiného prostředku, aby zase dítkem Božím se stal, než tyto.

Jestliže dokonalá lítost s pevným úmyslem co nejdříve se vyzpovídati, hřích tvůj již předem smazala, ale tvá dobrá vůle pak se změnila, a ty bys, milé dítě, zpovídati se zpečovalo, odpuštěný hřích tvůj zůstal ovšem odpuštěným, ale touto nevěrností dopustilo bys se nového hříchu smrtelného, těžšího, než byl první, poněvadž by tento tím zřejměji lásku a milosrdenství Vykupitele tvého, Ježíše Krista, urážel.

Poněvadž nikdy nemáme jistoty, že lítost naše dokonalá byla a tudíž i dostatečná, by duši naši očistila, zůstávají zpověď a rozřešení vždy potřebny.

Rozřešení jest tedy odpuštění, které kněz jménem Ježíše Krista pronáší. Po ukončené zpovědi vyzývá kněz kajcníka, aby vzbudil lítost, mezi tím, co mu rozřešení uděluje. — Někdy, když kněz kajcníka shledává špatně připraveného neb když tento jen zcela malé hříchy vyznával, dává mu jen požehnání a

odkládá rozřešení až na podruhé. Požehnání toto však nesmazává hříchů, tuto moc má jenom rozřešení.

Když kněz božská slova rozřešení pronáší, vlévá Ježíš Kristus proudy milostí v srdce kajícího hříšníka, obnívá je ve svaté krvi své a očisťuje je ode všeliké poskvrny, tak že po rozřešení kajcník přede tváří Boha a andělů zcela čistým a milostí zářícím jest. Jak veliká to milost, jak vznešený to okamžik!

Mezi touto dobou musí kajcník v nejhlubší pokoře zůstat u nohou Ježíše, jenž ve knězi přítomen jest, a z hloubí srdce a s největší láskou žel a lítost vzbuditi: „Bože můj, lituji z celého srdce všech hříchů svých, poněvadž jsem jimi Tebe, lásky nejhodnější dobro, urazil; prosím Tě pro zásluhy Ježíše Krista za odpuštění a беру pevně před sebe, s milostí Tvou nikdy více nehřešiti a až do smrti upřímně pokání činiti.“ Tato a podobná, lásku a lítost vyjadřující slova lze v okamžiku tom vysloviti.

Všechnu píli dáti si máme, abychom dostávajíce rozřešení, nebyli roztržiti; kdybychom však proti vůli své roztržiti byli, bylo by rozřešení přece platné, a bylo by zapotřebí jenom se pokoriti, avšak nijakž se neznepo-

kojovati; ostatně na mimovolnou roztržitost nemáme nikdy velké váhy klásti.

V každém stáří můžeme rozřešení obdržeti; jakmile dospěli jsme k rozumu, asi v sedmém roce, mnohdy ještě dříve; jakmile jsme s to, dopustiti se těžkého hříchu, jsme tím již zároveň s to, upřímně ho litovati, z něho se zpovídati a milosti rozřešení nabyti. Malý hříšník šesti- neb sedmiletý, který těžký hřích spáchal, když ho lituje a z něho se zpovídá, má právě tak nárok na rozřešení, jako kdyby byl o 20 neb 30 let starším. — Jsou děti, kterým nedostává se pravého poučení a které se domnívají, že prvního rozřešení dosíci lze teprve u svatvečer prvního sv. přijímání; to však jest veliký blud, zcela proti učení církve a spáse duší velmi škodlivý. Děti tyto, domnívající se, že rozřešení nedosahují, zpovídají se lehkovážně, lítosti pravé nevzbuzují a zůstávají ve stavu hříchu smrtelného až do dne prvního sv. přijímání. — Nečiň tak, milé dítě; kdykoliv se zpovídáš, připrav se vždy co nejlépe, abys došlo rozřešení: vypros si je pokorně od zpovědníka, kterýž s velikou radostí ti je udělí, velmi z toho potěšen, že vidí tě dobře připraveno. Rozřešení jest jako druhý křest; přijímáme-li je s celým srdcem, jsme čisti a neposkvrnění jako v den sv. křestu.

4. O pokání neb dostiučinění.

Když jsme se řádně vyzpovídali, rozřešení obdrželi a Pánu Bohu za tuto milost' poděkovali, není pak ještě všechno hotovo; ovšem, hříchy jsou nám odpuštěny a pekla již nezasluhujeme, avšak zbývá ještě, abychom pokání činili, t. j. za hříchy, jichž jsme se dopustili, se káli, a milému Bohu jakožto dostiučinění dobré skutky, modlitby a posvátné úkony obětovali. Děti jsou k tomu právě jako dorostlí zavázány.

První pokání, které za hříchy své máme vykonati, jest ono, které zpovědník nám uložil; toto svátostné pokání záleží buď v modlitbách, buď v almužně neb odříkání se některého malého vyražení, buď v některém skutku křesťanského milosrdenství či zbožnosti. Pokání své musíme vykonati velmi svědomitě a co nejdříve; možno-li, hned po zpovědi, dříve nežli z kostela odejdeme, pak jsme jisti, že na ně nezapomeneme. Z lehkomyšlnosti neb zlovolnosti pokání svého nevykonati, bylo by hříchem, a mimo to velikým nevděkem a znamením tvrdého, nekřesťanského srdce; dále byl by to veliký nerozum, neboť bychom se shledali ve strašném ohni očištcovém se všemi skutky kajícími, jichž jsme na tomto světě

jakožto pokání obmeškali. Pokání, které kněz nám ukládá, má zcela zvláštní moc, naše hříchy smazati, poněvadž tvoří část svátosti pokání. Obyčejně to však nepostačuje, abychom tím zaplatili vše, co dluhujeme božské spravedlnosti, a protož jest zapotřebí, abychom každý den nějaký skutek sebezmrtnění neb nábožnosti sami připojili. Čím nábožnější, milosrdnější, trpělivější, mírnější a pokornější kdo jest, čím laskavější k bližnímu a k sobě přísnější: tím více očisťuje se od hříchův a uniká ohni očištcovému.

• Konej tedy, milé dítě, vždy řádně pokání za všechny hříchy své, abys vždy podobnějším se stávalo králi srdce svého, milému Ježíškovi, který v Betlémě, Nazaretě a vůbec nikde na hříchy tvé nepřestával dostičiniti ustavičnou modlitbou, mnohými slzami, trpkou nouzí, nedostatkem a životem umrtveným. — Pak tě Ježíš požehná a tou měrou ti radostí srdce uštědří, jakou z lásky k němu malé oběti mu přinášíš.

5. Jak máme se zpovídati.

Milé dítě, máš-li se zpovídati, musíš před tím nějaký čas se připravovati, především tím, že seč jsi, se vystříháš, abys Pána Boha ne-

uráželo a s větší bedlivostí a věrností mu budeš sloužiti; pak buď na večer před zpovědí neb téhož dne ráno zpytuj svědomí své, prosíc Pána Boha, blahosl. Pannu Marii a svého dobrého anděla strážce, aby ti dali dobře poznati všechny hříchy tvé, jichž jsi se od poslední zpovědi své na neštěstí dopustilo. Vynasnaž se také u Boží přítomnosti a po vzývání Ducha sv. vypátrati příčinu, která ke hříchu tě svedla, abys mohlo vyprositi si od zpovědníka ohledně této věci moudré rady jeho. Zpovědi pozbývají u dětí často veliké části blahodárných účinků svých, poněvadž tyto těkavé bytosti jenom velmi povrchní pozornost věnují na zpytování svého svědomí. V modlitebních knížkách, milé dítě, nalezneš často zpovědní zrcadla, kteráž místo aby ti pomáhala, jenom tě tím více zmatou; přečti si tedy pozorně jenom to, jež nalezneš na konci těchto malých povzbuzení; onoť úplně ti postačí i ku zpovědi generální.

Jsi-li zvyklým, často se zpovídati, ku př. vždy za čtrnácte dní neb tři neděle, pak dostačí v několika minutách vyhledati ty chyby, kterýchž mohlo jsi se dopustiti:

1. U plnění svých náboženských povinností. (Modlitby ranní a večerní, chování se v kostele, ve škole při náboženství,

při mši sv., při odpoledních pobožnostech, znamení sv. kříže, nábožný, Bohu oddaný život.)

2. U plnění povinností svých: k rodičům a učitelům. (Poslušnost, uctivost, poddajnost.) Ku svým spolužákům a bratrům. (Laskavost, mírnost, dobrý příklad, odpouštění urážek.) K chudým. (Almužna, pravé milosrdenství.)

3. U vykonávání povinnosti stavu svého. (Zevrubná, svědomitá práce, stálá pilnost.)

4. U konání ostatních ctností, bez nichž dítě ani pravým křesťanem býti nemůže. Pokora. (Skromnost ve slovech i jednání, skromnost při dobrém prospěchu ve škole; Pánu Bohu vzdávati čest za vše to dobré, co v nás složil; na sebe zapomínati, upřímnost v obcování s jinými.) Čistota. (Bdělost, abys pokušením odpíralo a ve špatné myšlenky dobrovolně nesvolovalo; pohledy, zábavy, četba a vše, co jest proti stydlivosti; vyhýbání se špatným soudruhům a všeliké nebezpečné příležitosti ke hříchu.) Pokání. (Trpělivost při nepatrných bolestech tělesných, v nemoci, nedostatku, v protivenstvích a nepříjemnostech, jakéž každý den s sebou přináší.)

Zkoušej se svědomitě ve všech těchto kusech, milé dítě, zpytuj se i ve hříších a

poklescích těchto ctnostem protivných, jakož i o jiných, jichž dítě mnohdy se dopouští, ku př. lži, pomluvou, žalobami, nestřídmostí, žárlivostí, klením, nadávkami, odcizováním rozličných maličkostí svým soudruhům atd.

Nezvykej si, hříchy své při zpovědi čísti; mnohem lépe se zpovídáme, snáze lítost vzbuzujeme, více se pokořujeme, když hříchy své z paměti vyznáváme, než když je jako nějaký článek čteme.

Pak vzbud' v srdci svém žal a lítost oním trojím rozjímáním, které jsem ti s hora uvedl: Nevděk milé u Bohu, slze a utrpení Vykupitele tvého a hrozný oheň v pekle a v očištcí; pak učin' pevné, dobré předsevzetí, zcela určitě a právě proti těm třem neb čtyřem hlavním vadám, z kterýchž jest tobě se zpovídati. Pak pomodli se Otčenáš a Zdravas neb nějakou jinou modlitbu za dosažení pravé lítosti a upřímné zpovědi; potom poklekní k nohám kněze, jako k nohám Krista samého.

Pokud možná, máme zpovídati se kleče. Když kněz uděluje ti požehnání, udělej nábožně znamení sv. kříže a pak modli se následující modlitbu jako formuli obecní zpovědi: „Já bídný hříšník zpovídám a vyznávám se Pánu Bohu všemohoucímu . . a vám otče duchovní na místě Božím, že jsem od své po-

slední zpovědi, kteráž se stala před . . následujících hříchů se dopustil.“ Pak počneme říkati hříchy své, hodně upřímně, prostosrdečně, tak jak jsou, aniž bychom jejich počet neb velikost zmenšovali neb zvětšovali; nemáme při tom mluvit ani příliš nahlas, ani příliš potichu neb příliš zčerstva; dále máme bedlivě pozor dáti na otázky zpovědníkovy a beze všeho zatajování na ně odpověděti. Když jsme již vše vypověděli, co na srdci jsme měli, zakončíme zpověď následujícími slovy: „Těchto a všech hříchů celého svého života z hloubí srdce svého želim a lituji, poněvadž jsem Boha, nejvyšší a lásky nejhodnější dobré, urazil. Nenávidím všech hříchů svých a činím pevně předsevzetí, života svého upřímně polepšiti a nikdy více nehřešiti. Prosím za spasitelné pokání a kněžské rozhřešení.“ — Pak zůstaneme tiše a na mysli sebrání klečeti, abychom s uctivostí vyslechli, co k nám kněz mluví, či lépe řečeno, co Ježíš Kristus ústy svého sluhy k nám praví, a pak dobrý dáme pozor, abychom nezapomněli pokání, kteréž nám uložil. Mezitím co kněz po tichu slova rozřešení pronáší, skloníme pokorně hlavu, vzbudíme z celého srdce ještě jednou žal a lítost, pak požehnáme se sv. křížem a povstaneme. Na to odebereme se na nějaké místo tiché. podě-

kovati Pánu Bohu za obdrženou milost, obnovíme dobrá předsevzetí, a možno-li, vykonáme hned uložené nám pokání, sjednotíme se s nejsv. Srdcem Ježíšovým.

Ještě připojím malou poznámku, která dosti důležitá jest: nikdy svým soudruhům ze zpovědi ničeho nepovídej, ani hříchů svých, ani co ti zpovědník řekl. Z úcty před sv. svátostí střež se co nejvíce, abys nikdy tomu se nesmál, nebo nad tím se nepotřásal.

6. Jak často máme se zpovídati?

Jakmile dospěli jsme k rozumu, jsme pod těžkým hříchem zavázáni, alespoň jednou v roce se zpovídati, a k rozumu přicházíme, jakmile jsme s to, bychom dobrovolně zlé konali. Avšak jest velmi dobro, velmi užitečno, ano mnohdy velmi potřebno, častěji se zpovídati. Duše jest jako obličej; aby vždy čista byla, potřebí často ji obmýti, neboť hřích jest kalem duše. Často-li se zpovídáme, bývá nám zpověď příjemnou a snadnou; mezi zpovědníkem a kajícím povstává vřelá důvěrnost, zvykáme si, nad sebou bdíti, hříchů se varovati, nikdy příliš dlouho ve stavu špatného svědomí nesetrvati; mnohem snáze se polepšujeme, a dostávajíce častěji dobrá napomenutí zpovědníkov, dospíváme posnenáhla ku pravé, nezvratné zbožnosti.

Jest se často zpovídati: alespoň jednou za měsíc. Od devátého neb desátého roku měly by skoro všechny děti ze čtrnáctidenní zpovědi veliký užitek; častá, velmi častá zpověď jest nejplatnější prostředek, dobře připravit se k prvnímu sv. přijímání.

Dítě, majíc víru a nechtějíc do pekla přijíti, nikdy by nemělo ke spánku si ulehnouti s těžkým hříchem na svědomí. Velký Bože! jaké bylo by to procitnutí, kdyby náhle v noci té zemřelo! Malý jeden chlapec, jménem Pavel, učinil následující dobré předsevzetí: „Nikdy nepůjdu spat s těžkým hříchem na svědomí; kdybych na neštěstí nějakého se dopustil, půjdu, jakmile budu s to, ke zpovědi, a nikdy nebudu toho na pozdější dobu odkládati.“ Jednoho dne spáchal tento hoch hřích, který dosti velikým se mu zdál, a ještě téhož večera po své práci šel ke zpovědi. Když ráno pak matka jeho do pokoje vstoupila, aby ho vzbudila, ležel mrtev v posteli . . . Kde as byl by nyní, kdyby byl tuto zpověď odkládal?

Zrcadlo pro zpověď generální neb zpovědi příliš časté.

Vyznal jsem ve zpovědi vždy všechny hříchy své, také ve zpovědi své poslední? — Vykonal jsem řádně své pokání? — Snažil

jsem se od té doby, bych chyby své odložil a se polepšil?

První přikázání Boží.

Vykonal jsem vždy svou ranní a večerní modlitbu? — Kolikrát zameškal jsem ji z lehkomyšlnosti? — Kolikrát vykonal jsem ji neuctivě, bez víry, lehkovážně a jenom ze zvyku? — Dělal jsem nábožně sv. kříž? — Opomínal jsem žítí pro Boha, jemu své práce, skutky, radosti a starosti obětovati? (Jenom tehdy jsme pravými křesťany, žijeme-li pro Krista.) — Opomínal jsem Kristu v nejsv. Svátosti klaněti se, když jsem takto činiti mohl? — Vzdaloval jsem se z lehkomyšlnosti neb lhostejnosti svatého přijímání, tohoto jediného zřídla křesťanského života a zbožnosti? — Miloval jsem sv. Pannu a vzýval ji jakožto syn zdárný její? — Posmíval jsem se sv. náboženství z lehkomyšlnosti neb z bázně před lidmi? — Vysmíval jsem se pobožnosti svých soudruhů, kteří lepšími jsou než já? — Četl jsem knihy bezbožné?

Druhé přikázání Boží.

Nadával jsem? — Klel jsem? — Rouhal jsem se svatému jménu Božímu? — Vyslovoval jsem svatá jména Ježíše a Marie bez

uctivosti? — Mluvil jsem slova rouhavá neb klel jsem před jinými, a jim takto špatný příklad dal?

Třetí přikázání Boží.

Konal jsem v neděli práce zapovězené? — Kupoval jsem bez potřeby v neděli a ve svátek rozličné věci? — Obmeškal jsem vlastní vinou v neděli a ve svátek mši svatou? — Přišel jsem vlastní vinou pozdě do kostela? — Odešel jsem dříve než byla mše sv. skončena? — Jak choval jsem se při ní, mluvil jsem, smál jsem se? jak často? — Byl jsem vždy při mši sv. nábožně přítomen? — Byl jsem vždy, když jsem mohl, na požehnání a jiných pobožnostech? — Poslouchal jsem s vírou a uctivostí vyučování sv. náboženství?

Čtvrté přikázání Boží.

Choval jsem vždy úctu a vážnost před papežem, biskupy a kněžími, kteří jsou strážci duše mé a mými vůdci na cestě mé spásy? — Modlil jsem se denně za své živé neb zemřelé rodiče? — Nebyl jsem nikdy rodičů svých neposlušen? — Byl jsem neposlušen svých učitelů neb těch, jimž vychování mé jest svěřeno? — Nechoval jsem se k nim nikdy neuctivě? — Neměl jsem k nim nikdy

řeči hrubé? Byl jsem snad tak nešťasten, že jsem i ruku svou proti nim pozvedl? Pohrdal jsem jejich napomínáním a rady jejich si nevážil? — Byl jsem proti nim zpuřný? — Byl jsem svéhlavý? — Jak často?

Páté přikázání Boží.

Byl jsem netrpěliv, aniž bych se byl snažil, opanovati se? — Byl jsem příliš zlostný? — Hádal jsem se se svými společníky? — Přezdíval jsem jim? — Schválně-li jsem jim ublížil? — Hleděl jsem pomstíti se? — Mluvil jsem zle o jiných? — Mluvil jsem zlovolně o jejich nedokonalostech, zlozvycích a chybách? — Škodil jsem jejich dobré pověsti? — Žaloval jsem na ně, aby byli potrestáni? — Mučil jsem bez potřeby, jen pro výrážku, zvířata?

Šesté a deváté přikázání Boží.

Nenáviděl-li jsem z celého srdce nestydatosti a všeho, co jest proti cudnosti? — Odporoval jsem všem těmto pokušením? — Zdržoval jsem se dobrovolně v neslušných myšlenkách? — Nevydal-li jsem se z neprozřetelnosti v nebezpečnou příležitost? — Obcoval jsem se špatnými lidmi? — Mluvil jsem s nimi o špatných věcech neb jim se

smál? — Byl jsem snad sám nestoudný? — Jak často? jak těžce a dobrovolně? — Byl jsem nestydat aneb alespoň neopatrn při svých pohledech, svém čtení? — Byl jsem tolik nešťasten, že jiné zlému jsem učil? — Je ke hříchu svedl? — Byl jsem vždy sám sebou stydlivý a skromný? — (Jakkoliv vyznání těchto chyb člověku těžkým bývá, musí přece statně jemu se podrobiti bez umenšování. Obyčejně jsou to hříchy proti čistotě, z kterých netroufají se vyznati kajícníci zbabělí.)

Sedmé a desáté přikázání Boží.

Vzal jsem něco, co nebylo mé? — Bral jsem rodičům neb jiným osobám peníze? — Mnoho-li a jak často? — (Toť také hřích, jehož ubohé děti z nepravé bázně a studu nevyznávají.) — Ponechal jsem si věc nalezenou, když jsem mohl ji navrátiti? — Podváděl jsem ve hře?

Osmé přikázání Boží.

Jsem-li zvyklým lháti? — Lhal jsem v žertu? Neb abych se ospravedlnil? Abych se chlubil? Abych jiným pomohl neb naopak, abych do trestu je přivedl? — Utrhal-li jsem někomu na cti? — Pomlouval-li jsem své učitele? —

Chtěl-liž jsem býti z ješitnosti více než jiní? — Byl jsem pyšným na svůj šat, své chování, svůj prospěch, místo abych byl Bohu čest a chválu vzdával za všechny dary, jimiž mne obdařil? — Pohrdal-li jsem těmi, kteříž méně bohati a méně vzdělani byli než já? — Byl jsem nedůtkliv a hrd? — Opomenul jsem konati dobré z bázně, že špatní společníci budou se mi vysmívati? — Chtěl-li jsem zdáti se nábožným a ctnostným, kdežto jím nejsem?

Byl jsem soucitným k chudým? — Když jsem jim mohl něco dáti, učinil jsem to se srdcem dobrým? — Nelpěl-li jsem příliš na penězích? — Záviděl jsem svým spolužákům jejich věci: šaty, prospěch, ctnosti atd.? — Rmoutil-li jsem se, když jiní byli chváleni?

Povoloval-li jsem špatným náklonnostem svým, aniž bych se byl snažil, přemáhati sebe? — Byl jsem zúmyslně mrzutým a nevlídným?

Byl jsem nestřídmý v jídle a pití? — Myslel jsem příliš na jídlo a pití? — Promísal-li jsem peníze, místo abych byl chudým je dal? — Zda-liž jsem z nestřídmosti neb lehkomyšlnosti nepřestoupil půst církví přikázaný?

Byl-li jsem leniv? — Pracoval-li jsem z nedbalosti neb lhostejnosti úlohy své špatně? — Učil-li jsem se špatně úkolům svým? — Obmeškal-li jsem z lenosti neb pohodlí nějakou povinnost svou?

Byl-li jsem sobeckým a nelaskavým ku svým společníkům?

Oddal jsem se schválně některému špatnému obyčeji z malomyslnosti, domnívaje se, že nelze mi již v tom se polepšiti? (Zlý duch malomyslnosti a truchlivosti jsou metlami špatného svědomí.)

Zůstal-li jsem vlastní vinou dlouho ve hříchu smrtelném, takto lehkomylně vydávaje se velikému nebezpečí věčného zatracení, kdybych ve stavu tom byl zemřel?

Byl-li konečně, od poslední zpovědi mé, život můj životem pravého křesťana, dítěte, jenž má víru a ohled bere na svědomí své a svatý křest svůj?

Nyní pak, milé dítě, kéž Spasitel náš zachová tě ve svaté lásce své, kéž svatá Panna, tvá dobrá, něžná Matka, řídí kroky tvé po cestě spasení, kteráž zároveň jest cestou pokoje a štěstí!

Kniha třetí.

O svatém přijímání.

1. Ježíš v nejsvětější Svátosti.

Dávej dobrý pozor na to, co nyní ti povím, milé dítě; jsouť to tajemství Boží vzhledem k tobě, jest to tvá spása, tvé štěstí! Ježíš Kristus jest vtělený Bůh, pravý Bůh a pravý člověk; věčný Syn Boží a Syn blahoslavené Panny; přišel k lidem na svět, aby jejich Bohem, jejich Pánem a Vykupitelem se stal a všem, kteříž v něho věří, dal život věčný. Poněvadž dobrý Ježíš láskou neskončenou nás miluje, chce u nás zůstatí až na věky; chce jako otec laskavý býti uprostřed dětí svých, a jako hrdinný vůdce vždy v čele vojnů svých bojovati. Tuto touhu uskutečňuje v nejsv. Svátosti; v ní zůstává zde na zemi uprostřed církve své po všecky dny až na konec světa.

Nejsvětější Svátost oltářní jest tedy Ježíš, Bůh vtělený, přítomen a skryt ve způsobě

chleba proměněné hostie. Když kněz při mši svaté chléb a víno konsekroval, t. j. v tělo a krev Kristovu proměnil, není pak malá, bílá hostie, která pořád chlebem býti se zdá, žádným chlebem již, ač podobu jeho podržuje, nýbrž všemohoucností Boží stalo se z ní pravé, živé tělo Ježíše Krista; onť jest Ježíš, malý Ježíš v jeslích a chudičský dělník z Nazaretu; jest Ježíš z evangelia, Ježíš, jak o něm dějiny utrpení jeho vypravují, Ježíš na hoře Kalvarii a v hrobě; onť jest Ježíš vzkřísený a slavně na nebe vstupující, slovem: jest to Ježíš, Bůh a člověk, v rukou kněze přítomen, aby ukázal lidem převelikou míru lásky své v přenesmírném svém ponížení.

Kdyby byl, chtěje k nám přijíti, velebnosti slávy své takto nezakryl, byli bychom před jeho přítomností trnuli a nebyli bychom nijakž se odvážili, k němu se přiblížiti, a ani za pokrm byli bychom nemohli ho přijímati. Ale v této prosté, chudičké způsobě nemůže přece Spasitel náš, an ještě poníženějším se zdá, než v jeslích betlémských, nikomu strachu naháněti. Jeho poníženost jest velikostí lásky jeho, jest jeho nesmírnou dobrotou, jeho milosrdenstvím a jeho něžností k nám. Ó kdo by asi nemiloval Ježíše v tomto hlubokém tajemství lásky!

Posvátný obřad, při němž Pán náš v nej-světější Svátosti přítomným se stává, jest máe svatá. Jenom kněží mohou mši svatou sloužiti, poněvadž jenom oni ve svátosti svěcení kněžstva nabývají božské moci, činiti, co Ježíš při poslední večeři činil, totiž chléb a víno proměňovati v tělo a krev Syna Božího. Tímto jsou kněží mocnější než andělé; nic není na světě většího nad kněze, poněvadž nic není vznešenějšího nad mši sv. a nejsv. Svátost. Ježíš Kristus však nesestupuje při proměnění viditelně do svaté hostie, a protož jest nejsv. Svátost v pravdě tajemstvím víry, onou velikou pravdou, kterouž nutno věřiti, aniž bychom ji viděli neb chápali; prve, nežli tedy Ježíš učeníkům svým tajemství toto zaslíbil, žádal od nich zřejmě úplnou víru, aby jeho svatému slovu naprosto se poddali: „Amen, pravím vám, kdo ve mne věří, má život věčný. Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil... Chléb, kterýž já dám, jest tělo mé, kteréž dám za život světa...“ Nevidíme sice Spasitele svého, ale víme, že tu jest, poněvadž on, věčná pravda, sám nám řekl: „Tělo mé jest v pravdě pokrm a krev má jest v pravdě nápoj; kdo jí tělo mé a pije krev mou, má život věčný, a já vzkřísím jej v den poslední... Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé,

kteréž za vás vydáno bude, vezměte a pijte z toho všichni, neboť toto jest krev má, kteráž za vás vylita bude.“ Toť jsou vlastní slova milého Vykupitele našeho, a běda člověku, který by zpečoval se v ně věřiti, „ten již jest odsouzen, neboť nevěří v jednorozeného Syna Božího.“ Ty však, milé dítě, nebuď nevěřící, nýbrž věřící, a kdykoliv do kostela přijdeš, kdykoliv při mši svaté přítomno jsi, vždy se rozpomeň, že u nohou Ježíše jsi, kterýž pravil: „Blahoslaveni, kteříž nevidí a přece věří!“ Jako sv. Tomáš klaň se Pánu svému, a byť i před očima tvýma v tajemstvích nejsvětější Svátosti se skrýval, rci mu přece z hloubi duše své: „Pán můj a Bůh můj!“

2. O svatém přijímání.

Přijímatí jest: do úst a do srdce Ježíše Krista, v nejsv. Svátosti přítomného, bráti, a s ním i Boha Otce a Ducha svatého, celou nejsv. Trojici. Svaté přijímání jest tedy nejvznešenější, nejdokonalejší a nejsvětější úkon, jehož člověk zde na zemi schopen jest. Krtem svatým a posvěcující milostí jest Ježíš Kristus v srdci tvém přítomen, milé dítě; v nejsvětější Svátosti živí duši tvou a brání jí, aby od něho se neodloučila, sílí ji životem milosti, naplňuje

ji všelikou útěchou a těší ji ve všech starostech. Ježíš jest svou milostí tvým životem a svatým přijímáním tvým pokrmem životným, jakým sám ve sv. evangeliu se nazývá.

Přijímati jest: živiti duši svou; jako tělo život svůj dostáváti nemůže leč potravou, rovněž tak i duše jenom sv. přijímáním nabývá svého života. — Dítě, které by nejedlo, brzy by hladem zemřelo, není-li pravda? Dítě, které by se nenajedlo do syta, zesláblo by, bylo by mdlé, hubené a vzbuzovalo by při každém pohledu soustrast; rovněž tak upadají lidé, kteří ke přijímání nejdou, brzy do hříchu; jsou mdlí a slabi v dobrém, vlažní v modlitbě, a v pobožnosti jen pokulhávají. Svaté přijímání jest tedy pokrmem duše tvé, jest jejím zdravím, silou, spanilostí, radostí a čistým štěstím. Dává-li nám sv. křest život, sv. přijímání jej v nás vydržuje a sílí. Musíme přijímati, nechceme-li duševní a věčné smrti propadnouti; musíme přijímati, aby Ježíš zůstával v nás a my v něm.

3. O přípravě ke sv. přijímání.

Na tom však, milé dítě, není ještě dosti, jestliže kdo ke sv. přijímání přikleká, nýbrž jest zapotřebí, aby přijímal hodně, a protož

musí z celého srdce na sv. přijímání se připravovati. Kdyby papež nám oznámil, že nás navštíví, rci, zdaž bychom se všelikou péčí dům svůj neustrojili? Dvůr, schody a světnice bychom vyčistili a ozdobili. Tu však jest osoba mnohem vyšší než papež, jest to Ježíš Kristus, jehož náměstkem a sluhou toliko papež jest; on opovídá nám návštěvu svou, kdykoliv tu jde o svaté přijímání. S jak zbožnou plí musíš tedy příbytek srdce svého připravit?

Příprava jest dvojí: vzdálenější a bližší; obě však jsou nevyhnutelně potřebny. — Vzdálenější záleží v tom, že, seč jsme, svědomí své ode všech hříchův očistíme a obmyjeme; zde není rozdílu mezi hříchy malými a velikými; i malé skvrny znečišťují oděv tvůj, a jsou právě tak skvrny, jako velké; máme však býti zcela čisti a dobří. Hříchu nenáviděti jest tedy první podmínkou dobré přípravy ke sv. přijímání. Pak jest nám vynasnažiti se, chyb svých odložiti, t. j. špatné náklonnosti, které ke hříchu nás svádí, jako ku př. lehkomyšlnost, svévolná roztržitost, změkčilost, nedbalost, lhostejnost, svéhlavost, citlivůstkářství, špatný rozmar, vzdorovitost, sobeckost, ješitnost atd., seč jsme, přemáhati a v sobě tlumiti. Spasitel náš z toho všeho ničeho nemiluje, a z lásky k němu musíme tyto ošklivé chyby, seč jsme,

potlačovati, je zaháněti, jím ze srdce svého výhošť dávati. Dobře vím, že to úlohou celého života; vím, že to vše zase dorůstá, jako bejlí; vím, že nikdy úplně toho se nevystříháme; avšak vím též dobře, že s malým namáháním a pozorností velice lze zapíratí se, a bejlí, když povyrostlo, opět vypleti. Aníž bychom stávali se dokonalými, musíme dokonalost milovati, po ní toužiti, abychom byli co možná nejméně nedokonalými. Ó, kdybychom vždy jen chtěli, co vše mohli bychom vykonati!

Pak musíme srdce své okrášlití a vyzdobiti, více a lépe se modlíce; musíme více a s větší láskou na Ježíše mysliti; musíme svědomitěji všechny nepatrné povinnosti své plniti a vůbec v malém býti věrnějšími. Ó, s jakou radostí zavítá Ježíš do duše, kterouž spatřuje takto připravenu!

4. O bližší přípravě.

Bližší neboli bezprostřední příprava ke svatému přijímání, milé dítě, jest především dobrá zpověď; pravím dobrá, pamatuj si to: dobrá, srdečná, upřímná, z celého srdce vykonaná zpověď, nikoli však zpověď lehkovážná, bez přípravy, bez lítosti, bez dobrého předsevzetí, jakož bohužel jen příliš často se stává. Kdybys

žádných hříchů na svědomí nemělo, mohlo bys přijímati i bez zpovědi, neboť je-li kdo čist, nepotřebuje více mytu býti. Můžeš-li však, lépe jest, vždy zpovědníka vyhledati a jej za napomenutí a požehnání poprositi.

V předvečer svatého přijímání svého hled usnouti hezky zbožně, a pros sv. Pannu, aby sama přijímání dne příštího požehnala a připravila. Když procitneš, hned myslí na Ježíše Krista, kterýž ze svatostánku k tobě volá a na tebe čeká. Když se oblékáš a pak dříve nežli na mši sv. jdeš, hled, seč jsi, zachovávatí mlčení aneb alespoň zůstaň sebráno na myslí a modli se v duchu k Ježíšovi; avšak to vše čiň zcela klidně a prostě, aniž bys hlavy své namáhalo a krásné myšlenky hledalo, s kterými Bůh neví, co by dělal. Zde, jakož i všudy jinde, jsou ty nejprostší modlitby také nejlepšími: „Ježíši, smiluj se nade mnou! — Ježíši, Bože můj, miluji Tě z celého srdce svého! — Ježíši, láska má!“ a podobná povznešení duše. Toť jsou ty nejlepší modlitby, nejen pro děti, ale i pro dospělé. Pán Bůh žádá především prostotu, lásku a důvěru.

Pak následuje mše svatá; musíš býti při ní nábožně přítomno, buď čtouc modlitby, které Duch svatý církvi vnuknul a z nichž mnohé až k apoštolům sahají, aneb uvažujíc

některá místa z třetí neb čtvrté knihy „Následování Krista,“ aneb modlíc se růženec na rozličný úmysl. První desátek ku př. na uctění Ježíše v nejsv. Svátosti; druhý, abys od blahosl. Panny si vyprosilo dokonalou lítost nad hříchy svými a svědomí zcela čisté nabylo; třetí, abys na přimluvu Matky Boží dosáhlo milostí hodného sv. přijímání, a podobně. Také lze se modlití ony modlitby, kteréž v modlitebních knížkách se nalézají a obyčejně „vzbuzení“ se nazývají. Uvedu ti zde některé prosté a krátké modlitby jako vzor, kteréž však před sv. přijímáním více srdcem než ústy mělo bys se modlití.

Klanění se.

Vykupiteli můj, Ježíši Kriste, jenž přítomen a skryt jsi ve svaté hostii, Ty's můj Bůh, můj jediný živý Bůh, jemuz s anděly se kořím. Všemohoucností svou zachováváš zemi, kteráž mne nosí, a nebe, kteréž mne osvěcuje; Ty mi dáváš a zachováváš život; Ty's jediný Pán, jehož každý tvor ctí a jemuz klaněti se musí; Tebe jednou tvář v tvář budu viděti a na věky požívat. Klaním se Tobě a pokořuji se v Tvé nejsvětější a hrozně přítomnosti, nehodno očí svých k Tobě obrátiti, a přece chci Tě přijmouti! Pane

Ježíši, Bože můj, nejsem hodno, abys vešel do srdce mého, ale rci jen slovo, a ubohé srdce mé bude moci Tebe přijati.

Lítost.

Nejsladší a milosrdný Ježíši, slituj se nade mnou, bídňým hříšníkem, který u nohou Tvých se poníží. Jsem sice jen malé dítě, ale již hříšník veliký. Pohleď tuto na mne, jako druhdy na Magdalenu a Zachea; jako jim, řekl jsi i mně: „Odpouštějí se tobě hříchy tvoji, odejdi v pokoji, dítě mé, a nehřeš více.“ Bože můj, jak dobrý jsi Ty, a já jak zlý! Ty vždy a vše mi odpouštíš; protož nenávidím více než kdy jindy všech hříchů, kterýchkoliv jsem se dopustil(a), co na světě jsem; s milostí Tvou, se silou, kterou mi v tomto sv. přijímání dáš, chci budoucně věrným Ti zůstat, zlé zvyky své odkládati, všech příležitostí ke hříchu se vystříhati a nikdy již svaté lásky Tvé nezarmoutiti.

Láska.

Ó Pane můj, Ježíši Kriste, Vykupiteli světa, živote duše mé, Ty zveš mne ke sv. přijímání a s nebeskou svou něžností ke mně dš: „Milé dítě, důvěřuj mi, jáť to jsem, neboj se.“ Přicházím tedy, zapomínajíc velikosti

Tvoji velebnosti; nevidím ničeho více, než mírnost lásky Tvé; přicházím k Tobě, poněvadž mne miluješ; srdce své Ti otvírám, poněvadž v něm bydleti a sám vládnouti chceš. Radostí svou chceš je naplniti, svoji čistotou, svým pokojem, libovůní všech ctností svých. — Přicházím k Tobě, poněvadž Tě miluji, a vždy z celého srdce Tě chci milovati. Svátá Panna, Tvá i má matka, uvádí mne v tomto okamžiku ke svatému stolu Tvému; jí k vůli, račiž milý Spasiteli můj, toto sv. přijímání mé požehnati, rozmnož ve mně lásku svou a vzbud ve mně velikou touhu po sv. přijímání: „Tělo Vykupitele mého Ježíše Krista zachovejž duši mou k životu věčnému.“

Modlitby tyto vyjadřují city, kteréž nábožné dítě máti musí, když připravuje se Boha svého přijati.

5. O sv. přijímání a díkůčinění.

Milé dítě, jak vznešený to okamžik svatého přijímání! jestiž jenom jediný vznešenější v životě tvém, totiž veliký okamžik smrti tvé, kde pro vždy, pro celou věčnost vejdeš v požívání milého Boha svého. Toť také jest přijímání, věčné přijímání, přijímání nebeské, jehož zde pozemské přijímání jen zárukou, předchůdcem, jen obrazem jest!

Když tedy nadešel veliký okamžik svatého přijímání, odlož knihu svou neb růženec, povstaň a jdi k oltáři: nábožně, skromně, pokorně, s očima sklopenýma a jen s Bohem se zanášejíc. Chováš jej v srdci svém, on sám tě připravuje a vede. Nyní jest před tebou, sestupuje po stupních, nesen jsa od kněze, jako druhdy od blahoslavené Panny. — „Přiď, ó Ježíši, Tobě náležím cele. Miluji Tě z celého srdce, nejsem hodno, přijati Tě, Ty však mne miluješ, a na bídnošť mou zapomínáš. Svatá Panno Maria, žehnejž mne!“ V těchto pocitech poklekni, milé dítě, vezmi bílé roucho, přichystané k účeli tomuto, prostři je na ruce své, pod obličejem svým, aby i ta nejmenší částčka svaté hostie, kdyby z nedopatření se oddělila, na rouchu tomto ležeti zůstala. Drž se zpříma a nepohnutě, s očima zavřenýma neb sklopenýma, a koř se Pánu Bohu. Když kněz již před tebou jest, pozvedni hlavu, otevři ústa, ne příliš, aniž málo; jazyk vlož na spodní ret a nevtahuj ho dříve do úst, dokud kněz svatou hostii naň nevložil. To vše ale dělej klidně a zvolna a se sladkým pocitem úplné odevzdanosti do rukou milého Vykupitele svého. V tomto okamžiku musíme hlavně všecken nepokoj a všechno úzkostlivé ohlížení se na svědomí své odložit.

Přijavše svatou hostii, necháme ji chvílku na jazyku zvlhnouti a pak uctivě ji pozřeme. Nebuď při tom nepokojno, nechvátej, ale s rukama sepjatýma a očima sklopenýma jdi zvolna na své místo. Kdyby snad ku př. kněz dvě hostie ti byl dal, neb kdyby ti něco ze svaté hostie na ponebí neb zubech vězeti zůstalo, neztrácej proto svou klidnou mysl, jak u mnohých dětí se stává. To není žádný hřích, ba ani žádná nehoda; měj jen strpení a za chvílečku onen kousek zcela dobře sám se odlepi, a pak nemáš již ničeho se báti. Nikdy však k tomu neužívej prstů, — toť výslovně zapovězeno.

Vrátivši se na místo své, zůstaň nějakou dobu na mysli hodně sebráno, u Vykupitele svého klečeti. Milé dítě, jak veliké, jak božské jsi v tomto okamžiku! V duši své i v těle svém nosíš Pána andělův a archandělů; tělo tvé jest živým svatostánkem Ježíše Krista, a král nebeský klade v ně zárodek budoucího vzkříšení. Duše tvá naplněna jest všecka libovůní a Ježíšem proniknuta, jako bavlna namočená ve vzácnou voňavku, kteráž vůní tak proniknuta jest, že v pravdě nelze říci, zda-li to voňavka sama, neb jen napuštěná bavlnka jest.

Napřed křtem, ale pak hlavně svatým přijímáním stáváš se synem Božím a živým

chrámem Otce, Syna i Ducha sv. Ó jak miluje tě tu Matka Boží! v tomto okamžiku jsi v pravdě i jejím synem!

Po sv. přijímání musíme zůstati nějaký čas klečeti, s očima zavřenýma, nepohnutě před Bohem, v tichosti a takřka beze slov, jemu se klanějíce. Toto mysle sebrání jest nevyhnutelně potřebno; čím déle trvá, tím lépe jest; onoť ta pravá modlitba, to pravé díkůčinění, jemuž náleží přednost před všelikým čtením a odříkáváním modliteb. Jsi-li s to, vykonej celé své díkůčinění klečíc; takto jednak modlíme se lépe, a pak máme si zvýkati, nebýti příliš choulostivými ve službě Boží; potřebí, učiniti si kolena katolická, právě tak jako srdce katolické. Kdybys však příliš unaveno bylo, můžeš si sednouti a sedíc, díkůčinění své dokončiti. Pozoruješ-li, že na tebe jde roztržitost, můžeš s mnohým prospěchem užiti své modlitební knížky, abys ducha svého upoutalo. Tu rovněž jest mnoho způsobů modliti se, které vesměs dobré jsou, pomáhají-li jen duši tvé, aby hodně spojena zůstala s dobrým Mistrem svým, kterýž tak laskav byl, že až k nebohému tvorů svému maličkému sestoupiti ráčil.

Jakož jsem podotkl při přípravě, lze nám i za díkůčinění nějaká místa z „Následování

Krista“ čísti, neb **Magnifikat**, **Te Deum**, aneb jiné církevní modlitby za tím účelem se modliti. Rozumíš-li latině, lépe jest vždy latinsky se modliti: toť ta vznešená řeč církve svaté. Velmi dobro jest, těmto tak katolickým modlitbám z paměti se naučiti a často před milým Bohem jich užívat; jsouť to pravé křesťanské modlitby, však potřebí jest, modliti se je pomalu a nábožně, a smysl slov jejich dobře uvážiti.

Za díkůčinění užiti můžeme i růžence, vzbuzující v srdci svém čtyry hlavní city křesťanské zbožnosti, které vztahují se ku čtyřem hlavním účelům svaté oběti: chvály, díkůčinění, prosby a smíření. Chováme-li Ježíše Krista v sobě a s ním jedno jsme, jest to velmi příjemno a lehké, láskou se svatou Pannou se spojit, s ní Pánu Bohu, jenž v nás jest, se klaněti, s ní a skrze ni mu děkovati, za vše, co my a jiní potřebují, ho prositi, a konečně její laskavou přímlovou úplného odpuštění všech spáchaných hříchů svých dosíci, nad to pak i pevný úmysl pojeti, pro budoucnost jich se vystříhati.

Lépe jest modliti se růženec latinsky; jest to rada sv. Františka Saleského a v Římě jest to zvykem od nepamětna u dětí i těch nejmenších. Díkůčinění má alespoň čtvrt ho-

diny trvati a vždy dobrými, praktickými úmysly se zakončiti. Následující krátké modlitby mohou sloužiti za díkůčinění po svatém přijímání:

Díkůčinění.

Ó milý Bože můj, děkuji Ti z celého srdce, že jsi ráčil do duše mé zavítati, však jak mohu já, slabé, nebohé dítě, v míře dostatečné to činiti? Teprve v nebi, až v ráji budu, budou díkůčinění má úplná a dokonalá. — Ó jaké to štěstí v nebi býti, vždy u Tebe býti! Nyní nenalézám než svoje mlčení, jímž vděčnost srdce svého vyjádřiti bych mohlo; a odpočívajíc na svatém srdci Tvém, jako sv. Jan při poslední večeři, klaním se Tobě a u svaté přítomnosti Tvé pohřížuji se v mlčení!

Vzbuzení lásky.

Ó nejsvětější Srdce Ježíšovo, přítomno v duši mé, Ty pronikáš mne nebeským žářem svým, Ty's pramen a zdroj vši lásky; z tohoto pramene chci čerpati a jeho proudy horoucí do sebe vnímati. — Ó dobrý Ježíši, jenž ve mně přítomen jsi a žiješ, Ježíši, má lásko nejsladší, Ježíši, plný laskavosti a mírnosti, miluji Tě z celého srdce, z celé duše, ze všech sil svých a nade všecko. Za celý svět nechci již

dobroty Tvé uraziti, nýbrž chci budoucně tichým, pokorným, čistým a zbožným býti, abys na srdci mém mohl spočívati, bych alespoň poněkud potěšil Tebe za nevděk milionů hříšníků.

Prosba a dobrý úmysl.

Ó Ježíši, Vykupiteli můj, naplň mne sv. Duchem svým; naplň ducha mého světlem svým a uděl mi pevnou, živou víru. Vlij svého ducha lásky do srdce mého, abych s Tebou a jako Ty milovalo vše, co Ty miluješ, t. j. vše, co jest dobro a čisto a lásky hodno, a abych s Tebou a jako Ty nenávidělo všechno zlé, vše, co Tobě se nelíbí. — Naplň vůli mou svým duchem síly, všechny schopnosti mé svým duchem zbožnosti; tělo mé a smysly mé svou neporušenou čistotou a božskou nevinností, abych vždy více Tobě podobnějším se stávalo, a abych ne více já, nýbrž Ty ve mně živ byl.

 Dokonávajíc své díkůčinění obnovuji ve svaté přítomnosti Tvé všechna dobrá předsevzetí, kteráž setrvání mé ve Tvé milosti a Tvé lásce mají utvrditi. Budoucně chci vykonávati modlitby své s novou zbožností, vroucností a pozorností; častěji za dne chci na mysl si uvéstí svatou přítomnost Tvou, chci

bdíti nad všemi chybami svými, hlavně nad... abych co nejvíce ji přemáhal. Vystříhám se budoucně všech zlých společníků, budu vždy cudným, tichým a poslušným; hlavně přistětu neb oné příležitosti... a konečně věrně budu plniti všechny nepatrné povinnosti své. Svatá Panno, tobě obětuji svaté přijímání své a všechny své dobré úmysly; tobě poroučím tělo i duši svou.“

Po díkůčinění nezapomeň nikdy, milé dítě, modliti se za papeže, biskupy a kněze a za všechny potřeby církve: modli se za misionáře, za pronásledované křesťany, za obrácení bezbožných a bludařův; modli se za blaho a spásu rodičů svých, dobrodinců, učitelů a mladých přátel svých; za osoby, které zvláště do modliteb tvých se poroučely; konečně modli se za věrné zemřelé, jimž občas s dobrým prospěchem přivlastniti můžeš plnomocné odpustky, kteréž papež Pius VII. následující modlitbě přiřkl:

„Hle, můj dobrý a sladký Ježíši, před obličejem Tvým padám na kolena a prosím a zapřísáhám Tě s největší vroucností srdce svého, pronikni duší mou živými city víry, naděje a lásky, a pravou lítostí nad hříchy svými, a dej mi nezvratnou, pevnou vůli polepšiti se, když s nejhlubším pohnutím a bolestí duše

své o pěti Tvých svatých ranách rozjímám a při tom na mysl živě si uvádím, co o Tobě, Ježíši můj, svatý prorok David předpověděl: „Ruce a nohy mé probodali a všechny kosti mé sčetli.“

Modlitbu tuto dlužno vykonati kleče před obrazem Ukřižovaného, a abychom získali odpustky, musíme dříve nějaké modlitby za papeže a na jeho úmysl se modlit, ku př. jeden desátek růžence neb pět „Otčenášů“ a „Zdrávasů.“

Kdykoliv přijímáme, můžeme nabyti těchto vzácných odpustků, buď pro sebe samy neb pro ubohé duše v očistci.

6. O účincích sv. přijímání.

Hlavní účinek sv. přijímání jest, že nás s Ježíšem spojuje, nás Jím naplňuje a v Něj přeměňuje. Čím více se blížíme k tomuto cíli, tím lépe užíváme milosti sv. přijímání. Hodné přijímání nepůsobí v nás ovšem tou měrou, že bychom nemohli více hřešiti, neboť na tomto světě není nic dokonalého, ono však působí, že ctnost si zamilujeme; rozmáhá v duši lásku k dobrému a ošklivost před zlým: rozmáhá a oživuje víru (toť hlavní jeho účinek); snadno nakloňuje nás k věcem nebeským a odvrací

nás od pozemských; vlévá v nás smysl pro lásku k Bohu a zbožnost; učí nás, co to jest, Ježíše milovati a od Něho milovánu býti; ulehčuje nám modlitbu, kteráž jest spojení s Bohem a takřka prodloužení sv. přijímání; rozmnožuje v nás posvěcující milost Boží, křesťanskou mysl a usnadňuje nám konání ctností Spasitele našeho; pomáhá nám zmužile a s radostí pokání činiti, býti tichými a pokornými srdcem, k bližnímu býti laskavými s chudými býti soucitnými a shovívavými a k nim velkomyslnými; činí nás poslušny a uctivy k rodičům a představeným, trpělivy v bolestech, nemocech, souženích a protivenstvích. Svaté přijímání posiluje nás v pokušeních, zvláště v pokušeních proti čistotě, a vnuká nám ošklivost ku všemu nestydatému, nečistému a nečestnému.

Čistota jest ovoce sv. přijímání; nevinnost nalézá v něm svou ochranu a trvání. To dobře uvaž, milé dítě, a uč se ve škole Spasitelově býti křesťanem. Naplňuj se Ježíšem, živ se jím, abys stalo se druhým Ježíškem, druhým Synem Božím a Mariiným.

Jakož zbožné a dobré chování, kterým se vyznamenati máš, když ku sv. přijímání se blížíš, pravou a nejlepší jest k němu přípravou, rovněž tak jest následování Ježíše, dobrý a

zbožný život, jaký po sv. přijímání vedeme, tím nejlepším a božskému Srdci Mistra tvého nej příjemnějším díkůčiněním.

7. O vřelém přijímání.

Vřelost sv. přijímání nezáleží v slzách a pohnutí. Slzy a takové city vroucí zbožnosti nejsou každému dány a nezávisí na vůli; jsou zajisté velmi vzácný, velice užitečný a útěchy plný, vřelostí však přece nejsou. Tato záleží především ve vůli, v tom, co na nás jest závislo. Tyto sladkosti a duchovní útěchy jsou, jak zprvu jsem již pověděl, jako povidla, kteráž matky na chléb malých dětí mažou, aby s větší chutí ho jedly. Takové pomazánky věru rádo pojídáš, milé dítě, není-li pravda, tak rádo, že bys chléb suchý snad ležeti nechalo, a přece jest to chléb a nikoliv to mazání, jenž žaludek tvůj živí; povidla jsou jenom prostředkem, abys chléb, kterýž tě živí a sílití má, chutněji jedlo. Taktéž má se to se slzami a pohnutími při modlitbě a přijímání sv. svátostí; jsou to duchovní sladkosti, jimiž nás milý Bůh ku své službě vábí a slabosti naší vždy poněkud obtížné konání křesťanských ctností a zbožností ulehčuje. Obdařuje-li tě náš Spasitel ve tvých přijímáních těmito sladkostmi,

musíš mu za to děkovati, tomu se těšiti a dobře toho užiti; avšak proto ještě se nedomýšlej, že bys již bylo malým světce, naopak měj se za nebohé malé dítě, kteréž by dosti odvahy a rozumu nemělo, svůj chléb pojídati suchý. Naloží-li milý Bůh s tebou jako s dítětem velikým a žádného zvláštního pocitu vroucnosti tobě neudělí, zůstaň přece vždy jen klidno; rei milému Ježíšovi, že celé jemu náležíš a nic jiného si nežádáš. Zajisté těžko bylo by uspokojiti toho, jemuž by sám Bůh nepostačoval; a zda-liž pak zasluhujeme si tyto zvláštní výhody od Boha? Zda-liž nastavíme jim sami překážky v cestu svými ustavičnými roztržitostmi, svými každodenními nedokonalostmi, svojí tisícrou a tisícrou nedbalostí v modlitbě a cvičení se v pobožnosti? Je-li dítě mlsno, lenivo a nedbalo, zasluhuje-liž, aby mu matka za odměnu pamlsky dávala? Zdaž nemusí za šťastno se pokládati, dostane-li alespoň kousek suchého chleba? Pravá vřelost, opakuji to, spočívá ve vůli; tvá sv. přijímání jsou dobrá a vřelá, jestliže se k nim připravuješ s živou vírou a všemožnou pečlivostí, činíš-li, seč jsi, bys na mysli se sebralo a nábožně před a po sv. přijímání se modlilo; odchází-li od stolu Páně s pevným předsevzetím, že jako pravý křesťan žíti, všechny povinnosti

své z lásky k Bohu zevrubně plniti, nad povahou svou a svými nehezkyými zvyky pečlivě bdíti budeš; slovem: přijímání tvá jsou dobrá, máš-li pevný úmysl, svému Spasiteli věrným zůstatí. Sešle-li ti Bůh po takovém přijímání nějakou útěchu, tím lépe to jest; pak-li však nesešle, uč se postrádati jí.

Ve sv. přijímání máš hledati Boha všelike útěchy, nikoli však útěchy Boží.

8. O přijímání vlažném.

Vlažnost jest zbabělost při nábožnosti a nedbalost ve službě Boží. Vlažným jest, kdo se modlí nepozorně, kdo lehkovážně se zpovídá a bez přípravy a duševního sebrání přijímá. Jakož voda vlažná k dávení dráždí, rovněž tak má Kristus Pán ošklivost nad vlažností, kteráž pak zase i nám ošklivost a nechť k Ježíšovi vnuká.

Vlažnost pochází obyčejně z nedostatku ducha víry, z dobrovolného návyku všední hříchy páchat, a pak z touhy po světských radostech; avšak často pochází i odtud, že ne dosti často sv. svátostí přijímáme. Zpytuj se tedy, milé dítě, jsou-li tvá přijímání vlažná; neodbylo jsi je nikdy nedbale, bez všelike péče? Nezapomělo jsi zase hned na ně, jakoby ná-

věštva Boha tvého jen věci nepatrnou byla? Netáži se, jaké ovoce ti přinesla, poněvadž mnohdy dobrých účinků sv. přijímání svého právě tak málo poznáváme, jako účinků stravy tělesné, a přece jest to jen naše jídlo, kteréž síly naše udržuje, vzrůst náš podporuje, ale vše to děje se způsobem tak nevnímátným, že toho ani nepozorujeme. Právě tak má se to obyčejně i s našimi modlitbami a přijímáním: bez nich brzy bychom do hříchu smrtelného upadli a život milosti i ducha křesťanského ztratili; my však nepocítujeme tohoto vlivu blahodárného a často bludně domníváme se, že přijímání naše jsou marná a vlašná, zatím však jsou jen nedokonalá. Nezaměňuj nikdy přijímání nedokonalé s vlašným; na zemi není nic dokonalého, a tím méně naše přijímání. A jsou již proto vlašná? Nikoliv; jsou dobrá a velmi užitečná, přinášíme-li Pánu Bohu upřímnou, dobrou vůli; ona bývají tím lepší, tím méně nedokonalá, čím lepší, pevnější, odhodlanější a účinnější vůle naše jest. Vlašné a nedbalé sv. přijímání jest velmi nebezpečno; ale ještě mnohem nebezpečnější jest, sv. přijímání zcela se vzdalovati. Z bázně, abychom vlašně nepřijímali, nepřiklekáme drahnou dobu ke stolu Páně, a zkušenost učí, že to jest obyčejná leť ďáblova, který nás za každou

cenu Ježíši Kristu a jeho nejsv. Svátosti chce odciziti. Stráž se vlažnosti, seč jsi; věz však, že toliko, budeš-li stýkati se s Ježíšem Kristem, vlažnost v srdci tvém vroucnosti místo udělá, jakož vlažná voda vřelou se stane, přijde-li s ohněm do styku. Čím vzdálenější od Krista zůstáváš, tím vlažnějším, studenějším a lhostejnějším se staneš.

9. O špatném přijímání.

Kéž by milý Bůh po celý život tvůj, milé dítě, před ním tě uchránil! Nehodné přijímání jest jedním z největších hříchů, jichž křesťan může se dopustiti: první svatokrádežní křesťan byl Jidáš, a Syn Boží řekl sám o tomto nešťastníkovi: „Lépe bylo by mu, kdyby se byl nenarodil!“ Svaté přijímání jest špatno nebo svatokrádežno, přijímáme-li vědomě ve stavu hříchu smrtelného. Svaté přijímání není vlastně nikdy svatokrádeží, aniž bychom o tom nevěděli; nejsme-li ve hříchu smrtelném, může býti více neb méně vlažným neb nedokonalým, nikdy však není to hřích, tím méně svatokrádež. Svatokrádeží vůbec rozumíme zneuctění věci posvátné, a poněvadž mezi všemi věcmi posvátnými předrahé tělo Pána našeho Ježíše Krista nejsvětější jest, tedy zneuctění

nejsv. Svátosti oltářní nehodným přijímáním největší jest svatokrádeží. Bez odporu, jesti to veliký zločin, žíti vzdálen od Ježíše, dalek od nejsv. Svátosti; ale zločin tento jest mnohem menší, nežli přijímání svatokrádežné, které jest zradou na Ježíši Kristu a přímo ho potupuje.

Prostředek, svatokrádeže nikdy se nedopustiti, jest velmi jednoduchý: vyznej vždy všechny hříchy své ve svaté zpovědi bez nemístného studu, beze vší hrdosti; snaž se vždy srdečně jich želeti, a nebudeš míti nikdy báti se svatokrádežného přijímání. Jsi-li náchylný vrtochům, a v nejistotě o svém duševním stavu se nalezáš, milé dítě, řekni to zcela upřímně svému otci duchovnímu, aniž bys něco zvětšovalo neb zmenšovalo; toto pak učinivši, o nic více se nestarej, pohrdej drážděním ďábla, který chce rušiti mír duše tvé, obrať se s důvěrou a láskou ke svému Spasiteli Kristu, který v srdci tvém bydlí a v nejsv. Svátosti přítomen jest, a měj dosti na tom, že víš, že on tě miluje a ty že upřímně miluješ jeho. Neboží vrtošiví domýšlejí se vždy, že přijímají svatokrádežné, jako bázlivé děti, které všudy spatřují loupežníky a vlky.

Přísně jest zapovězeno od církve svaté, aby kdo přijímal, jenž není lačen. Od půl-

nocí nesmíme nic jísti ani píti; jediná výjimka od tohoto pravidla od církve samé jest vyrčena: totiž ta, když by při vyplachování úst člověk náhodou jednu nebo dvě kapky vody pozřel.

Znal jsem jednoho hošíka, který mi jednoho dne pravil, jaký má strach, že mu při mýtí zubů trochu vody v ústech zůstane. Nebuď tak bojácno, jak ono dobré dítě; vypláchni si jen beze strachu ústa před sv. přijímáním, ano patří se dokonce tak dělati, neboť jest to uctivo.

Žij tak, milé dítě, abys nikdy nemuselo hroziti se propasti svatokrádeže. Kdybys však někdy již tak nešťastno bylo, že jsi se jí dopustilo, věz, že lítost mocnější jest než svatokrádež, a že dobrá, pokorná, upřímná a skroušená zpověď v jediném okamžiku vše zase může napravit.

10. O častém přijímání.

Přibližuj se co možná nejčastěji k Pánu Ježíši, -milé dítě, a nezapomínej, že právě časté sv. přijímání to jest, kterýmž se učíš, pravým křesťanem býti a jím zůstat. Zbožnost spočívá zcela ve víře; chceš-li dosíci živé, pevné, účinné víry a sobě ji zachovati, přijímej tělo Páně často a nábožně. Ježíš jest původce a dokonavatel víry naší, a jen on

přináší s nebe tento dar nebeský oněm duším, které věrně s ním se sjednocují. Bez častého přijímání víry poznenáhla ubývá, víra tak slábne a chřadne, že uvnitř svědomí až mrtvou býti se zdá. Chceš zachovati svou nevinnost? A ztratilo-liš ji, ubohé dítě, chceš opět jí nabýti? Přijímej pak často, sv. přijímání jest nejmocnějším ochrancem čistoty a nevinnosti. Spasitel náš, an často nevýslovně čisté tělo své s tělem tvým, kě hříchu náchylným, spojuje, utiší bouři vášní tvých se probouzejících, a udělí ti síly nadlidské, abys zahánělo pokušení ďáblova; sladká láska jeho, kteráž srdce očisťuje, vdechne ti vždy větší ošklivost nad hříchem a lásku ke krásné ctnosti čistoty.

Úlohou mého života jest, děti a jinochy vésti, vzdělávati a je zpovídati; věř mi, že bez častého a pravidelného sv. přijímání většinou těchto dětí nemožno by bylo na dlouho čistými zůstat; s tímto posvátným obyčejem však jest jim tak snadno hříchů se vystříhati, že ani pokušení nebývají tak častá, neb alespoň ne tak prudká.

Bože můj, kolik asi dobrých matek, které s pečlivostí nad mravy dítek svých bdí, povzbuzovalo by je k častému přijímání svatých svátostí, kdyby znaly, jako my, zpovědníci, vnitřek jejich svědomí! Pod záminkou, aby

zamezily nepatrné chybičky a nedbalosti při sv. přijímáních dítek svých, olupují je o jediný prostředek, jenž může zachrániti čistotu jejich. Zde hlavně platí, jako všude jindy vůbec: „Nejlepší výmluva za nic nestojí!“ Pán Bůh přece nežádá více na dítěti, než toto dáti mu může; výrok tento na pevném spočívá základě. Chceš dobře se modliti, Pána Boha z celého srdce milovati, svého křtu svatého hodným se státi a život Boží, život věčný v sobě uchovati? Slovem: milé dítě, chceš duši svou posvětit a jistě ji zachrániti? Přijímej často a pravidelně: v tom obsaženo jest vše, jelikož sv. přijímání Ježíš Kristus sám jest.

Ježíš Kristus jest jediný pramen křesťanského života, milosti, pravé nábožnosti a svatosti, modlitby a sebezapírání, pokání, pokory a tichosti; on jest božským zdrojem neposkvrněné čistoty, bratrské lásky k bližnímu, trpělivosti, poslušnosti, živé víry, lásky k Bohu, lásky k blahoslavené Panně, lásky k církvi svaté; slovem: Ježíš Kristus jest zřídlem všeho dobrého, krásného, vznešeného, velikého a mocného. Ježíš Kristus však a nejsv. Svátost jest totéž; kdo se tedy vzdaluje nejsv. Svátosti, vzdaluje se tím od Ježíše, zdroje života.

Nic není pro křesťana nebezpečnějšího, než vzdaluje-li se po přijímání svatokrádežným

vůbec od nejsv. Svátosti. Mezi stem dětí, které ztratily milost Boží, mezi stem jinochů, kteréž za sebou strhl proud světa, zajisté jest jich devadesát, kteří snadno ještě mohli se zachrániti, kdyby byli měli tolik odvahy, často a pravidelně přijímati. Spojuji vždy obě slova: „Často a pravidelně,“ neboť jedno bez druhého nepostačí. Přijímej často, ale pravidelně; přijímej pravidelně, ale často. Pravidelnost dodává síly zvyku dobrému; bez ní povaha se nevyvine a svědomí neutvrdí se v dobrém.

Z lásky k Bohu a vlastní své duši, milé dítě, neposlouchej těch, kteří chtějí se zdržovati častého svatého přijímání. Tito, věru, nevědomky — o tom není pochybnosti — zastávají se proti Kristu a tobě věci ďáblovy. Nevědíť, mnoho-li zlého tím tropí a zejména mnoho-li dobrého tím zabraňují. Pravý opak toho činí, co církev si přeje a čemu učí, co všichni svatí kázali a co bylo vroucím přáním našeho sv. Otce Pia IX., kterýž vždy dítky tak velice miloval.

Můžeš-li, milé dítě, jdi ke sv. přijímání každou neděli a svátek; pilně radím ti tento posvátný zvyk, máš-li vůbec úmysl, žíti jako dítě v pravdě křesťanské a z celého srdce hříchu nenáviděti a nepátrné povinnosti věku

a stavu svého svědomitě plnit. Nemůžeš-li přijímati každý týden, čiň to tedy alespoň vždy za čtrnáct dní, toť výtečný obyčej, kterýž obzvláště oněm dítkám radím, které denně jenom málo času mohou modlitbě věnovati a jejichž náboženské vědomosti nejsou právě důkladny. Neb alespoň jednou za měsíc jdi ke stolu Páně; měsíčné přijímání, zavedené obyčejně ve všech dobrých ústavách vzdělávacích, jest již to nejmenší, co dítě křesťanské, kteréž ještě služby Boží trochu si váží, činiti musí. Při tom všem dbej pilně rady zpovědníkovy a buď jisto, že on bude šťastným, že může ti nejen dovoliti časté sv. přijímání, ale že tě k němu i povzbudí, jakmile pozná, že dobře připraveno jsi, přijímati návštěvy svého Spasitele.

Co pak týče se přijímání ještě častějšího, ku př. každou neděli a čtvrték, dlužno říci, že to zvyk velmi spasitelný, avšak nadobyté věrnosti vyžaduje, aby kdo s milostí Boží spolupůsobil. Poněvadž děti obyčejně velmi lehkovážny jsou, jen za zvláštní výminku považovány býti mohou ty, které z tak častého přijímání skutečný užitek mají. Přes to však přece znám jich několik, hlavně v pácholeckých seminářích, kteří z tohoto tak velmi katolického zvyku veliký mají užitek.

Opakuji ti zase, milé dítě, neboj se milého Ježíše; neříkej: „Jsem příliš mlád;“ zde na stáří nezáleží, nýbrž toliko na vlastnostech srdce. Dítě 11 neb 12leté, kteréž Pána Boha upřímně miluje, může právě tak často přijímati, jako osoba dorostlá, ba ještě lépe, lépe-li připraveno jest než tato. Duše nemají věku, a ony to jsou, do nichž Kristus Pán vstupá a v nichž přebývá. Taktéž má se to s časem, ve kterémž přijímáme; zde nepřijde na čas, nýbrž na dobrou přípravu duše; přijímáme-li hodně, pak nepřijímáme nikdy příliš často; přijímáme-li však nehodně, přijímáme vždy příliš často, třeba by to pak jenom jednou v roce bylo. Nezvykej si, milé dítě, přijímání svá takto dle času a stáří zařizovati; velice bylo bys na omylu; řiď se především a vždy poslušností, pak, což samo sebou se rozumí, láskou svou k Bohu, dobrou vůlí svou ve službě jeho a touhou po svátosti oltární, kterouž ti víra sv. vštěpuje. Toť právě, jedině právě pravidlo pro sv. přijímání všech věřících, jakéhokoli věku by byli, pro děti, jako pro dospělé. Není to výrok můj, nýbrž výrok papežů v rozličných jejich ustanoveních.

Ani otec, ani matka, milé dítě, nejsou v ohledu tomto tvými soudci; jenom tvůj spovědník, tvůj otec duchovní, kterýž nitro své

domí tvého zná, právo má vésti tě, pokud týče se sv. svátosti a zejména nejsv. Svátosti oltářní.

Ukaž mu jen své tak křesťanské smýšlení, by mohl tak šťastným býti, často, velmi často sv. přijímání ti dovoliti. Šťastné děti, kteréž takto vynasnažují se, často ke stolu Páně se blížiti! Spasitel náš sám stará se o duševní vychování těchto duší milených, sám vzdělává poznenáhlu podle obrazu svého ony milé děti, kteréž prvotiny života svého mu přinášejí; vede je ke zbožnosti, modlitbě, k životu v pravdě křesťanskému, dává jim zakoušeti věci nebeské, a jejich přítulností těší se nad chladností tolikerà jiných dětí.

Čím častěji blížíme se s věrností a čistým svědomím k Pánu Bohu, tím více milostí nabýváme, bychom hříchu se střežili, nábožně žili a v milosti Boží věrně setrvali; hle, proto jest to tak výhodno, právě z mládí často přijímati; vím, že to zavazuje k životu spůsobanému; však zdaž tento závazek již sám sebou není věcí dobrou? Dobře si to pamatuj: skoro vždy jest to zbabělost, kteráž zdržuje nás častého přijímání; nechceme vynasnažiti se nad sebou bdíti, dobře živu býti, dobře se připraviti; nechceme z lásky k Bohu ničeho si odepříti a odsuzujeme se takto žiti ve lho-

stejnosti a vydávati se takto beze vší obrany v tenata ďáblova.

Denně vidím děti, jinochy každého stáří a stavu, kteří, díky častému sv. přijímání, věru v podivuhodné nevinności žijí a po celá léta těžkého hříchu se nedopustí. Klesnou-li někdy ze slabosti neb neopatrnosti, hned zase povstanou a hřích žádných následků nenechává v těchto výtečných srdcích. Čiň to jak oni, milé dítě, a pros co nejvroucněji duchovního otce svého za dovolení, bys mohlo co nejčastěji blížiti se k tomu, jenž ve svém sv. evangeliu dí: „Nechte maličkých ke mně přijíti!“

11. O vytrvalosti po sv. přijímání.

Na první své sv. přijímání připravuje se obyčejně každý s velikou pečlivostí, a dobře tak; neboť hodné první sv. přijímání jest vzácnou zástavou spásy a milosti pro celý život. Avšak jsou děti, kteréž domnívají se, že když jednou první přijímání odbyly, vše již hotovo jest. Právě naopak: po prvním sv. přijímání teprve všechno začíná: tu počíná pravý život křesťanský, život vážný, pravá služba Boží; až potud takřka jenom připravovali jsme se, křesťany se státi.

Budiž tedy vždy křesťanským, milé dítě, budiž jím vždy víc a více čím dále v životě ku předu kráčíš a svátostí církve účastným se stáváš. První tvé sv. přijímání jest jenom první příčl, prvním stupadlem na posvátném řebříku, kterýž zemi s nebem spojuje a nás k milému Bohu do ráje věčného uvádí. S prvního stupně vkroč bez průtahu na druhý, pak na třetí a nikdy nezůstávej na této cestě státi; každé sv. přijímání jest další stupeň milosti, kteráž tě vždy více tvému božskému králi přibližuje. Nestůj tedy nikdy a hlavně nikdy nejdi zpět; neboj se, sloužíš Pánu velmi dobrému; Ježíš miluje tě tisíckrát více, než ty jeho kdy můžeš milovati; neboj se ho tedy pranic: neohlížej se příliš úzkostlivě na malé poklesky a denní slabosti své; nemiluješ-li jich, pak nemají veliké váhy, a snažíš-li se upřímně polepšiti se, jsou zpovědi a přijímání tvé vždy velmi užitečny.

V pokušeních utíkej se vždy do náruče svého Vykupitele, napřed modlitbou, ale pak sv. přijímáním. On sílí a potěšuje nás ve všech našich nesnázích. Ó jak nešťastny jsou děti, kteréž Boha nemilují a následovně sv. přijímání zanedbávají! Ježíš je očekává ve svátosti lásky, vztahuje k nim ruce své, otvírá jim božské Srdce své; sklání se k nim, by

poceloval je polibkem nebeským, kterýž nazývá se sv. přijímáním, tito však malí nevděčníci lhostejně a velice trestuhodně od něho se odvracejí. Ó dítě drahé, kéž bys jen každého dne lásku svého Spasitele zase láskou splácelo; setrváš-li až do konce ve svatém zvyku častého, zbožného přijímání, příslibuji ti jménem Božím, že život tvůj dobrý, čistý, pokojný a šťastný bude, třebaš i uprostřed zkoušek utrpení a slzí. Slibuji ti život dobrý, sladkou smrt, laskavý a mírný soud a slávy korunu na věčnosti.

12. O sv. přijímání dítek nemocných.

Kdybys někdy, ubohé dítě, těžce se roz-nemohlo, pros hned dobrou matku svou, neb ty, kteří tě ošetřují, aby tvému zpovědníkovi o tom zprávu dali. Spořádej si dobře všechny své malé záležitosti; že člověk dal si již lístek cestovní podepsati, proto nemusí ještě na dalekou cestu se vydati. Pros vroucně, abys smělo přijímati; Pán Ježíš miluje nemocné a zejména nemocné děti; vkročením do tvé malé jizbičky přinese ti s sebou své požehnání a snad i tvé uzdravení. Již častěji jsem viděl, že ubohé děti nemocné po svatém přijímání se uzdravily neb alespoň velmi se jim polehčilo, neboť nebeský mír vždy vstupuje s Ježíšem do srdcí ne-

mocných. Kdyby nemoc tvá snad se prodloužila, pros svého otce duchovního, aby tě nenechával příliš dlouho bez této drahocenné pomoci nejsv. Svátosti. Nikdy nemáme Boha více zapotřebí, než když těžce jsme nemocni, a protož poroučí církev kněžím, aby často nemocným sv. přijímání nosili; neboj se, že budeš neskromným, prosíc za to; nic není srdci dobrého kněze příjemnější, než vykonávati tento potěšující a posvěcující úřad, a hlavně když běží o malé, ubohé dítě, zvyšuje se vřelá soustrast a otcovské milosrdenství v srdci kněze.

Ó jak svaty a vzácný jsou před očima Božíma poslední okamžiky dítek, kteréž nemoc svou častým sv. přijímáním zasvětily! Vyvážnou-li z nebezpečí, stane se jim nemoc jejich záslužnou a velikou milostí, a nabyvším zase zdraví jest pak mnohem lépe, než bylo dříve.

Ó svatá a přesladká Panno Maria, dej, ať všechny děti, kteréž řádky tyto čtou, po celý život svůj Tvého milného Syna, Ježíše Krista, vroucně milují; vlej jim touhu po sv. přijímání a učin, aby hodně, často a pravidelně Ježíše, Boha svátostného, poklad křesťanů, krále andělů, svatý chléb života věčného, přijímaly: budeť jim to zárukou spásy a věčné blaženosti.

Přídavek.

Modlitby ranní.

Bože můj, klaním se Tobě a miluji Tě z celého srdce; děkuji Ti za všechna dobrodiní, kteráž jsi mi prokázati ráčil, a hlavně za to, že této noci tak milostivě jsi mne ostříhal. Vše, co dnes konati neb trpěti budu, Tobě obětuji; pevně beru před se, hříchu se chrániti a nikdy Tvoji nejsvětější vůle s mysle nepustiti. Propůjč mi, ó Bože, té milosti, abych věren zůstal tomuto svému předsevzetí; za to Tě prosím pro Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Zdrávas Královno.

Zdrávas Královno, matko milosrdenství, živote, sladkosti, naděje naše, buď zdráva! K Tobě voláme vyhnaní synové Evy; k Tobě vzdycháme lkající a plačící v tomto slzavém údolí. A protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči, a Ježíše, požehnaný plod života Tvého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko!
Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Vzývání nejblahoslavenější Panny.

Ó Maria, bez poskvrny hříchu počatá, oroduj za nás, již k Tobě se utíkáme! (Odpustky.)

Každodenní vzbuzení:

Víry. Bože můj, věřím pevně a nezvratně, co svatá katolická církev velí věřiti, poněvadž jsi to, ó Bože zjevil, jenž jsi věčná pravda, kteráž ani klamati, ani oklamána býti nemůže.

Naděje. Ó Bože můj, doufám milostí Tvou dosíci věčné blaženosti, poněvadž jsi to slíbil, jenž nekonečně dobrotivý, věrný, milosrdný a všemohoucí jsi.

Lásky. Bože můj, miluji tě z celého srdce svého a ze vší síly své, poněvadž nejvyšší dokonalé dobro, vší lásky hoden jsi.

Dobrého úmyslu. Bože můj, Tobě obětuji všechny své myšlenky, řeči a skutky ke cti a chvále Tvé, a spojuji je s hořkým utrpením a smrtí Ježíše Krista, mého Vykupitele. Amen.

Modlitby večerní.

Po krátkém zpytování svědomí o dni předešlém modli se:

Z celého srdce želim všech těchto hříchů, jimiž jsem božské srdce Tvé zarmoutil; činím pevné předsevzetí, s milostí Tvou nikdy více Tebe neuraziti.

A nyní Ti ještě děkuji, ó Bože nejdobrotivější, že dnes ode všeho zlého mne chrániti jsi ráčil; prosím Tě, račiž i této noci nade mnou bdíti a všeho hříchu mne uchovati. Ubíraje se teď na lůžko, činím předsevzetí: každým dechnutím Tebe chváliti, Tebe milovati, Tobě děkovati, jakož to činí svatí v nebesích.

Ó nejblahoslavenější Panno, Matko má, požehnej mne a vezmi mne pod svatou ochranu svou!

Svatý anděli strážný, a všichni svatí, bděte nade mnou této noci! Amen.

Otče náš atd.

Modlitba sv. Bernarda.

Pomniž, ó nejprívětivější Panno, že ještě nikdy nebylo slyšeno, abys byla koho opustila, jenž k Tobě své útočiště bral, Tvé žádaje pomoci, Tvé hledaje ochrany. Touto důvěrou

posilněn, i já k Tobě, Panno panen a Matko, se béru a utíkám; před Tebou já, lkající hříšník, stojím. Ó neračiž, Matko Slova, slov mých zavrhnouti, nýbrž slyš a vyslyš je milostivě, ó přívětivá, ó dobrotivá, ó přesladká Panno Maria! Amen.

Modlitby ke mši svaté.

Ku Confiteor.

Vyznávám se Bohu všemohoucímu, nejhlahoslavenější Panně, sv. Michalu archandělu, sv. Janu Křtiteli, svatým apoštolům Petru a Pavlu a všem svatým: že jsem hřešil myšlením, řečí a skutky svou vinou, svou vinou, svou největší vinou. A protož prosím nejbl. Pannu Marii, sv. archanděla Michala, sv. Jana Křtitele, svaté apoštoly Petra a Pavla, a všechny svaté, aby za mne orodovali u Pána Boha našeho.

Smilujž se nad námi všemohoucí Bůh, a odpustiv nám hříchy naše, uveď nás do života věčného. Amen.

Modleme se. Sejmiž s nás, ó Bože, hříchy naše, abychom s čistým srdcem do Nejsvětěj-

šího vejíti zasloužili. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Prosíme Tě, ó Pane, pro zásluhy Tvých svatých, jichž ostatky v tomto oltáři se chovají, a všech jiných svatých, račiž nám všechny hříchy naše milostivě odpustiti. Amen.

Ku Kyrie.

Pane. smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi! Pane, smiluj se nad námi!

Ku Gloria.

Sláva na výsostech Bohu a pokoj na zemi lidem dobré vůle. Tebe chválíme, Tobě dobrořečíme, Tobě se klaníme a oslavujeme Tebe; Tobě děkujeme za nesmírné milosrdenství Tvé. Pane Bože, Králi nebeský, Bože, Otče všemohoucí, Pane, Synu jednorozený, Ježíši Kriste, Pane Bože, Beránku Boží, Synu Otce! Kterýž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi! Kterýž snímáš hříchy světa, přijmiž prosby naše! Kterýž sedíš na pravici Otce, smiluj se nad námi! Neboť Ty sám jsi svatý, Ty sám jsi Pán, Ty sám jsi Nejvyšší s Duchem svatým ve slávě Boha Otce. Amen.

K modlitbě.

Propůjč nám, ó Pane, na přímluvu nejbl. Panny Marie a svatých, jež dnes ctíme, těch

milostí, za něž kněz, sluha Tvůj, pro sebe i nás prosí. S ním se spojuje, prosím také za všechny ty, za něž se modliti povinnen jsem, jakož i za sebe sama, abychom nabyli oněch milostí, jichž potřebujeme k dosažení života věčného. Amen.

K epištole.

Ó Pane a Bože můj, kterýž jsi, chtěje svět na vznešená tajemství Syna svého praviti, ústy proroků svých předpovídati je dal a naplnění jejich svatými písmi apoštolův a učeníků nám ukázal. Děkuji Ti z celého srdce, že nedal jsi mně naroditi se v některé zemi, kde Tebe neznají! Děkuji Ti, že's božským učením svým mne osvítil, zatím co mnozí národové v temnostech bludu žijí. Dej mi, ó Pane, srdce povolné, abych s radostí následoval spasitelných naučení, kteráž mi ústy apoštolův a proroků svých zvěstovati dáváš; učíš, abych také hlavně poslouchal moudré rady těch, jimž vedení duše mé jest svěřeno; poněvadž však ten, kdo vůli Tvou zná a přece ji nekoná, trestu hoden jest, propůjč mi té milosti, ó Bože můj, abych budoucně konal všechno to dobré, kteréž ode mne žádáš.

K evangeliu.

Ó Pane a Bože můj, nejsou to více slova proroků a apoštolů Tvých, kteráž o povinnostech mých mne poučují, nýbrž jest to sám jednorozený Syn Tvůj, jest to Jeho slovo, kteréž nyní uslyším; i povstávám, abych nebi i zemi ukázal, že hodlám kráčet po té cestě, kterou On mi naznačil; znamenám čelo, ústa a prsa znamením sv. kříže, abych před nebem i zemí vyznal, že nikdy za svaté evangelium stydět se nebudu a že hotov jsem, ústy do-
svědčiti, co v srdci mém věřím. Ke komu pak bych šel, ne-li k tomu, jenž má slova života věčného? Ty, ó Spasiteli můj, učíš mne, že potřebí kříž svůj na se vzítí a Tebe následovati; že třeba úzkou, obtížnou cestu voliti, poněvadž jen tato k životu věčnému vede; učíš nás, že chudé dlužno blahoslaviti a že osud trpícího přednosti zasluhuje před osudem boháčův a vznešených; učíš nás, že milovati máme ty, kteříž nás nenávidí, že nečistí, na cti utrhači, lakomci do království Božího nevejdu, nebudou-li pokání činiti, a člověku nic neprospěje, kdyby třeba celý svět získal, když by však při tom na duši své škody trpěl! Ty konečně učíš mne, ó milý Ježíši můj, že nikdy neopustíš těch, kteří Tě milují a v Tebe jedině pevně důvěřují.

Ku Credo.

(Modli se: Věřím v Boha.)

K obětování.

Přijmi, Otče svatý, všemohoucí Bože, tuto neposkvrněnou oběť, kterou Tobě, živému a pravému Bohu, kněz Tvůj přináší za nesčíslné mé hříchy, urážky a nedbalosti, za všechny zde přítomné a za všechny věřící křesťany, živé i mrtvé, aby jim i mně sloužila k životu věčnému. Obětujeme Ti, ó Pane, kalich spasení, dobroty Tvé žádající, aby před tváří božské velebnosti Tvé za naše a celého světa spasení s libovůlní vystoupil.

Pomniž, Otče slitování, že oběť, kterouž Ti tuto přinášíme, tatáž jest, jakouž Tvůj Syn jednorozený na dřevě kříže přinesl, aby za hříchy naše dostiučinil; kéž by i mně byla obětí smíření; hříchy mé jsou ovšem přčetny, ó Bože můj, avšak co Ti obětuji, jest krev Boha, a jediná krůpěj postačila by mne zcela očistiti.

Ku prefaci a Sanctus.

V pravdě hodno a spravedlivo, slušno a spasitelno jest, abychom Tobě všudy a vždy díky vzdávali, svatý Pane, všemohoucí Otče, věčný Bože! a abychom Tě vždy chválili a

velebili skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Skrze něhož chválí velebnost Tvou andělé, skrze něho velebí Tě nebesa a mocnosti nebeské a serafini a cherubíni v radostném kůru spojení. Popřej nám, prosíme, abychom s jejich chválami i hlasy naše spojovali, zároveň s nimi v nejhlubší uctivosti volající: Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh zástupů! Nebesa i země plny jsou slávy Tvé! Hosanna na výsostech! Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně; Hosanna na výsostech.

K e K a n o n u.

Pokorně Tě prosíme, ó nejdobrotivější Otče, skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho: račiž milostivě přijmouti a požehnati tyto dary, tyto svaté a neposkrvněné oběti, kteréž Ti přinášíme za církev Tvou svatou katolickou, kterouž v pokoji zachovati, ostříhati, v jedno shromáždit a řídití račiž na celém okrsku zemském i se sluhou svým, naším papežem N. a naším biskupem N. a císařem a králem naším N. a se všemi pravověrnými křesťany a vyznávající víry katolické a apoštolské.

Buď pamětliv také, ó Bože milý, kněze, jenž mši sv. slouží, a všech přítomných, jichž víra a zbožnost Tobě známa jest; zvláště však

prosím Tě za všechny ty, za kteréž z vděčnosti a lásky se modliti jsem povinnen: za své rodiče a bratry a sestry, za učitele, za mého zpovědníka, za všechny příbuzné, přátely i nepřátely, ale také za všechny, kterýmž jsem někdy byl příčinou ke hříchu. Ó milý Bože můj, kéž bych v tomto okamžiku měl horlivost patriarchů svatých, ani Tě prosili za Vykupitele, jehož světu jsi byl přislíbil! Kéž bych měl jejich víru, jejich lásku! Kéž bych mohl s toutéž vroucí láskou volati: „Rosu dejte nebesa, oblaka dštěte spravedlivého!“ Přijď, milý Vykupiteli můj, sestup s výše nebeské, oběti nejsvětější, kterouž hříchy světa celého smazány bývají!

Ku pozdvihování.

Ó Ježíši, Synu Boha živého, věřím, že zde pod způsobou chleba v pravdě přítomen jsi! Klaním se Tobě! Nedej, aby zásluhy utrpení Tvého a smrti Tvé na mně, bídném hříšníku, zmařeny byly! Ježíši, buď mně milostiv a ke mně milosrdný, Ježíši, odpusť mi hříchy mé! Ó pravá a živá krev Vykupitele mého Ježíše Krista, druhdy na kříži za smíření naše vylitá! Tobě se klaním se všemi anděly a svatými! Obmyj mne od hříchů mých! Pane Ježíši, Tobě živ jsem, Ježíši, Tobě

umírám! — Ježíši, Tvůj jsem v životě i ve smrti. Amen.

Modlitba za zemřelé.

Bože můj, při této svaté oběti prosím Tě také za všechny zemřelé křesťany a hlavně za duši (N). Očisti ji od hříchů a uveď ji do příbytku blaženosti nebeské. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

K Pater noster.

Otče náš, jenž jsi atd.

K Agnus Dei.

Ó Beránku Boží, smiluj se nad námi a nebeskému Otci za nás sám se obětuj se velikou pokorou a trpělivostí svou jako dosti učinění za hříchy naše!

Ó Beránku Boží, smiluj se nad námi a obětuj se sám za nás Otci svému nebeskému se vši hořkostí utrpení Tvého pro úplné smíření hříchů našich!

Ó Beránku Boží, smiluj se nad námi, a sám za nás se obětuj Bohu Otci se vši láskou božského Srdce svého jako náhrada za všechny dobré skutky, jichž postrádáme! (Sv. Mechtildis.)

Při sv. přijímání.

Ó Ježíši, jak srdečně rád přál bych si nyní Tě přijati, kdybych jen hoden byl! Ach, s jakou touhou přál bych si nyní stolu Tvého

účasten býti, kdybych jen směl! Jelikož však pro mnohé hříchy své toho nehoden jsem, prosím Tě snažně, ó nejdobrotivější Ježíši, račiž mne všemohoucí moudrostí svou a přeladkou láskou srdce svého v hodině této sám připraviti, abych alespoň duchovně mohl Tě hodně přijati! — Nepohrdej mnou, ubohým, kterýž jako publikán pozadu stojím a tak úpěnlivě k Tobě volám, nýbrž občerstvi a posilni duši mou duchovním přijímáním, abych dnešní den v milosti Tvé strávil, ve všem dobrém pilněji se cvičil a pokušením statné na odpor se stavěl. To uděliž mi, ó nejdobrotivější Ježíši pro svou neskončenou lásku a milosrdenství! Amen. (Sv. Mechtildis.)

Po sv. přijímání.

Duše Kristova, posvětiž mne; Tvé tělo, Pane Ježíši, nasytiž mne; Tvá předrahá krev napojiž mne; voda z boku Tvého obmyj mne; přehořké utrpení Tvé posilniž mne; ó dobrotivý Ježíši, vyslyš mne; do Tvých svatých ran se ukrývám; do sladkého srdce Tvého se zavírám; nedej mně více od Tebe se odloučiti; před zlým nepřitelem ochraňuj mne; v hodině smrti zavolej mne; dejž, bych pak k Tobě mohl přijíti a Tebe s vyvolenými Tvými na věky chváliti. Amen.

Ku požehnání.

Ó nejsvětější Trojice, přijmiž milostivě oběť tuto, kterouž jsme velebnosti Tvé skrze ruce kněze přinesli, aby nám a všem, které jsme v modlitbách svých Tvému neskončenému milosrdenství poroučeli, ke smíření a spáse sloužila. Pro Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Požehnej nás všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.

Modlitby zpovědní.

Vzývání Ducha svatého.

Nejsvětější Trojice Boží, Otče, Synu a Duše svatý, pravý a jediný Bože, rád chci na sebe žalovati ve sv. zpovědi, jak vinným se poznávám, a žádného z hříchů svých nechci zamlčeti neb okrašlovati. Vždyť před Tebou, Vševědoucím, nemohu ničehož ukryti, před Tebou, který zpytuješ srdce a ledví lidská; a jak pošetilo bylo by, kněze ve zpovědi klamati, jelikož tím svaté svátosti hrozně se zneužívá a nový, těžký hřích se páše.

Přijď, svatý Duše, osvěť rozum můj, a obměkči srdce mé; vzbud' ve mně tutéž mysl

kající onoho publikána, kterýž poznával a hluboce cítil, že nehoden jest, očí svých k nebi pozdvihnouti. Ach, já jsem ještě nehodnější a mám mnohem více příčin s lítostí a zahanbením v prsa se bít a říkati: „Pane, buď milostiv mně hříšnému; Pane, buď milostiv mně hříšníku!“ Amen.

Zpytování svědomí.

(Viz zrcadlo zpovědní na str. 229.)

Žel a lítost.

(Dle svatého Bernarda.)

Ó Pane, věřím, vím a vyznávám to, že Ty můj Pán a můj Bůh jsi. Ve mnohých a velikých věcech urazil jsem Tvou velebnost; rozmnožil jsem hříchy své nad písek v moři; to jest pravda. Avšak přece utíkám se ke Tvému milosrdenství, já hříšný a nespravedlivý; želim a lituji hříchů svých. Odpusť mi je! Chci se polepšiti a jsem hotov, nikdy více od Tvé nejsv. vůle se neodchýliti. Ach, prosím Tě, nezavrhuj mne od sebe, neboť vím, že mimo Tebe nemám jiného útočiště. Také jiného si ani nepřeji, neboť miluji Tebe nade všecko. Ach, nezavrhuj mne; tresci mne za hříchy mé, jak se Ti líbí; avšak za smilování Tě prosím. Amen.

Dobrý úmysl.

Ó milý Bože můj; nemohl bych věru v pravdě říci, že lituji spáchaných hříchů svých, kdybych neměl pevného předsevzetí, budoucně jich se varovati a jenom dle Tvé nejsvětější vůle žíti. Se srdcem pohnutým tedy vzdychám: Ach, jen žádný hřích více! Pevně jsem si umínil, vystříhati se tohoto . . . hřichu, pilně nad sebou bdíti a všeliké příležitosti ke hřichu, zejména této . . . se vyhýbati. Ze vší síly chci se přičiniti, zlé zvyky a obyčeje své i s kořenem vytrhati; i prosím Tě, milý Bože, budiž mi při tom milostí svou nápomocen. Amen.

Modlitba po sv. zpovědi.

Z celého srdce Ti děkuji, ó Bože můj, za tu nevýslovnou dobrotu, kteréž jsi mi prokázati ráčil, čekaje na mne s pokáním a vysloviv ústy kněze svého rozřešení nad hříchy mými! Potvrď také, ó Spasiteli můj, v nebesích, co Tvůj náměstek právě na zemi učinil, a odpusť mi všechny urážky, kterýchž jsem se dopustil proti Tobě! S největší bolestí a lítostí nad vinou svou prosím Tě opět za odpuštění! I slibuji Ti, že budu za to pokání činiti, a sám sebe trestati, — nejen svědomitým

vyplnění pokání od kněze mně uloženého, ale také zapíráním a mrtvením sebe sama; především však trpělivostí, pokorou a odevzdáním se do všech nepříjemností a trampot, kteréž na mne seslati ráčíš a které se stavem a povoláním mým spojeny jsou. Obnovuji slib svůj, polepšiti se, a hlavně tohoto . . hříchu se varovati, kterýmž, jak se domnívám, nejvíce jsem Tě urazil. Ó Pane, kterýž znáš slabost a mdlou mou, smiluj se nade mnou a přispěj mi mocnou milostí svou, abych pro budoucnost chránil se všelikého hříchu. Amen.

Pobožnost' ke sv. přijímání.

(Vzbuzení před sv. přijímáním a po něm viz v odstavci o sv. přijímání str. 240.)

Litanie loretánská.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Otče s nebes, Bože,

Synu, Vykupiteli světa, Bože,

Duše svatý, Bože,

Svatá Trojice, jeden Bože,

} smiluj se
nad námi!

Svatá Maria,
Svatá Boží Rodičko,
Svatá Panno panen,
Matko Kristova,
Matko božské milosti,
Matko nejčistší,
Matko nejčistotnější,
Matko neporušená,
Matko neposkvrněná,
Matko přemilá,
Matko předivná,
Matko Stvořitele,
Matko Spasitele,
Panno nejмoudřejší,
Panno ctihodná,
Panno slavná,
Panno mocná,
Panno dobrotivá,
Panno věrná,
Zrcadlo spravedlnosti,
Stolice мoudrosti,
Příčino naší radosti,
Nádobo duchovní,
Nádobo počestná,
Nádobo vznešená pobožnosti,
Růže duchovní,
Věže Davidova,
Věže ze slonové kosti,

oroduj za nás!

Dome zlatý,
Archo úmluvy,
Bráno nebeská,
Hvězdo jitřní,
Uzdravení nemocných,
Útočiště hříšníků,
Potěšení zarmoucených,
Pomocnice křesťanů,
Královno andělů,
Královno patriarchů,
Královno proroků,
Královno apoštolů,
Královno mučedníků,
Královno vyznavačů,
Královno panen,
Královno všech Svatých,
Královno bez poskvrny hříchu prvotného
počatá,
Královno svatého růžence,

óroďuň za nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, od-
pusť nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš
nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj
se nad námi!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!
Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Otče náš. Zdravas Maria.

Pod ochranu Tvou utíkáme se, svatá Boží Rodičko, prosbami našimi nezhrdej v potřebách našich, ale ode všeho nebezpečení vysvoboď nás vždycky. Ó slavná a požehnaná Panno Maria, paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše; se Synem svým nás smiř, Synu svému nás poroučej, Synu svému nás obětuj.

Ů. Oroduj za nás svatá Boží Rodičko!

B. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových!

Milost Tvou prosíme, ó Pane, rač v mysle naše vlíti, abychom, kteříž jsme andělským zvěstováním Krista, Syna Tvého, vtělení poznali, umučení jeho a křížem k slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

Ů. Oroduj za nás svatý Josefe!

B. Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových!

Prosíme Tě, ó Pane, aby nám zásluhy ženicha Tvé nejsvětější Rodičky byly ku pomoci: by, čeho naše slabost dosíci nemůže,

jeho přímlovou nám uděleno bylo. Jenž jsi živ
a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha
svatého na věky věkův. Amen.

L i t a n i e

k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu.

Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Otče s nebes, Bože,
Synu, Vykupiteli světa, Bože,
Duše svatý, Bože,
Svatá Trojice, jeden Bože,
Nejsvětější Srdce Ježíšovo,

Srdce Ježíšovo, { trůne božské velebnosti,
nepřeberný pramene milosti,
nevyvážitelná studně moudrosti,
nevyčerpitelná hlubino milosrden-
ství,
nesmírné moře dobrotivosti,
svatostane pokory a mírnosti,
příbytku tichosti a vlídnosti,
schráno pokoje a blaženosti,
sídlo neunavné horlivosti,

smiluj se nad námi!

Srdce Ježíšovo,

chráme čistoty a svatosti,
věčně hořící plamene lásky,
zrcadlo dokonalosti,
Otcí nebeskému až k smrti kříže
poslušné,
v zahradě getsemanské potěšené,
krvavým potem zemdlené,
potupou a rouháním nasycené,
pro naše nepravosti raněné,
kopím probodené,
všemu světu otevřené,
od nevďěčných lidí zneuznané,
hříchů urážené,
nejvyšší slasti spravedlivých,
bezpečné útočiště kajících,
občerstvení zarmoucených,
hvězdo naděje nemocných,
útěcho a posilu umírajících,
spáso v Tebe doufajících,
věčná blaženosti vyvolených,

smiluj se nad námi!

Milostiv nám buď, odpusť nám, Pane!

Milostiv nám buď, uslyš nás, Pane!

Od všeho zlého,

Od všelikého hřichu,

Od srdce hrdého a pyšného,

Od srdce lakomého a závistného,

Od srdce nečistého a smilného,

Od srdce malomyslného a zoufalého,

vynueď nás, Pane!

Od srdce nolaeskavého a nemilosrdného,
Od srdce nesmířlivého,
Od srdce v dobrém lenivého,
Od srdce lásky Tvé nevšimavého,
Od srdce v hříších zatvrzelého,
Od srdce nekajicného,

} vyveď nás, Pane!

My hříšníci, Tě prosíme, uslyš nás!

Aby láska nejsvětějšího Srdce Tvého nás
ke křesťanské lásce roznítla,

Aby pokora nejsv. Srdce Tvého pokoře,
tichosti a trpělivosti nás vyučila,

Aby poslušnost nejsv. Srdce Tvého k věr-
nému plnění vůle Tvé nás pohnula,

Aby moudrost nejsv. Srdce Tvého v bázni
Boží nás upevnila,

Aby čistota nejsv. Srdce Tvého od vše-
liké nečistoty nás osvobodila,

Aby mírnost nejsv. Srdce Tvého hněvu
a prchlivosti nás sprostila,

Aby horlivost nejsv. Srdce Tvého vlaž-
nost a netečnost naši zapudila,

Aby slitovnost nejsv. Srdce Tvého v ho-
dině smrti a soudu nad námi se smi-
lovala,

} Tě prosíme, uslyš nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť
nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš
nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Otče náš atd.

Ů. Přispěj, ó Pane, ku pomoci služebníkům svým,

B. Kteréž předrahou krví svou jsi vykoupil!

Ů. Pane, vyslyš modlitbu mou!

B. A volání mé k Tobě přijď!

Modleme se.

Rač, ó všemohoucí Bože, nám milosti své uděliti, abychom nejsvětější Srdce přemilého Syna Tvého pokorně velebili, a dobrodiní lásky jeho nejen vděčně uznávali, ale i ke spasení svému horlivě používali. Skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

L i t a n i e

o božském dětství Ježíšově.

Pane, smiluj se nad námi!

Kriste, smiluj se nad námi!

Pane, smiluj se nad námi!

Božské dítětko, Ježíši, uslyš nás!

Božské děťátko, Ježíši, vyslyš nás!
Otče s nebes, Bože, smiluj se nad námi!
Synu, Vykupiteli světa, Bože,
Duše svatý, Bože,
Svatá Trojice, jeden Bože,
Ježíši, Synu Boha živého,
Ježíši, v lůně Marie Panny počatý,
Ježíši, ve chlěvě z Marie Panny narozený,
Ježíši, od pastýřův a mudrců v nejhlubší
pokoře uctěný,
Ježíši, osmého dne obřezaný a Ježíšem
nazvaný,
Ježíši, ve chrámě Otci svému nebeskému
obětovaný,
Ježíši, jenž jsi s Marií a Josefem do
Egypta utíkal,
Ježíši, jenž jsi s Marií a Josefem z Egypta
opět se vrátil,
Ježíši, jenž jsi ve dvanácti letech s ro-
diči svými na slavnost do chrámu
jerusalémského se ubíral,
Ježíši, jenž jsi svatým rodičům svým se
ztratil a po tři dny s bolestí hledán byl,
Ježíši, jenž jsi s radostí ve chrámě na-
lezen byl,
Ježíši, jenž jsi rodičů svých poslušen
a jim poddán byl,
Milostiv nám buď, odpusť nám, Ježíši!

smiluj se nad námi!

Milostiv nám buď, uslyš nás, Ježíši!
Od všelikých poklesků mladosti,
Od dětí ďáblových, které srdce nevinných
zavádějí,

Od hříšné žádostivosti mladistvého věku,
Od všelikého nebezpečí ke hříchu,
Od ztráty svaté nevinnosti,
Pro podivuhodné početí Tvé,
Pro podivné narození Tvé,
Pro pláč a vzdychání Tvé v jesličkách,
Pro sladký úsměv Tvůj na svaté rodiče
Tvé a první ctitele,

Pro obětování Tvé ve chrámě,
My hříšníci, Tě prosíme, uslyš nás!

Abychom za dnů mladosti svého Stvo-
řitele pamětlivi byli,

Abychom od mladosti srdce svá věcem
dobrým navykali a Boha se báli,

Abychom při všem počínání svém mlá-
deži dobrý příklad dávali,

Abychom cesty ctnosti, v mládí nastou-
pené, nikdy neopustili,

Abychom jednou mezi dítky Boží přijati
býti zasloužili,

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť
nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš
nás, Pane!

vysvobod nás, Pane!

Tě prosíme, uslyš nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Božské dítě, Ježíši, uslyš nás!

Božské dítě, Ježíši, vyslyš nás!

Pane, smiluj se nad námi! atd.

Otče náš atd.

Ž. Slovo Tělem učiněno jest, Alleluja!

B. A přebývalo mezi námi, Alleluja!

Modleme se.

Ó božské a úcty nejhodnější dítě, Ježíši, Ty obraze a oblesku Otce nebeského! Ty z lásky k nám ráčil jsi velebnost božství svého a nejsvětějšího svého člověčenstva až ke stavu ubohého děcka snížit; propůjč nám té milosti, abychom, kteří božskou moudrost v dětství Tvém, všemohoucnost ve slabosti Tvé a velebnost v ponížení Tvém poznáváme, jedenkrát Tebe v nekonečné slávě a velebnosti v nebesích patřili a požívali, jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem a Duchem svatým na věky věkův. Amen.

Modlitba dětí za rodiče.

Ó Bože, Ty ráčíš chtít, abych rodiče své ctil, miloval, jim pomáhal a jich poslouchal, ó vlij mi sám onu úctu k nim, kterouž jsem

jim povinnost, a nauč mne k nim poslušným a laskavým býti. Zaplať jim hojně vše dobré, kteréž mně prokazují, neboť já nejsem s to, abych jim se odměnil. Nahradiž jim všechny práce a starosti, kteréž mají o mne; dej jim dlouhý a blažený život; popřej jim, aby ve ctnostech vždy prospívali, hojnost všeho dobrého měli a konečně k Tobě do nebe se dostali; pro Ježíše Krista, Pána našeho, který s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého na věky věkův. Amen.

Modlitba za zpovědníka.

Učiniž, ó všemohoucí Bože, aby mně zpovědník můj byl tím, čím druhdy Šavlovi byl Ananiáš, by viděl co konati mám, a obdržel Tvého Ducha svatého. Propůjč mu, aby u vedení duše mé vždy věrně a svědomitě sledoval Tvých vnuknutí. Dej mu trpělivost se slabostmi mými, avšak i mysl rozhodnou a pevnou, aby nezřízeným náklonnostem mým se opíral. Mně však vlej úctu, chápavost, pokoru a důvěru k němu. Nechť v osobě jeho Tebe sama spatřuji, a jím k Tobě šťastně se dostanu.

Za to Tě prosím skrze Krista Pána našeho. Amen.

Modlitba k sv. Aloisiovi.

Ó sv. mládenče Aloisi, kterýž andělskou čistotou jsi ozdoben, já, nehodný ctitel tvůj, odevzdávám v ochranu tvou čistotu těla i duše své, a prosím Tě, abys mne pro svou andělskou čistotu neposkvrněnému Beránku, Ježíši Kristu a jeho nejsv. Matce, Panně panen, do zvláštní ochrany poručil a všeho těžkého hříchu mne uchoval. Nedej, abych ani nejmenší skvrnou nečistoty se pokálel, nýbrž vzdal ode mne, vida mne v pokušení neb nebezpečí ke hříchu, všechny nečisté myšlenky a žádosti, vzbud ve mně upomínku na věčnost a mého Ježíše ukřižovaného, vštěp cit bázně Boží hluboko do srdce mého a rozněť ve mně lásku k Bohu, abych Tě takto na zemi následoval a jednou s Tebou v nebesích k požívání Boha dospěti mohl. Amen.

Krátká pokynutí pro devět dní bezprostředně před prvním sv. přijímáním.

Milé dítě, toužebně očekáváš blažený den prvního svatého přijímání svého! Dobře tak, neboť tento den přináší tisícere požehnání dítěti, jež v srdci svém milému Ježíškovi posvátný připravilo příbytek. Ó jen se raduj a zdvojnásobni horlivost svou po těchto devět

dní: brzy dojdou snahy tvé odměny a přání tvá budou naplněna. Volej jen bez přestání k Vykupiteli svému: On chce dáti se tobě cele, však i ty jemu nyní cele se odevzdej. Jestliže snad srdce tvé trpké výčitky ti dělá, jestliže mladistvá lehkomyšlnost ducha tvého daleko od Boha zavedla a hřích duši tvou pokálel: tedy, milé dítě, jen dobře užij těchto posledních dnů, které ti ještě jsou popřány, již nemáš mnoho času nazbyt; dobrota Boží nabízí ti prostředek, kterýmž lze opět vše napraviti; pokoř se, vzbud city nábožné a rozpomeň se na útěšná slova svého Spasitele: „Odpouštějí se jí hříchové mnozí, poněvadž milovala mnoho.“ Snaž se, hlavně v posledních těchto dnech, rodičům a učitelům svým nezvratné důkazy pravé a upřímné poslušnosti podati; vyslov dárcům života svého lítost nad tím, že tak často jsi je uráželo, a oznam jim, že pevný máš úmysl se polepšiti, aby budoucně jenom radost z tebe míti mohli. Jakou radost, milé dítě, způsobíš tím dobrým rodičům svým, když takto dobře na první sv. přijímání se připravíš!

Vynalož všemožnou píli na sv. zpověď, kterouž před tímto sv. přijímáním vykonáš; vzbud upřímnou lítost, že milého Boha a Vykupitele svého tolikráte jsi uráželo!

Po těchto devět dní bývej s velikou zbožností přítomno mši sv., zvláště při pozdvihování vyprošuj si milost dobrého prvního přijímání; při přijímání kněze vzývej milého Ježíše, aby duchovně v srdce tvé vstoupil, a sám přijemný v něm příbytek si připravil. Za dne užívej častěji tak zvaných modliteb střelných, jimiž srdečnou lítost, vroucí lásku a vřelou touhu po Ježíšovi lze vyjádřiti: „Odpusť mi, Ježíši, odpusť mi! Litaji, že jsem Tě urazil(a)! . . . Miluji Tě, ó nejsladší Ježíši; ano, božský Ježíši, miluji Tě! . . . Přijď jaž, Vykupiteli můj, přijď a neváhej déle!“ atd.

Neopomíň též, milé dítě, po těchto devět dní ráno i odpoledne na několik okamžiků na mysl se sebrati, do sebe jíti a kratičké učiniti rozjímání o štěstí, kteréž za nemalého dne ti kyne, a o způsobu, jakýmž bys co nejlépe srdce své mohlo ozdobiti; zejména ani jediného dne nezapomeň, do zvláštní ochrany Matky Boží se poručiti: vzývej ji vroucně za její přímluvu, a ona ti pomůže, aby ti první tvé sv. přijímání bylo zárukou života věčného.

V den prvního sv. přijímání.

Ó dítě přešťastné! již nastal den tužeb tvých, den to, na němž ponejprv účasti míti budeš na večeři Beránka! První myšlénka při

tvém procitnutí ze spánku byla zajisté: Dnes tedy již! . . . Touha zajisté přenesla již duši tvou do chrámu, a chtějíc zcela ozdobiti se nevinností a zbožností, zajisté žádnému pocitu ješitnosti a pýchy vzhledem k ozdobě těla v srdci svém vzniknouti si nedalo! — Avšak hodina již odbila, hlas Boží volá tě do chrámu; volá: „Pojď ke mně!“ . . . Zapomeň na slabé tvory, kteréž nyní tě obklopují, milé dítě, a pomni, že svatí v nebesích dnes s jakýmsi podivením na tebe patří; zatím, co k oltáři se blížíš, rozpomínají se oni na šťastný den svého vlastního prvního přijímání, na onen den, kterýž mnohým z nich cestu ke spasení otevřel a jehož památka na věky dráhá jim bude. Považ, že i andělé s úžasem na tebe pohlíží; oni tobě tohoto štěstí závidí! Shromáždí se kolem tebe, onen okamžik očekávající, kde Ježíš vstoupí do duše tvé, aby pak v tobě jemu se klaněli. Ó zůstaň jen v této krásné společnosti andělů a svatých, a očekávej ještě tisíckrát krásnější a sladší společnosti svého Boha, svého Otce, svého nejlepšího přítele Ježíše Krista.

Pobožnost mešní

v den prvního svatého přijímání.

 Ke vchodu.

Sebež se na myslí a pozoruj se svatou uctivostí oltář, na němž vykonáno býti má veliké tajemství, oltář, na nějž za několik okamžiků sestoupí Ježíš Kristus, aby podal se ti za pokrm! Ó svatí anděléové, buďtež mi nápomocni! Svatí patronové moji, orodujte za mě! Svatá Panno, dobrá a laskavá Matko má, nyní nadešla hodina, abys skutečně matkou mojí býti se osvědčila! Čím více přibližuji se tomu posvátnému okamžiku, kterýž s Bohem mým mne spojití má, tím více cítím potřebu Tvé pomoci, ó Maria, kteráž zároveň matkou jsi ubohého, slabého dítěte a velikého Boha, jehož mám přijati. Ó Maria, račiž tedy ubohé dítě své božskému Synu svému představití, a pros ho, aby k vůli tobě přijati je ráčil. Ach, kéž bych mohl se svatou důvěrou zvolati: „Přiď, ó Ježíši, srdce mé jest připraveno!“ Ovšem mělo by býti připraveno, dostavši tolik milostí a tolik napomenutí; zdaž neobmyl jsi včera, Vykupiteli můj, ve sv. zpo-

vědi duši mou svojí vlastní předrahou krví? Nevrátil-liž jsi mně zase šatu nevinnosti? A přece, ač něžnou láskou svojí všudy mne předcházíš, nesmím osmělit se říci, že srdce mé připraveno jest; tak mdly jsou všechny zbožné city mé, a nevýslovné milosti, kterou mi prokázati chceš, tak nehodny! Ó Bože můj, smiluj se nade mnou! Celá důvěra má spočívá v nevyčerpatelné dobrotě Srdce Tvého.

Ke Kyrie.

Bože můj, stvořil jsi mne, abych Tě miloval; když na tento svět jsem vkročil, vzal jsi mne do svých otcovských rukou a přikázal jsi andělům svým, aby mne ostříhali a chránili; ano, Ty sám bděl jsi u kolébky mé, ó Bože a Otče můj! Ó jak bys tedy mohl přeslechnouti hlasu mého, když jsa vědom své slabosti a mdloby k Tobě volám z hloubí srdce svého: „Otče nebeský, smiluj se nade mnou! Ježíši, Vykupiteli můj, buď mi milostiv! Duše svatý, světlo a vůdče můj, smiluj se nade mnou!“

Ke Gloria.

„Sláva na výsostech Bohu, a pokoj lidem na zemi, dobré vůle!“ Tak pěli andělé při narození božského Spasitele. Ó Ježíši, na tomto

oltáři jsi ještě chudší a menší, nežli jsi byl v jeslích, a ponejprv žádáš si srdce mého za kolébku; ach, jen příliš bude Tě pamatovati na slámu a nahotu první kolébky Tvé v Betlémě! Jelikož však tím spokojiti se chceš, s důvěrou a láskou Tě zvu, ó Bože můj, abys v něm odpočinul; chci tolik Tě milovati, že přes všechny nedostatky a bídu mou přece bude se Ti moci u mne líbiti. Slyš dítky své, které hlasy a srdce svá spojují, aby opěvovaly dobrotu a velebnost Tvou! Naše chvály mají ovšem jen nepatrnou cenu, a přece jsou již vše, co slabé dítky Tvoje dáti Tobě mohou, i v onen den, kdy nejvíce Tě milují! Ó Beránku Boží, kterýž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi, a přijmi naše chvalořeči, neboť jen Tebou dojdou obliby u božské velebnosti; a protož všechna důvěra naše v Tobě spočívá, ó Ježíši, jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Ke kolektě.

Církev svatá, laskavá máti má, prosí za mne, Bože, rodiče a přátelé moji vysílají též za mne modlitby své, a dobrý můj anděl strážný donáší je ke stupňům trůnu Tvého. Vznešená oběť mše sv. se za mne slouží; na zemi vše se mnou se raduje, a též v nebi na

mne se pamatuje; moji patronové orodují za mne, a hlavně Maria, dobrá matka má, zdaž mohla by v tento krásný den na dítě své zapomenouti?

Ó Bože můj, přijmi tedy milostivě i mou prosbu: smaž všechny, i ty nejmenší skvrny, které snad duši mou znečišťují, dej mi srdce nové, abych hodně přijmouti mohl(a) svého božského Vykupitele, který s Tebou živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

K epištole.

„Dítě, kteréž Pána miluje, snaží se bez přestání hledati ho; od počátku dne předkládá Nejvyššímu modlitby své; krále bude mítí přítelem svým, poněvadž miluje nevinnost srdce; zákon Boží vepsán jest do duše jeho, a kroky jeho nekolísají na cestě ctnosti.“

„Radostí mi jest, býti u synů lidských,“ praví Pán. — Jméno Tvé a vzpomínka na Tebe, Pane a Bože můj, rozněcují v duši mé touhu a jsou jí slastí největší; čím teprve bude jí přítomnost Tvá! Viz, duše má, král tvůj přichází; přichází k tobě pln tichosti. Čeho mohu očekávati v nebesích a na zemi čeho si žádati, mimo Tebe, ó Pane můj! Bože srdce mého, budiž údělem mým na věky věkův!

Ke Graduale.

Duše má práhne žízní, očekávajíc Vykupitele svého; nikdy nepřestanu volati: „Rosu dejte nebesa, a oblaky dštěte spravedlivého!“ Toho, kterýž duši mé nový život vleje, aby přinášela ovoce k životu věčnému!

Ke evangeliu.

Bože a Otče můj, já také jsem nesil, aniž jsem žal; žil jsem jako ptactvo nebeské a lilie polní, a přece připravil jsi mně vzácný pokrm. Ty, ó Ježíši, chlebe života, budeš dnes pokrmem duše mé! Budiž pochválen za tuto milost! Slyším z úst Tvých ona útěchy plná slova: „Nechte maličkých ke mně přijíti, neboť jejich jest království nebeské!“ V tom spočívá hlavně důvěra má, že podílu béru na nebeském stole Tvém, jelikož sám mne k němu zveš. Ó laskavý Mistře můj, Ty cele chceš dáti se mně, ó neváhej tedy déle; přijď, ó Ježíši můj, přijď!

Ke Kredo.

„Tak velice miloval Bůh svět, že svého jednorozeného Syna vydal;“ Bože, z celého srdce věřím v tento zázrak lásky Tvé; ano, Ty's nám dal svého božského Syna, nikoli však jen nám vůbec, nýbrž každému z nás,

a hlavně mně, ubohému dítěti; věřím, že v několika okamžicích budu mítí Ježíše, onoho, jenž pro nás v jeslích se narodil, za nás trpěl, za nás na kříži zemřel, který z mrtvých vstal a na nebe vstoupil, aby nám tam místa připravil, a kterýž opět přijde mne souditi ze všech skutků mých, a též o užítku, jakéhož jsem čerpal(a) z milostí jeho a hlavně ze svého prvního přijímání. Ó Bože můj, nedejž, aby tato dnes tak radostná milost stala se mi jednou příčinou zavržení! Duše svatý, duše života a lásky, Ty, jehož Ježíš dle svého příslibení církvi poslal, a kterýž v srdcích všech pravých věřících přebýváš, osviť ducha mého a rozněť srdce mé. Nejsvětější Svátost, kterouž dnes přijmu, jest pouto lásky; kéž by mne spojila co nejúžeji s bratřími mými u víře, abych pro obcování svatých tohoto dne podílu měl(a) v zásluhách svatých na nebi a všech spravedlivých na zemi. Ó Ježíši můj, pro Tvé neskonale milosrdenství a nesmírnou cenu těla Tvého a krve Tvé doufám jednou slavně s Tebou z mrtvých vstáti a toho štěstí účastnu(a) býti, Tebe viděti a věčně v nebesích požívat!

K obětování.

Bože můj, vše, co mám a co jsem, kladu Ti na oltář; obětuji Ti všechny dary přírody

a milosti, kterých láska Tvá mi uštědřila, abys je zachoval a ke službě své zužitkoval; též Ti obětuji všechny okamžiky života svého; zkrát ho o ty dny, o nichž předvídáš, že nebudou věnovány Tobě; vzdal od srdce mého vše, co Tobě se nelíbí. Tobě cele náležím, Vykupiteli můj, a brzy budeš i Ty také celý můj! Ó nejlaskavější Ježíši, Ty splácíš jakožto mocný a velkomyslný král i to nejmenší, co Ti kdo prokáže; kapka vody ve jménu Tvém podaná nezůstane bez odplaty; a tudíž důvěrně očekávám za srdce své, jež jsem Ti dal(a), větší odměny, než celé nebe obnáší, ano, očekávám Tebe sama, Spasiteli můj, jenž jsi radostí ráje věčného a slávou andělův a svatých. Amen.

Při umývání rukou.

„Kdo přiblíží se ke Tvému stanu, ó Pane,“ volá David, „a kdo spočine na hoře Tvé svaté? Ten, jehož ruce nevinny jsou a jehož srdce čisto jest; ten, kdož nadarmo nepřijal duše své, kteráž schopna jest Boha poznávati a milovati, a kterýž neprohřešil se proti lásce, již dluhuje bližnímu svému.“ — Ó Vykupiteli můj, slova tato jsou velice utěšitelná duším čistým a věrným; avšak já — já nenáležím k nim, pokorně jest mi postaviti se k těm,

kteří za spásu svou jediné nekonečnému milosrdenství Tvému a předrahé krvi Tvé děkovati mají. Zhřešil(a) jsem, — odpusť mi, Vykupiteli můj, rozpomeň se, že nemocni to jsou, kteříž lékaře potřebují, a že na svět jsi přišel, hledati ztracených ovcí z domu israelského. Ó Duše milosti a čistoty, kterýž jsi při křtu Páně ve způsobu bílé holubice s nebe sestoupil, vstup také do duše mé, vezmi ji pod křídla svá a dones ji do lůna jejího Spasitele. Amen.

Ku prefaci.

Pozdvihněte srdce svá vzhůru! Povznes se, srdce mé, povznes se až k nebi, do středu andělův a vyvolených, neboť zde přebýváti má, kdo ponejprv jde ke sv. přijímání! Než však, jak nebylo by srdce mé až v nebi, jakmile král nebes v něm se uhostí? Ó kéž bych Tě tak miloval(a), jak Tě milují svatí v nebi! Ó králi milosrdenství, prokaž mi tu něžnou lásku srdce svého, uzdrav a zachraň mne! Kde však naleznu dosti vroucnosti a horlivosti, abych důstojně mohl(a) chváliti Tebe? Svatí andělé, spojtež se se mnou, abych zvolati mohl(a): „Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh zástupů, nebesa i země plny jsou slávy jeho. Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně: Hosanna na výsostech!“

Ke Kanonu.

Uč mne, modliti se, Bože můj; vlož sám na jazyk můj slova, kteráž se Ti líbí. Na tento oltář, na němž brzy předrahá krev Tvá poteče, ó Ježíši, opětne skládám všechna přání svá a všechny dobré úmysly, kteréž jsem pojal(a), od okamžiku toho, co na tento krásný den počal(a) jsem se připravovati. Dej mi, ó Pane, srdce čisté, a tu milost, abych Tobě stále věrným zůstával(a); vylej hojné požehnání své na milé rodiče mé, sestry a bratry mé, všechny ponejprv spolupřijímající; vylej je na všechny, kteří mne učili, Tebe znáti a Tebe milovati. (Nyní seber mysl svou, milé dítě, a na nic jiného nemysli, než na Boha, a trvej v jeho svaté přítomnosti, jako byste ty a jenom On na světě byli. Pozdvihni oči svých, a viz svého Vykupitele, an s nebes výše laskavé oko své na tebe upírá; On volá tě k sobě, otvírá ti náruč svou a srdce své; můžeš až k němu jíti — hle, On přichází k tobě, opouští trůn slávy své, a sestupuje na oltář; a protože modli se z hloubi duše své:) Ó Vykupiteli můj, jakou cestu bylo Ti tu konati: s nebe na oltář, s oltáře do srdce mého! Ach, jen jedno přání toliko mám, jen jediné již slovo: Přijď, Ježíši můj, přijď! (S velikou touhou očekávej nyní okamžik svatého přepodstatnění,

a když kněz tělo a krev Páně pozdvihuje, klaň se Spasiteli svému a pros ho, aby božskou krví svou zcela tě očistil, a na svatý příchod svůj tě připravil.)

„Láska Ježíše Krista pudí nás.“ Jest již zde, můj Ježíš; slyším sladký hlas jeho. „Pojď,“ volá na mne, „pojď ke mně, ty nejsi Jidášem; v nitru svém neskrýváš žádných zdrcujících výčitek svědomí; slabo jsi, ovšem, a chudo; avšak já přicházím, abych tě posilnil a obdařil; neboť mé království dětem náleží; já jsem Bůh tvůj; lásky tvé si žádám a chci ti za ni světit své nejvzácnější poklady.“

Ó Ježíši, jak jsi dobrý! Hle, již přicházím s důvěrou nezvratnou a upřímným přáním: býti zcela Tvým(ou), jako Ty zcela mým jsi!...

Při Pater noster.

(Modli se zvolna Otčenáš... toť ta nejlepší všech modliteb, toť modlitba, které nás Ježíš sám naučil. Při prosbě: „Přiď nám království Tvé“ poněkud se zastav a rozjímej. Když se modlíš: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes,“ mysl na chléb s nebe, kterýž právě hodláš přijmouti.)

K Agnus Dei.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš nás, Pane!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi! Uděliž nám pokoje tichosti a čistoty; proměň nás také v beránky Boží, a pak budeme Tě, Božího Beránka, všude a vždy následovati... Otevři mi srdce své; toužím a vzdychám po Tobě: pojď a neváhej déle!

(Očekáváje okamžik sv. přijímání, modlí se ještě následující vzbuzení ctností před sv. přijímáním:)

Víry a naděje.

Ó můj nejlaskavější Ježíši, pevně věřím, že přijmu Tvé tělo, Tvou krev, Tvou duši a Tvé božství; věřím to, poněvadž sám jsi to řekl. Doufám také od nekonečné dobroty Tvé nabyti oněch statkův a milostí, jichž poskytuješ těm, kdož s pevnou vírou a důvěrnou nadějí Tě přijímají.

Nejhlubší pokory.

Ó můj lásky nejhodnější Ježíši, klaním se Tobě ve svaté hostii s největší uctivostí; pokorně uznávám, že jsem nehoden(na), přijmouti Tě, avšak rci jen slovo, a uzdravena bude duše má.

Lásky a touhy.

Ó můj lásky nejhodnější Ježíši, jenž tolik jsi mne miloval, že za mne jsi zemřel a své nejsvětější tělo za pokrm mně dáváš, miluji tě z celého srdce svého a nade všecko; přijď a uhosti se v srdci mém, kteréž vroucně si přeje se srdcem Tvým na věky spojenu býti!

(A nyní již přiklekni ke mřížce, šťastné dítě; hle, svatostánek se otvírá, posvátný kalich již jest odkryt . . Kněz drží v rukou svatou hostii, ukazuje ti ji se slovy: „Ejhle Beránek Boží! Vzbud' poznovu v srdci svém víru, naději, lásku, pokoru i touhu, a s andělskou skromností přibližuj se k posvátnému stolu Páně. Otevři Ježíšovi srdce své, a přijmi ho v nejhlubší uctivosti a hlavně s láskou nejvroucnější. Po svatém přijímání zůstaň několik okamžiků v sebe pohříženo, jakoby zničeno před Bohem všemohoucím, jemuž jen láska do srdce tvého vstoupiti dala, hlavně však miluj Ježíše, ano miluj ho, neboť on tebe tolik miluje! mluví s ním důvěrně, odevzdej se mu cele s tělem i duší.)

Milý Ježíši již jest nyní můj a já jeho jsem! — Bůh můj a mé všecko! — Ó Ježíši, vždy budu Tě milovati! — Božský králi, co Ty chceš, i já chci! —

Klanění a díkůčinění.

Bože můj, ctím Tě z celého srdce svého; připojuji se ke chválám a k velebení, jež andělé a svatí v nebi ustavičně Ti vzdávají: Sám jsa nehoden děkovati Tobě za tu neskončenou milost, již jsi mi ráčil prokázati, prosím svaté nebešťany, aby Tobě místo mne děkovali a na věky Tě chválili a velebili.

Láska a obětování se.

Ó lásky nejhodnější Ježíši, kterýž jsi dobrota sama, rozněcuj mne vždy víc a více ohněm lásky své. Přijmiž to milostivě když sama sebe Ti obětuji, ač toho nehoden(na) jsem a nedej, abych budoucně od Tebe se odloučil(a).

Prosba.

Ó můj lásky nejhodnější Ježíši! Ty znáš slabosti mé a nedostatky duše mé; popřej mi té milosti, abych se polepšil(a) a ve ctnosti denně prospíval(a); ochraňuj sv. církev svou, žehnej mým rodičům, představeným, přátelům i nepřátelům, a uděliž nám všem té milosti, abychom jednou v nebesích se shledali. — Ó Ježíši, u tebe jest dobře býti! Jak dobrý a

lásky hodný jsi, ó miláčku můj! Nyní Tě mám a nikdy již se Tě nespustím. Panuj budoucně sám v srdci mém; rozviň v něm poklady svých milostí a budiž sám strážcem těchto pokladů drahocenných; neboť budu-li sám sobě ponechán, brzy se zase ztratím! Jak mocni, jak silni jsme ve spojení s Ježíšem Kristem! Čeho bych se měl(a) báti s božským Vykupitelem svým? On může vše, On mne miluje! Ó Ježíši můj, zač mám Tě ještě prositi? Ty's tisíckráté více mně dal, než-li jsem kdy mohl(a) žádati neb si vymysleti a daďa mě sama sebe, stal jsi se mi takto zárukou tisícerych nových milostí. Milý Bože, celý(á) se odevzdávám božské lásce Tvé; všechnu bídu svou, všechny potřeby své skládám v Tvé nejsvětější srdce a jenom za milost setrvání Tě ještě prosím; ó nedejž, Bože, abych kdy zapoměl(a) na tento krásný dnešní den, ten den, ve kterémž tak šťasten(na) jsem byl(a), Tebe požívati; nedopusť, abych Tě pro marnivé zábavy kdy opustil(a)!

Bože můj, slibuji Ti lásku a věrnost; stále budu na myslí míti, co jsem Ti stál(a), co's pro mne učiniti ráčil, a co jsem já Tobě slíbil(a); ale, Ježíši můj, jak mohl(a) bych Tě v pravdě milovati, aniž bych se snažil(a), Tobě podobným(ou) se státi? Abych Tobě se zalíbil(a), chci býti tichým(ou) a pokorným(ou), jako Ty

jsi; chci modliti se jako Ty, pracovati jako Ty, trpěti jako Ty, tak aby mé zevnější chování v jiných touhu vzbudilo, rovněž Boha milovati a jemu sloužiti. Či mohl(a) bych snad někdy přes příliš činiti pro Boha srdce mého, který jest zde na zemi pokrmem mým a bude jednou v nebesích věčnou mojí odplátou?

Ó Vykupiteli můj, prve než-li Tě opustím, musí srdce mé ještě s jednou prosbou k Tobě se obrátiti: kdybys, ja vševědoucím, měl snad předvídati, že později dobroty Tvé zneužiji, a milost prvního svého sv. přijímání v prach zašlápnu, ó tož mne jen k sobě povolej, dříve než tak nešťastným(ou) budu. Kdybych dnes zemřel(a) jako oběť lásky, našel(a) bych místa v nebesích v náruči Tvé, Otče můj, a jak bych byl(a) šťasten(na), že raději volil(a) jsem smrt než život hříšný; avšak nikoliv, budu žíti, abych Tě mohl(a) chváliti; vynasnažím se, zasloužiti si častěji milostné návštěvy Tvé a moji nejšťastnější dnové budou ti, o nichž dostane se mi štěstí, moci Tebe přijmouti do srdce svého.

Ó můj Ježíši, vše dal jsi mně, dada mi sama sebe; mohl bys mně tedy ještě něco odepřít? Vzácné milosti ještě mám od Tebe si vyprositi, milosti, kteráž srdci mému nesmírně drahá jest: račiž, milý Spasiteli můj, žehnati

rodičům mým, a šťastnými je již učiniti na tomto světě, hlavně však ve světě budoucím. Tétéž milosti popřej, ó Pane, i všem, kteří mně na první Tvé svaté přijetí připravovali.

Svatá Panno Maria, budiž mi vůdcem na cestě spásy a svatosti, podporuj mne, neboť sláb(a) jsem; stůjž při mně v životě, ale hlavně v hodině smrti mé. Ó matko milosti, vypros mně milost setrvání v dobrém, abych jednou v ráji s Tebou chváliti a velebiti mohl(a) svého Vykupitele, milého Syna Tvého, Ježíše Krista. Amen.

Obsah.

Oddíl první.

Kniha první. — O nábožnosti.

	Strana
1. Kterak milý Ježíšek v nás bydlí a jest zřídlem pravé nábožnosti	3
2. O životě z víry	7
3. O naději a důvěře v Boha	11
4. O lásce k Bohu	15
5. O lásce k Ježíši, našemu Spasiteli	19
6. O lásce k nejblahoslavenější Panně	24
7. O lásce k papeži a církvi	28
8. O lásce k bližnímu	31
9. O horlivosti za spásu duší	33
10. O lásce k chudým	37
11. O lásce k rodičům a přátelům	40
12. O ctnosti náboženství	43
13. O křesťanském pokání	45
14. O pokoře	49
15. O tichosti	54
16. O křesťanské chudobě	57
17. O čistotě	61
18. O poslušnosti	65
19. O trpělivosti	69
20. O sebezapírání	74
21. O odříkání se světa	79
22. O pokoji a radosti	83
23. Jak máme si počínati, abychom v křesťanských ctnostech se cvičili a chyby své odkládali	86
Zakončení	89

Kniha druhá. — O pokušeních a hříchu.

	Strana
1. O ďáblu	91
2. Proč ďábel nás pokouší	94
3. Jak ďábel nás pokouší	96
4. Která pokušení jsou nejvíce nebezpečná .	100
5. Pokušením lze vždy odpírati	103
6. Jak lze vyhnouti se pokušením	105
7. Jak nutno proti pokušením bojovati .	112
8. Pokušení není hřích	118
9. O hříchu	121
10. Kdy jest hřích smrtelným hříchem	123
11. O stavu ve smrtelném hříchu	127
12. Co koná dítě, dopouštějíc se hříchu smrtelného	131
13. Jak Bůh hřích smrtelný trestá	135
14. Co počíti má ubohé dítě, byvši tak nešťastno, že hříchu smrtelného se dopustilo	137
15. O hlavních hříších	143
16. O hříchu všedním a jeho následcích	145
17. Jak lze očistiti se od hříchu všedního	148
Konec	152

Oddíl druhý.

Kniha první. — O modlitbě.

1. Co jest to, modliti se?	154
2. O ústní a vnitřní modlitbě	158
3. O potřebě modlitby	162
4. Kdy máme se modliti	165
5. Jak máme se modliti	179
6. O společné modlitbě	195
7. O modlitbě před nejsvětější Svátostí oltářní .	197
8. O modlitbě prostřednictvím nejbl. Panny .	199
9. O apoštolátu modlitby	201
10. O výbornosti a sladkosti modlitby	204

Kniha druhá. — O svátosti pokání.

	Strana
1. O zpovědi	206
2. O lítosti	212
3. O rozřešení	219
4. O pokání neb dostiučinění	222
5. Jak máme se zpovídati	223
6. Jak často máme se zpovídati	228
Zrcadlo pro zpověď generální neb zpovědi ne příliš časté	229

Kniha třetí. — O svatém přijímání.

1. Ježíš v nejsvětější Svátosti	236
2. O svatém přijímání	239
3. O přípravě ke svatému přijímání	240
4. O bližší přípravě	242
5. O svatém přijímání a důkůčinění	246
6. O účincích svatého přijímání	254
7. O vřelém přijímání	256
8. O přijímání vlažném	258
9. O špatném přijímání	260
10. O častém přijímání	262
11. O vytrvalosti po svatém přijímání	269
12. O svatém přijímání dítek nemocných	271

Přídavek.

Modlitby ranní	273
Modlitby večerní	275
Modlitby ke mši svaté	276
Modlitby zpovědní	285
Pobožnost ke sv. přijímání	288
Litanie Loretanská	288
Litanie k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu	292

	Strana
Litane o božském dětství Ježíšově	295
Modlitba dětí za rodiče	298
Modlitba za zpovědníka	299
Modlitba k sv. Aloisiovi	300
Krátká pokynutí pro devět dní před prvním svatým přijímáním	300
V den prvního svatého přijímání	302
Pobožnost mešní v den prvního svatého přijímání	304

I. O. G. D.